

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Corona Avrea Svper Mithram Romani Pontificis

Raynaud, Théophile

Romae, 1647

De Bicipiti Ecclesia, Et vnici corporis Christi mystici, vno simul ac duplici capite; Dispytatio R. P. Theophili Raynavdi Societatis Iesv Theologi.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10481

DE
BICIPITI
ECCLESIA,

Et vnici corporis Christi mystici,
vno fimul ac duplici capite;

DISPVATIO

R. P. THEOPHILI RAYNAVDI
Societatis IESV Theologi.

Imprimatur, Si videbitur Reuerendis. P. Mag. Sacri Pa-
latij Apostolici.

Alex. Victricius Episcopus Alatr. Vicesgerens.

Imprimatur. Fr. Vincentius Candidus Sac. Pala. Apost.
Mag. Ord. Præd.

CONSPECTVS³ OPERIS.

Aditus ad Disputationem.

- Punctum I. *Corpus Ecclesie, optimè à Christo constitutum esse, atque adeò ab omni monstrositate procul abhorrere.*
- Punctum II. *Si essent duo visibilia Ecclesie capita, ut habet nova de SS. Petro & Paulo imaginatio, non posse declinari mystici corporis Christi monstrositatem.*
- Punctum III. *Non tolli monstrositatem mystici corporis Christi, quod est Ecclesia, ex eo quod bina eius visibilia capita, unum, non plura fuisse perhibeantur.*
- Punctum IV. *Notio capitis mystici à S. Paulo aliena, in solum verò S. Petrum perbellè cadens, cum monstrositate bicapitis Ecclesie corporis, pugnat è diametro.*
- Punctum V. *Monstrositatis accrementum ex alterius Ecclesie capitis ad aliud pridem constitutum adiunctione.*
- Punctum VI. *Adiunctio novi capitis ex Anonymi capite, nullibi in Scriptura comparet, imò omnino contrarium.*
- Punctum VII. *Falsò affingi Pontificibus, quod monstrosam binorum simul Ecclesie capitum cõsociationem agnouerint, cū omnia alia profiteantur, & soli S. Petro id decus asserāt.*
- Punctum VIII. *Sacra Concilia monstrositati binorum simul Ecclesie capitum, nullo pacto astipulata: imò disertissimè solum S. Petrum habent pro summo Ecclesie Rectore, siue visibili capite.*

A z

Pun-

- Punctum IX. *Proluditur expeditioni locorum è SS. Patri-
bus, quæ Aduersarius pro bicipiti Ecclesia corpore addensa-
uit; positæ cautionibus ad innoxiam Patrum allegatione.
Quid circa singulas peccarit Aduersarius, tactū generatim.*
- Punctum X. *Ostenditur, Patres primatui S. Pauli non esse
suffragatos. Officia circa nonnullos discussa; Vox omnium
Patrum communis, solum S. Petrum esse Ecclesie caput,
firmata.*
- Punctum XI. *Doctores Catholici omnes, pro solius S. Petri
primatu steterunt, solis Hæreticis pro S. Pauli ad S. Petrum
coæquatione sollicitis.*
- Punctum XII. *Calumniosè Parisiensibus Theologis indiscri-
minatim impingi, vnius aut alterius pruriginosi ingenij
hac in parte abortionem.*
- Punctum XIII. *Salus ex inimicis, ab Ethnicorum & alio-
rum quorundam Ecclesie hostium testimonio, de S. Pauli ad
S. Petrum subiectione.*
- Punctum XIV. *Absolutio Controuersie. Cur providente Deo
S. Paulus, non item S. Petrus, reciso capite vitam finierit,
ex dictis æstimatum.*
- Punctum XV. *Quo consilio hæc nouitas de bicipiti Ecclesia
corpore excogitata videatur.*
- Punctum XVI. *Clausula parænetica: biceps; cum ad Ano-
nymum & eius partiaros prurientes auribus; tum ad an-
tiquæ doctrinæ tenaces, Ecclesie filios.*

ADITVS AD DISPVTATIONEM.

COMMODE' indidem opellæ huius
 initium sumam, vnde S. Hieronymus
 sumpsit exordium disputationis. con-
 tra Vigilantium. [Multa (inquit) in or-
 be monstra generata sunt. Centauros,
 & Sirenas, Vlulas, & Onocrotalos in
 Esaia ^a legimus. Iob ^b Leuiathan & Behemot, mystico
 sermone describit. Cerberum & Stymphalidas, Aprum-
 que Erimanthium, & Leonem Nemeæum, Chymæram,
 atque Hydram multorū capitum, narrant fabulæ Poë-
 tarum. Cacum describit Virgilius: Triformem Geryo-
 nem Hispaniæ prodiderunt. Sola Gallia monstra non
 habuit.] Ain' vir Sanctissime? Fuerit sanè hæc foelicitas:
 temporum tuorum, eorumque quibus Hilarios, Ambro-
 sios, Paulinos, Seueros, Eucherios, Claudianos, Sido-
 nios, Saluianos, Cæsarios, & consimiles alios non pau-
 cos, Orbi & Ecclesiæ dabat Gallia. Fuerit hoc decus re-
 gno illi peculiare, quamdiu nitens & purum absque Ca-
 tholi-

^a Esaia 34.
^b Iob 40.

a l. 5. epist. 59. tholica Fidei temeratione duravit. Vnde illi à S. Grego-
 rio ^a elogium pangitur, [Quod regnum esset (vt ait)
 fidei rectitudine decoratum, & integritate religionis in-
 ter alias gentes conspicuum.] Scitè idem traditur his
 verbis in vestibulo legis Salicæ, vt est in Miscella ll. anti-
 quartum. [Gens Francorum inclyta, authore Deo con-
 dita, fortis in armis, firma pacis foedere, profunda in
 consilio, corpore nobilis & incolumis, candore & forma
 egregia, audax, velox & aspera, nuper ad Catholicam
 Fidem conuersa, Immunis ab Hæresi.] Hoc quandiu
 valuit, tamdiu verum fuit, Galliam monstra non habuis-
 se, vt S. Hieronymus affirmavit, astipulantibus Petro
 Cluniacensi ^b & Arnulpho Lexouienti ^c, qui ipsa Hie-
 ronymi verba vsurpant, atque collaudant.

b l. 9. epist. 10.
 c Epist. 21.

2 Deinceps autem, vt nihil est in terra perenniter
 beatum, suspiratum est non semel, ad illius pronuntiati
 nimitum quantum elisam veritatem. Ne reficemus ob-
 soleta, Berengarios, Roscelinos, Abelardos, Almaricos,
 Valdesios, prætereamus. Nostra & Patrum memoria,
 ferax monstrorum fuit Gallia. Calvinus, Beza, Quinti-
 nus, Coppinus, Farellus, Richerius, Peroldus, Chamie-
 rius, Spinæus, Molinæus vterque, & alia ominosa nomi-
 na omnino multa, quid aliud quàm monstra fuerunt,
 Galliæ quæ eos protulit, exitio nata?

Neque tamen plus hic monstrorum exortus Galliam
 reuera dehonestat, quàm alias nationes, editio æquè te-
 trorum monstrorum; ac nominatim Hispaniam, cui lo-
 nas Aurelianensis ^d impugnans Claudium Episcopatu
 Taurinensem, ortu Hispanum, hoc accidisse obseruat,
 vt viros vndecumque magnos in Catholica Fidei pro-
 pugnatione, ac illustratione dederit; & plerosque etiam
 protulerit nefarios Hæresiarchas, in fidei excidium in-
 tentissimos. Non fuit hæc fors, Galliæ ac Hispaniæ dun-
 taxat. Quæ Christiana regio, vt strenuos religionis pro-

-florit

pu-

pugnatores ac illustratores, ita perturbatores ac hostes non dedit? Ægyptus in qua Athanasius, Cyrillus, Clemens, Pantænus & alij, vtsydera in cælo Ecclesiæ effulserunt, Arrij, Dioscori, Vadij, ac similibus tenebrionum caliginem orbì propè vniuerso offudit. Dedit Græcia Basilium, Nyssenum, Nazianzenum, Chrysostomum, & alios omnino multos. Indidem Nestorius, Eutyches, Apollinaris, & alia Diabolicæ informationis ostenta prodire. Non est Christiana natio in qua idipsum notari nequeat. Nimirum ita res humanæ habent. Nihil hic purum, mista contrarijs omnia, vt ex Pythagora obseruatum à Jambliche ^a memini; Quod aliter dixit Ma- ^a *In vita Pythag.*
daurensis Philosophus ^b, *vbi vber, ibi tuber.* Sanctus ve- ^b *3. Flor.*
rò Bernardus ^c, ait hoc esse, quod in capite libri legitur, ^c *ser. 2. de vitijs
mis palms.*
diem ex vespere & mane apud nos vbiuis conuexi.

3 In serie igitur monstrorum, quæ posterioribus ætatibus emisit Gallia, locandum meritissimò est, quod lucifuga quispiam nuper emisit, de bicipiti Ecclesiæ corpore; qua cerebri abortione, nihil magis affine Iano illi Latiani quem bicipitem fabulosa vetustas effinxit, prudentissimum Regem anteriora, & posteriora prospicientem; ingeniosè sub ea imagine representans. Imaginem verò fabulosam esse, nullus dubito; & tandem annuit, subdubitare primùm visus, Martinus VVeinrichius ^d cū ^d *l. de monstris
c. 27.*
in hoc (vt vocat) monstrum ex insignioribus, incidisset. Nihil proinde est, quod vetet, monstrum hoc bicipitis Ecclesiæ corporis, è cerebro tenebrionis cuiuspiam nuperimè apud Gallos, educrum, veluti Palladem è fisco Iouis Capite *Ianum Renatum* dicere. Et verò est Latini illius Iani à quo (teste S. Cypriano ^e, atque Arnobio ^f) ^e *l. de vanit.
idol.*
Ianiculum Romanum habuit appellationem, non vna ^f *l. 1. contra
gent.*
cum Romano Pontifice analogia; vt possit non absurdè existimari, hanc vnam esse de fabulis illis, quas Iustinus ^g à Satana inuectas dixit, vt veritatem Christianam ^g *apol. 2.*
cum

cum aperiretur, suspectam fabulositatis redderet. Praefuit Ianus eo loco quem postea dixere Romam. Habere ferebatur caeli terraeque claves, quibus omnia vbius aperire & claudere posset. Vnde apud Nasonem^a, sic de se loquens inducitur:

*Nomina ridebis; modo namque Patulcius idem,
Et modo sacrificio Clivus ore vocor,
Quicquid ubique vides, caelum, mare, nubila, terra,
Omnia sunt nostra, clausa patentque manu,
Me penes est unum, vasti custodia mundi
Et ius vertendi cardinis, omne meum est.*

4. Non est, quod sim sollicitus, de notandis analogiis, quae illicò incurrunt in oculos, fabulosi illius Iani cum Christiana veritate de regnante Romae Ecclesiae capite, caeli terraeque clavigero. Quod in fabula ut cum veritate adaequatè responderet, deesse videbatur, supplevit novi dogmatis faber; dicens; duo capita, quae corpori Ecclesiae tribuit, in vnum veluti coalescere, nec esse nisi vnum caput. Similiter enim Ianus, ita duobus ferebatur instructus capitibus, ut in vnum concreuissent, Solisq. vultibus antrosum retrorsumque conspicuis, ea capitum multiplicitas proderetur. Itaque caput bifrons Ecclesiae, quale ab aduersario propositum est, non absurdè videor Ianum Renatum appellasse. Renatum porrò intelligo, eodem mythologico partu in Gallia, quo prior in Latio est editus. Vterque ex cerebro figmentorum foecundo prodijt; nisi quod prior, fructuosè sub eo fabulae inuolucro est emissus, in sapientis moderatoris imaginem, iuxta receptum olim usum, & ad mores, & ad rectionem politicam informandi per fabulas; quem diligenter nuper retexit Franciscus Baconus^b; & ad res quoque Theologicas extensum, constat ex Iuliano Imperatore^c, Cybeles mysteria regeunte, aliisque adductis in Naturalis Theologiae prologo. Posterior autem hic Ianus, ma-

^a l. Pastor.

^b in Opuse.

^c Orat. 5.

lè sani cerebri abortio, veriùs quàm foetus, nullo Eccle-
siae commodo, in dè exitiali omine, non prodijt, vt à Dra-
conum frontibus gemmeæ, aut pretiosæ è piscium cere-
bris lapidositates^a; Sed vt è presso fuci capite vitulinæ
sobolis effigies; vel vt è caluarijs demortuorum buffo-
nes, vt quisquis demùm ille est, Augustinum ementiens
recitat.

5 A monstrositate hac retegenda, duo sunt, quæ me
auocare potuisse videri debeant. Primùm, quod prius-
quàm hi fluctus Ecclesiae flustrum turbarent, & planè
quicquam de nouitia hac bicipitis Ecclesiae corporis as-
sertione auditum esset, differui in hanc rem quantum-
satis, excutiens locos è quibus eruendi essent Pontificij
tituli, in Prolegomenis ad opus de Corona aurea Ro-
mani Pontificis super mithram^c. Ibi enim tractans
S. Petri Cathedram, admonui non dici coniunctim Ca-
thedram SS. Petri & Pauli, sed duntaxat S. Petri; & om-
nia propè, quæ recens plenis voluminibus sunt tradita,
in paucarum paginarum angustum compegi, monstràs,
quomodò accipienda essent nonnulla, quæ difficulta-
tem videntur facere, cum ex Patribus, tum ex Pontifi-
cij formulis. At difficilè est de eodem argumento sæpius
scribere. Alterum auocamentum est, quod post motam
hanc controuersiam, sed maximè post interpositam
Pontificiam auctoritatem, qua assertio secundi huius
capitis æquè principalis & primo non subordinati, dam-
nata est hæreseos: tot emerferunt de hoc argumento
scriptiones, & tot aliæ sub incude esse, & proximè pro-
dituræ feruntur; vt actum agere, & crambem recoctam
inferre videatur, quisquis in hanc curam denuò incu-
berit. Vt quid enim cum lectorum fastidio nouis scri-
ptionibus, de argumento non admodùm vberi, eadem,
certè vix diuersa, regerere?

6 Neutra tamen excusatio ad hoc onus excutiendum

B

satis

^a Tertull. l. de

bab. mul. c. 6.

V Aldrou. lib.

1. de insectis

c. 1.

^b serm. 48. ad

Eremit.

^c proleg. 4.

^a homil. 2. de
Anna.

fatis idonea est habita. Fastidij enim declinatio ex eiusdem argumenti versatione, nequaquam est desperanda, ut bene admonet S. Chrysoström^a, iteratò de Anna Samuelis parente disputaturus; inde argumētatus, quod [In conuiuio corporali ex eodem obsonio multa Eduliorum genera potest aliquis conicere. Quin & aurifices videmus, ex eadem auri massa, & armillas, & inanes, aliasq. multas res aureas fingere: Quamquam enim eiusdem generis est materia, ars tamen est varia, nec coarctatur similitudine materiæ subiectæ, quod ipsa sit copiosa, varijq. artificij; multò verò magis Spiritus gratia.] Itaque tametsi iam de hoc argumento à me est actum; possum tamen illa ipsa, secundis hysce curis & expolire, & locupletare; ut nec fructus vacua, nec cum anteriore prorsus eadem habenda sit, scriptio ad quam aggredior.

^b l. 1. de Tri-
nit. c. 3.

^c l. 1. ad Mar-
tim. c. 14.

^d præfat. ad li-
brum de Incar-
nat. Verbi.

^e Epist. 79.

3 Qua ipsa ratione, præcluditur quoque alia excusatio ex labore tam multorum, optimè & à doctrina, & à diuini honoris zelo constitutorum, qui de hoc negotio pronunciarunt, & pronunciare porro pergunt. Quamuis enim plerique ante nos, hoc saxum voluerint, tamen ut D. Augustinus^b, locatam abs se operam circa diuinam Trinitatem, post tot anteriores Tractatores excusabat approbante S. Fulgentio^c, non dissimilia in simili causa, excusantes; [Utile est plures à pluribus fieri libros diuerso stylo, non diuersa fide, etiam de quæstionibus eisdem, ut ad plurimos res ipsa perueniat; ad alios sic ad ad alios autem sic.] Etiam post Patres & quosuis Doctores, haud inutiliter alios eas ipsas quas illi tractauerint, atque discussissent materias denuò tractandas & discutiendas suscipere, contestatur S. Anselmus^d. Quin etiam Seneca^e amicum ad tractationem loci omnibus (ut ait) Poëtis solemnis impellit; quem quominùs Ouidius tractaret, nihil obstitit, quod iam Virgilius impleuerat;

ne

ne Seuerum quidem Cornelium, vterque deterruit; Omnibus præterea foeliciter hic locus se dedit, & qui præceserant non præripuisse mihi videntur, quæ dici poterant, sed aperuisse. Sed multum interest, vtrum ad consumptam materiam, an ad subactam accedas. Crescit in dies, & inuenturis inuenta non obstant. Præterea conditio optima est vltimi. Parata verba inuenit, quæ aliter instructa nouam faciem habent; nec illis manus inijcit tanquam alienis: Sunt enim publica: Iurisconsulti autem negant quicquam publicum vsu capi.]

8 Anastasij Sinaitæ ad explanationem Hexaëmeri post tot anteriores Tractatores aggrediētis, & animum induere, & voces quibus illum exprimit meas facere opportunissimum videtur. Est sanè eius oratio huic loco accommodatissima. [Post illos, (inquit) qui antea laborauerunt, vestigijs eorum insistent, qui circa horam vndecimam æquè celeriter munus peragunt, & in metendo, & rursus in vindemiando, demisso oculo, & humili diligentia, & imperitia, tanquam spicas legens, & culmos colligens, instar formicæ relicta grana relego, & tanquam canis micas colligens lautæ & opiparæ Patrum epuli ac conuiuij, aufero quæ excidunt.] Iure hæc dico, qui nouissimus vna hora facturus, à patrefamilias in hanc vineam conductus sum. Vtinam cum serò factum fuerit, & Procurator Operas ad reddendam mercedem vocauerit, non frauder denario, ex quo primi, qui portauerunt pondus diei & æstus, cum Domino vineæ conuenerunt.

CORPVS ECCLESIAE,
*optimè à Christo constitutum esse, atque adedò ab
 omni monstrositate procul abhorrere.*

*a. 2. de Chri.
 ste. lib. 4. c. 9.*

DVO breuiter sunt recolenda, ex ple-
 niore alibi instituta tractatione^a. Pri-
 mum est, Ecclesiam esse corpus Chri-
 sti. Alterum, hoc corpus pulcherri-
 mum esse, optimeque constitutum.
 Vtrumque vix eget confirmatione,
 aut illustratione, cum sit per se perspicuum. Itaque
 breuissimè id attingo.

In Jer. 30.

*e. Ephes. 10.
 a cap. 5.*

1. Cor. 12.

Cum duplex sit Christo corpus, iuxta doctrinam Pe-
 tri Damiani^b, vnum quod suscepit ex Virgine, alterum
 quod ei charius fuit, & pro quo mortuus est, Ecclesia
 hoc secundo modo est corpus Christi. Itaque corpus
 Christi dicitur Ecclesia, non naturale ac physicum, (vt
 per se patet) sed morale ac mysticum. In quo sensu Apo-
 stolus de Christo loquens ait^c, *Ipsam dedit caput super
 omnem Ecclesiam, quæ est corpus ipsius.* Et alibi^d. *Chri-
 stus caput est Ecclesie, ipse Saluator corporis eius.* Et pau-
 lò post. *Christus nutrit & fouet Ecclesiam, quia membra
 sumus Corporis eius, de carne eius, & de ossibus eius.* Ex-
 plicatissimè ad Corinthios^e. *Vos estis corpus Christi &
 membra de membro.* Græcè, *ἡμεῖς*; hoc est, *Compartes
 estis, & membra ad inuicem habentia connexionem sub uno
 principali membro, seu capite.* Hoc ipsum est, quod Ephe-
 siorum 3. gentes dicuntur sua ad Christum conuersione,
 factæ *concorporales*; id est membra eiusdem corporis. Ple-
 rumque item Scriptura ipsa inde petit argumentum ad
 absterrendos & auocandos ab aliqua indignitate fideles,
 quod

quod sint membra Ecclesiae, atque adeo corporis Christi, vel quod sint corpus Christi, nempe parziale. Sic Apostolus à turpitudine d. hortatur fideles ne accipiant membra Christi, & faciant membra meretricis. Et alibi, Colossenses vrget, vt abijciant vmbas, cum sint ipsi corpus Christi, non vmbaticum, sed reale ac solidum, vt insigniter philosophatur D. Augustinus^a satisfaciens quaestioni septimae S. Paulini; expendens, Apostolum inde hortari Colossenses, vt contemneret euanidas legis vmbas ad quas trahebantur à nonnullis, quod essent Corpus Christi, cui tanquam capiti cohærere omninò deberent. Versat id latè D. Augustinus, tum sic concludit. [*Nemo ergo vos (inquit) iudicet in cibo, aut in potu, aut in parte diei festi, aut Neomenia, aut Sabathorum, quod est umbra futurorum. Corpus autem Christi, nemo vos conuincat. Turpè est & nimis incongruum, & à generositate vestrae libertatis alienum, vt cum sitis corpus Christi, seducamini vmbis, & conuinci videamini veluti peccantes, si hæc obseruare negligitis. Corpus ergo Christi, nemo vos conuincat, volens in humilitate cordis.*] Legit S. Augustinus & interpungit eum Pauli locum, aliter quàm habeat vulgata editio; Nam iuxta hanc, sensus est, ritus Iudaicos fuisse vmbam futurorum: corpus autem, siue substantiam & (vt loquuntur) realitatem, vmbis illis adumbratam, ad legem Christi pertinere. At D. Augustinus, periodum claudit in illis verbis, *que sunt umbra futurorum*. Tum quod sequitur: *Corpus autem Christi, nemo vos seducat volens*; ita vt sit Apostrophe ad fideles, quos admonet, vt sint memores, se esse corpus Christi, & futiles vmbas eo nomine refugiant. Hic locus, saltem ex D. Augustini autoritate, valet ad monstrandum, Ecclesiam esse corpus Christi. Alias tamen liquidiores in hanc rem Scripturas, legere est apud eundem S. Augustinum^b.

3 Ni-

^a l. de unitate
Ecclesia. c. 2.
& 4.

^a l. r. Summa
de Eccl. c. 43.

^b l. r. Summa
de Eccl. c. 44.

^c in Isagege.

^d Rom. 12.
1. Cor. 10.
Ephes. 4.
Coloss. 1.
^e in Psalm. 5.
poenit. ad ver-
sic. 1.

3 Nihil frequentius in Scripturis ac Patribus occurrit, hac Ecclesiæ denominatione, cuius multiplicem Analogiam diffusè prosequitur Turrecremata^a. Sed præcipua cernitur in membrorum vno spiritu animatorum diuersitate, concurrente ad vnius mystici corporis compagem, & variarum operationum exercitium. His quippè obeundis, Ecclesia instar Organici corporis, è varijs quasi similaribus & dissimilaribus partibus coagmetatur. *Similares* dico, carnem, ossa, neruos, & huiusmodi alias: quibus quæ partes in mystico Christi corpore respondeant, plenè dico cum de S. Ignatio, *Anima mundi*. Dissimilares fusè prosequitur Turrecremata^b minutatim percurrens singula membra humani corporis, & demonstrans, qui in corpore mystico respondeant faciei, genis, oculis, auribus, naso, labijs, dentibus, collo, vberibus, manibus, ventri, cruribus, ac pedibus. Fusus item in eodem argumento est Sanctes Pagninus^c. Nobis in præsentia sat est, generatim monstrasse, Ecclesiam dici in Scripturis *corpus Christi*, præsertim apud Apostolum, varijs locis^d præter iam annotata.

4 Obseruat verò S. Gregorius^e, hanc causam esse cur in plerisque locis Sacrorum librorum, quædam Christus quasi sua pronunciet, quæ nobis solummodò congruunt. [Vnum quippè corpus est tota sancta vniuersalis Ecclesia, sub Christo IESV, suo videlicet capite constituta. Vnde ait Apostolus, *Ipsè caput corporis Ecclesiæ, qui est principium, primogenitus ex mortuis*. Ipsa est enim, quæ per Prophetam iucundatur & dicit: *Nunc exaltauit caput meum super inimicos meos*. Pater enim Filium, qui est caput Ecclesiæ, super inimicos eius exaltauit, cum destructo mortis imperio, in suæ illum maiestatis æqualitate constituit, cui & dixit: *sede a dextris meis. Donec ponam inimicos tuos, scabellum pedum tuorum*. Christus itaque cum tota Ecclesia sua, siue quæ adhuc versa-

tur

etur in terris, siue quæ cum eo iam regnat in cœlis, vna
persona est.] Præiuerat S. Augustinus ^a secernens in
Scripturis, & quæ à Christo proferuntur, prout est in se,
& quæ ab eo proferuntur, prout est in nobis. [Etenim
corpus eius, Ecclesia non esset, nisi & in nobis ipse es-
set.] Id est, nisi esset nobiscum vna persona, qualem ca-
put & membra constituunt. Quo pertinet alia eiusdem
D. Augustini ^b disputatio de præmissa Christi tanquam
Capitis resurrectione, vt membra non desperarent resur-
rectionem, quam in capite præcessisse conspicerentur.
At iuxta regulam Ticonij, Diuo item Augustino pro-
batam, & apud omnes ratam, vt monstrant Franciscus
Ruizius in Regulis ad intelligendam Scripturam ^c, &
Laurentius à Villauicentio ^d. Sicut quæ nostra sunt ob
membrorum & capitis concursum in vnam personam,
Christo tribuuntur sita & nobis per quandam veluti com-
municationem Idiomatum, solent in Scripturis adscribi,
quæ Christi sunt; tanquam membris cum eo veluti ca-
pite, vnam personam & vnum morale corpus vndecun-
que absolutum constantibus.

5 Indidem quoque S. Bernardus ^e, spem concipit,
quod nō simus aditu cœlorum excludēdi, quamuis scri-
ptum sit eō non ingressurum, nisi qui sine macula ingre-
ditur, & neminem ascendere in cœlum, nisi qui descen-
dit de cœlo filius hominis, qui est in cœlo. Quamuis
enim solus Christus ingrediatur Sancta Sanctorum, &
nemo præter eum ascendat in cœlum, tamen sub eius
nomine comprehendimur & nos, qui sumus membra
eius. [Licet enim solus, sed profectō totus intrabit, & os
non comminuetur ex eo. Non sine membris caput in-
uenitur in regno, si tamen membra fuerint conformia,
sibi, & cohærentia capiti suo. Conformia sanè moribus,
cohærentia fide.] Similia passim Patres cœteri, nostram
omnium cum Christo coagmentationem in vnam per-
sonam

a *serm. 26. ex. 40. nouis.*

b *serm. 12. ex. 40. nouis.*

c *reg. 107. ex. August. in Ps. 2. et 40.*

d *l. 2. de ratio. studij Theolog. obseruat. 10.*

e *serm. in illud! Tob. in 6. tri- bulat. etc.*

sonam moralem agnoscentes, & quæ inde ad nos refusa-
dantur decora, quæ item nostra in Christum transferan-
tur, commemorantes.

6 Et quia coniuges vna moraliter persona sunt, quo-
rum tituli inuicem comineant; non rarò eandem no-
stram cum Christo coniunctionem in vnam moralem
personam, Patres consentaneè ad varias Scripturas, ex-
ponunt, per Ecclesiæ cum Christo coniugium. Scitè
D. Augustinus ^a. [Quid ipsa Ecclesia? Corpus Christi.
Adiunge illi caput, & fit vnus homo: caput & corpus,
vnus homo. Caput quis est? Hic qui natus est de Vir-
gine Maria, &c. Ipse est caput Ecclesiæ, &c. Corpus au-
tem eius, quod est? Coniux eius, idest Ecclesia. *Erunt
enim duo in carne vna. Sacramentum hoc magnum est. Ego
autem dico in Christo, & in Ecclesia.* Sic & Dominus in
Euangelio, cum de viro, & vxore diceret, *Igitur iam
non sunt duo, sed vna caro.* Ergo vnum voluit esse, homi-
nem Deum Christum, & Ecclesiam. Ibi caput, & hic
membra.] De hac re plenè in tractatione de Christi ti-
tulis, cum de Christo Sponso ^b.

^a *serm. 12. ex
40. nouis,*

^b *l. 5. de Chris-
to sect. 5. c. 1.*

7 Fit continuè, & vsque ad mundi metam fiet, hæc
corporis Christi compactio, & transitus noster in vnam
cum eo personam moralem; siue eum transitum nomi-
ne *coniugij*, siue nomine *generationis mysticæ* donare pla-
ceat. vtrumque enim dicitur penès varias consideratio-
nes. S. Paulinus pangens Iuliano & Iæ Epithalamium,
præclarè, & de more suo omnino piè, describit hæc (vt
vocat) noua Domini ad humanam salutem commen-
ta, ac grande Sacramentum quo nubit Ecclesia Christo,
& simul est Domini Sponsa sororque sui, perpetuata ad
finem vsque sæculi coniunctione. Et addit ^c de benedi-
cta Dei generatione, quæ non seminis humani, sed ge-
neris superi est; secundùm quam in Christo, nec mas,
nec foemina est, sed idem corpus & vna fides.

^c *in Epithal.
Iuliani.*

manu

Namque

Namque omnes unum corpus sumus, omnia Christo
Membra quibus Christus corporis in caput est.

Et qui iam Christum induti deponimus Adam,
Protinus in speciem tendimus Angelicam.

Propterea hoc opus est cunctis baptismate natis,
Perfectum ut capiat sexus uterque virum.

Et commune caput stet in omnibus omnia Christus,
Tradens in regnum Rex sua membra Patri,

Nubere vel nubi, fragilis iam deserit etas
Omnibus aeterno corpore compositis.

Nimirum, quia tunc cessabunt generationes corporeae hominum, atq; adeo cessabit etiam regeneratio & coactus in unum Christi Corpus, unamque moralem personam. Et hoc est, quod Apostolus ait, cum Christus regnum Deo ac Patri tradet, *occursum nos, in virum perfectum, in mensuram aetatis plenitudinis Christi*; quod vulgo minus commodè referunt ad resurgentium corpoream staturam. Clemens Alexandrinus^a ad uniuscuiusque nostrum perfectionem in Christo retulit. Optimè autem in eum, quem ex Paulino expressi sensum, refertur à Turriano^b.

^a lib. I. praed. c. 5.

^b l. I. de hier. ordinat. c. 11.

8 Et quia uniuersa Christiana Hierarchia eò dirigitur, ut generatio ventura Domino annuncietur, & formetur Christus in paruulis, fontis Ecclesiastici utero conceptis, & obstetricante Euangelio, crucis cuna susceptis (ut Bracharius concinnè dixit;) idcirco Apostolus uniuersam illam graduum & ordinum varietatem, quæ Hierarchiam Ecclesiasticam integrat, cessaturam ait, cum omnes vnus Christus fuerint, & in vnâ moraliter cum Christo personam transferint: quod in fine sæculi, consummato cum voluminibus temporum, numero electorum continget; quia tunc omnes, unum, vel ut apud Apostolum^d legit Chrysostomus, *vnus erunt in Christo*; id est vnus homo ciuilis, qui Christus est; & vna ex eo

^c Epist. ad Iam. 1. 11.

^d ad Galat. 3. vers. 28.

C & om-

& omnibus ad beatam illam sortem vocatis, persona moralis.

^a l. 2. de effie.
c. 11.

9 Quod visum est Ruperto ^a, hunc transitum in vnum cum Christo corpus de quo tam frequenter agit Apostolus, hunc inquam transitum in vnam moraliter cum Christo personam, fieri per susceptionem diuinæ Eucharistiæ, adscriptu dignissimum est, quia & illustrationem nonnullam deposcit, & continet insigne incentiuum ad huius Sacramenti susceptionem. Prosequens ergo Rupertus utilitatem eximiam, quæ cibi Eucharistici sumptione comparatur, eo quod per eam susceptionem subeat in cœlū, quod vnus & solus Christus ascendit, iuxta ipsius Christi oraculum ^b, sic philosophatur. [Vni & soli, qui descendit de cœlo, Filio hominis, qui vna persona est cum Filio Dei, cum Verbo Patris, quod de cœlo descendit, & de corde Patris in vterum venit Virginis; vni, inquam, & soli Filio Dei, filioque hominis, tanquam suo capiti cuncta membra corporis annectuntur, omnes qui in fide huius Sacramenti, in plenitudine huius charitatis sunt recepti, & sic vnum corpus, vna persona, vnus Christus, caput cum suis membris in cœlum ascendit, dicitq. gratulabundus gloriosam Deo assignans Ecclesiam, *hoc nunc os ex ossibus meis, & caro de carne mea*. Et ostendens se, atque illam in personæ conuenisse vnitatem, & erunt (inquit) duo in carne vna. *Magnum hoc Sacramentum est*. Caro Christi, quæ ante passionem solius erat caro Verbi Dei, per passionem ita creuit, ad eò dilatata est, ita mundum vniuersum impleuit, vt omnes electos, qui fuerunt ab initio mundi, vel futuri sunt vsque ad vltimum electum in fine sæculi, noua conspersione huius Sacramenti, in vnam Ecclesiam faciat Deum & hominem carnaliter copulari. Caro illa erat vnum granum frumenti, antequam cadens in terram mortuum fuisset. Nunc postquam mortuum est,

cre-

crefcit in altari, fructificat in manibus, & corporibus no-
 ftris, & ascendente magno ac diuite Domino melfis, ter-
 ram fructiferam in qua creuit, fecum vehit in horrea
 coeli.]

10 Non poffunt, quæ Rupertus tradit, accipi de fola
 Sacramentali & fimpliciter dicta Euchariftiæ fufceptio-
 ne, quæ nec habuit locum circa electos Chrifto anterior-
 es, nec nunc habet locum circa infantes, quorum ple-
 rique funt electi, & in vnam moralem cum Chrifto per-
 fonam euadunt, vi folius Baptifmi, & parte per eum gra-
 tiæ fanctificantis. Itaque Rupertus æmulatus eft mo-
 dum loquendi D. Auguftini ^a, qui negans ad panis cœ-
 leftis manducationem, quam Chriftus primo loco in-
 fignat Ioannis 6. parandum effe dentem ac ventrem, eo
 quod ad illam māducationem fufficiat fides viuua, agno-
 fcit transfiri in Chriftum per Euchariftiam, voto faltem
 habituali fufceptam, etiam ab ijs, qui Sacramentaliter
 diuinum cibum non participarunt; fed Chrifto pane vi-
 tæ & intellectus cibati funt, quatenus ei cohæferunt per
 fidem & charitatem, faltem habitualiter. Qua ratione
 omnes anteriores Chrifto electi, & qui poft Chriftum
 participare diuino epulo, aut defectu ætatis, aut oppor-
 tunitatis funt impediti, cenfentur Chriftum manducaf-
 fe, vt Rupertus quoque alibi ^b differit. Ad hunc ergo
 modum accipienda funt, quæ ex Ruperto adducebam,
 & à Theophane item Nicæno ^c egregiè tradūtur Epifto-
 la de Sacerdotij præcellentia ad fuos Sacerdotes, de tran-
 fitu in vnam moralem cum Chrifto perfonam, & in my-
 fticum Corporis eius membrum, per Diuinæ Eucharif-
 tiæ fumptionem; fiue Sacramentalem debitè peractam,
 & fanctitatis feracem; fiue fpiritualem, quæ credendo
 & fidem charitate animatam adhibendo, peragitur.

11 Diuinè ac profundè, vt omnia, hanc infignem do-
 ctrinam propofuit Apoftolus ^d; præfatus, Chriftum cœ-

^a tract. 25. in
 Ioan.

^b l. 6. in Ioan.
 fub finem.

^c epift. 2. nu.
 22. 14. 16.

^d Ephes. 4.

los subeuntem, vt post inferos, & terras præsentia sua honestata, impleret omnia, sua maiestate & gloria, dedisse hic fidelibus varios ministros, ad consummationem Sanctorum in opus ministerij, in adificationem corporis Christi. Id est, vt procreetur plenus ac integer Christus; quod fiet cum omnes electi in vnam cum eo moralem personam euaserint. Hebræis enim, quorum ibi idiotismum adhibet Apostolus, *edificare* id ipsum est, quod *gignere*; & proles idem est, quod *Patris edificium*, quod esse diligenter notandum, admonet D. Hieronymus in Traditionibus ad cap. 16. Geneseos, beneque ibi illustrat Delrio, & S. 20. Adagiorum Sacrorum. Corpus itaque Christi mysticum, quod est Ecclesia, ex Christo capite & membris fidelibus constituta, per sacros ministros ad consummationem Sanctorum delectos, ædificatur; & continuata ad finem vsque sæculi aggeneratione perficitur quasi extensiuè, dum varij fideles, per opus ministerij, quisque in suo gradu & ordine, accrescunt ceteris, qui antiùs in eo ipso gradu & ordine, præiacuerunt in corpore mystico, & Christi membris sunt annumerati. Hæc præfatus Apostolus, subdit. *Veritatem autem facientes in charitate, crescamus in illo per omnia, qui est caput Christus, ex quo totum corpus compactum est & connexum, per omnem iuncturam subministrationis secundum operationem in mensuram vniuscuiusque membri, augmentum corporis facit in adificationem sui, in charitate.* [Obscurissimè hæc in verbis, & in sensibus, & in genere locutionis, ab Apostolo dicit; admonet S. Hieronymus^a, hanc glossam, vel ephrasim de suo adhibens. [Caput ac principium totius corporis, eorumque qui credunt, & omnis intelligentiæ spiritualis, Christus. Ex capite corpus Ecclesiæ per suas compages, atque iuncturas, vitalem doctrinæ coelestis accipit succum, vt omnia paulatim membra vegetentur, & per occultos venarum meatus funda-

^a q. 10. ad Al-
gas.

cur

tur defœcatus sanguis ciborum , & ministretur , atque succrescat , imò teneatur temperantia corporis , & de fonte capitis rigati artus , crescant in perfectionem Dei , & impleatur Saluatoris ^a Oratio : *Pater volo, ut sicut ego,* ^{a Ioan. 17.} *& tu, unum sumus, sic & illi in nobis unum sint ;* vt postquam nos Christus tradiderit Patri, sit Deus omnia in nobis omnibus ^b .] Mea sententia , eo loco cuius præ- ^{b 1. Cor. 13.} dictam paraphrasim adhibuit S. Hieronymus , hortatur Apostolus fideles , vt exercentes nauiter bona opera , (id enim iuxta Scripturæ phrasim alibi ^c expositum, est ^{c lib. de equi. noc. c. 2.} *facere veritatem*) crescant in illo , siue accrescant illi per omnia ; non tantum scilicet quoad fidem , (qua sola & infima ratione accrescunt Christo fideles destituti charitate , non viuentes in hoc mystico corpore , nisi vita quasi vegetatiua ;) sed etiam quoad charitatem & gratiam sanctificantem , cui charitas est comes indiuidua . Crescunt ergo in Christo fideles , cum illi accrescunt per vitam sanctam charitate formatam : quod assequuntur interuentu compactionis & cōsertionis cum alijs membris , nec non interuentu subministrationis & influxus à spiritualibus ministris per Christum constitutis suppeditati . *Iunctura* si quidem *subministrationis* , de qua Apostolus , aliud non est ; quam ministrorum Christi & dispensatorum mysteriorum Dei , tanquam corporis eius mystici , venarum atque neruorum , influxus in omnia membra .

12 Scitè Petrus Cellensis ^d scribens ad moderatores ^{d l. 5. epist. 12} Ordinis Cartusienfis , confert eos cum venis ; quo nomine , & præse dictæ venæ , quæ sunt sanguinis tubi , & arteriæ per quas spiritus decurrunt , apud Medicos veniunt . Ait igitur Petrus . [Vos qui Priores estis , & curam aliorum suscepistis , quasi venæ in corpore Cartusienfis Ordinis estis . Tam itaque vnanimiter regimini vestro inuigilare omnes , & tam temperanter à subiectis vestris

man.

mandata & consuetudines Ordinis exigere debetis, quanta charitate in humano corpore, venæ omnes sibi sociantur, & salubrem vegetationem omnibus membris æqua distributione sanguinis largiuntur. Eadem siquidem cautela, fugere debet nimiam exilitatem & subtilitatem vena, quàm immoderatam grossitudinem & repletionem. Nimia namque repletio, nisi citò euacuetur, acutam febrem & longam ægritudinem gignit. Rursum nimia exinanitio vires detrahit, & bona valetudine destituit.] Igitur qui alios dirigunt, sunt in corpore politico venæ & arteriæ; ac etiam nerui quorum proportionalis est functio quoad spirituum animalium transuersionem, & dispensationem per corpus. Hos itaque alienæ salutis ex officio secundum Deum administratos, Apostolus *iuncturâ subministrationis* appellauit, à cuius operatione prouenit transitus, & aggeneratio aliorum in corpus Christi. Vnde huius corporis accretio, in charitate, ad perfectam mensuram Deo expetitam existit.

13 Ratum igitur esto, Ecclesiam vniuersam, & qui eam constituunt fideles, dum voluuntur secula, continuò Christo accrescere, & in vnum morale, ac mysticum eius corpus compingi; quod omnibus corpori physico proportionalibus perfectionibus cumulari, atque adeò optimè vndecunque constitutum esse, & omni indecora labe vacare, non dubitabit, quisquis attenderit, corpus id esse Christi; quem Deum simul & hominem, exquisitus nitor & perfectio ei personæ consentanea decet. In corpore porrò morali de quo hîc agitur, perfectio quasi substantialis, sita est in forma optima regiminis, quæ circa controuersiam est Monarchia, per subiectionem omnium membrorum ad vnum caput. Aliæ enim regiminis formæ, longè pluribus incommodis sunt obnoxia, nec tam exquisitam membrorum ciuiliū prouidentiam inferunt, quàm Monarchia. Et idcirco
pro

pro ea cœteris rectionibus anteferenda, fusè differunt, qui res politicas attigerunt ac nominatim Lipsius^a. In signiter item in hanc rem differit Ioannes XXII. in Bulla damnationis Marsilij Patauini, edita anno 1327. ac Pius II. in Bulla retractationis *sub finem*^b, & fusè etiam Belarminus^c, Coccius^d, Sanderus^e, & apud eos alij.

14. Præter eam perfectionem quasi substantialem corpori politico, cui respondet in corpore physico subiunctio membrorum inuicem absque defectu, aut exuperantia vlla bono corporis statui dissentanea nexorum, ad caput, motum omnibus ac sensum præstans, quamdiu & inter se, & cum ipso ritè nectuntur; notari possunt in ciuili corpore, aliæ perfectiones, accidentarijs corporis physici perfectionibus proportionales; cuiusmodi sūt vigor sensuum, sanitas, pulchritudo, robur, quæ ab Anonymo Græco^f, libri de virtutibus à Vegelino euulgati, authore, necnon à Marino^g *virtutes corporis* denominantur, habentque sibi correspondentes in corpore morali & politico benè constituto. Non licet ambigere, quin corpus Christi mysticum omnibus his perfectionibus, ac substantialibus & accidentarijs corporum physicom ornamentis, proportionè respondentibus, exornetur; vt quandoquidem moraliter corpus Christi denominatur, seruet decoram cum physico eius corpore Analogiam. At corpus Christi naturale non modò fuit substantialiter perfectum, citra omnem membrorum exuperantiam, atque defectum; sed etiam fuit venustissimum, & expers morbositatum; & quæ concors est Sanctorum Patrum, & Theologorum illis in hærentium sententia; omnibus corporeis dotibus exquisitè enituit. Neque sanè platten & plasticam illius corporis, aliud plasma effingere par fuit, quàm vndecumque præcellenter constitutum. Philo quidem^h, Adami corpus longè præstantissimum fuisse non dubitat: tum quod

ex.

^a l. 2. monitor.
pol. c. 1.

^b to. vlt. Concil.

^c l. 1. de Rom. Pontif. c. 1.

^d to. 1. l. 7. art.

7. l. 3.

^e lib. 3. visib. monar.

^f cap. 26.

^g in Proclo.

^h in Cosmog.

ex Virgine luto, idest ex materia pura lestaque effectum esset, tum quod à Deo opifice, & in finem optimum. [Domus enim quædam, aut templum sacratum fabricabatur rationali animæ, quam illa diuina imago circumferre debebat.] Vrgent æquè ista, ac etiam multò magis, pro physico Christi corpore; quod è purissima figlina, sine manibus humanis, solius Spiritus sancti opificio est efformatum. At seruat (vt dixi) corpus Christi mysticum, proportionem cum physico; ac proinde ipsum quoque, optimè constitutum esse oportuit.

15 Celebrantur passim, hæ perfectiones Ecclesiæ, quæ est corpus Christi mysticū, à Salomone in diuino Epithalamio^a, vbi Ecclesia, & absolutè *formosa*, & *tota pulchra*, & *sine macula* dicitur; nec non *una perfecta*. Scio hac voce posse designari sponsam; ita vt sensus sit, cum aliæ pleræque numerentur Reginæ, & adolescentulæ, vnâ tamen dumtaxat esse simpliciter, & absolutè dictam sponsam; absque vlla decorum eius expressione per vocem *perfecta*. Nam huiusmodi vocem esse connubialem, in confesso est. Vnde pronuba Iuno, cui vincla iugalia curæ, & sacris præfecta maritis, *τελεῖα* cognomine à Græcis donabatur, vt est apud Pollucem^b, & Plutarchum^c; apud quem Interpres mentem Authoris non assecutus, & ab eo implanatus Ludouicus Viues^d, Iunonem *τελεῖαν* absurdè vertit *adultam*, cum vertèdum esset Iuno *nuptiarum præses*: quo eam titulo donabant veteres, vt est apud Dionem^e, & Seruium^f, ad illud, & *Iunone secundâ*. Vnde *τελεῖα* Sacra Iunoni peragentes, fel à reliquis victimæ extis auulsum, non porriciebant; vt bilem ac amaritudinem nuptias dedecere significarent. Potuit itaque Ecclesia, *una & perfecta* dici; non vt significaretur eius perfectio, sed ad exprimendum, quod sit vnica sponsa veri Salomonis. Tamen ytraque vocis notio, eodem recidit, quod ad nos attinet: quia sponsam adeò perfectam,

^a lib. 3. Onom.
^c in caus. 9. 2.

^d ad l. de Ci-
uic. c. 22.

^e Orat. 7.
^f 4. Aeneid.

atum, decuit ſponſa vndecumque perfecta, & glorioſa, non habens maculam, neque rugam, aut aliquid huiusmodi; quibus eam coloribus depingit Apoſtolus ^a.

^a Ephes. 5.

16 *Glorioſam* vocat, id eſt perpulchrum vereque inſigne ſpecimen diuinæ gloriæ, præ tanta venuſtate illius opificij, quod perfecit Deus ipſe, cuius perfecta ſunt opera, & bona valdè, id eſt perpulchra: Nam Hebræis ac Græcis, *pulchrum*, eodem nomine exprimitur, quo *bonum*, vt D. Auguſtinus ^b notauit, ſuntque qui eo ſelectant illud de Egnatio, *quem bonum fecit barba*. Eccleſia ergo, ſicut eſt ſancta, atque ad eò optima, ita & pulcherrima.

^b l. 15. *Cimit.*
cap 23. & ibi
Vines.

Vnde illius pulchritudinem demirans ſponſus, ait ^c: *Quàm pulchra es amica mea, quàm pulchra es*. Quod S. Gregorius ^d ad præſentem, & futuram pulchritudinem refert. [Pulchram narrat, (inquit) & pulchram replicat; quia alia eſt ei pulchritudo morum in qua nunc cernitur; atque alia pulchritudo præmiorum in qua tunc per conditoris ſui ſpeciem ſubleuabitur.] Nimirum diuinus contuitus, qui in altera vita erit perfectus, hîc autem non eſt, niſi per nebulam & in ænigmatate, transmittit fulgorem, & elegantiam in contuentes, iuxta illud

^c Cant. 4.

^d 9. mor. c. 9.

Pſaltis ^e, *Domine in voluntate tua, præſtitisti decori meo virtutem*, à D. Baſilio ^f ſic expreſſum. [Pulchritudo vera ac proinde amabiliſſima, quam ſola mens omnicon- tagione expurgata poſſit contemplari, circa diuinam ac beatam conſiſtit naturam. Sanè qui in eius micantiſſimum fulgorem & inexhauſtam gratiam, mentem præſiùs intenderit, non nihil hinc beneficij in ſe deriuat & tranſumit: quaſi à quapiam tinctura florulentum ſplendorem illinendæ faciei deſumpſerit. Vnde & Moyſes, ſimul atque particeps factus eſt eximiæ illius pulchritudinis, ex familiari cum Deo congreſſu, conglorificatam habuit faciem.]

^e Pſal. 29.

^f ad eum loci.

17 Et in coelo igitur, à conſpectu claro diuini vultus,

D sum-

summa gloria, idest pulchritudo, deriuabitur in Ecclesiam eo subuectam; & iam nunc eadem Ecclesia pro tempore ac statu, pulchritudinem à diuino aliquali conspectu haurit omninò magnam, qua fit expers dedecorum ac macularum sponsam Christi dedecentius ita vt quamuis sit habitura consummatam pulchritudinem longè ista auctiorem in coelo, tamen iam nunc dicatur *gloriosa*, idest perpulchra, & *non habens maculam, neque rugam*. Sunt quidem aliqui in ea impij, quorum vita à professione dissentit; & idcirco duplices sunt, nec malè nomine *rugarum* à Iobo expressi, vt intellexit Sanctus Gregorius ^a ad illud, *ruga mea testimonium dicunt contra me*. Tamen quotquot sunt quod dicuntur, & institutis sanctissimis, quæ profitentur, conformant sese, sunt *absque macula & ruga*, & *absque aliquo huiusmodi*; idest absque omni tale corpus dedecente probro, & foeda nota. Et verò non nisi sub ea ratione qua pulchri sunt, ac nitentes, pertinent ad corpus Christi; v. g. saltem ratione fidei, quæ vtique est nitentissima, etiam in ijs quos charitas deficit: & nisi saltem fidem retinerent, non pertinerent ad corpus Christi, quia nulla ratione subnecterentur & coaptarentur capiti, cui omnia Ecclesiae mēbra subsunt; & cui nihil inhæret, nisi fides interueniat, vt benè notauit S. Bernardus ^b. Tametsi igitur mali non pauci in hoc statu, inueniuntur in mystico Christi corpore, tamen non spectant ad illud prout mali & difformes Christi capiti; sed vt boni, saltem ratione fidei cuius interuentu inhærent haud indecorè Christo capiti, quod est aurum paz; idest optimum, atque probatum terræ, purgatum septuplum: Sub quo incōgruè admitteretur membra è viliore materia gradatim compacta: ita vt postrema essent testacea, qualia erāt sub capite aureo statuæ Babylonicæ, mēbra inferiora; sed omnia sunt aurea, ratione eius per quod in Christo viuūt, eiq. inhærent.

a l. 13. moral.
c. 5.

b ser. in illud
Iobi in 6. tribulationibus.

18 Procul ergo à Christi corpore mystico, quod est Ecclesia (sicut ab eius corpore physico & naturali cum quo proportionem seruat;) omnis deformitas, & macula, ac ruga, aut aliquid eiusmodi; idest omnis defectus, aut exuperantia corpori indecora: omnis, inquam, labes, & deformitas; & multò magis omnis monstrositas: quia si tale quid Ecclesiam deturparet, perperam dicta esset perfecta, & tota pulchra ac absque macula, & quouis alio huiusmodi, hoc est quocumque dedecente exquisitam lectissimi corporis pulchritudinem; quale haud dubiè esset monstrositas quæcumque; quo nomine deformitas, non vulgaris, sed extraordinaria, insinuatur.

P V N C T V M I I.

Si essent duo visibilia Ecclesia capita, ut habet noua de SS. Petro & Paulo imaginatio, non posse declinari mystici corporis Christi monstrositatem.

I **R**ESTRINGO sermonem ad duo visibilia Ecclesia capita, quia non est hinc quæstio de binario illo capitum subordinatorum, quorum vnum nunc nobis non est aspectabile, nempe Christus Dominus; alterum verò vicaria eius præfectura fungens, fuit suo tēpore S. Petrus; & deinceps is, qui ad regendam Ecclesiam S. Petro cum pari potestate sufficitur: vt proinde ab aliquibus, dictus sit *sui temporis Petrus*, vt in Onomastico Pontificio refero. Hæc duo capita, certum est non inferre monstrositatem corpori Christi mystico, siue Ecclesiæ Dei: quia si inuicem

D 2 com-

comparentur, non sunt duo capita. Solus quippè Christus habet rationem capitis; Pontifex autem non habet, nisi rationem membri subiecti, Christo antonomastice capiti subordinati. Qua ratione eliditur difficultas imperite mota à Sectarijs, contra titulum *Capitis Ecclesie*, Romano Pontifici tributum: quasi inde Christus fiat capitis minor, si aliud statuatur corporis Ecclesie caput. At (vt præmissi) Pontifex ad Christum comparatus, non est caput, sed membrum subiectum: Etiam si comparatus ad reliquam Ecclesiam, sit visibile eius caput, Christo subordinatum.

2. Præsens ergò disputatio, est de duplici capite nunc aspectabili, & non subordinato. Difficultas enim nostra tantùm est de facto, an scilicet aliquando fuerint binæ, simul Ecclesie capita visibilia, quorum vtrique ex æquo inesset potestas suprema Pontificia. Affirmat Anonymus, qui nuperrimè opus *de magnitudine Romana Ecclesie, ex SS. Petri & Pauli suprema Pontificatu* vulgavit; quamuis fatetur, post Beatos illos Apostolorum Coryphaeos, Pontificatum vni soli semper inextitisse, nec fieri nunc posse, vt pluribus inexistat: quia ea Pontificum pluralitas, est contra Christi institutionem; quæ pro solo tempore prædicationis S. Pauli, ratam habuit extensionem Pōtificatus simul ad plures. Voluisse verò Christum, vt S. Paulus ex æquo cum S. Petro esset Pontifex & Caput Ecclesie vniuersalis, confirmat is quem dixi Anonymus, ex quibusdam noui ac veteris Testamenti Scripturis; nec non ex quibusdā loquendi formulis apud Pontifices vsu receptis; itemque ex autoritate nonnullorum Conciliorum, sed maximè ex Patrum testimonijs, quæ ingenti numero aceruat, vt hanc esse doceat totius retrò Christianæ Ecclesie traditionem.

3. Assertio contraria, quæ negat S. Paulum fuisse ex æquo cum S. Petro caput Ecclesie, est ex fide certa. Ita enim

enim ante hoc octiduum, à Summo Pontifice, post diligentem discussionem est declaratum. Nec illam nouam bicipitis Ecclesiæ Corporis imaginationem, habere in Scriptura, vel in traditione fundamentum, quantumcunque pro ea iactentur Scripturæ, atque traditio, infra demonstrabo. Nunc auspicabor eius confutationem, argumento quod ex optima Ecclesiæ per Christum constitutione proximè exposita ducitur. E contrario enim, si data essent bina illa simul Ecclesiæ Capita, fatendum esset corpus Christi mysticum fuisse monstruosum: quod cum illa exquisita eiusdem corporis perfectione, quam præmissi, apertè pugnat. Non erit porrò difficile, eam monstruositatem euincere, per proportionem ad monstra generis naturæ, de quibus Philosophi 2. Physicor. & Medici tractantes foetus formationem, nec non qui de monstris egere ex instituto, vt Arnoldus Sorbinus, Ambrosius Paræus, & omnium diligentissimè Martinus VVeinrichius.

4 Vt ea quam vestigo proportio innotescat, præmitto, habere Physiologos pro monstruoso, effectum omnem à recta & solita secundum naturam dispositione deflectentem; ita vt in illius effectus productione non seruetur solemnis vsus naturæ, hoc aut illud per ordinem ad certum finem in eo effectui deposcentis. Est enim monstruositas, propriè ac præcipuè affectio viuentium; omnium quidem, ac etiam Plantarum, vt Theophrastus latè prosequitur, sed tamen præsertim animalium, & maximè hominis. Extra viuentia autem, non habet propriè locum monstruositas, sed tantùm per proportionem, vt de artefactis à Philosopho^a statuitur. Quia ergo in viuentibus, corpus organicum quo constant, multis integratur partibus ad certam functionem ex naturæ præscripto destinatis; quælibet verò pars, ad suam illam functionem ritè obeundam, talem quantitatem, aut certum

appa

apparatum similarium, aut dissimilarium partium exigit; proclive est statuere, quando effectus sit monstruosus, & quando monstruositate vacet. Si enim adsit is quem dixi modulus & apparatus, effectus dicetur perfectus; quippè conformis ei naturæ paradigmatis, quod à Philosopho ^a *ἕξες* vocatur. Si autem effectus aliter se habeat, ac proinde fiat digressio, ac *παρέκβασις* à scopo in illius organi efformatione intento (vt idem Philosophus alibi ^b loquitur:) hoc est, si partium ad eius structuram concurrentium, aliqua redundet, aut deficiat, vel vi conformationis aliter afficiatur, quàm postulet functio, cui obeunda organum illud ex communi lege in coeteris seruata, destinatur à natura; puta si aliquid ei desit, aut ultra debitum modum multiplicetur, vel grandescat ac tenuetur, monstrum exoritur; plerumque quidem attestans parentum immoderationi, atque licentiæ, vt ex Hebræorum & Iaconum legibus confirmat Æneas Gazæus ^c, & in Dioptra Philippus Solitarius ^d: aliquando tamen citra parentum culpam, penès varias causas de quibus minutè Ludouicus Mercatus ^e, nominatim ex hoc principio statuens, post Aristotelem ^f, animal biceps monstris esse annumerandum. Subscribit Iacobus Rueffus ^g, visos abs se bicipites referens, & alios in Sicilia natos ex Rabbi Mose in Alphorismis ^h commemorans, quos omnes accenset monstris. Nec aliter Ioannes Riolanus in Disputatione de Foetu Parisiensi, edito anno 1605. cui vnicum erat cor, & iecur vnicum, ac venter item vnicus; ob capitis tamen duplicitatem, monstrum fuisse; pro certò habet ⁱ, & latè confirmat. His paucis de naturali monstruositate præmittendis, necesse habui proferre monstruositati in Ecclesiæ Corpus inferendæ, si bina eius fuissent capita visibilia: quia vt cum Philosopho præmissi, de monstruositate artefactorum, pronuncian- dum est per Analogiam ad monstra naturalia. Corpus
 auj

a 2. *physicor.*

b 4. *de gener. anim. c. 4.*

c in *Theophr. d lib. 4 c. 10.*

e lib. 3. *Gynecior. c. 7.*
 f lib. 4. *de gener. anim. c. 3.*
 g lib. 5. *de gener. hom. c. 3.*
 h *partic. 25.*

i *cap. 2.*

autem mysticum Christi, quod est Ecclesia, est diuinum quoddam artefactum: sicut reliqua corpora moralia humano studio constituta, sunt artefacta humana, & creati ingenij opificia.

5. Hæc cum ita se habeant, non est difficile ostendere, corpus Christi mysticum, si quando duo visibilia capita habuisset (vt de SS. Petro & Paulo simul summis ex æquo Pontificibus statuit noua imaginatio) futurum, fuisse monstrosum, in genere corporis mystici, iuxta illud Innocentij III. cap. *Quoniam* de offic. ordinar. [Prohibemus omninò, ne vna eademque Ciuitas, siue Diocesis, diuersos Pontifices habeat, tanquam vnum corpus diuersa capita habens, quasi monstrum.] Rectè Pontifex Diocesim bicipitem, monstrum esse morale statuit: & idem dico de Ecclesia vniuersali, prout est vnum corpus. Ad corpus quippè morale perfectè constitutum, cuiusmodi à Christo eius opifice conditam esse Ecclesiam puncto superiore monstrauius, necessaria planè est vnitas capitis. alioquin euerteretur regimen monarchicum, quod omnium optimum esse, & contineri in corporis moralis exquisitè fabricati perfectione, præmissimus: Ipsaque capitis supremi morale corpus dirigentis notio, vnitatem apertè præfert. Nam vt verè sit supremum caput, necesse est, vt functiones capitis obeat, dirigendo pro arbitrio membra subiecta, quò iudicat expedire, vt commodè corporis consulatur. Quodcumque verò esse dixeris supremum mystici corporis caput, excidet ea dignitate, si compar accedat. Nihil enim facilius erit, quàm vt functiones ab vno illorum capitum indictæ, inturbentur ab alio, ob humanæ voluntatis in contraria nisum, & procliuem ab aliorum ductu discrepantiam.

6. Qua in parte obseruandum est, latum discrimen inter operationes vegetatiuas, quæ à cognitione non
pena

^a lib. 5. de con-
ceptu hom. c. 3

pendent, & rationales, ad quas pertinet rectio corporis moralis, per caput politicum. Circa operationes enim vegetatiuas, contigit aliquando, corpus physicum biceps, pacificè, & absque dissidio ad annos non paucos durare. Scribitque Iacobus Rueffus ^a quemdam abs se visum, qui ad perfectam staturam excreuerat, & iam tricenario maior erat, cum in illum incidit; cum coetere corpore simplex esset, humeris tamen & capite geminùs erat, ita vt vnum caput antrosum, alterum retrorsum haberet, mira & planè exquisita vtriusque capitis, barbarum quoque, & oculorum, ac vocis similitudine; cum eodem cibi & potus, & vegetatiuarum quarumvis functionum, ac etiam rei vxoriæ, (nam coniugium inuenerat) desiderio. Hæc appetitionum quoad functiones vegetatiuas, tanta in bicipiti corpore consensio, potuit ex vnitatem stomachi & iecoris promanare; quia ex illis partibus stimuli nutritionis, ac coeterarum vegetatiuarum operationum petuntur. At rectio, est functio voluntatis superioris, quæ dirigitur prælucente iudicio. Huius autem, pro rerum humanarum multiformitate, & obiectorum discrimine, insignis est varietas; atque adèò ægerrimè reperitur ea consensio appetitionum inter binas superiores voluntates; quia sicut non vno sensu, siue iudicio, ita nec voto viuitur vno. Itaque si declinanda est monstrositas corporis mystici, optimè substantialiter ab authore Christo constituti, vnicum sit caput eius supremum, siue non subordinatum, necesse est; ne si plura inducantur, collidantur voluntates, penes quas oportet esse habenas rectionis; & ea optima substantialis constitutio politici corporis, sus deque euetur. Præclarè hanc ratiocinationem profecutus est Michael de Aninyon ^b in opere de vnitatem ouilis & pastoris.

^b cap. 12.

7 Hoc ipso argumento, graues Patres polytheismum impu-

impugnantes, monstrarunt non posse esse, nisi vnum, vniuersitatis mundanæ rectorem, cuius nutibus orbis administraretur, pessum alioqui iturus, & ordinatæ rectionis constantia destituendus, si plura essent suprema Capita non subordinata, à quibus regeretur. Prudentius ^a *sub initium hamartig.* optimè hoc perspexit, his præter cœtera.

*Aut vnus Deus est rerum cui summa potestas,
Aut quia iam duo sunt, minuuntur dispare summo.
Porro nihil summum, nisi plenis viribus vnum.*

Non videtur agere de summo magno, intrinsecè, ac in se, quod non potest, nisi vnum esse: Estque alia argumentatio, qua Tertullianus & Nouatianus, Dei vnitatem confirmant, vt in Nat. Theologia ^b refero: sed agit de summo vniuersitatis rectore, quem vt summus sit, nec rectio suprema & nemini subordinata euertatur gliscète multiformitate, necesse est vnicum admitti. Quam esse rationem communem Doctorum, ad probandam vnitatem numinis, dixit Rabbi Moyse ^c. Optimè verò præter cœteros eam rationem adhibuere S. Athanasius ^d agens contra Idola, atque Lactantius ^e, qui facillè conlecuturas lites interminabiles, cum excidio bonæ rectionis, si plures essent rectores supremi, sic confirmat. [Non vident, qui Deos multos esse credunt, fieri posse, vt aliquid diuersum velint, ex qua re disceptatio inter eos & certa men oriatur: sicut Homerus bellantes inter sese Deos finxit, cum alij Troiam capi vellent, alij repugnarent. Vnius igitur arbitrio, mundum regi necesse est. Nisi enim singularium partium potestas ad vnam prouidentiam referatur, non poterit summa ipsa constare potestas; vnoquoque nihil curante amplius, quàm quod ad eum propriè pertineat: sicut ne res quidem militaris, nisi vnum habeat Ducem, atque rectorem. Quod si in vno exercitu tot fuerint Imperatores, quot Legiones, quot Cohortes, quot cunei, quot alæ; primùm nec in

^b dist. 7. an. 6.
^c l. 1. director. dicit. c. 74.
^d sub med. orationis.
^e l. de ira Dei c. 11. ac. 1. inq. c. 3.

frui poterit acies, vnoquoque periculum recusante, nec regi facilè aut temperari, quod suis proprijs cōsilijs vtantur omnes, quorum diuersitates plus noceant, quàm profint. Sic in hoc naturæ rerum Imperio, nisi vnus fuerit ad quem totius summa cura referatur, vniuersa soluentur & corruent.]

Hoc ipsum est, quod de mystici corporis directione vrgeo; si duobus supremis Caputibus ex æquo & absque subordinatione regentibus committeretur. Itaque sine dubio, huiusmodi corpus morale, cui ex Authoris Institutione, optima rectio debetur; & quasi substantialiter perfectè efformatum supponitur; si duo ei præponantur capita, euadet monstruosum, & vniuersa eius rectio degenerabit in exlegem confusionem, quæ in artefacto politico, est analogica monstruositas, pro qua probanda satagebam.

8 Non erit verò operosum eam confirmare, penès aliud analogiæ fundamentum: nimirum ex eo, quod nemo reuocaturus sit in dubium, quin corpus physicum esset monstruosum, cui & rationalis, & bruta anima inderet. Cuique enim illarum animarum, dissentaneus organorum apparatus, monstruositatem necessariò inferens deberetur. Vt autem seruetur proportio corporis morali cū corpore naturali, si essent in corpore morali Christi plura capita, oporteret esse in eo plures animas: Nam in corpore physico, ex capitis duplicitate, binarius animarum colligitur de probatiore sententia. Non me latet Iulianum Pomoërium^a ancipitem hæere, sit ne in bicipiti corpore duplex anima, debeatque proindè in resurrectione duo corpora recipere. Id quod asseruit D. Augustinus^b de illo bimembri, cuius ait meminisse S. Hieronymum: Nec mirum, quia verè erant gemini temerè concarnati & agglutinati. At etiam cum solum caput est duplex, binas corpori illi inexistere animas, habet

^a lib. 3. progn.
c. 28.

^b in Euehiv.
c. 87.

bet communissima sententia . Aristoteles ^a quidem du-
 bij huius expeditionem , petendam decernit ex cordis
 vnitate ; ita vt si cor sit vnicum, vnica item sit in bicipi-
 ti corpore anima. Id ille affirmat, quia cor habet pro par-
 te præcipua animalis, reclamantibus, non immeritò Me-
 dicis, qui stant pro capitis primatu . Ideòque vbi duplex
 est caput, duplicem agnoscunt animam : quod non ob-
 scurè insinuat S. Augustinus ^b, vocans duplicem homi-
 nem, eum qui infernè simplex erat, sed biceps .

9 Video sanè passim Theologos , quoties binum est
 in foetu monstroso humanum caput, iubere geminari
 baptismum : quod est euidentis argumentum, duas ab eis
 in huiusmodi corpore agnosci animas . Videtur Henricum
 Gandauensem ^c, atque Capreolum ^d . Ex Medi-
 cis fusè id excutit Antonius Merindolus ^e, & Ioannes
 Riolanus ^f disputans de foetu monstroso Parisijs edito
 anno 1605. Qui cõfirmat animarum in bicipiti corpore
 multiplicatam, ex varietate affectionum, quæ notata
 est in quibusdam exemplis corporum bicipitum cœtera
 simplicium . Quale erat, quod anno 1552. Oxonij na-
 tum est solo capite, ac manibus multiplex : Per quin-
 decim enim dies quibus communiter potitum vita est
 vtrumque caput, magna in eis affectionum diuersitas se
 prodidit . Vigiliam siquidem & somnum non simul ca-
 piebant, sed vno vigilante, alterum dormiebat: cum vnum
 lætatur, alterum moestitia grauabatur, quod obserua-
 tum est per quindecim solidos communis vitæ dies, qui-
 bus exactis vnum præmortuum est, altero ad vnū diem
 superstite . Eadem affectionum dissimilitudo, notata est
 in foetu bicipiti, & quadrimano, cœtera simplici, edito
 Nortumbriæ de quo Buchananus ^g, & Hector Boethus ^h,
 qui referunt cum is adoleuisset, imbutum esse varijs di-
 sciplinis, & multorum idiomatum peritia, præsertimque
 in Musica insigniter præcelluisse : nec rarò bina capita

^a lib. 4. de ge-
 ner. anim. c. 4.

^b l. 17. Cims.
 c. 8.

^c quodlib. 6. q.
 14.
^d in 2. dist. 13.
^e 1. art. 3.
^f Exerc. 3. Me-
 dica.
^g cap. 6.

^g l. 13. hiffor.
^h lib. 2r

in pugnantibus affectibus scissa ad iurgium usque efferbuisse, si post consultationem in commune præmissam, vni aliquid accideret, quod alteri non satis probaretur; Donec post communis vitæ annos octo supra viginti, præ mortuo vno capite, alterum ad dies non paucos superstes, denique ab adiuncto demortuo abem, ac mortem traheret. Erat ergo in corpore, ferè cœtera simplici, sed bicipiti, multiplex anima, quàm ea affectionum dissidentium varietas perspicuè manifestabat. Quandoquidem igitur corpus morale seruat proportionem cum physico, vbi varia sunt politici corporis capita simpliciter dicta & non subordinata, necesse est animam quoque assignare multiplicem.

*a in Ps. c. poe-
nis, ad vers. 1.*

10 Hinc perspicuè euincitur, monstrositas quam secuturam dicebam, si Corpus Christi mysticum, quod est Ecclesia, biceps constitueretur. Deberet enim pro capite multiplicitate, multiplici spiritu animari, vt salua sit proportio cum corpore physicè bicipiti, quod duplici anima informatur, vt præmissi. Huiusmodi autem mysticum corpus, duplici illo spiritu instructum, non minus monstrosum esset, quàm corpus effigie humanum, cui præter animam rationalem, alius inexistet informans spiritus brutus, puta Equinus, aut Suillus. Nam corpus hoc mysticum de quo agimus, viuit de singulariter vnico Christi spiritu, iuxta illud S. Gregorij^a. [Christus cum sua tota Ecclesia, siue quæ adhuc versatur in terris, siue quæ cum eo iam regnat in cœlis, vna persona est; & sicut est vna anima, quæ diuersa corporis membra viuificat, ita totam simul Ecclesiam vnus Spiritus sanctus vegetat & illustrat. Sicut namque Christus, qui est caput Ecclesiæ, de Spiritu sancto conceptus est; sic sancta Ecclesia, quæ corpus eius est, eodem Spiritu sancto repletur, vt viuat, eius virtute formatur, vt in vnus fidei, & charitatis compage subsistat. Vnde dixit Apostolus;

Ex

Ex quo totum corpus per nexus, & coniunctiones subministratum, & constructum crescit in augmentum Dei. Istud est corpus, extra quod non viuificat spiritus. Vnde dicit B. Augustinus ^a. Si vis viuere de spiritu Christi, esto in corpore Christi. De hoc spiritu non viuunt hæreticus, non viuunt schismaticus, non viuunt excommunicatus: Non enim sunt de Corpore. Ecclesia autem spiritum viuificantem habet, quia capiti suo Christo inseparabiliter adhæret. Scriptum est autem, *qui adhaeret Domino, vnus spiritus est cum eo.*]

^a tract. 26. in
Ioan.

II Si igitur huic singulariter vnico Christi spiritui animanti Ecclesiam, quæ corpus Christi est, alius superadderetur spiritus (quod consequens esset ad visibillum capitum geminationem;) horrenda existeret monstrositas; qualis, vt dicebam, enasceretur, si rationalis & pecuina anima, vni corpori effigie externa simplici conferrentur. Nec referret, quod is spiritus eidem corpori cum diuino commissus, fingeretur rationalis. Nam sicut homo præ Deo est pecus brutum, vt elegantissimè prosequitur Origenes ^b, ita hominis spiritus collatus ad diuinum spiritum, brutus est & pecuinus. Itaque monstrositas corporis Ecclesiæ bicipitis, penes hanc quoque considerationem duplicis spiritus, eam necessariò informatur, rata esto.

^b homil. 3. in
Exod.

Non tolli monstrositatem mystici corporis Christi, quod est Ecclesia, ex eo quod bina eius visibilia capita, vnum, non plura fuisse perhibeantur.

INTVTVM valdè perfugium captiuit binorum Ecclesiæ capitum faber, ratus declinaturum se monstrositatem quam vrgemus, si diceret, duo capita, quæ commentus est, idcirco non incommodasse concinnitati & optimæ constitutioni mystici corporis Christi, atque adeo neque binas animas mysticas, neque monstrositatem inuexisse, quod non fuerint reipsa duo capita, sed vnicum. In quam rem (si Deo placet) exemplum adhibet ipsiusmet Augustissimæ Triadis, quæ triplex cum sit personis, est tamen vnicus vniuersorum moderator & rector. Adhibet præterea suffragium S. Gregorij^a, qui scribens ad Eulogium Alexandrinum, affirmat tres sedes Patriarchales, Romanam, Alexandrinam, & Antiochenam, vnam & eandem S. Petri Sedem fuisse; quam ita renerent tres Episcopi, vt tamen omnes vnum essent in S. Petro; & eius vnius authoritate ad tres illos transfusa, & in tribus vnica potirentur. Quinetiam cum Patriarchatus ad quinarium excreuerunt, & Ecclesia, vt Theodorus Studita^b dixit πεντακέφαλος, *quinticeps* facta est, vnicum tamen omnes fuisse caput, dixit his verbis Theodorus Balsamon^c. [Sanctissimos quinque Patriarchas, nouimus esse vnum caput corporis omnium Ecclesiarum Dei.] Non potest igitur videri nouum, Apostolorum Principes, ita statui duo capita, vt tamen non sint nisi vnum.

^a libi. 6. regis
epist. 37.

^b epist. ad Nau
erat. data an-
no 819.
^c Opusc. de 5.
Patriarchis,

2 Manifestum est ex hoc effugio, rectè dixisse S. Augustinum^a; [Procliuiiores sumus quærere potiùs quid contra ea respondeamus, quæ nostro obijciuntur errori, quàm intendere, quàm sint salubria, vt careamus errore.] Reuera tamen hoc responsi commentum, quantumuis ad creandas officinas subdolè excogitatum, nihil conferre potest ad tollendam bicipitis corporis Ecclesiæ monstrositatem. Nam bina Ecclesiæ capita, si reuera sunt bina, non possunt dici esse vnicum caput, nisi alterutro duorum modorum. Prior est, quo duo censentur moraliter vnum ob voluntatum consensionem; ratione cuius, conferta fidelium multitudo in Ecclesiæ exordio, dicta est cor vnum, & anima vna. Alter modus est, quo duo capita vnum dicantur, ob alternationem regiminis. Quia ratione olim Romani, tametsi duos habebat Consules, penès quos erat suprema ordinaria potestas administrandæ Reipublicæ; dicebantur tamen vni capiti subesse, quia duo Consules non imperabant simul, sed per vices. Sic enim glossandum est, quod habet author historiæ Machabeorum^b, cum ait de Romanis cum quibus Iudas foedus iniuit. *Committunt vni homini magistratum suum per singulos annos dominari vniuersæ terræ suæ, & omnes obediunt vni.* Hic vnus, non potest intelligi de Rege, qui pridem exactus erat: Nec de Dictatore, qui erat extraordinarius Magistratus, non quotannis, vt is sacer Scriptor ait, sed summis temporibus ad breuem moram delectus: Nec de Augustis, quorum tempora præcessit Iudas Machabæus. Qui enim tempus initi huius foederis subdlexerunt; signant annum mundi 3894. ante Christum 159. ac proindè initum est longè ante Cæsarem, qui anno mundi 4006. ante Christum 47. inuasit imperium. Itaque Scriptor sacer, asserens Romanos vni homini quotannis Magistratum suum commisisse, & omnes vni obediuisse, accipiendus est de vno

^a lib. de natura & gratia. c. 25.

^b lib. 1. cap. 8. vers. 16.

statu. d. 2.
a lib. 5. Civi.
c. 12.

b in Numa.
c lib. 2. c. 22.

d lib. 4. de Re-
pub. Athen.
e cap. 3.

f l. 1. de Verbo
Dei cap. 15.
g l. sag. difficul-
tat. 6.
h ad eum lo-
cum.

moderatore, ob alternationem regiminis in Consulibus qui tametsi materialiter duo erant, propterea q. à D. Augustino ^a dicti sunt *duo Imperatores*; tamen formaliter non erant plures summa potestate potentes; quia alternis diebus fasces ab vno ad alium transferebatur, & cum fascibus summa in Reipublicam potestas ab vno ad alium migrabat, vt habetur ex Plutarcho ^b, & disertè ex Liuiio ^c, sicut etiam apud Græcos, alternis diebus summam rerum fuisse penès vnum ex Epistatis scribit Sigonius ^d. Quamquam ad rem nostram perindè esset, si quod habet in Cæsaris vita Suetonius ^e, verum esset alternis tantùm mensibus mutatos fuisse fasces, & translata esse ab vno Consule ad alium supremam regendi potestatem. Sic extricat eam difficultatem ab Hæreticis motam, ad expungendam è librorum Canonicorum albo historiam Machabæorum, Bellarminus ^f, eique subscribens Ludouicus de Tena ^g. Quæ verò præterea ad eam difficultatem enodandam adducit Serarius ^h, quasi locus ille accipi possit de vno, qui cum exercitu in aliquam prouinciam à Romanis mitteretur, vel de vno Dictatore, non quadrant adiunctis, quia Scriptor facer manifestè agit de politia, non in exercitu, sed in vrbe Romana, ad quam Iudas misit, qui fœdus inirent; neque agit de politia extraordinaria in tempore necessitatis insolitæ, sed de quotidiana; (tunc quidem.) Itaque modus legitimus exponendi quis esset ille *vnus*, cui omnes Romani obediebant, is est quem assignauit per alternationem supremæ potestatis ratione cuius alternationis, duo Consules habebantur vnum morale Caput Reipublicæ.

3 Necessè igitur est, vt duo illa Ecclesiæ capita, quæ aduersarius non nisi vnum caput esse esse ait, alterutro modo proposito se habuerint. Neuter autem est reuera idoneus; nec inde potest monstratas bicipitis Ecclesiæ de-

declinari. Non prior, quia vt puncto superiore attigi, concordia fixa rectorum, qualis necessaria est ad convenientem Ecclesiæ gubernationem, impossibilis est, (rem moraliter spectando) cum agitur de duobus supremis rectoribus non subordinatis. Tanta quippè est varietas adiunctorum in negotijs ad Orbis vniuersi rectionem spectantibus, cuiusmodi est rectio de qua agimus, vt impossibile sit, humano modo loquendo, non existere circa eam, magnam Iudiciorum diuersitatem, quam ex necessitate subsequitur discordia voluntatum, vt rectè admonet Abbas Ioseph^a. Quid verò facilius, quàm vt ^{a Collae 16. cap. 8.} duæ voluntates, quæ sunt supremæ potestatis subiecta, collidantur inter se, dum vna improbat, quod alteri est acceptum; ac præ comparis æmulatione, destruere nititur, quod illa fuerit meditata?

4. Nec licet dicere, hoc inter Sanctos non esse timendum, quia æmulatione vacant. Hoc inquam dici non potest. Talis enim debuit esse institutio Pontificis, vt etiam si qui in eo gradu collocantur reprobi fierent, quod S. Paulus^b sibi ipsi timuit, consilium tamen Dei & Pro- ^{b 1. Cor. 9.} uidentia in suam Ecclesiam, non labaret. Sicut videmus, durissimis Ecclesiæ temporibus, cum Pontifices inquinatissimi throno Apostolico insiderent, intemeratam, semper & inconcussam stetisse Pontificiam dignitatem quoad substantialia, hoc est quoad doctrinam sanam è Cathedra subministratam fidelibus, & responsa data circa mores absque labe tenendos: Quia Christus Pontificiam dignitatem instituens, prouidentissimè cauit, vt omnis ea in parte defectus auerteretur, quicumque esset, qui ad eum dignitatum verticem prouerteretur. Quis ergo dubitet, quin similiter prouiderit, vt talis esset Pontificiæ dignitatis institutio, qua præcluderetur occasio æmulationum, vnde euersio regiminis boni, & convenientis directionis Ecclesiæ posset existere? At positis

duobus simul supremis capitibus, quæ non erat sperandum semper fore sanctissima, impossibile esset, non subnasci æmulationes, cum damno Ecclesiæ, nec obscuro, nec leui.

5. Neque verò peruersã tantùm æmulatiõ, quæ inter malos excitari potest, damni cui timebam periculum crearet; sed etiam æmulatiõ innoxia, qualis inter duos Angelos refertur ^a fuisse, dum vnus pro Persis agens, alteri pro Iudæis sollicito obstitit, vt S. Gregorius fuisè expendit ^b ad illud Iobi 26. *Qui facit concordiam in sublimibus suis*. Item qualis fuit SS. Petri & Pauli circa legalia, neutro aduersus fidem peccante; etiam si S. Petrus ^c verè dictus est *reprehensibilis*, eo modo quo lex vetus iuxta Apostolum ^d *non vacauit reprehensione*, quia erat minùs perfecta, etiam si nullatenus mala. Tamen si ergo vterque rectè abs se factum credebat, quod faciebat, & re ipsa vterque erat innoxius, tamen fuit inter eos dissensio, atque dissidium; Et fuit etiam inter SS. Paulum, & Barnabam pro Ioanne, vt narrat Lucas ^e. Constat item, Sanctos Chrysostomum & Epiphanium; occasione Origenistarum quos hic auersabatur, ille fouebat, dissidia agitasse. Et defuisse iniuriam numinis inde videtur constare, quod alter alteri diuino afflatu motus, calamitatem euenturam prænuñciauit, si vera scribunt Socrates ^f, atque Sozomenus ^g. Nimirum, vt optimè ratiocinatur D. Bonauentura ^h etiam Sancti, & boni interdum dissident ab inuicem, quia veritas non est omnibus æqualiter perspecta quoad omnia: vnde facile contingit, vt vnus expedire iudicet, quod alius damnosum esse, & auersandum existimat: Ex quo sequitur, vt vno satagente, pro negotio, quod vtile arbitratur promouendo, alius pro virili contranitur, vt obiecem apponat, & damna existimata præcludat. Inde ergo plerumque, etiam inter bonos, dissidia; quamuis vtrinq; optima sit.

^a Dan. 10.

^b 17. moys. 8.

^c Gal. 2.

^d Hebr. 5.

^e Act. 15.

^f lib. 6. c. 11.

^g lib. 8. c. 15.

^h ad q. 20. circa Reg. S. Fr. & c.

fit intentio, & flagrans in Dei gloriam animus, quem pars altera potest absque culpa ignorare, vt manifestè contigit Moyfi^a ac Iosue; quorum ille succensuit Rube-^{a Num. 31.} nitis, & dimidiæ tribui Manasse, petentibus obtinere terram Basan & Hesebon. Hic verò^b aduersùs eisdem commotus est, quasi altare ad sacrificandum loco indedito erexissent; quorum intentio in vtroque euentu fuerat longè alia quàm Moyfès ac Iosue existimarent. ^{b Iosue 22.} Urget hoc exemplū in hanc ipsam rem, Facundus^c agens^{c lib 7. c. 6.} de Sanctorum dissidijs. Huiusmodi ergo æmulationes & diffidia, per accidens vtrunque iusta, ex innoxia iudiciorum varietate inter probos & sanctos Ecclesiæ supremos rectores enata, præpedirent plerumque bonam Ecclesiæ rectionem, eique non mediocriter officerent; ac proinde à prudentissima per Christum institutione dignitatis Pontificiæ, aliena censenda est ea duorum vitibilium supremorum capitum coniunctio, quantumuis moraliter ob concordiam dicantur non nisi vnum conflare.

6 Video opponi in cōtrarium posse, exemplum multorum Imperatorum Romanorum, qui asciscebant alios in consortium imperij; cuius proinde erant tunc duo ex æquo capita. Primus dicitur consortem huiusmodi ascisuisse M. Antoninus Philosophus, adiuncto sibi fratre Lucio Vero, vt scribit in eius vita Capitolinus. Sed & Valentinianus, duos filios suos Gratianum, & Valentinianum, Augustos ac Imperij consortes dixit. Ex quo infert aduersarius; salua Monarchia, fuisse simul aliquando plura Imperij capita; id est plura subiecta idem ius supremum simul possidentia; non vt pendentia ab inuicem, sed vt potentia eadem suprema autoritate: vnde vno abeunte è viuis, imperium non vacabat ex parte, quia tota autoritas perstabat in superstite; qua indiuisim potiebatur cum altero, dum esset super. Ita qui-

dem Aduersarius, qui Romulum item ac Remum, simul Romæ dominatos absque vnus ad alterum dependentia, non omisit.

a cap. 18.

7 Suppeditat hic nobis aduersarius gladium quo cōfodiatur. Ita vt optimè huc cadat, quod Giselbertus author libri de Ecclesiæ, & Synagogæ altercatione^a accidisse Iudæ Machabæo obseruat; vt Apolloniū ipsiusmet gladio sibi assumpto obtruncans, pro populo Dei multa prælia confecerit: id quod æmulari ait sacros quoscumq; disputatores, cum arma inimicorū vertunt in propugnationem veritatis, & tela ab hoste intorta, retorquent feliciter in eum, qui misit. Sanè vel ex hoc vno exemplo Romuli ac Remi, quod Aduersarius admodum improuidè ingessit, perspicuum esse, vel lusciosis potest, quam malè materiata sit forma regiminis, cum duo supremā potestatem obtinent, absque subordinatione & dependentia. Sanctus sanè Hieronymus^b, informans Rusticum, & infigans illi, vt vnus alterius Imperio dirigi velit;

b. epist. 4, c. 6.

c lib: de idol. vanis.

[Etiam muta animalia (inquit) & ferarum greges, ductores sequuntur suos. In apibus Principes sunt. Grues vnā sequuntur ordine literato. Imperator vnus, iudex vnus prouinciæ. Roma vt condita est, duos fratres simul habere Reges non potuit, & parricidio dedicatur.] Præiuerat S. Cyprianus^c, qui probans non posse esse, nisi vnum supremum vniuersitatis rectorē, quem Deum dicimus, sic differit. [Vnus igitur omnium Dominus est Deus. Neque enim illa sublimitas potest habere confortem, cum sola omnem teneat potestatem. Ad diuinum imperium, etiam de terris mutuemur exemplum. Quando vnquam Regis societas, aut cum fide cœpit, aut sine cruore desijt? Hic Thebanorum germanitas rupta, & permanens rogis dissidentibus, etiam in morte discordia. Et Romanos geminos, vnum non capit regnum, quos vnum vteri cœpit hospitium. Pompeius & Cæsar affines.

affines fuerūt, nec tamen necessitudinis foedus in æmula potestate tenuerunt. Nec hoc tantùm de homine miseris, cum in hoc omnis natura consentiat. Rex vnus est Apibus, & dux vnus in gregibus, & in armentis rector vnus.]

8 Exscripsit propè verbatim S. Cyprianum, Minutius in Octauio, qui aliorum, incarnatis necessitudinibus (vt cum Saluiano ^a loquar) implicitorum, ad idem monstrandum exempla adhibet. Sed nominatim de Geminis Romulo inquam & Remo, ob Pastorum, & casæ regnum, memoriam ait esse notissimam; nec non bellorum generum inter ac focerum, (Pompeium scilicet atque Cæsarem) quæ toto orbe diffusa notat, quia tam magni Imperij duos fortuna non cœpit. Poëtam, & Minutius, & S. Cyprianus^b videntur æmulati, cuius illa sunt de infida ad tempus societate plurimum summorum, ex parte descripta à Ruperto ^c.

a l. 3. ad Eccl.

b lib. 1. phar

c l. 6. de opor. Spir. sancti c. 9.

*O malè concordēs nimiaque cupidine cœci
 Quid miscere iuuat vires orbemque tenere
 In medio? dum terra fretum, terramque leuabit,
 Aër, & longi voluent Titana labores,
 Noxque diem cœlo totidem per signa sequetur
 Nulla fides regni socijs, omnisque potestas
 Impatiens consortis erit; nec gentibus ullis
 Credite, nec longè fatorum exempla petantur
 Fraternali maduerunt sanguine muri.*

Agebat Poëta de iunctis necessitudine per inita coniugia; & rectè negat, vbi de societate summæ potestatis agitur, reuerentiam affinitatis, aut etiam cognationis, posse obstare, quominus exosa sit regni societas. Id quod pereleganter Rupertus^d monuit, sic accipiens illud, *Quia vidisti ferrum mixtum testæ & luto, commiscebuntur quidem humano semine, sed non adharebunt sibi, sicut ferrum non potest misceri testæ.* [Cum magna admiratio-

d lib. 6. de Vi
 Hor. Verbi Dei
 c. 20.

na

ne hoc accipiendum est, (inquit Rupertus) quia non solummodò conciuēs verū etiam consanguinei fuerūt; ita vt Pompeius C. Cæsaris gener, & Octauiani Antonius fororius existeret: & tamen non magis potuerunt per concordiam coherere sibi, quàm potest ferrum misceri testæ: Et tandiu dissenserunt, donec pars inferior victa decessit. Ibi pars partem vnus eiusdemque Romanæ virtutis, ita velociter, & fortiter superauit, vt pars quæ victa est, luteæ testæ; pars autem quæ vicit, ferro possit comparari.] Potuerunt igitur partes inuicem copulari nexibus cognationum & affinitatum, sed non idcirco sibi adhæserunt; & vnus alium in supremæ potestatis consortium renuit admittere: quia vbi agitur de summo Imperio, iacent omnium iura necessitudinum; & vt illa Megera patrem curru inuecto proteri mandans aiebat. In causa regni, nullum est adeo Sanctum aliàs nomen, quod non violetur.

9 Abundè monstratum videtur, quàm improvidè Aduersarius, societate summæ potestatis in geminis fratribus allegarit, ad stabiliendam nouitatem pro qua sagit: cum nec frater fratrem, nec alius cognatus, aut affinis in summæ potestatis participio, cognati aut affinis nomina attenderit, consortij impatiens. Et quod de allectione Cæsarum in Augustos adducebatur, est planè inane. Aut enim salua erat subiectio allecti ad allegentem, aut interueniebat partitio prouinciarū quas quisque seorsim sibi haberet regendas, indepēdenter ab alio. Sanè Lucius Verus, ita M. Antonio fratri adiunctus est in Imperij consortem. [Quando primū (vt ait Capitolinus) Romanum Imperium duos Augustos habere coepit,] vt reuera Fratri à quo allectus fuerat subiaceret obsecutus illi, vt legatus Proconsuli, & Præses Imperatori. Verba sunt eiusdem Capitolini. Ex quibus liquet, delatolice fratri titulo, ac insignibus Augusti, summam tamen

men rerum penès Marcum permansisse; atque adeò ne tunc quidem fuisse binas summas potestates in vertice Imperij Romani, nisi titulo tenus. Id quod aequè cogitandum est de postea factis tam multorum allectionibus in Augustos; nisi cum suas quisque portiones imperij, suo nutu regendas accipiebat, vt factum est inter Constantini filios, & inter Honorium atque Arcadium, Gratianumque ac Theodosium. Cæsarum, qui simul cum Augustis viuebant, alia fuit ratio. Erant enim duntaxat Imperatores designati, & in spè summæ potestatis creabantur; Designatos Augustæ maiestatis hæredes, vocat Spartianus^a. Et hæc ipsa veluti prolusio ad Imperium, ac subitio primæ scandulæ qua suprema potestas adeunda erat, neminem laet quâtarum suspensionum sementis sæpè extiterit; aut quantoperè famem Cæsarum exaceruerit, dum ad potiundum imperium saluarent, præsertim si sera nimis esset vita Augusti, & præter votum, protraheretur pleni Imperij possessio. Vt pro miraculo habitum sit, quod Antoninus Adrianum, cui successor dictus erat, vitæ fastidio prohibuerit, inde Pius cognominatus. Non sic Caracalla erga Seuerum patrem, & Iulianus erga Constantium. Si tamen captatio plenæ potestatis, quàm Cæsares spe tantum tenebant, omnem illis reuerentiam excussit erga eos quibus erant obstrictissimi, in promptu est æstimare, quid non fuissent conuisi, si iam potiti gustu exercitij summæ potestatis, adacti fuissent, consortem, plerumque disparis arbitrij futurum, nec vno voto victurum, agnoscere.

^a in Aelio Vero

^b Oras. de laudib. Constanti.

10. In summa, fuit semper ea allectio in collegam supremæ potestatis, suspecta periculi cõfusionis ac tumultuum & scissionum. [Nam multiplex Imperium, (verba sunt Eusebij^b) quod ex hominibus honore & sensu paribus constat, quodque cum Monarchia ex aduerso pugnat, confusionis ac seditionis potiùs, quàm Imperij

men meretur. Quamobrem vt vnus Deus est, non duo,
non tres, neque prater ea plures; (nam Deorum intro-
ducere multitudinem, est reuera Deum tollere) sic vnus
omnium Rex & Imperator, vnum illius verbum, & Re-
gia lex vna.] Vidit hoc Lydus ille quem Serinus referen-
te Stobæo^a adducit alloquentem Cræsum, cum fratrem
in Confortium Imperij assumpsit. [Omnium (inquit) in
terra bonorum, ò Rex, auctor est Sol: neque quicquam
extaret in terra, Sole non illustrante. At si gemini Soles
fierent, periculum immineret, ne omnia conflagrancia,
pessum irent. Ita & Regem, vnum quidem accipiunt Ly-
di, & Seruatorem esse credunt: duos verò simul, tolera-
re non possunt.] Ne in priuata quidem domo, nedum
in Regno, aut Imperio, duas ex æquo moderantes sum-
mas potestates absque confusione & tumultu esse posse,
dixit Græcus Poëta^b Clementi Alexandrino sæpè lau-
datus. Et probat ex vigente inter duos fabros inuidia,
& ex tumultuosis geminis dominijs ciuitatum.

^a *Serm. de Me-
narchia.*

^b *Euripid. in
Andromacha
act. 2.*

*Quando item flatus Nautas serunt celeres,
Gemina mentium sententia super Gubernaculo,
Multitudoque frequens sapientium imbecillior est
Vna mente, cui summa rei constituenda potestas est,
Licet sit tenuior vnus potentia,
Valet & publicè, & domi cum rerū petitur tranquillitas.*

¶ Nullo ergo modo est verisimile, Christum Domi-
num, talem formam regiminis, & adeò incommodam,
adeòque malis obnoxiam gubernandi rationem, locum
in Ecclesia tam prouidè, ac sapienter constituta habere
voluisse: ita vt valere circa eam posset illud Hieremiæ^c:
*Pastores multi, demoliti sunt vineam meam, conculcauerunt
partem meam desiderabilem in desertum solitudinis.* Idque
à Christi institutione abhorrere, nec vnquam admitten-
dum esse, perspexisse videtur Clerus Populusque Roma-
nus, tempore Constantij, qui Liberium ob infractum ini-
tio

^c *c. 12. v. 10.*

tio animum, nec ad S. Athanasij damnationem villis
 aut precibus, aut minis mollitum, relegari in exilium
 iusserat, suscepto ei Felice II. Mox verò, cum matrona-
 rum supplicibus postulatis dedisset Liberij regressum, da-
 tis Romam literis edixit, vt Liberius, non exautorato
 Felice, sedem reciperet, ambobus simul ad Ecclesie
 Clauum sessuris, & administraturis Apostolicam sedem:
 id quod Synodus item Syrmienfis Arriana, datis ad Fe-
 licem & clerum Romanum literis, statuisse refertur à So-
 zomeno ^a. Reclamante tamen authore libri de Roma-
 nis Pontificibus: qui Liberij postquam aduersus San-
 ctum Athanasium subscripisset, mandatam à Synodo
 restitutionem testatur, vna cum depositione Felicis. Vt
 vt sit, Romanus Populus (quod Theodoretus notauit ^b)
 cum in Circo in quo spectaculis operam dabat, de Im-
 peratoris literis, & gemino deinceps Pontifice inaudif-
 set, derisit Imperiale decretum, quasi bifariam tunc diui-
 sã plebi; & his ad Praefinos, illis ad Venetos, se adiun-
 gentibus, binos Constantius prouidisset Episcopos. Mox-
 que in communem vocem seridò erumpens exclamauit:
Vnus Deus, vna fides, vnus Episcopus. Nec alius fuit sen-
 sus Confessoribus illis Romanis, qui à Nouato prius se-
 ducti, & in Nouatiani Pseudopontificis partes contra
 Sanctum Cornelium dolo abstracti, imposturam post-
 modùm dedocti, in hanc vocem eruperunt, vt est in
 S. Cornelij literis ad Sanctum Cyprianum ^c. [Et si vide-
 bamur quasi quamdam communicationem cum schif-
 matico & hæretico homine habuisse, sincera tamen
 mens nostra, semper in Ecclesia fuit. Nec enim ignora-
 mus vnum Deum esse, vnum Christum esse Dominum,
 quem confessi sumus, vnum Spiritum sanctum, vnum
 Episcopum in Catholica Ecclesia esse debere.] Vbi di-
 sertè Romanus Pontifex, & Catholicæ Ecclesiæ Episco-
 pus

^a lib. 4. c. 14.

^b lib. 2. hist. c. 17.

^c Epistol. apud
Cyprian. 46.

G
pus

pus dicitur, & non nisi vnus esse debere, affirmatur à Romanis Confessoribus.

12 Et idem planè affirmandum est de alijs Episcopis vni alicui particulari Ecclesiæ præfectis. Ita enim Spiritus sanctus eos posuit Episcopos regere Ecclesiam Dei, vt quisque suam sibi sedem absque consorte consentaneè ad Christi institutionem haberet. Nec incommodant huic negotio qui aliquando in quibusdam Urbibus federe visi sunt plures simul Episcopi, vt Meletius & Paulinus Antiochiæ, S. Valerius, & S. Augustinus Hippone. Idem delatum esse Episcopis Donatistarum à Catholicis Episcopis, habetur ex Epistola notoria, quàm Episcopi Catholici Marcellino Tribuno & Notario obtulerunt, cum eum Honorius Collationis Carthaginensis Iudicem delegisset. Veritatis enim fiducia condixerunt, vt si Donatistæ vincerent, ipsi soli remanerent Episcopi. Sin autem vincerentur, in Collegas simul Episcopatu potituros admitterentur à Catholicis, donec vno eorum defuncto, deinceps iam singuli pristino more succederent. Idque est, quod D. Augustinus sermone quodam per illud tempus habito ^a significat cum ait. [Latum mandatum tuum valdè; Domine Deus noster, approba quia propter ipsam latitudinem, fratres nostros ad possessionem pacis inuitamus. Episcopi vultis esse? Nobiscum estote. Non vult populus duos Episcopos, nobiscum in hæreditate fratres estote. Non propter honores nostros, impediamus pacem Christi.]

^a serm. 36. ex
40. notiss.

13 Nego ista officere antedictis. Neque enim, qui ita ad alium Episcopum allegebantur Episcopi, erant simpliciter Episcopi, eidem Ecclesiæ plena Episcopali auctoritate simul præsidentes: sed vel vnus eorum erat duntaxat designatus successor, vel vterque portionem suam Episcopatus antea indiuisi regendam accipiebat, ad
tem-

tempus. Primum videtur habuisse locum in S. Augusti-
 no, cum à Valerio, & sene, & dicendi ob linguæ vitium
 impote, verito ne D. Augustinus ad aliquam aliam Ec-
 clesiam expeteretur, cooptatus est in Collegam: quod
 tamen illegitimè factum, agnouit postea S. Augustinus ^a,
 factus & sibi, & seni Valerio, incompetum tunc fuisse
 canonem Nicænum ^b, quo Nouatianis Episcopis resipi-
 scentibus, regressum ad Ecclesiam, & pristinos in Clero
 honores ita cōcessit, *primogenita illa Spiritus sancti filia* ^c,
 vt tamen in vna ciuitate non essent duo simul Episcopi.
 Et quanquam Synodus Nicæna, non de Episcopis dun-
 taxat designatis (cuiusmodi sunt Adiutores, etiam si cha-
 ractere Episcopali initiati) sed de Episcopis simpliciter
 dictis egisse videri potest; nihilominus S. Augustinus in-
 doluit, se, vel eo diminuto modo, eiusdem Sedis simul
 cum alio factum esse Episcopum: & postulans sibi suc-
 cessorem Eradium, noluit eum habere Collegam adiu-
 torem, sed pleno iure successorem futurum designauit,
 nec sedere secum voluit & ordinari Episcopum, habenas
 ei iam tunc permittens, vt Ecclesiæ pro arbitrio modera-
 retur; sed tātum ad eum in gradu presbyterij remanen-
 tem, referri voluit negotia, de quibus si necesse foret, ab
 eo consuleretur.

14. Alterum quod dicebam de varijs eiusdem Episco-
 patibus portionibus ad tempus attributis, pluribus simul
 sedentibus Episcopis, habuit locum in Meletio & Pauli-
 no Antiochenis Episcopis ex decreto Cōcilij Antioche-
 ni; de quo Socrates ^d atque Sozomenus ^e. Et videntur
 etiam ad hunc modum intendisse Catholici Episcopi
 Africani admittere Donatistas in Coëpiscopos, si resipi-
 scere vellent, & concordiam sarcire. Verba enim D. Au-
 gustini ^f referentis, quid Episcopi pacis causa obtulissent,
 sunt huiusmodi. [Diximus posse in vna Ecclesiā pacis
 causa esse fratres concordēs (speciosa enim res est con-

cordia fratrum.) Non posse enim duos esse Episcopos diximus ut ambo sedeant in vna simplici Basilica: Ille in Cathedra, ille ut peregrinus: Ille in Cathedra Christiana, ille in Hæretica; quasi collega iuxta sedeat: rursus ille in Congregatione sua præsideat, vicissim ille in sua.] Et in Notoria Episcoporum ad Marcellinum. [Poterit quippè vnusquisque nostrum honoris sibi socio Copulato, vicissim sedere eminentiùs: sicut peregrino Episcopo, iuxta confidente Collega. Hoc cum alternis Basilicis, vtrisque conceditur, vterque ab altero honore mutuo præuenitur, quia vbi præceptio charitatis dilatauerit corda, possessio pacis non fit angusta, ut vno eorum defuncto, deinceps iam singuli pristino more succedant.]

15 Ex his ergo apparet, nunquam viguisse vsum, ut eiusdem simul plebis duo essent pleno iure Episcopi; quia sensus Ecclesiæ semper fuit, id abhorrere à Christi institutione. Quanto ergo magis in totius Ecclesiæ suprema Præfectura, consentaneè ad Christi mentem, vnitas Rectoris Christi Vicarij est necessaria?

Audio quid Aduersarius ad ista reponat. Causatur enim se grauari calumnia: quasi diceret, aut nunc posse, aut extra vnicum SS. Petri & Pauli exemplum aliquando potuisse fieri, ut duo essent simul Summi Pontifices; cum tamen tantùm contendat, ea duntaxat vice, ex speciali priuilegio in scripturis & traditione expresso, sic contigisse. Verùm quid scripturæ ac traditio ferant, infra expendemus. Nunc dico, nulla ratione esse verisimile, Christum eam adeò vitiosam regiminis formam, vel ad eam vnã vicem, induci in Ecclesiam voluisse. Et maximè in personis illis, par fuit nõ statui exemplum reprobæ illius pluralitatis Pontificum, ne serperet malus vsus. Qua ratione cum aliqui ad extollendam Deipazam, dixissent eam præsedisse concilio primo Apostoli-

eo, displicuerunt prudentibus tractatoribus, monentibus non expediuisse statui in Deipara exemplum talis muliebris præsentia in Conuentu Ecclesiastico, ne deinceps foeminea animi impotentia eo aspiraret, & Elisabetha quæpiam, pro Ecclesiæ Capite se venditans, factum suum ea Virginis Matris prærogatiua tueretur. Idem ergo in hoc negotio est statuendum.

16 Neque verò si supponeremus id ritè semel factum esse, haberemus vnde solidè euinceremus, non posse id ipsum sæpiùs ad praxim reuocari. [Quod enim semel fecisse bonum est, non potest malum esse, si frequenter fiat: aut si aliqua culpa vitanda est, non ex eo quod sæpè, sed ex eo, quod fit aliquando, culpabile est.] Iudicium est S. Hieronymi, ex eo confirmantis posse alio tempore frequentari sacras vigilias, quod in vigilijs Paschæ, quas Ecclesia vbiuis religiosissimè obseruabat, negligenter incommoda vigiliarum, quæ Vigilantius pro alijs temporibus se timere obtendebat. Itaque cum institutio, Christi sit metrum ad quod conformanda est posteriorū institutio, profectò si Christus binos simul instituit Pontifices summos, fas est Ecclesiæ institutis Christi inhærendo, duos simul Pontifices habere, quod parum consequenter inficiatur Aduersarius.

17 Modus posterior unitatis moralis binorum Capitulum, is erat, quo duo cum pari potestate suprema, moderarentur Ecclesiæ; ita tamen vt potestatem non exercerent, nisi alternis. Verùm non est, quod simus in præsentia de his capitibus solliciti; quia Aduersarius non dixit SS. Petrum & Paulum alternis fuisse Pontifices, sed vult vtrumque simul præfuisse Ecclesiæ cum suprema potestate. Deinde is modus regiminis adeò imperfectus est, totque incommodis apertè obnoxius, vt nullo verisimilitudinis colore fingi possit, eum fuisse à Christo probatum. Imperfectio autem illius regiminis, sita præsertim

rim

tham est in defectu perpetuitatis pro toto tempore vitæ : quem regendi modum grauibus temporariæ potestatis incommodis liberum esse, sapienter demonstrat Nico-

^a lib 5. *hiffor.*
Societ. a num.
223.

laus Orlandinus ^a. Ea item ratione, præbetur Occasio fouendi ambitionem, dum quisque captat gubernacula breui ab vno in alium deuolenda, vt apud Iudæos contigisse ex hac causa, cum Pontificatus ex Dei Lege per-

^b *tract. 49. in*
Ioan.

petuus, factus est annuus, obseruauit S. Augustinus ^b. Plerumque item seruitur impotenti cupiditati Tyrannorum, siue volentium ea ratione gratificari pluribus, eosque sibi habere obnoxios, siue satagentium marsupia exfugere ad noui cuiusque Antistitis electionem. Quæ ratione, ex quo Imperium Constantinopolitanum Othomanicæ potentie cessit in prædam, Patriarchæ Orientales identidem de gradu deijciuntur, vt vno abiecto sufficiatur alius, qui pinguius infamis mercimonij pretium offerat: quod iam olim coeptum, vt in Turcogræcia videre est, hodieque miserè continuatum liquet. Nec admodum dissimili ex causa, cum ventum est ad sedimentum legis Iudaicæ, Pontificatus quem more antiquo necesse erat esse perpetuum, factus est annuus, iuxta illud de Caipha, *erat Pontifex anni illius*: quod in hunc sensum interpretatus est S. Augustinus ^c, & probabiliorem esse expositionem, censet Maldonatus ^d. Et saltem prohibito Præsidium Iudæam administrantium, Pontificatum vni ereptum, alteri datum esse, constat ex Iosepho, notatque ex receptissima sententia Maldonatus ^e. Sicque Caiphas deiecto Anna adhuc superstite, potuit esse Pontifex anni illius: quod non fuisset de eo pronunciatum, si Pontificatus in socero ac genero simul ex dimidia parte fuisset, vt sinxit Calvinus, rectè confutatus ab

^c *in c. 11. Ioa.*
tract. 113.
^d *Luc. 3. v. 2.*

^e *18. antiq. c.*
^{4.}
^f *in c. 11. Ioa.*
vers. 51.

^g *in c. 3. Luca*
vers. 2. 9. 1.
^h *anno 31.*

Adamo Gontzen ^g. Multus est in eo nodo extricando Baronius ^h. Vt vt verò ea Pontificatus Iudaici mutabilitas se habuerit, de qua nunc nostra non refert; Christus

stus in Ecclesia sua Pontificatum perennem esse voluit, nisi renunciatio electi in Pontificem interueniret: quam posse validè & honestè interuenire, cõfirmat Petrus Damian^a, & tanquam certum declarauit Bonifacius VIII.^b

^a epist. 9.
^b in 6. lib. 1.
tit. 7. c. 1.

18 Manifestè igitur euictum manet, neutrum è modis quibus Aduersarius exponere poterat, quomodo duo capita dici possent vnum, esse reuera idoneum; nec posse censerì vnitatem, sed debere potiùs confusionem appellari, vt rectè pronunciauit Facundus ^c de vnitate Eutycharum. Rectiusque dicetur effugium merè in vocibus situm, ad declinandam inuidiam ex nouitia inuentione binorum corporis Ecclesiæ capitum, quæ monstrositatem præfert, & apud imperitos vtcumque videtur declinari, cum duo illa capita dicuntur in vnum coalescere, nec esse nisi vnum caput; quamuis si vnum est, multitudine careat oportet; aut si est in eo multitudo, non possit agnosci in eo vnitas. Ridiculū verò est, quod Aduersarius in hanc causam aduocat, diuinissimam Triadem, in qua tres personæ vnicum sunt ac triplex lumen, vt loquitur Nazianzenus ^d. Sed præterquam quod meminisse oportuerat, Dei proprium esse nullam admittere comparationem, vt rectè statuit S. Hilarius, ratum est apud Theologos, tres diuinæ Trinitatis personas, non posse dici tres creatores, atque adeò tres orbis moderatores, aut tria mundi capita; quia omnes illæ denominationes, spectant omnipotentiam, voluntati nostro loquendi modo subiunctam, quæ non multiplicatur pro numero personarū, sed est pro omnibus vnica & simplicissima. At bina capita de quibus agimus, cum sint duæ personæ creatæ, non possunt non instrui sua quæque voluntate. Ineptè igitur huc aduocatur Sancta Trinitas, & indiuisa vnitas; vel vt Ennodius ^e asperè de more dixit, triplex in vnitatibus maiestas.

^c lib. 1. c. 2.

^d orat. 39.

^e lib. 9. epist. 7.

19 Ineptit præterea Aduersarius cum bina sua capita
vnum

vnum efficere, confirmat ex S. Gregorio, vnius S. Petri
 sedem tribus in locis agnoscente, nimirum Romæ, Ale-
 xandriæ, Antiochiæ, quibus omnibus locis S. Petrus se-
 dit Episcopus. Hoc quid ad institutum? Quamuis enim
 SS. Gregorius, & Eulogius, ac Anastasius, qui tunc re-
 gebant Ecclesias quas S. Petrus aliquando per se ipsum
 rexerat (vnde etiam dictæ sunt Patriarchales) in eo con-
 uenirent, quod vnius & eiusdem Apostoli Cathedræ in-
 siderent, modo explicato suo loco, & eatenus nonnul-
 la veluti affinitate colligarentur: Tamen ita erant tres
 Pontifices, vt non essent vnus Pontifex. Id enim neque
 dicit S. Gregorius, neque reuera dici potest, sicut neque
 potuerunt dici trina Ecclesiæ capita, cum solus Roma-
 nus Pontifex capitis nomine absolutè quoad totam Ec-
 clesiam donari possit: benignèque accipienda est quin-
 ticipitis Ecclesiæ denominatio à S. Theodoro inuecta, pe-
 nès quinque Patriarchas; ita scilicet, vt omnes ac sin-
 guli sint capita, cum distributione accommodata; Ro-
 manus simpliciter & absolutè, cœteri non nisi secun-
 dùm quid, nempe per ordinem tantùm ad suum regi-
 men, & cum subordinatione ad Romanum. Non ta-
 men idcirco possunt dici vnus Episcopus, nisi originali-
 ter, vt sic dicam; Et eo modo quo S. Cyprianus^b dixit,
 Episcopatum vnum esse, & à pluribus teneri, quia spe-
 ctabat originem totius Sacerdotij & fontem Hierarchie,
 cui adhæreant necesse est omnes riuuli, ni velint exare-
 scere. Sed hoc vt per se patet, nihil refert ad vnitatem
 binorum capitum, qualem Aduersarius inducit, cum
 æquiparantia amborum; & absque subordinatione; &
 qualem fortassis etiam cogitabat schismaticus Balla-
 mon, cum quinque Patriarchas dixit esse vnum caput
 Ecclesiæ Dei.

a in Coronis
 aurea pra-
 not. 4i

b lib de unit.
 Ecclse.

PUNCTVM IV.

Notio capitis mystici à S. Paulo aliena, in solum verò S. Petrum perbellè cadens, cum monstrositate bicipitis Ecclesiae corporis, pugnat è diametro.

NOMEN Capitis Ecclesiae, analogicum est, ad caput physicum corporis humani: sicut appellatio corporis mystici, qua Ecclesia designatur in ratione coetus è varijs veluti membris coagmentati, ducta est ex proportione ad corpus physicum, in quo caput est omnium membrorum nobilissimum, quippè sedes omnium sensuum, & origo neruorum per quos è cerebro capiti in sito in vniuersum corpus dispersos, motus & sensationes obeuntur, ac directio toti corpori praestatur. Inde tot capitis praecordia, & tantum in eius tutelam naturae & artis studium, de quo plenè in Tractatione de Pileo^a. Per proportionem ergo ad hoc caput, is dicitur visibile caput mystici corporis Christi, qui Ecclesiae vniuersae praest tanquam omnibus fidelibus eminentior, eisque in causa fidei & sanctorum morum, directionem infallibilem praestat, ex Christi institutione, & singularissima Spiritus sancti assistentia, ad metam vsque seculi non defectura. Euoluit optimè hanc mystici capitis notionem Gabriel Biel^b, nec à nobis alibi est praeterita^c.

^a cap. 7.

^b lect. 22. in Cano à lit. 1. ^c l. 5. de Christo fact. + c. 9.

2 Hanc capitis Ecclesiae notionem in S. Petrum cecidisse dum vixit, & cadere etiamnum in successores eius Romanos Pontifices, omnibus semper Catholicis fuit extra dubium: Ideòque passim Pontifices Romani visibilia Ecclesiae capita audiunt, nequicquam frendente,

H Cal-

a 4. Inslit. c. 7.
9. 21.

Caluino ^a, qui nugamentis, veriùs quàm argumentis alibi nullo negotio contritis, hanc apud omnes prostratam Pontificum denominationem ausus est quatere. Effrontissimè verò mentitus est Bucerus, cum effutiuit, eam Capitis Ecclesiæ denominationem, ne ipsi quidem S. Petro à quoquam aliquando fuisse tributam: quod Caluinus ^b merito notat impudentiæ, & quidem insignis. Tamen si vltro do, deceptos esse, qui censuerunt vocem *Cephas*, qua Christus S. Petrum insigniuit, *Caput* sonare: id quod videtur voluisse S. Optatus ^c eo celebri loco quo sic affatur Parmenianum. [Negare non potes, scire te, in v. be Roma, Petro primò Cathedram Episcopalem esse collatam, in qua sederit omnium Apostolorum caput Petrus: vnde & *Cephas* appellatus est.] Idem habet Ioannes 22. loco mox annotando, & Anacletus in Epist. 3. quem tuetur, vt potest Turrianus ^d. Non ascribor, quia tamen vox Græca κεφαλή significat *caput*: tamen Christus cum nomen illud imponeret, non loquebatur Græcè, sed Hebraicè, vel Syriacè, aut vt Iansenus ^e mauult. Chaldaicè: in quibus Idiomatibus vox *Ceph*, aut *Cipha*, quam Græci expresserunt per *Cepha*, non sonat *Caput*, sed *rupem*, vel *saxum*: in quam rem multa habent Caninius ^f, & Adamus Gontzen ^g, & alij quos annotavi in Heteroclitis Spiritualibus, agens de nominum mutatione apud pleròsq. anomala. Afferunt S. Petro hanc visibilis Ecclesiæ capitis prærogatiuam, varia munia in scripturis consignata, quæ studiosè appendunt Hæresicologi, & benè Roffensis ^h, Valentia ⁱ, Bellarminus ^j, Arturus ^k. Et insigniter, nec legislatorem duntaxat agens, cuius tantum est (iuxta Senecam) edicere, sed etiam agens in hoc puncto insignem disputatorem, Ioannes 22. in diplomate damnationis Marsilij Patauini descripto à Bzouio anno 1327. Tamque euidentis est de S. Petro Ecclesiæ capite, vel quod eodem recidit funda-

b 6. de loc. c. 3.

c lib. 2.

d lib. 2. contra Magd. c. 3.

e c. 17. concor.

f de locis noni-
restam c. 3.
g in cap. 16.
Matth. v. 18.
h. 1.

i art. 25. con-
tra Luth.
j lib. 7. analy-
cap 6.
k l. 1. de Pont.
m cap. 19.
n cirones. 2.
o Posseuiens p.
3. c. 6.

men-

mentatio ædificandæ Ecclesiæ saxo Christi suffragium, vt mirum non sit, Catholicos omnes summa semper cōsensione id agnouisse.

3 De eadem prærogatiua S. Paulo vendicanda, nemo hætenus Catholicorū cogitationem susceperat, quamuis ex hæreticis non pauci, eò pridem visi sint collimasse, quatenus pro asserenda æqualitate Apostolorum omnium cum S. Petro, laborauerunt: id quod sollicitissimè nuper fecit homo Apostata vir inutilis, M. Antonius de Dominis, nominatim vrgens S. Pauli paria, interdum etiam potiora, quàm S. Petri decora. Sed ille cum Ecclesiæ homo non fuerit (vt ille quondam de Tertulliano dixit) fecit quod eam personam decebat, incurrens in caput fidei, quo deiecto intentum facilè assequeretur. Adhæsit quoad hanc partem huic tenebrioni, Aduersarius cum quo agimus. Aio *quoad hanc partem*; quia verum est multò plenius insaniuisse M. Antonium de Dominis in hoc negotio, sublata ob illam Pauli cum Petro exæquationem Monarchia, & inducta eius loco anarchia, vniuersaque Hierarchiæ Ecclesiasticæ Symmetria, peruersè labefactata. Hoc primo impetu non est apertè aggressus, is cum quo agimus, sed retenta Pontificiæ dignitatis in Romanis Pontificibus maiestate, eam de nouo auctam voluit, ex allectione S. Pauli ad S. Petrum, ita vt ambobus ex æquo participantibus Pontificiam dignitatem ad modum vnus capitis, succedât Romani Pontifices, veri in sacra Ecclesiæ politia Monarchæ: vnde nihil eis decedere putat, ex eo quod S. Paulus S. Petro æquiparetur: imò multum accedere cùm ad ornamentum, tùm ad potestatis extensionem; eo quod tam illustrem habeant decessorem; ratione cuius, sicut per S. Petrum in Hæbreos, ita in Gentiles quorum erat specialiter Pontifex S. Paulus, summa potiantur spirituali auctoritate.

4 Hic est breuiculus doctrinae Aduersarij, quam insequentibus particulatim excutiemus. Nunc breuiter monstrandum est, decus capitis Ecclesiae, in S. Paulum non cadere; Et nouum hoc caput, quod corpori Ecclesiae appingitur, verè tuber carnosum existimandum esse, non caput; atque adeò monstrositatem mystico corpori inuecturum, si admitteretur. Semper dico iuxta Aduersarium, S. Paulum esse caput, quia tametsi officias hic strenuè captauit, tamen reuincitur apertè id dixisse ac sensisse. An non enim explicatissimè dixit vernaculo suo Idiomate, *S. Pierre, & S. Paul sont deux chefs, qui n'en font qu'un?* Hæc vernacula, quomodò fidelius exprimi Latinè possunt, quàm dicendo: *S. Petrus, & S. Paulus sunt duo capita, quæ non nisi unum efficiunt?* Planè tricator & in plano quærit salebras, qui hoc negat; & inepta grammaticatione refingens vocum notiones, tentat illudere lectoribus, & doctrinam cui tuendæ par non est, vocum rectorio obducere satagit. Itaque rectè assumo, de Aduersarij sententia, S. Paulum dicendum esse caput Ecclesiae. Et verò Aduersarius quamuis illius tituli inuidiam conetur declinare, id ipsum tamen alijs vocibus eadem notione grauidis enunciat, ac proindè nec linguam corrigit, nec sententiam.

5 Ostendo ergo, non fuisse S. Paulum Ecclesiae caput, quia nullas vnquam capitis partes obiuit, nullamque exercuit functionem, ex qua summam illam in Ecclesia regenda auctoritatem prodiderit. Eiusmodi functiones complures, penès quas S. Petrum caput fuisse deprehendimus, subministrant scripturæ. Nam & cum agendum fuit de substitutione vnus alicuius discipulorum in locum de quo præuaricatus erat Iudas; & cum dandum fuit initium prædicationi Euangelij post acceptum Spiritum sanctum; & cum tractanda fuit causa gentium circa obseruationem legalium; primæ semper fuerunt

S. Pe-

S. Petri partes, eique grauissimorum illorum negotiorum directio, tanquam præfidi, & capiti omnia moderanti incubuit. Nihil simile suppetit pro S. Paulo, magis quàm pro alijs vndecim Apostolis: quos tamen ij cum quibus agimus, non exornant titulo capitis Ecclesiæ, nec verò possunt. Sanè quæcumque in S. Paulo celebrantur, ad vendicandam ei dignitatem capitis; prædicatio, multarum scripturarum Canoniarum exaratio, sollicitudo pro Ecclesijs omninò multis ab eo constitutis, aut constituendis, illustre pro Christo martyrium; hæc inquam omnia, sunt ornamēta alijs Apostolis cum S. Paulo communia. Est quia Paulus immediatè à Christo ipso iam cœlis illato vocatus ac eruditus est, & quia plus omnibus laborauit, & Dei causam egit, tam feruidè ac nauiter quàm nemo alius, dicatur antonomasticè *Apostolus*. Sed cum hoc decus, & fundamentum è quo petitur, sit quasi specificè cōmune omnibus Apostolis, nemo non videt id non posse sufficere, ad S. Paulum dignitate capitis vniuersalis exornandum, eumque emancipandum à patria in ipsum potestate S. Petri, qui omnium Christi filiorum pater fuit, & omnium eius ouium pastor & rector, ac proindè etiam Apostolorum.

6 Quinimò suppetit è Scriptura, vnde eam S. Pauli ad S. Petrum subiectionem; ipsius Pauli testificatione astruamus. Narrat ipse B. Paulus^a, se post annos tres à ^{a ad Galic.} vocatione & conuersione sua, cursu prædicationis interciso adijisse Hierosolymam videre Petrum. Vbi Chrysostomus emphasim Græcæ vocis ponderat, quæ est *isōgnōrai*. Non dixit *isōgnōrai*, idest, *ut cernerem Petrum*, sed significantissima voce *isōgnōrai*, idest, *ut viderem*. Quomodò loqui solent, qui magnas ac splendidas vrbes inuisunt, cognoscendi gratia: Adeò iudicabat operepretium multoque studio dignum, tantummodò videre virum.] Benè, quod Paulus S. Petrum habuit pro quodam veluti

magnificentiae ostento, iuxta Chrysostomum. Quod tamen cursum Evangelicae praedicationis interciderit, tantum ut adeo magnificum spectaculum suismet oculis conspiceretur, homo adeo auersus a se ipso, tamquam a sibi placendo auersus, aegre suaderetur. Et quanquam vel ex adito S. Petro, tanquam spectaculo siue obiecto admodum magnifico, ingeratur cogitatio, agnita per Paulum summam in Ecclesia dignitatem S. Petri, tanquam ipsius Christi Vicarij, alioqui si solam Petri sanctitatem & priuata decora insinuare voluisset, non minus congrue adijisset Ioannem dilectum Christo discipulum nulla vnquam abnegati Christi labe pollutum; vel certe Deiparam, cui *inuitati sanctimoniae prodigij*, ac *caelestis spectaculi* nomen est inditum. Quanquam inquam ea Sancti Petri per Paulum aditio cum nonnulla praedicationis Evangelicae incommodatione, ad vsurpandam oculis tantam eius maiestatem, non parum suffragaretur praesenti instituto: tamen aegre (ut dixi) suaderetur, quod S. Paulus salutis animarum sitientissimus, & zeli in conuersione gentium flagrantissimi, tantum ad satisfaciendum ei licet sanctae & innocuae curiositati videndi Vicarium Christi in terris, ministerium suum ad tempus deseruerit, & Hierosolymam non breui interuallo seiuertam petierit.

a in cap. 6. ad Gal.

7 Sed neque explet animum, quod S. Hieronymus³ hanc S. Pauli ad Petrum profectioem accuratè expendens, est arbitratus; nimirum factam esse ad honorandum S. Petrum, priorem Apostolum. Hoc si de nuda temporis antecessione in Apostolatu accipiatur, nihil peculiare continebit, ob quod S. Paulus iter potius ad Petrum suscipere debuerit: cum ea ratio aequè militauerit pro omnibus alijs Apostolis praeter quibus ipse erat abortiuus, id est post omnes Apostolos, Christo iam digresso, assumptus ad idem munus. Et tamen peculiari-
ter

ter (vt S. Chryſoſtomus ibi obſeruauit) uifendi ſolius Pe-
tri gratia ſe profectum, interciſa Euangelij prædicatione
teſtatur Paulus. Illud item certum eſt, profectioſiſ illius
conſilium, non fuiſſe doceri à S. Petro, vt perperam ex
Græca uoce *ἰσχυροῦ* eruit Erſmus; homo ſibi uiſus Græ-
ci idiomatiſ peritior, quàm Chryſoſtomus in percipiēda
eius uerbi notione. Id enim diſertè reiicit ipſemet Apo-
ſtolus. ^{a cap. 2.} non ita multò poſt, cum ait, primores Apoſto-
lorum, ac ne ipſum quidem Cepham, cuius diſertè me-
minit, nihil ſibi contuliſſe; ideſt nihil ſe ab eis didiciſſe.
propterea que præmiſerat ^{b cap. 10.}. *Notum uobis facio Fratres*
Euangelium, quod euangelizatum eſt à me, quia non eſt ſe-
cundum hominem: Neque enim ego ab homine accepi illud,
neque didici, ſed per reuelationem Ieſu Chriſti. Et cum ex
reuelatione eam ſe doctrinam hauiſſe certus eſſet, non
licet fingere, Paulum ancipitem circa doctrinæ, quàm
diſſeminabat certitudinem, uoluiſſe idcirco Petrum adire,
vt ab eo firmaretur in illius doctrinæ ueritate: cum
tamen conſcius unde eam hauiſſet, confeſſetur eodem
loco, anathema inlidendum eſſe cuiſcumque aliter do-
centi; ac ne Angelo quidem de cœlo aduenienti ſi alia
proferret, eſſe fidem præſtandam.

8. Quid ergo tandem cauſæ fuerit, cur Apoſtolus à
Chriſto ipſo de cœliſ immediatè uocatus & eruditus,
tam ſollicitè, nec abſque aliqua Euangelicæ ſementiſ in-
commodatione Petrum adiret? Vno uerbo rem attigit
S. Chryſoſtomus. ^{c homil. 37. in Ioan.} delatam S. Petro totius Eccleſiæ præ-
fecturam expendens. [Os (inquit de Petro) erat Apo-
ſtolorum, & Princeps; & uertex ipſius coetus: propterea
& Paulus, cum præter alios uiſurus aſcendit.] Vtique
vt ab eo ore Apoſtolorum, reportaret Oraculum, non
ad ſuam eruditionem, ſed ad habendam apud alios ne-
ceſſariam authoritatem, ex confirmatione doctrinæ ſuæ
per S. Petrum. Et hoc eſt, quod mox ſubdit, profectum
ſe.

a q cois Mar
cio cap. 2.

se Hierosolymam, & contulisse Euangelium, quod prædicabat, cum ijs, qui aderant Apostolis; sed nominatim cum coeterorum Capite Petro, ne fortè in vacuum curreret, aut cucurrisset: hoc est ne eius prædicatio irrita abiret, non credituris cuicumque Euangelio fidelibus, nisi illud Petri autoritas firmasset, & pro legitimo agnouisset. Tradit disertè hunc Pauli scopum in ea peregrinatione, Tertullianus ^a, affirmans Paulum adijisse Hierosolymam ad Petrum, *quia auctoritatem fidei, ac prædicationi suæ optabat*. Adstipulatur Theodoretus scribens in hæc verba ad S. Leonem. [Si Paulus prædicator veritatis, & Spiritus sancti tuba ad Petrum accurrit, ut ijs, qui Antiochiæ de viuendo secundùm legem Moyfi disceptabant, definitionem & explicationem ab eo ferret, multò magis nos, qui pusilli sumus & viles, ad solium vestrum Apostolicum accurremus, ut à vobis medicinam vlceribus Ecclesiarum feramus.] Egregiè item Sophronius Hierosolymitanus in Synodica ad Honorium I. cum electus esset in Antistitem, & ad Petri successorem more maiorum de fide sua referret, ait se secutum Pauli exemplum in adeundo Petro. [Paulus enim cum alioqui arcana Dei, quæ non licet homini loqui (ut ipse ait) audisset; metuebat tamen ne cum alijs Euangelium salutis prædicasset, ipse reprobus fieret. Vnde & Hierosolymam ascendit; quanquam Christi discipulus coelestis, & antecessoribus suis diuinis discipulis se submitit, & Euangelicam doctrinam quam prædicabat, ijs qui videbantur alijs antecellere manifestauit, ac dogma cum eis communicauit, postcæs interrogando ut firmum sibi fieret, quod tradebat.] Hoc est, eo ipso, quod illo adibat, & percontabatur an non rectè haberet doctrinam quam tradebat, firmam apud alios, & ratam effici prædicationem, alioqui vacillaturam apud alios: ex quo fieret, ut in vacuum curreret, aut cucurrisset, nemine alioqui creditu-

dituro, bonum ac legitimum esse Euangelium, quod Petrus non probasset . Negabat sanè S. Augustinus ^a, credendum esse Manichæo, post ducentos, & amplius à Christo annos venienti, & nouam doctrinam ab Ecclesiæ rectoribus non probatam disseminanti. [Cum ipse Apostolus Paulus post ascensionem Domini de cœlo vocatus, si non inueniret in carne Apostolos, quibus communicando, & cum quibus conferendo Euangelium, eiusdem societatis esse appareret, Ecclesia illi omninò non crederet: Sed cum cognouisset eum hoc annunciantem, quod etiam illi annunciabant, & in eorum communione, atque vnitatem viuentem, accedentibus etiam per eum talibus signis qualia & illi operabantur, ita eum Domino commédante, meruit auctoritatem.]

^a l. 28. contra
Favil. c. 4.

9 Hæc germana causa fuit, cur Paulus Petrum adiret, collaturus cum eo Euangelium, ne apud alios caret auctoritate, quod S. Petrum probasse non constaret. Ex superabundanti, cum alijs item Apostolis, qui videbantur columnæ esse Ecclesiæ, contulit in ea profectioe Euangelium suum Paulus, vt hi Patres admonent, & habetur ex cap. 2. ad Galatas. Ex instituto tamen & principaliter, venit in eam rem videre Petrum: quippè eum in cuius manu Christus comprobationem prædicationis Euangelij à quocumque susceptæ posuerat: ita vt adito Petro, etiam si nullus alius adiretur; omnia quæ docuisset, aut doceret, pura & sana esse habenda non dubitaret. Ideòque Sophronius, firmitatem doctrinæ suæ ab Honorio Petri successore deposcens, non ab ijs, qui fundatas ab alijs Apostolis sedes tenebant; ait se vestigijs Apostoli Pauli insistere, Petrum aduentis in peregrinatione de qua agimus. Sic intellexerunt Pauli in ea profectioe consilium, præter Patres allegatos, grauissimi recentiores, Turrianus ^b, Valentia ^c, Iosephus à Costa ^d, Onuphrius ^e.

^b l. 2. pro Epi-
stolis Pont. c. 4.
^c in Anal. lib.
7. cap. 6.
^d l. 2. de Chri-
sto reuel. c. 12.
^e lib. de prim.
Petr. p. 2. ad 1.

I 10 Ha-

10 Habemus ergo manifestè, S. Paulum non pro Capite Ecclesiæ & æquali fidei Magistro cum Petro se gerentem; sed demissè ad illum aduentem, quasi suscepta discipuli persona, vt apud alios rata esset doctrina quam tradebat, eo ipso, quod Petri Doctoris Eminentissimi à Christo constituti, calculus accessisset. Et hoc est, quod præclarè Gregorius Nyssenus in encomio Apostolorum, quod Gretserus è Viennensi Bibliotheca edidit, his verbis, affirmat de Paulo cæterorum Doctore, Petri ex necessitate discipulo. [Saluator trinam Petri Confessionem, præfecturæ commissione statim confirmat, ex quo eadem dignitas Petro venit, qualis nulli alteri. Et consultissimum fuerit, hanc gratiam, & honorem istum excellentissimum, cum nullo alio comparare velle. Et licet Paulus ad Christum in cœlum ascenderit, vt disceret, quæ discere & alios docere decet; attamen Petrus eundem iam cœlo delapsus, præsentem habebat, & quæ faciendæ essent, & quæ non, exponentem; sibi que ouium præfecturam tradentem, coram audiebat.] En Paulum Petro Apostolorum Doctore (sic enim Petrus à Chryso-
 mo^a denominatur, & eodem recidit, quod Cassianus^b Petrum Magistrum Magistrorum appellat) non cœqualem magistrum, sed ad discipuli modum accidentem: quandoquidem doctrinæ suæ comprobationem à Petro expectat, fide apud auditores vacaturus, si ea comprobatio defuisset.

^a in Encom.
 SS. Petri &
 Pauli.
^b lib. 3. de In-
 carn. c. 22.

^c ubi proximè

¶ Insigne verbum Chryso-
 stomi de Petro, est in hæc
 rem expensione dignissimum: Vocat enim Petrum, *Orthodoxæ fidei principium, Magnum atque illustrem Ecclesiæ Sacerdotem, necessarium Christianorum consiliarium.* In singulis verbis latet auri massa, vt idem Chryso-
 stomi de nominibus alibi^d loquitur. Si enim Petrus de Chry-
 stomi sententia est *principium Orthodoxæ fidei*; mirum non est, Paulum de stabilienda fide Catholica, & Ortho-
 doxa

^d homil. 3. in
 ad Rom.

doxa sollicitum, debuisse ad Petrum adire; si est *magnus Ecclesie Sacerdos*, meritò adeundus fuit ad exquirenda de fide Oracula, & comparandam scientiæ soliditatem; quia labia Sacerdotis custodiunt scientiam & legem requirent de ore eius. Si denique est *necessarius Christianorum Consiliarius*, cuius consilia circa sanitatem doctrinæ ac Christianorum dogmatum, nemo possit missa velle, (idcirco enim paulò post ibidem, vocatur *senilis sapientia Ecclesie*;) sic quoque meritissimò adeundus fuit à Paulo, qui præ Petro erat iuuenis, & religionis Christianæ professione, & ætate; fueratque moribus iuuenis, vt sci-
tè differit S. Gregorius ^a ad illud *iuuenes optimos tollet*; quicquid sit, an cum resipuit, iuuenis esset, an adole-
scens, de quo eruditè Gontzen ^b.

^a 1. 4. in 1. Reg.
ad c. 9.

^b in epist. ad
Roman. 2. 6.
proem.

12 Constat de Pauli à Petro dependentia, in prædicatione solida Euangelij; Vnde disparitas vtriusque & inæqualitas, ac Pauli exclusio à dignitate capitis Ecclesie totius, fit manifesta: Nam si Paulus fuisset æquè caput ac Petrus, imò vnum cum eo caput, non eguisset Petri comprobatione prædicatio Pauli. Quid tale de Petro erga Paulum, proferre possunt aduersarij, vnde concludat, Petrum vicissim Paulo subiacuisse, atque adeò Paulum quoque caput Ecclesie dici posse: Nihil prorsus suppetit. Nam quod vnicum proferri potest, nempe quod Paulus Petro in faciem se restitisse testetur, illa ipsa epistola qua narrat profectionem suam ad Petrum, nullius planè est momenti, etiam si vtrò do Cepham illum, cui se restitisse ait Paulus, fuisse S. Petrum; quod non nemò est inficiatus; veritus siue Paulum insimulandum inde petulantia, siue Petrum deiectionis è gradu; quorum neutrum fieri posse non ambigebat. Ita Clemens Alexandrinus ^c atque Dorotheus ^d; Hoc tamen nullus veterum habuit ratum; sed passim omnes, illum Cepham de quo Paulus, fatentur fuisse S. Petrum Apostolorum.

^c apud M. 2.
his. c. 2.
^d in Syop.

Principem; neque tamen idcirco vel Petrus de gradu deiectus est, quia est à Paulo reprehensus, vel Paulus petulantiae nota inurendus; siue quia ex composito ad coetorum instructionem res gesta est, cum simulatione officiosa, ut Chrysostomus ^a, ac Hieronymus ^b, alijque contendunt; siue potius, quia licet ut rectè censuit S. Augustinus ^c, res sit seriò gesta & absque simulatione, tamen ea correptio à Paulo adhibita, non fuit actus iurisdictionis in Petrum, ut infra ex Petro Lombardo, id egregiè explanante referam: sed fuit suggestio plena charitatis, qualem pius quilibet subditus, cum se dat occasio, & vrget necessitas, potest impendere superiori, iuxta doctrinam S. Gregorij ^d, ac S. Thomæ ^e, qui allegato S. Augustino ^f, ait inde perspectam S. Petri humilitatem; cum Apostoli aduentitij reprehensionem non repulerit.

13 Egregiè in eandem sententiam S. Cyprianus ^g, negans praescribendum esse de consuetudine, sed rationi ubique cedendum. [Nam nec Petrus quem primum Dominus elegit, & super quem aedificauit Ecclesiam suam, cum secum Paulus de circumcisione postmodum disceptaret, vindicauit sibi aliquid insolenter, aut arroganter assumpsit; ut diceret, se primatum tenere, & obtemperari à nouellis & posteris sibi, potius oportere. Nec despexit Paulum, quod Ecclesiae prius persecutor fuisset; sed consilium veritatis admisit; & rationi legitimae quam Paulus vindicabat, facile consensit; documentum scilicet nobis, & concordiae, & patientiae tribuens, ut non pertinaciter nostra amemus, sed quae aliquando à fratribus & collegis nostris vtiliter, & salubriter suggeruntur, si sint vera & legitima, ipsa potius nostra ducamus.] Vrget S. Cyprianus eo loco, collegas, ut optimè ibi expendit Pamelius post Remundum Rufum ^h, ne obfirmentur in sententia, sed cedant melioribus

^a ad eum loenm.
^b epist. Lob.

^c epist. 19.

^d homil. 18. in
Ezech.

^e 2. 2. q. 33.

^f in epistol. ad
Gal.

^g epist. 71.

^h con. Mol.
241114. 1. 7.

ribus consilijs exemplo S. Petri, qui Paulum non reiecit velut importunum superioris sui Censorem: sed humilimè audiuit, forma factus inferiorum Pastorum cum suis ouibus agentium, si quando ab eis admoneantur, vel etiam corripiantur. Cuius humilitatis in S. Petri factomicanissima decus deturunt, qui S. Paulum, non vt inferiore cum superiore, sed vt parem cum pari egisse volunt, in ea correptione de vitio non prædicationis, sed conuersationis, vt Tertullianus ^a rectè distinxit.

^a l. de præscr.
cap. 17.

14. Ea igitur Pauli ad Petrum suggestio vel admonitio, absque iurisdictione vlla in Petrum fuit: alioqui liceret quoque Paulum de arrogato ei primatu deicere; quandoquidem à Iacobo admonitus ^b, & tacitè correptus est, quod offensionis apud Iudæos ab ipso consecuturæ minùs prospiceret. Quin potius Petrus Damiani ^c omninò eleganter hoc Pauli factum vrgēs, agnoscit Paulum ex obedientia ad suum Priorem (sic appellat S. Petrum, quia scribebat ad Monachum Benedictinū, cuius superior Prior dicitur) suscepisse eam liberam reprehensionem; eo quod S. Petrus id ei demandasset, vt Neophyti in eius reprehensione docerentur Euangelicam veritatem. [Et in hoc ergo (concludit post longam reidiscussionem Petrus Damiani,) quod Petrum visus est corripere Paulus, obsecundatus est, non aduersatus. Et non aduersus eum, sicut Porphyrius opinatur, superbè pugnavit, sed humiliter ministravit. Hæc nimirum Pauli correptio, ministerium fuit obedientiæ, non obiurgatio disciplinæ; non temeritas inuentionis, sed vnanimis concordia voluntatis.] Ac ne quod Petrum Paulo priorem dictum, exposui de prioratu authoritatis, quispiam gratis dictum putet, audiat Sanctum Gregorium ^d, eodem planè sensu accipientem vocem *prioratus*, cum ait. [Bonum Superiorem, & bonis in nullo se præferre; & cum prauorum culpa exigit, *prioratus* sui potestatem

^b Act. 21.

^c l. 6. epist. 18.

^d l. 1. in di. 9.
epist. 24.

agno-

agnoscere.] Liquet, ibi prioritatem sonare prælationem, non antiquitatem.

15 Faceſſat ergo inconfultus S. Pauli ſublimator, vt Petrum adiuncto ei compare deprimat, vtrumque reuera capitis minorem faciens; quia neuter erit caput abſolutè & ſimpliciter, ſi habeat æqualem: atque ita decolabitur Eccleſia, (vt S. Auguſtinus ^a alicubi loquitur) quod magno emercabuntur omnes Hæretici, quibus in hac parte non eſt minùs cauendus Aduerſarius quem impugnamus, quantumcunque ſe fingat catholicum, & zelum præſeferat magnitudinis Romanæ Eccleſiæ, ac debiti S. Paulo honoris. At non eget Romana Eccleſia, noua hac prærogatiua ex ſucceſſione ad S. Paulum, cum ſatis ei ſuperq. ſit S. Petrus, in cuius perſona tabulas accepit collatæ à Chriſto ſuper omnes fideles authoritatis quatenus non ita collata eſt authoritas ſuprema ſingulari perſonæ Petri, vt in eo & cum eo eſſet extinguenta: ſed cum iure transfuſionis ad legitimum deinceps eiſdem Romanæ Eccleſiæ Antitiſitem, qui idem toti Eccleſiæ præſuturus eſſet, ſuccedens S. Petro. Quod voluit Auguſtinus, cum clauſes dixit eſſe datas Petro in perſona Eccleſiæ, aut vt gerenti typum Eccleſiæ, vel repræſentanti, eius perſonam. Videſis Hieronymum Torrenſem ^b. Nihil igitur ſupremæ authoritati Romanorum Pontificum accreſcit, ex ſucceſſione ad S. Paulum, quibus ad omnem poteſtatis plenitudinem, ſatis ſuperque eſt S. Petro ſuccedere.

^a ſerm. 45. de
verbis Dom.

^b in Confefs.
Auguſt. lib. 1.
cap. 9. S. 1.

16 Non eget item S. Paulus hoc auſtario ornamentum, quod illi Aduerſarius arrogat ex attributa ei dignitate capitis, & æqualitate ad S. Petrum. His inquam falſis laudibus, & commentitio honore quem ei Aduerſarius de ſuo capite aſciſcit, grauatur potiùs quàm honoratur S. Paulus, cui ſatis eſt laudum ſolidarum, cum dicitur poſt Adrianum I. ^c mundi lilium, & Eccleſiæ pulcherrima

^c epi. ad Epifc.
Hiſp.

vima rosa. Post S. Ephremum ^a, *clarissima & iucundif-*
lima Ecclesie lucerna. Post Theodoretum ^b. *Magister*
Magistorum. Post Isidorum Pelusiotam ^c. *Pennatus*
agricola campi dominici. Post Daniele Monachum ^d.
Regia & vocalissima cicada. Post Gregorium Nyssenum ^e.
Cœlestium rerum sensu, atque intellectu erectus, & excel-
lens, terrenarum rerum despectu, atque contemptu sublimis,
illa diuinitus rapti solita mens, illa à Christo moueri consue-
ta lingua, pulcherrimus ille velociter, atque celeriter exa-
rantis scriba calamus, qui eleganter Ecclesie conscripsit pla-
cita, atque decreta veritatis; in manu potentis à Deo conse-
ctum illud telum, à quo in corde Principis mundi tenebra-
rum, lethale ac mortiferum vulnus infixum est: fulgur il-
lud, quod ab Hierosolymis & circumiacentibus regionibus
vsque ad Illyricum, imo verò ad extremos vsque terminos
terre, illuxit: illa diuini tonitru in mystica Euangelij rota,
que in omnem orbem terre habitatum volutata, atque cir-
cumagitata est, clarissima maximeque sonora vox. Satin'
solidorum Pauli encomiorum? Nam ex Chrysofomo,
qui numquam eius laudum satur est; præstat nullum,
flosculum proferre cum iniuria aliorum innumerabiliu,
qui passim apud eum vernant, & in panacea Baltazaris
Ezelij, magnam partem sunt addensati. His ac similibus
S. Pauli encomijs, ac titulis honorificis contenti, boni &
probatu pro S. Paulo æmulatores, non cogitarunt de eo
ornando falsa prærogatiua capitis Ecclesie, & comparis
S. Petro moderatoris; Memores falsam laudem haberi
pro vituperatione, si Cassiano ^f credimus, qui referens,
varios hæreticos specie declinandæ ignominie, aut con-
ciliandi honoris, falsò aliqua Christo tribuisse honorifi-
ca, ait; [Non minoris erroris est, etiam si honor videatur,
Domino IESV impropria addere, quàm propria deroga-
re. Quicquid enim de illo non ita dicitur vt est, iniuria
est.] Idem de S. Paulo, & Sanctis omnibus, statuitor.

^a ad calcē te-
stamenti.

^b dialog. 2.

^c l. 3. ep. 175.

^d in vita Cli-

maci inisio.

^e orat. de hy-

pap. inisio.

^f lib. 1. de tra-

ctum. c. 2.

*Monstrositatis accrementum, ex alterius Ecclesie capitis
ad aliud pridem constitutum, adiunctione.*

I **G**EMINVM vnus corporis caput, intelligi potest, vel corpori innatum iam ab initio constituti corporis, vel ita vt alterum caput adueniat post primum iam constitutum. Hoc secundo modo fingitur ab Aduersario binarius capitulum Ecclesie; & certum est, ne fingendo quidem aliud dici posse. Nam S. Petrus, iam à Christi resurrectione fuit constitutus caput Ecclesie, consentaneè ad promissionem eidem à Christo factam apud Mathæum ^a. Sanctus autem Paulus non fuit conuersus ad fidem Christi, nisi multò post: (ideest iuxta Hyppolitum Thebanum ^b, eique adhærentes Glycam ^c, atque Nicephorum ^d, qui etiam allegant Euodium) septennio à passione Domini: nisi pro *Septimestri*, librariorum errore irreperit apud eos *Septennium*. Iuxta Martyrologium verò Romanum^e, & Vsuardi, atque Oecumenium ^f, secundo anno post Christi ascensionem: cui sententiæ adhæsit Baronius ^g, aliquando, licet postea diebus triginta à nece S. Stephani factam Pauli conuersionem ipso Christi anno 35. censuerit probabilius, quæ fuit etiam Serrarij ^h sententiæ, & quantum video Adami Gontzen ⁱ. Et quanquam de conuersione S. Pauli tot sunt sententiæ, tamque discrepantes, vt apud Authores allegatos videre est, & apud Massutium, ac Interpretes Act. 9. tamen in confesso est, interfluxisse tempus non exiguum à Christi resurrectione; post quàm mox S. Petrus constitutus est Pontifex & caput Ecclesie, ad tempus quo Saulus de cœlo fulguratus, in Paulum transijt.

^a cap. 16.

^b in chron.

^c 3. p. *Annal.*

^d lib. 2. *histor.*
cap. 3.

^e ad 25. *Janu.*

^f in c. *ult. Act.*
§. 25. *Janu.*

^h *Opusc. de*
Paulo.

ⁱ q. 6. *proem. in*
an. Rom.

2 Inde enim ad summum signari potest Pauli Pontificatus, ab ijs qui illum agnoscunt; quia tempus antèrius, transactum in infidelitate, non computatur in mensibus; sicut iuxta Pontium, res S. Cypriani describentem, computatio annorum cuiuscumque Sancti, non est incunda nisi à tempore conuersionis: quia tempus antèrius in vanitate sensus transactū, nullo numero est apud Deum. Hoc autem multò magis vrget in hoc negotio: alioqui enim oporteret humano corpori caput belluinum committi (tale si quidem est præ corpore Ecclesiæ, caput infidele;) quod nemo adducatur vt concedat. Eaque ratione solitus sum elidere importunum Nouatorum argumentum, contra certitudinem successionis legitimæ Pontificum ad S. Petrum. Quid si enim (inquiunt) Pontifex laboraret interna hæresi, aut infidelitate soli Deo perspecta? Ad eum enim Metaphysicum euentum, qui nunquam contigit, & nunquam cum bono Deo continget, respondere solitus sum, per internam infidelitatem, non progressam ad notitiam humanam, eum qui semel legitime electus est, non excidere dignitate, quando exteriùs se gerit pro Catholico, & habetur publicè vt talis: Tantum verò fore vt excideret Pontificatu, si exteriùs quoque profiteretur infidelitatem; ita vt agnosceretur esse professor alterius religionis: quale adeò etherogenum caput corpori Ecclesiæ præponi, nulla ratio patitur. Itaque S. Paulus (vt dicebam) ne fingendo quidem potest statui Pontifex summus Christianorum par S. Petro, priusquam fieret Christianus: quod contigit multò post electionem S. Petri in Pontificem, factam illicò à resurrectione Christi Domini.

3 Quid si tamen Aduersarij, vt sunt admodum Metaphysici, & in Patrum libris peruolutandis assidui, nec non ingenio ad excogitandum acuto; vt S. Paulum eo tempore quo S. Petrum ad Pontificiam dignitatem eue-

K &um

^a *serm. 5.*^b *lib. 5. in Gene-
nes. cap. 33.*

etum statuunt; allegent, de Patrum sententia, veteres fide sana instructos, fuisse, etiam ante Christum Christianos, ut disertè habet Goffridus Vindocinensis ^a. Quid si dicant, quamuis daretur eos non fuisse Christianos, tamen fuisse saltem Cathecumenos Christianismi, quia nondum erant abluti baptisate per Crucem Christi in aqua & sanguine mundantem administrato; unde non admittebantur ad contuenda sancta, ut philosophatur Rupertus ^b. Cathecumenus autem potest eligi in Pontificem, ut monstrat exemplum S. Ambrosij. Atqui S. Paulus, cum ante Christi mortem possideret fidem sanam, & veram, potueritque ea non excidere, absque transitu ad Christianismum (quem inuincibiliter ignorabat esse amplectendum); cum inquam S. Paulus inter hos fideles, nondum mortiferae, etiam si mortuae legis Mosaicae professores, potuerit recenseri, non est dicendus fuisse incapax summe Pontificiae Christianorum dignitatis ante conuersionem; cum tunc quoque fidelis esset, & ob solam conscientiam erroneam inuincibilem, dicatur Ecclesiam persecutus, ignorans in incredulitate. Esto, nonnulla etherogeneitas inter huiusmodi caput, & alios explicitè Christianos esset admittenda; quae tamen Pontificiam dignitatem, eiusdem substantialiter verae fidei communitate cum Christianis admissa, compateretur. Sicut in praefecturis Monachorum, cum conceduntur (ut Rebuffus iocatur) in comedendam; comedatarius (ut idem appellat) est caput; v.g. Prior aut Abbas Monachorum, etiam si Monachus non sit, sed Christianus in saeculari Clero cooptatus; quod illi satis est ad illius beneficii Ecclesiastici comparisonem, non obstante illa etherogeneitate capitis ad membra, ob diuersitatem status.

4 Hæc sunt, quæ aiebam in Aduersariorum gratiam consingi posse. Hæc tamen omnia destituuntur soliditate, suntque commentis annumeranda. Nam etiam si
anti-

antiquos Christo anteriores, & in eius venturi fide defunctos, fuisse Christianos, sit per allegoriam dictum, attendendo eorum vota & fidem in Christum; tamen vt Iudæi, qui Authorem vitæ interfecerunt, & fuerunt rebelles lumini, gloriam ab inuicem accipientes, non exciderint vera fide, superare videtur fidem: atque ita S. Paulus, qui inter blasphemos, (vt ipse profitetur) & veræ fidei persecutores erat æstuosissimus, non videtur in eo æstu retinuisse veram fidem. Nec censendus est ignorantia inuincibili laborasse, sed crassa, aut supina, non excusante culpam infidelitatis. Et quamuis Metaphysicè posset fingi retinuisse fidem veram, excisa tantum charitate, tamen non potest fingi acceptasse dignitatem Christianorum ante conuersionem, aut ius eorum per modum Commendatarij regendorum, tunc obtinuisse, cum spirans minarum, & cædis in Discipulos Domini lupus rapax esset, non Pastor ouium.

§ Ineluctabiliter ergo concluditur, S. Paulo, longè post S. Petrum, statim à Christi resurrectione creatum Pontificem, obtigisse Pontificatum, si obtigit: Quod dico cumulare monstrositatem de geminis corporis Ecclesiæ capitibus. Sicut esset longè monstrosius si corpori physico, primùm prædito vnico capite, alterum postea accederet procedente tempore, quàm si initio fuisset biceps formatum. Hoc igitur secundum caput postea succrescens, habeo pro carcinomate, aut tubere ex humoribus corruptis; qualia interdum citra artem adnascuntur capiti: sicut aliquibus adnascuntur cum tempore Cornua in capite (exempla Signaui^a agens de Caini stigmatè;) aut sicut alijs eruperunt aliquando è capite tubera neruea monstrosa, quorum recisio lethalis fuit, vt de Bernabone Mediolanensi Antistite, produnt, qui eius res gestas scriptis commiserunt: & de puello, qui importunis precibus ad sannas æqualium declinandas

^a lib. de Stigmatismo sect.
1 cap. 2.

^a lib. 4. de gene-
ner. hom. c. 3.

^b in sub libri mo.
dum.

^c lib. contra
V plent. c. 6.

extortam similem recisionem morte subita luit, Iacobus Rueffus ^a narrat. Si ergo alicui præ materia vbertate, & robore facultatis expultricis, tuber capitis magnitudine accresceret ad caput præiacens; hunc ego bicipiti Ecclesiæ corpori, capitibus diuerso tempore adiunctis, sanè quam monstrosè constituto, conferendum pronuncio. Nisi magis placeat. adhibere comparisonem eius, cui iam vnum natium caput habenti, caput secundum ascititium, violenta arte conglutinaretur: eadem proportionaliter ratione, qua Ioannes Benedictus Regius, Vratislauiensis Canonicus, in Opere de diuinis, & naturalibus visionibus ^b, recitat insignem Dei seruum Stephanum Cenadicensem Episcopum, apud Turcas captiuum, post trinam fugam retractum, addictum rei pecuariae, infixis ac denique artificiosè concarnatis capitis proæ conscissæ, hirci recens maectati cornibus. Si quis igitur ad eum modum, caput aliud, conditum ne putresceret; capiti præiacenti hominis viui agglutinaret; is mihi videretur monstrum compegisse, cum monstroso bicipiti Ecclesiæ corpore quale fingit Aduersarius, meritò componendum. Sed missos faciamus à re maximè seria iocos; tametsi ridicula Aduersarij imaginatio, de nouo capite ad caput præiacens postea adiuncto, in illorum commentorum numero est reponenda, quæ Tertullianus ^c risu & iocis confutanda decernit.

6 Vt ergo seriò in re ludicra agamus, cedo, vnde nouum hoc caput, post primùm accrescens corpori Ecclesiæ? Nam ipse quidem S. Paulus non potuit se in caput Ecclesiæ erigere, quia nemo assumit sibi honorem. Non fuit item S. Paulus constitutus in Ecclesiæ caput à plebe fidelis, cuius non est potestatem talem cõferre. Et quamuis olim plebs cum Clero eligere dicebatur Antistites, id quod etiam circa Summos Pontifices aliquando locum habuit, vt de S. Cornelio memorat S. Cyprianus, deque alijs

alijs alij suo loco recensiti^a: tamen nunquam laici poterunt conferre iurisdictionem spiritualem, qualis est Antistitum. Dicebantur ergo *eligere*, quia nominabant ex parte sua, & designabant subiectum idoneum, cui aliunde iurisdictione imprimeretur; quæ quoad Summum Pontificem, ne à sacris quidem hominibus imprimitur: ita ut qui *Electores* dicuntur, reuera non sint, nisi nominatores, de quo aliàs. Sed neque S. Petrus asciuit S. Paulum in consortem & Collegam Pontificiæ dignitatis. Quis hoc fingat? Sanè si id fecisset S. Petrus, dignitas Pontificia S. Pauli esset solius iuris humani, cum dignitas S. Petri esset iuris diuini, qualis etiam est successorum S. Petri dignitas, ut suo loco^b est demonstratum.

^a in Opere cui
titulus, *malis
bonorum m. Ec-
clesia l. 2.*

^b in *Corona
Aurea ver. 4.
Epilegona.*

7 Neque duntaxat verum est, S. Petrum non asciuisse S. Paulum in totius Ecclesiæ Coëpiscopum, communicata ei ex æquo sua potestate; sed etiam verum est, S. Petrum id præstare non potuisse. Nam potestas Pontificia, est incommunicabile nomen. Vnde quamuis Pontifex aliquando partem aliquam suæ potestatis, prout iurisdictionem inuoluit, deleget ijs quos ad negotia Ecclesiastica adhibet; non potest tamen eis delegare potestatem docendi infallibiliter res fidei, quæ est flos Pontificiæ dignitatis: sed ad summum potestatis legatis abs se missis præbere commonitoria, quibus illi adhærentes, non ex sua, sed ex Pontificis anticipata definitione, proponant infallibiliter, quid sit exinde tenendum; ut factum est in Concilio II. Arausicano, ad quod Pontifex capitula abs se condita in cœtu Antistitum euulganda, transmiserat, ut ibidem refertur. Nec semel alibi leguntur data similia commonitoria legatis Apostolicis, à quibus illi si deflexissent, & ex suo sensu aliud tradidissent, (ut aliquando contigit per metum humanum, aut præuaricationem) non essent potiti priuilegio docendi infallibiliter sanam doctrinam, quod est Pontifici personale;

nec

nec potest ab eo in alterum quacumque delegatione transfundi. Non potuit ergo S. Petrus, S. Paulum sibi Coëpiscopum asciscere, communicata ei pariformiter, & ex æquo Pontificia potestate. Sanè si id potuisset erga Paulum S. Petrus; posset nunc quoque Summus Pontifex assumere collegam, pari secum potestate Ecclesiam recturum; ac si ipse vita excederet, retenturum Pontificiam dignitatem; quæ semel collata, non perditur nisi per vltro-neam renunciationem. Nam Pontifices successores, eadem planè potestate potiuntur, qua potitus est suo tēpore S. Petrus: ac proinde si S. Petrus potuisset S. Paulum assumere in Coëpiscopum vniuersalem, id ipsum nunc quoque præstare possent Pontifices, quod alienum est à sensu Ecclesiæ, & ratum apud omnes est fieri non posse, vt alio loco est demonstratum.

8 Itaque si post erectionem S. Petri in Summum Pontificem, aliquis ei adiunctus fuisset in Coëpiscopum vniuersalem, oportuisset eum non ab hominibus neque per hominem; sed à Christo ipso adiungi. Id verò circa S. Paulum non nisi alterutro duorum modorum præstitum esse dici potest. Vnus est, si dicatur Christum in cœlos iam receptum, de nouo apparuisse, vel S. Petro, vel omnibus simul Apostolis, eosque certiores fecisse de nouo Imperij Ecclesiastici consorte abs se recens constituto, & adiuncto S. Petro, pridem euecto ad illum gradum. Alter modus est, si dicatur, Christum cum contulit S. Petro summam potestatem, non ignarum quid postea secuturum esset, Paulo ad fidem traducto, significasse S. Petro, etiam si tunc solus statuebatur Ecclesiæ vniuersæ moderator, tamen intra aliquod tempus, futurum vt ei adiungeretur Collega & consors illius dignitatis, ex æquo cum ipso S. Petro, participandæ. At neuter modus, statuendi S. Paulum adiunctum esse S. Petro Coëpiscopum vniuersalem cum pari potestate, est idoneus.

9 Non fanè prior. Figmentum enim planè voluntarium est, Christum iam cœlis illatum, ex machina aduocare, ad S. Pauli creationem in Pontificem. Nec vrgeo an personaliter, (vt vocant) an impersonaliter, nec nisi per spectrum obiectum, apparuerit ad id præstandum. Vtrumque facillè defendi posset; suntq. innumera vtriusque apparitionis Christi exempla, de quibus fusè Thyraus^a. Nominatim autem in conuersione S. Pauli Christum apparuisse personaliter, verisimillimum est; de quo plenè Suares^b tractans Christi apparitiones. Non igitur hæc vrgeo contra aduētum Christi ad creandum S. Paulum Summum Pontificem. Sed illud tantùm; neutrius apparitionis Christi ad eam rem, vllum planè indicium, aut congruum fundamentum suppetere; sed esse merum commentum, non absque aliqua Christi nota excogitatum. Neque enim absque aliqua leuitatis macula, Christus primò vnum, postea mutata voluntate duos simul Ecclesiæ suæ præfēcisse videretur. Num verò Petrum experimento deprehendit: tanto oneri imparerem, vt ei succollantem Paulum existimaret adiungendum? Itaque Christus cum S. Paulum vocauit, licet eum instruxit omni sapientia, & quibusuis dotibus consentaneis vasi electo ad portandum quaquauersum nomen suum, tamen non mutauit mentem, circa Rectorem domus suæ iam constitutum. Ideòque Sanctus Petrus commendans S. Paulum à data ei insigni sapientia, tacuit de suprema Ecclesiæ præfectura ei concredita: nec vocauit Coëpiscopum suum vniuersalem, quod tamen non fuisset prætermisurus, si agnouisset eum pro confortè supremæ potestatis in regenda Ecclesiâ.

10 Posterior modus, quo dicebam fingi posse Christum elegisse S. Petrum in moderatorem Ecclesiæ vnicum, donec ei alius adiungeretur ex æquo confors potestatis, explodendus est: quia non est ferenda ea pro arbi-

^a lib. de Christi appar.

^b 10.2. 3. par. disp. 51. sect. 4

arbitrio restrictio potestatis, simpliciter & absque addito collatæ S. Petro, à Christo Domino: alioqui nihil haberemus fixum in ijs, quæ à Christo sunt constituta; sed liceret vnicuique pro ingenij libidine, comminisci limitationes nullibi expressas. V.g. cum habeamus ex Dei verbo, disertè, Christum edixisse, vt Ecclesia non possit errare circa doctrinam fidei & morum, posset aliquis ex suo capite id restringere, dicendo promissionem Christi non esse factam, nisi sub conditione vitæ incontaminatæ Pontificum: aut Christum non intendisse eam doctrinæ incorruptionem, vigere nisi ad certum tempus. Quæ omnia, & similia, facilè fingenda, quia sunt contra simplicem & absolutam Christi institutionem, verbis nulla conditione restrictis expressam, nemo non videt esse ableganda. Idem ergo est de ea conditionali assumptione solius Petri in Summum Pontificem, donec ei consors potestatis adiungeretur.

Quarè rectè affirmabam, monstrositatem Ecclesiæ bicapitis, augescere, ex eo quod duorum illorum capitum vnum, alteri pridem constituto superuenisse confingatur, nullo ex scripturis, nullo ex Concilijs, nullo ex Patribus, nullo ex sensu Ecclesiæ fundamento suppetente ad id confingendum; monstrandumque sic tulisse Christi voluntatem: quod ad plenam huius erroris conuulsionem monstratum venio.

P V N C T V M V I.

*Adiunctio noui capituli ex Anonymi capite, nullibi in
Scriptura comparat, imò omnino contrarium.*

SAPIENTER Athenagoras^a, in di-
scutiendis difficultatibus controuersis,
duplicem ait adhibendam esse oratio-
nem: vnā pro veritate, alteram quæ
de veritate disceptet; vnā inquam
quæ stabiliat veritatem, alteram quæ
extricet quæcumque aduersus veritatem intentantur.
In discussione difficultatis de nouo Ecclesiæ capite, ha-
ctenus ferè adhibuimus orationem pro veritate, mon-
strantes quid verè statuendum de monstrositate recens
inducta in corpus Ecclesiæ. Nunc depellenda sunt, quæ
aduersus veritatem producta sunt ab interfessore veri-
tatis: liceat enim Tertulliani^b vocem retinere, agendo
de homine, qui hoc tentat spiritui eripere, quod est cor-
pori anima iuxta Anastasium^c; orthodoxiam inquam,
quæ vnus præsertim Ecclesiæ capitis assertione conti-
netur. Quanquàm hanc ipsam extricationem nodorum
aduersus receptum Ecclesiæ sensum, ita instituiam, vt ad-
iunctam semper habeat nouam veritatis confirmatio-
nem. Vt autem solidè & cum debito ordine hoc nego-
tium obeam, quia eius discussio pendet ex declaratione
voluntatis Christi, è qua pendet constitutio, aut adiun-
ctio noui capituli: nec de Christi voluntate constare po-
test, nisi ex verbo scripto, aut tradito, quorum hoc, te-
stificatione Pontificum, Conciliorumque ac SS. Patrum
cõtinetur, à quibus per manus ad posteros permanauit,
quod ab initio, à Christo Ecclesiæ fundatore est consti-
tutum: proptereà videndum erit, quid faber noui dog-
L matis

^a lib. de resur-
rect. initio.

^b lib. de Car-
ne Christi.

^c cap. 1.
§ d. 176.

matris ex illis locis argumentorum in hanc pro se alleget, initio facto à scriptura, quod breuius expediri possit, & in hac re minus cauillis pateat.

^a in Ps. 67. Co-
lib. de. exibus.
cap. 14.

^b in suo.

^c cap. 35. com-
mon.
d lib. 9. parap.
cap. 1.

^e lib. 2. penta.
cap. 7.

^f cap. 34.

2. Aggrediēti porrò ad scripturas, pro nouitate quam exagitamus allegatas, necessaria nequaquam videtur præmunitio lectoris, apud Patres frequens, consuetudinem errorum semper ferre, vt scripturam prætexant: vt propterea S. Augustinus ^a has esse dicat feras arundinis, aut vt ipse legit, *bestias calami*: quia latibulum semper captant in aliqua scriptura: de quo exostulat grauitè S. Hilarius scribens ad Constantium ^b, & omnino concinnè Vincentius Lyrinensis ^c; præter alios quos signat copiosè Michael Medina ^d. Hæc in cuiusuis profana nouitatis inuectione, vsu recepta prætereo. Tantùm de Aduersario, cardinalem veritatem catholicam, de vnicò Ecclesiæ capite, ex paucis scripturis malè obtortis euertere sollicito, obiter dico; quod S. Cyrillus ^e ait de Aduersario suo, scripturis abutente ad falsiloquium confirmandum. Nimirum oportuisse illum non obliuisci diuinæ per Ezechielem ^f exostulationis. [Præclara pascua depascebamini, & aquam consistentem bibebatis, & reliquam turbabatis pedibus vestris, & oues meæ concalcata pedibus vestris depascebantur, & turbatam aquam pedibus vestris bibebant. Nos diuinitus inspiratis literis animū adijcentes, præclara pascua depascimur, vt scriptum est, aquam etiam consistentem bibimus, hoc est sermonem spiritus, minimè mendacio mixtum & perspicuum, & purissimum. Vbi verò veluti ingratas quasdam nostrarum cogitationum faeces in eo sermone miscemus, eumque confundimus, Saluatoris nostri gregibus insidiamur.] Hoc ab Aduersario suo factum, affirmat S. Cyrillus: quod ego ad eum quoque cum quo ago, meritò transferam, vt ex ijs quæ subijciam manifestum erit.

3 Ex antiquo Testamento, vrget Aduersarius exemplum Moyfi, & Aaronis, quos ait simul fuisse duos summos Synagogæ Pontifices. Et de Aarone quidem, non est dubium fuisse Pontificem: de Moyse autem idem habet Nazianzenus ^a, & Augustinus ^b, & Petrus Cellensis, alijque annotati in Pontificio Onomastico V. *Moyse* ^c *authoritate*, & in Epilogomenis ^c. Videturque idem tradere David psal. 98. cum ait, *Moyse & Aaron in Sacerdotibus eius*, ad quem locum, plerique Interpretum multa habent in hanc sententiam, & nominatim Lorinus, nec non alij Interpretes Matth. 23. vbi Pontificatus antiquus vocatur *cathedra Moyfi*. Fusè præterea Gretserus ^d, & quotquot strinxerunt calamos in M. Antonium de Dominis, qui hoc binorum Synagogæ Pontificum exemplo abusus est, ad omnes Antistites Summo Pontifici cœquandos, eo quod omnes succedant Aaroni, quem summum Sacerdotem fuisse, nemo in dubium reuocat.

^a orat. 6.
^b in psal. 98.

^c subnot. 2. v. 2.
^e tit. 3.

^d in defens. libri 3. de verba Dei cap. 4.

4 Reuera tamen, nihil hic siue Anonymo cum quo agimus, siue Antonio de Dominis, feritur, aut metitur. Supponunt enim, Moysem, & Aaronem fuisse ex æquo Pontifices, quod falsum est. Nam Moyse, etiam si fuit Pontifex extra Ordinem, ad initiandum Aaronem, & plantandam Pontificiam Cathedram legis scriptæ, idcirco denominatam *cathedram Moyfi*; extra eam tamen functionem, non egit Pontificem, aut Sacerdotem, sed ducem politicum populi Dei. Itaque nunquam fuerunt simul Pontifices Moyse & Aaron. Nam cum Moyse suum illum extraordinarium Pontificatum obiit, consecrando Aaronem, iste nondum erat Pontifex in factio esse, vt sic dicam. Ex quo autem functus est eo consecrationis munere, & Aaron Pontificatum iniuit, Moyse desijt esse Pontifex, nec vltra se ingessit in ijs. quæ ad Deum erant, sed hoc totum Aaroni ad id diuinitus delecto permisit; idque populo explicantem Moysem Iose-

23. antiq. cap.
10.

phus ^a exhibet. Quod autem Moyses & Aaron psal. 98. dicantur fuisse *in Sacerdotibus eius*, non est sensus, ambos simul sanctos esse Sacerdotio. Illud enim *in Sacerdotibus*, ad solum Aaronem pertinet; ita ut cum memorentur ibi tres insignes numinis cultores. Moyses, Aaron, & Samuel; Aaroni tribuatur, quod fuerit *in Sacerdotibus*, id est iuxta phrasim Hebraeam, summus Sacerdos, vel Pontifex, & Sacerdotum princeps. Quæ est interpretatio Anacleti Papæ ^b. Itaque vniuersa substructio Aduersarij ex simultaneo Aaronis & Moysis Pontificatu, inferentis simultaneum SS. Petri & Pauli Pontificatum, tanquam rem in ea figura adumbratam, per se concidit.

epist. 3. c. 30.

2. Cor. 11.

5 Adducit præterea Aduersarius, ex nouo Testamento, illud Apostoli ^c moles curarum quibus opprimebatur recensentis, *Instantia mea quotidiana, sollicitudo omnium Ecclesiarum*. Si enim S. Paulus, grauatus est omnium Ecclesiarum sollicitudine; igitur fuit Pontifex vniuersalis, & caput totius Ecclesiæ. Cumq. S. Petrus concreditam sibi quoque omnium Ecclesiarum sollicitudinem habuerit illo ipso tempore, sequitur fuisse simul duo Ecclesiæ capita visibilia, & duos Summos Pontifices. Sane Ioannes Sarisberienfis ^d, sollicitudinem omnium Ecclesiarum, allegato hoc Pauli loco, vocat *priuilegium Apostolicum* transiens ad successores Romanos Pontifices, quorum inde eruit miserabilem sortem.

28. polyer. cap.
37.

epist. 59.

6 Nihil facilius, quam hanc difficultatem elidere ex doctrina S. Augustini ^e, atque Hieronymi. Ille tractans sextam S. Paulini questionem, obseruat; [Scripturæ morem esse, ita loqui de parte tanquam de toto: sicut Corinthios in primis Epistolæ suæ partibus ita laudat Apostolus, tanquam omnes tales sint, cum essent laudabiles quidam eorum: & postea in nonnullis Epistolæ ipsius locis, ita reprehendit, tanquam omnes culpabiles essent, propter quosdam, qui tales erant. Istam diuinarum Scriptura-

pturarum consuetudinem, per omne corpus literarum eius, creberimè sparsam, quisquis diligenter aduerterit, multa dissoluit.] Plenius etiam S. Hieronymus ^a, ex- ^{a in cap. 1. ad Ephes. sub finè.} pendens illud, *Omnia subiecit sub pedibus eius*. Vbi inter cœtera obseruat, plerumque in scripturis, nomine *omnium*, non designari vniuersitatem, sed ea tantum de quibus disputatum est. Aliàs verò designari tantum bonam partem summæ totius, vt cum dicitur, *omnis ciuitas conclamauit*. Non quod aliquis in vrbe tacens non fuerit, sed ex parte maxima, etiam ea, quæ minora sunt, appellantur. Et ipse Apostolus ait ^b, se commonere om- ^{b Coloss. 3.} nem hominem; non quod omnem hominem docuerit, (quanti enim sunt, qui vsque hodie nec doctrinam Apostoli audire, nec nomen?) sed quod eos omnes doceret & admoneret, qui aderant, aut ad quos adierat.

Ex hac igitur loquendi formula, ait Apostolus, se premi omnium Ecclesiarum sollicitudine; non quidem omnium absolutè; quia earum quas alij Apostoli plantarunt, præsertim procul distitarum, procuratione non vrgebatur; sed omnium illarum Ecclesiarum quas ipse crexerat; vel quæ in vicinia erant, & ad quas excurrerat. Præterquam quod si eum animo ac studio iuuandi complexum esse vniuersum Orbem dixerimus, nihil dicemus æstuosissimo eius zelo non congruum. Ea sanè ex causa S. Chrysostomus ^c agens de corde S. Pauli, vocat, cor ^{c homil. 32. in ad Rom.} totius Orbis. Nihil tamen ista ad totius Orbis Pontificatum S. Paulo vendicandum; cum tantum ferant ardentem eius zelum de totius Orbis conuersione, & Ecclesiarum vbique plantatione; qualem zelum nihil necesse est cum vniuersalis capitis dignitate coniungi.

7 Allegat denique Aduersarius ex scriptura, illud Pauli de se ipso ^d; *qui operatus est Petro in Apostolatum,* ^{d Gal. 2.} *operatus est & mihi inter gentes*. Ex quo loco infert noui dogmatis faber, S. Paulum non minus fuisse Ecclesie præfectum

fectum vniuersalem, quàm S. Petrum. Quin etiam non semel S. Paulus profiteretur se esse gentium Apostolum, Petrum verò circumcisionis. Ex quo infert Aduersarius, S. Paulum fuisse Episcopum Romanum particularem, Roma quippè erat gentium Metropolis. Et indidem colligit, quantum doctrina quam proponit conferat Romanæ Ecclesiæ, cuius Episcopus succedendo SS. Petro, & Paulo, in se connectit totius Orbis Pontificatum; & Iudæis ob S. Petrum, & gentibus ob S. Paulum, iurisdictioni suæ obnoxijis.

8 Hæc argumentatio non modò est telum imbelles sine ictu, sed etiam multipliciter Aduersario incommodat; & eius vel imperitiam, vel malignitatem aperit. Nobis quidem non officit hoc argumentum: quia etiam si denrus S. Paulū à Deo accepisse peculiare munus prædicandi gentibus, quæ tamen ea consecutio est. Igitur Paulus est par Petro, in ratione capitis totius Ecclesiæ. Quod verò Paulus ad Galatas scribens^a tradat, gentes sibi peculiariter commendatas, & Petro circumcisionem, non est ita accipiendum, quasi cura gentium, etiam quoad immediatam & personalem Euangelij disseminationem, ad Paulum duntaxat pertinuerit, excluso Petro. Manifestè enim Lucas affirmat^b, Petrum ex obiecto viso linteï immunda animalia ab eo manducanda continentis, percepisse Dei consilium esse, vt gentes ad Ecclesiam aggregaret: Vnde testatur^c se à Deo electum, vt interuentu prædicationis ipsius, gentes Euangelio crederent. Vicissim autem S. Paulus non gentibus tantum, sed etiam Iudæis euangelizauit. Habet hoc disertè Lucas^d. *Ingressus (inquit) in Synagogas predicabat IESVM, affirmans quoniam hic est Christus, & consundeat Iudeos.* Rectè igitur Turrecremata^e, agnoscit & Paulum Iudæis, & Petrum gentibus euangelizare potuisse. Ipse frons Epistolæ primæ Catholicæ B. Petri, demon-

^a cap. 2.

^b Act. 10.

^c Act. 13.

^d Act. 3. & 9. & 15.

^e lib. 2. summa de Eccl. c. 13.

monstrat quot gentium populis S. Petrus Euangelium intulisset. Idcirco tamen condixerunt aliquando hi Beati Apostoli, vt Paulus peculiariter gentibus operam daret, Petrus verò Iudæis; quod Paulus implacabilibus flagraret Iudæorum odijs: ideoque minus aptus esset ad Euangelium apud eos cum fructu ponendum. Quo fructuosa euāgelicæ prædicationis obstaculo carebat apud gentes, quibus non erat exosus. Atque ita S. Petrus, quia Iudæi non erant illi adeò infensi, ac Paulo, quem præuaricatum credebant, fructuosius Iudæos poterat excolere: præterquam quod potior videbatur eorum conditio, quia ex ipsis gloria, ex ipsis testamentum, & radix bonorum omnium. Quamobrem, Petro tanquam omnium primo, peculiaris eorum cura maximè congruebat.

9 Coeterū excludere S. Petrum iure prædicandi gentibus, & negare præfecturam Ecclesiæ eidem à Christo commissam, fuisse extensam ad gentes, est manifesta hæresis: quia derogat amplissimæ, & vniuersalissimæ rectioni cuius, S. Petro conceditur. Vnde gloria Romanæ Ecclesiæ, ex successione ad vtrumque Apostolum, quasi inde habeat potestatem in vtrumque populum, caritura potestate erga gentes, si Petrus solus fuisset eius Episcopus peculiaris: tantoperè desipit, vt quantocumque ingesto sale nequeat condiri, & prohiberi insulitate. Inde certè haberetur, S. Petrum non fuisse Episcopum Romanum. Quandoquidem Roma erat gentium Metropolis, nisi Episcopatum eius Romanum arctatum velimus Transyberina vrbis parte, quam Iudæi iam tunc incolebant, vt ex Philone^a, & Martiali^b habetur: sed de hac fatuitate rursus infra.

10 Æstimet æquus Lector, scripturas quas Aduersarius pro bicipiti Ecclesiæ adducit, S. Paulum in alterum caput Ecclesiæ prouehendo; easque componat cum locis Scripturæ quibus S. Petrus Pastor cuius absolute ag-

sim-

^a de legat. ad.
Capum.
^b l. 1. epigr. 48.
Ep. 46. epigr. 93.

simpliciter, proindeque solus Pastor & Rector Ecclesie statuitur: nec licebit ambigere, quàm vana sit noua hæc imaginatio de duplici Ecclesie capite. Disertè & rotundè Scriptura testatur, S. Petro dictum à Christo, *pascue oues meas*. Et *tu es Petrus, & super hanc petram edificabo Ecclesiam meam*. Quotquot ergo sunt Christi populus, & oues pascuæ eius, ad rectionem Petri spectant, eique sunt obnoxij, etiam si sint supra modum Apostoli. Item quotquot pertinent ad structuram domus Dei, suntque lapides viui Christo coædificati, necesse est vt supra Petri fundamentum construantur, neque D. Paulo neque alijs Apostolis exclusis ab ea verborum illimitatione, & indefinitate vniuersitati æquiualente. [Nam in Petro vno, Christus firmat Ecclesiam] ait D. Augustinus ^a; & iuxta Pacianum ^b. [Et ad Petrum locutus est Dominus, vt vnitatem fundaret ex vno.] Et eodem pertinet, quod Nazianzenus ^c ait, S. Petro commissa esse ipsa fidei fundamenta; Apostolos inquam, quibus tanquam fundamentis huic primario secundum Christum fundamento nixis, superædificamur; iuxta Apostolum: [Vides inquit Nazianzenus) quemadmodum ex Christi discipulis, magnis utique omnibus & excelsis, atque electione dignis, hic *petra* vocetur, atque *Ecclesie fundamenta*, in fidem suam accipiat?] Id quod negat alios Apostolos ægrè tulisse, eo quod essent ordinis amantes, & Christi dispositioni acquiescerent.

II Gratis igitur ac prorsus absurdè, contra ea illimitata Christi verba, quibus Petrus ouium quoque agnosciparientium pastor, & fundamentorum creatorum fundamentum, est renunciatus, inuehitur limitatio pro Sancto Paulo; ita vt ipse quoque sit pastor ouium, & fundamentum fundamentorum. Quidni verò idem æquè comminisci liceat pro S. Andrea? [Qui primus est in Apostolorum coronam vocatus, qui quasi columna primùm affi-

^a serm. 49. de
verb. Dom.
^b epistola ad
Symp.

^c orat. 36.

affixus est in Ecclesia, & ante Petrum Petrus, fundamen-
 tique fundamentum; qui primitiarum fuit principium;
 qui antequam vocaretur, alios vocat ad Dominum; qui-
 que ante conignat, quam conignaretur; qui antequam
 adducatur adducit.] Verba sunt Hefychij de S. Andrea. ^{a homil. de eo.}
 Nec parcius de eo S. Athanasius cum ait. [Andreas Apo-
 stolorum prima plantatio. Hic Christi disciplinae portas
 aperuit; Hic propheticae agriculturae fructus primus vin-
 demiauit, speique dono praestans coeteris, primus eum
 quem omnes expectabant amplectitur: primus veteris
 instituti praecpta, constituto terminari tempore com-
 probauit, primus Moysis linguam cohibuit, aegre ferens,
 post Christum, eum iam amplius loqui.] Quidni verò
 etiam liceat, si semel pro S. Paulo inuehatur verborum
 Christi limitatio, eandem apponere pro S. Iacobo Hiero-
 solymorum primo Episcopo, quem idcirco Clemens I. ^{b in epist. ad Iacob.}
 vocat *Episcoporum Episcopum*; Hefychius verò apud Pho-
 tium ^{c Cod. 278.}, vocat *caput & verticem Apostolorum*?

12 De Ioanne item Euangelista, magno in speciem
 iure, erit qui statuat, eum quoque esse caput Ecclesiae
 vniuersalis, & Petri iurisdictioni subdici: quia eum IESVS
 dilexit plurimum, & vt S. Zeno <sup>d serm. de Fi-
do. Sps. etc.</sup> dixit, fuit pecu-
 liaris arcanorum Domini consultor. Qui iuxta Nyssen-
 num <sup>e homil. 1. in
Cane.</sup>. [Verbi amauit vbera, qui supra pectus Domini
 in coena recubuit, & veluti quamdam spongiam cor-
 sum apposuit fonti vitae, & ex ineffabili quadam tradi-
 tione repletus Christi mysterijs, nobis quoque exhibet
 mammillam à verbo impletam, nosque implet bonis,
 quae ei à fonte sunt indita, magna voce praedicans, quod
 semper est verbum.] Alter verò Gregorius <sup>f in l. Sacram.
pref. ad festu
S. Iohannis.</sup>, longum
 eidem Ioanni contexit paenegyricum: & praeter coete-
 ra ait, eum in regno caelorum, quod est Ecclesia, ade-
 ptum esse sedem Apostolici culminis, & immensa gra-
 tiae muneribus à Christo esse approbatum, ac filium Vi-

carium matri subrogatum; Superque ipsum vitæ fontem æternum, placide recumbentem, perenniter manantia cœlestis hausisse fluenta doctrinæ; tamque profundis ac mysticis reuelationibus esse imbutum, vt omnem transgrediens creaturam, excelsa mente conspexerit, & Evangelica voce protulerit, quod in principio erat verbum.] Hunc quidam Petri præfecturæ subductum velimus, & æquali cum eo capitis dignitate exornatum, si institutionem Christi, quæ solius Petri meminit, extensam ad alium quempiam velimus?

Quinetiam politici quibus apex Reipublicæ secularis est pro numine, facile adducerentur, vt Christi de Petro verba, valere velint pro solo vulgò fidelium: non tamen extendi ad capita populorū, & eas potestates quæ Apostolus vocauit *sublimiores*, iubens omnem animam eis subditam esse: atque adeò videbuntur omni creata iurisdictione exolui, & esse ipsa quoque capita Ecclesiæ, quo nomine Pipinum insigniuit Stephanus Papa. Nemo non videt hæc omnia esse auersanda Catholicis.

13 Et tamen si semel liceat limitare pro libito Christi Oraculum, & aliud caput ei quod ipse posuit appingere, aperietur via ad propositas extensiones, cum Christi institutione pugnantes. Ea quippè institutione, S. Petrus absolutè & simpliciter, atque adeò solus, est constitutus pastor & rector fidelium omnium. Sicut cum Rex diploma præfecturæ concedit alicui absolutè & simpliciter, censetur eum solum præficere, etiam si in actu signato non explicet, se huic soli manus illud & potestatem super alios committere. Similiterque cum ex reuelatione habeamus dari tres personas diuinas; eo ipso, quod non est expressa alia, credimus non dari plures, etiam si in actu signato non sit additum, tres tantum & non plures esse diuinæ Triadis personas; aut has solas tres personas esse diuinas. Ex reuelantis quippè Christi
mens.

mente, propositio cortice tenuis indefinita, est vniuersalis, & excludit alia omnia subiecta. Exemplum item optimum est, quod suppeditat septenarius Sacramentorum nouæ legis, quem fide certum est, esse plenum, & adæquatum eorum numerum, vt insinuatum est in Concilio Florentino, & expressum in Tridentino *. Quamuis enim Scriptura & traditio, tantum ferant, Christum instituisse septem vulgata Sacramenta, nec addant in actu signato, ea sola instituisse; tamen Concilia prædicta, ita intellexerunt scripturam & traditionem in quibus septenarius vulgatus Sacramentorum asseritur, alius autem tacetur, vt non sint instituta à Christo plura quam septem Sacramenta, quamuis id nusquam in actu signato sit expressum in verbo Dei, siue scripto, siue tradito. Notauit hoc optime Suares ^b, qui idem obseruat in alijs fidei dogmatibus: & pro generali regula statuit, in numero definito mysteriorum fidei, intelligi exclusum maiorem numerum: quia ita necessarium est, vt sincera veritas mysteriorum tradatur. Quemadmodum cum affirmatur, Verbum esse incarnatum, intelligitur, neque Patrem, neque Spiritum sanctum agglutinatos esse luto nostro, etiam si id non sit expressum in actu signato: quia censetur negari Incarnatio aliarum personarum, eo ipso quod nunquam est expressa, sed tantum Incarnatio Filij. Similiter ergo, quia S. Petrus absolute & simpliciter expressus est pro Ecclesiæ Pastore, & Petra super quam ædificatur Ecclesia, id est pro Ecclesiæ capite, solus Petrus ea dignitate censendus est honestatus.

14. Præ his scripturis pro solius S. Petri vniuersali primatu, tam liquidis, tamque manifestis, si contentio earum fiat cum scripturis per Aduersarios propositis pro S. Pauli primatu, apparebit has esse lumina cicindelarum præ Sole; imò tenebras cimmerias, atque palpabiles præ luce meridiana. Sed perpetuus est Erronum vsus,

M 2 vt

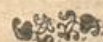
^a sess. 7. cano.
1. de SACRAM.
in genere.

^b 3. pag. 65.
ad 1. l.

*a. hamil. de Se-
aph.
b. Item. lib. 2.
cap. 28.
c. lib. 2. c. 40.*

*d. lib. de anim.
c. 34. & lib. de
pud. cap. 8.
e. lib. de pass.
sub fin.*

vt scripturarum centunculis parum, vel nihil ad rem fa-
cientibus, veluti campēstribus, ac perizomatis obtegen-
tes profanarum nouitatum turpitudinem, auratas ge-
nuinorum locorum cycladas, abijciant; & peplo, sta-
mini, subtegmini aureo, araneorum telas (vt Chryso-
stomus^a queritur) anteponant. Apud Irenæum^b, abie-
ctis locis ipsius Solis radio conscriptis, totum fundamen-
tum falsarum insaniarū absque numero, erat illud Chri-
sti *querite & inuenietis*. Vel numeri, & literæ nominum.
Alij parabolas ineptè detortas, pro magnarum nugarum
fundamento habebant^d, vt est apud Tertullianum^e.
Expostulat S. Augustinus & iure expostulat, Donatistas,
Ecclesiam ex tot clarissimis scripturis toto Orbe diffu-
sam, arctasse ad Africam, nixos ei loco Canticorum. *In-
dica mihi ubi pascas, ubi cubes in meridie*. Et cum essent
ad manum insignia loca oculos effodientia, pro Eccle-
siæ Catholicismo, omnibus illis abiectis, hærebant in ea
inutili, nec ad illud institutum quicquam faciente me-
ridiatione. Quod item Anabaptistæ eiusdem æui fece-
runt, nixi eo loco aduersus peccati recidium vrgendo;
ad anabaptisum autem ob malum statum baptizans
ridiculè detorto; *qui baptizatur à mortuo, & iterum
tangit eum, quid proficit lauatio eius?* Haud aliter Aduer-
sarij, in presentia, misellorum quorundam locorum
aliud omnino ferentium allegatione, pro S. Pauli prima-
tu contenti; nolunt ad perspicua & expressa loca con-
trarium planè ferentia, adijcere oculos.

*Falsò affingi Pontificibus, quod monstrosam binorum
simul Ecclesia capitem consociationem agnouerint,
cum omnia alia proficeantur, & soli
S. Petro id decus asserant.*

HIC Aduersarius sibi triumphum canit,
nec semel, sed frequentissimè, Roma-
nos ipsos Pontifices S. Paulum caput
Ecclesie professos esse, contestatur. In
quam rem pag. mihi 148. 162. 163. 164.
166. 215. 216. nec semel alibi, allegat
vsum receptum iam olim decernendi aliquid ex SS. Pe-
tri & Pauli auctoritate; quo ipso Pontifices profitentur
se agere successores vtriusque, & per transfusam ab vtro-
que potestatem decernere. Allegat præterea picturas
SS. Petri & Pauli hoc ad dexteram, illo ad sinistram lo-
cato: quas Imagines tam multi Pontifices comproba-
runt. Adducit insuper nominatim aliquos Pontifices,
S. Pauli primatum professos: è quibus referam & excu-
tiam, qui Aduersario visi plus fauere; nempè S. Innocen-
tium I. S. Leonem magnum, S. Gregorium, Adrianum I.
S. Nicolaum I. & Innocentium III. Hos disertè S. Pau-
lum pro Ecclesie capite, simul cum S. Petro habuisse,
prodit. Cæteros non nisi eadem cum istis, aut etiam
multo minùs vrgentia locutos, ne hæc opella sine causa
nimis exerescat, cum istis discussos censebo. Confirmo
igitur, nullum in prædictis omnibus esse præsidium Ad-
uersario.

2. Ac primùm, quod Pontifices dicant, se aliquid
mandare, aut decernere auctoritate SS. Petri & Pauli,
nec adeò antiquum est, quàm Aduersarius videtur sup-
pone-

ponere, nec sensum facit quem ille existimat. Primus
eam loquendi formulam adhibuisse proditur Nicolaus I.
qui sub annum Christi 800. floruit. Is abdicans Photium
Euiratum Patriarchatu, ait se id præstare autoritate
Dei Omnipotentis, & SS. Apostolorum Petri & Pauli;
id quod deinceps successores Pontifices vsurpauerunt;
inter aliquid sancendum, aut decernendum. Quod ta-
men idcirco Nicolaus non senserit autoritatem Ponti-
ficiam ex qua Photium deponerat, transfusam ad se es-
se à S. Paulo, tanquam Ecclesiæ Capite, & suo prædeces-
sore in eo munere; inde liquet, quod Nicolaus eodem
tenore dicit, se Photium abdicare, Dei Omnipotentis,
& Beatorum Apostolorum Principum Petri & Pauli, &
omnium simul Sanctorum, atque Venerandorum sex
vniuersalium Conciliorum autoritate. Num censuit
Nicolaus, se succedere omnibus Sanctis, & sex vniuer-
salibus Concilijs, ac Photium exautorare per transmis-
sam ad se à Sanctis omnibus, & sex Concilijs Oecume-
nicis autoritatem? Item Ioannes VIII. excommunica-
tum decernens Attonium, contestatur ^a se; decernere
ex autoritate, Dei Patris, & Filij, & Spiritus sancti vir-
tute, Beatorumque Apostolorum Petri & Pauli, & om-
nium Sanctorum Patrum. Alexander verò II. scribens
ad Annonem Colonensem, decernit ^b. [Ex parte Do-
mini Nostri IESV Christi, & Sanctæ Dei Genitricis Ma-
riæ, Sanctorumque Apostolorum Petri & Pauli, om-
niumque Sanctorum, & Electorum Dei.] Nemo arbi-
tror adeò aberrarit, vt velit censuisse Nicolaum & do-
ctissimum, & optimum Pontificem, nec non Ioannem,
ac Alexandrum, vsurpantes prædictas formulas, Bea-
tam Mariam, & omnes Sanctos Patres, ac omnes Dei
Electos, ex quorum autoritate se agere dicunt, fuisse
capita Ecclesiæ, seque illis successisse, & per transmissam
ad se ab eis autoritatem decernere.

3 Quod igitur dixit Nicolaus, accipiendum est cum distributione accommodata; ita scilicet, ut quoad S. Petrum, profiteatur se agere per transmissam ab eo auctoritatem; qua potiebatur dum viueret; & ad maiorem emphasim addita sit mentio, cum S. Pauli, tum etiam Beate Virginis, & omnium Sanctorum, nec non Sacrorum sex Conciliorum, quæ tunc præcesserant, & Sanctorum Patrum: ut insinuaretur, quæ decernebat, esse conformia sensui illorum, & nunc qua valent apud Deum gratia & auctoritate, firmare, rataque habere, constituta à Pontifice. Itaque ex ea decretoria formula, quamuis deinceps à Pontificibus passim usurpata, falsò inferatur S. Pauli primatus. Posteriores enim loquuntur in sensu in quo primus sic locutus est Nicolaus I. qui eam formulam adhibens, omnia alia cogitauit, quàm S. Pauli primatum.

4. Iam quod vniuersi olim Pontifices, dicuntur affipulati primatui S. Pauli, quatenus in picturis assignabatur S. Petro locum sinistrum, Paulo autem locum dextrum, qui est præcellentior, discussum latè est à Petro Damiani scribente ad Desiderium Abbatem Cassinensem^a. Et ^{a lib. 2. epist.} quamuis agnoscit usum illum non esse perpetuum, sed ^{37.} aliquando S. Petrum pingi ad dextram, Beatum verò Paulum ad sinistram; tamen fatetur valdè receptum fuisse, ut dextera B. Paulo, sinistra B. Petro assignaretur. Varij variè hunc nodum expediunt, ut saluus sit, (non obstante eo usu pictorum quibus omnia licent) suus soli S. Petro primatus. Sunt qui nobiliorem & digniorem dicant fuisse situm ad sinistram, etiam si nunc alius inualuerit usus. Retuli in eam rem alibi^b variorum observationes. Videndi verò nominatim Tiraquellus in opere de iure primigeniorum, Nebrissenfis in quinquagena^c, & Lælius Bisciola in Horis subseciuis^d. Petrus ^{e cap. 39.} Damiani ex eo quod Paulus fuerit de Tribu Benjamin, ^{d lib. 11. c. 5.} ^{tom. 2.} qua:

quæ vox sonat *Filium dexteræ*, censet attributam ei esse dextram. Baronius anno 213. & 325. in sessionibus Conciliorum, & vniuersè in Sacris, sinistrum monstrat esse nobiliorem locum. Petrus de Marca, vir doctissimus, & Ecclesiasticæ antiquitatis scrutator eximius, in Commentariolo inedito de hac Controuersia, expediens hunc nodum, confugit ipse quoque ad loci sinistri præcellentiam, si referatur ad inspicientes SS. Petri & Pauli sic collocatorum, imaginem. Quod enim latus dextrum videtur, si imago B. Pauli, cum B. Petri imagine comparetur, est latus sinistrum, si ad inspicientes referatur. Ex qua relatione sepè metiendus est in publicis conuentibus, gradus honoris. Hinc fit, vt Episcopus in ea chori parte sedeat, quæ dextera est ingredientibus, & tamen respondet sinistro cornu altaris, in quo sinistrum ac dextrum latus nuncupatur respectu habito ad præsentiam numinis, cuius ibi sedere maiestas consideratur, veluti olim dicebatur sedere super Cherubin: aut perindè ac si Christus in altari sub speciebus abditus vultu ad populum obuerso consisteret. Ex eodem vsu inspecta ingredientium templum positione, olim viris in æde sacra dabatur pars dextra, mulieribus verò sinistra. Idem seruatur in solemnibus Magistratum secularium confessu cum ad ædes sacras conueniunt. Qui enim eminentiores sunt, locum chori dextrum, sinistro cornu altaris respondentem occupant; reliqui tenent latus sinistrum, quod respondet dextro cornu altaris. Similiter in publicis Senatuum auditorijs, Præsides id latus occupant, quod sinistrum est si confessus ordo à personis Magistratum sedentium ducatur; quod tamen latus, respondet lateri dextro coetus astantis. Sic item Rege in Senatu pro Tribunali sedente, Pares Franciæ Ecclesiastici ad Regis sinistram confident, ad dexteram verò Duces, quæ latera vices mutant habita astantium ratione, ita vt eorum dexte-

dexteræ, Parium Ecclesiasticorum ordo respondeat. Ex præfenti itaque vsu mōstratur, positionem ad sinistram, aliquando haberi nobiliorem; ac proindè locum dextrum B. Paulo tribulum in diplomatibus non esse primum, sed secundum. Dicuntur ista ingeniosè & acutè, nec inuerisimiliter; nisi quod vsus contrarius antiquus in confessibus Conciliaribus, huic enodationi difficultatis propositæ, minus fauet. Nam in antiquis Concilijs Generalibus, vbi Euangelia in throno, medio in confes-
su collocabantur, vt Christum repræsarent, ad dexteram Euangeliorum sedebant Legati Apostolicæ Sedis, quæ tamen pars ingredientibus erat sinistra.

6 Vt vt sit, si omninò placeat pro loci B. Paulo attributi præcellentia stare, non deerit commoda expeditio. Nam præter ea, quæ in hanc rem alibi sunt disputata, dixerim ex quadam vrbantate, quæ etiam inter Sanctos cœlites locum habet, S. Perrum cum Romæ sit veluti in propria domo, excipere aliquatenus videri S. Paulum, qui non erat Urbis Romanæ proprius Episcopus, sed hospes & peregrinus. At peregrini præfules, ab Urbis Præsule ad quem diuertunt, honorificè excipiuntur, eisque locus nobilior assignatur. Etiam inter Beatos cœlites, nostro vsui se accommodantes, vsurpari hoc non indecorum vrbantatis officium, monstrat exemplum Sancti Ioannis Eleemosinarij, cui duo corpora Sanctorum Præsulum cessere tumuli locum potiore: sicut ipse S. Ioannes Eleemosinarius, cessit locum S. Ioanni Baptista, vt ex Rocho Bruni recitat Ioannes Tiepolus lib. 4. de inuocat. Sanctor. cap. 3. Vulgatius est exemplum SS. Laurentij, ac Stephani: quorum merita ponderare, & vter alteri anteferendus sit in sanctitate, solius Dei est statuere. Et tamen cum tempore Pelagij Papæ corpus S. Stephani Romam aduectum inferretur sepulchro S. Laurentij, cessit iste hospiti suo potiore tumuli locum, vt est in

N pri-

a 10. 2. 3 par.
disp. 51. sect. 3.

priscis actis illius translationis, quæ recolitur 7. Maij. Affine est, quod habetur in actis S. Seueri Rauennatum Antistitis, quæ exhibet Surius. Ita hunc nodum expediuit Suares^a tractans sessionem Christi ad dexteram Patris. Et eodem modo expediendum est, quod in Missa solemnè ad S. Petrum, à Pontifice, vel à Cardinali celebrata, cum venitur ad thaus adolendum erga imagines Sanctorum Apostolorum iuitium adolendi ducitur ab imagine S. Pauli, postquam idem officium præstatur imagini S. Petri.

b lib. 2. pro S.
Athan.

7 Multo debiliora sunt, quæ singillatim ex aliquibus Pontificibus adducuntur in rem præsentem: vt ex Innocentio I. qui dicitur afferuisse, originem nominis ac potestatis Episcopalis, à Romana Ecclesia esse reperendam; quippè quæ cœteras fundauit Ecclesias per sua duo prima capita. Allegat ista Aduersarius ex Epist. 24. S. Innocentij, quæ est ad Concilium Carthaginense, & inter Augustini nas inserta est ordine 91. Verùm reponere hïc possumus Aduersario, quod Lucifer Calaritanus^b Constantio, cum ait, eum poëtasse quæ falsò referebat. Poëtis enim solempne est fingere, quæ nunquam fuerunt. Planè ergo poëtauit hïc Aduersarius, allegans S. Innocentium pro primatu S. Pauli. Verba Innocentij sunt. [Scientes quid Apostolicæ Sedi (cum omnes hoc loco positi, ipsum loqui desideremus Apostolum) debeat; à quo ipse Episcopatus, & tota authoritas huius nominis emerit.] Apostolus de quo agit Innocentius, non est S. Paulus, vt Aduersarius commentatur, sed S. Petrus; alioqui S. Petrus, quod ne ipse quidem Aduersarius ausit dicere, non esset origo nominis Episcopatus, cum id ibi vni tantùm Apostolo tribuatur. [Itaque S. Innocentius falsò allegatur pro S. Pauli primatu; & vbi is agit de vno tantùm Apostolo, S. Petro; Aduersarius assuit ex suo S. Paulum. Ita vt habere hïc locum possit, quod S. Chry-
sosto-

Chryso-^astomus scitè dixit in quosdam allegantes vnū quen-
dam Aggæi locum cum assumento; & vbi Aggæus dixe-
rat ex persona Dei; *Meum est aurum*, addentes ex sua
penu; & *cui volo do ipsum*. [Hic (inquit S. Chryso-
stomus) nisi turpem rem facerem, profuso nunc risu risi-
sem, eos qui hæc dicunt irridens: quod sicut parui pue-
ri regia fruente mensa, cum illo alimento quicquid in-
ciderit in os iniiciunt; ita isti quoque, cum scripturis di-
uinis sua inducunt.] Alibi ^b ait, hoc esse, peplo & sta-
mini aureo, telas araneorum intexere. Fecit id apertè
hoc loco Aduersarius, assuens loco S. Innocentij, Pau-
lum: vbi is solius Petri meminerat.

8 Diffimulo, quod Aduersarius, exortum authorita-
tis Episcopalis à Romana Sede, in eo fundat, quod cœ-
teræ omnes Ecclesiæ per SS. Apostolos Petrum & Pau-
lum sint constitutæ. At quamuis verum sit, hos Beatos
Apostolos omninò multas Ecclesias per se, ac per sub-
missos ab ipsis viros Apostolicos erexisse, tamen non
omnes prorsus Ecclesias erexerunt: Cum alij quoque
Apostoli, plerasque erexerint: Et tamen earum quoque
Ecclesiarum Episcopatus originem habet à Romana
Ecclesia, quatenus iurisdictionem quam ab Apostolis
fundatoribus acceperunt, ipsarum Episcopi, cum eos
constituerunt Antistites, & Ecclesiam fundarunt, ratam
habet Romanus Pontifex, vultque continuatam. Item
quatenus Christus fundator Ecclesiæ, statuit vt vniuersa
Hierarchia Ecclesiastica, haberet pro apice S. Petrum,
& eius successores. Qua ex causa S. Clemens ^c, ait S. Pe-
trum fuisse primitias electionis Domini. Et alibi statuit ^d,
S. Petrum donatum primitijs Hierarchicæ potestatis, in
omnes Hierarchas deriuandæ, non secus se habere ad
eam potestatem acceptam diuinitus, quàm se habuerit
Adam generis nostri caput, in primitijs iustitiæ origina-
lis transfundendæ ad posteros, si Deo obtemperasset: de

N 2 qua

^a homil. 2. in
1. Cor.

^b homil. in Se-
raphim.

^c epist. ad La-
cob.
^d const. lib. 6.

^a lib. 1. de Hierar. ordin. c. 3.

^b lib. 2. de officijs. cap. 5.

^c verit. 11.

^d sec. 1. de numer. ap. Apost.

^e optimè ser. 3. de annu. sua. assumpt. & epist. 84. 87. 89.

^f epist. ad Michael.

^g 2. Pet. c. 2.

qua proportione videndus Turrianus ^a, adducens ibidem varios Pontifices, contestantes, à B. Petro Apostolatus, & Episcopatus exordium coepisse. Quod S. Isidorus ita intellexit. [In nouo Testamento, post Christum Sacerdotalis ordo à Petro Apostolo coepit. Ipsi enim primùm datur Pontificatus in Ecclesia Christi. Sic enim loquitur ad eum Dominus. *Tu es Petrus, & super hanc petram edificabo Ecclesiam meam.* Hic ergo ligandi soluendique potestatem primus accepit, primusque ad fidem populum virtute suæ prædicationis adduxit.] Plenius de hoc exordio Episcopatus à S. Petro, in Epilegomenis ad Coronam Auream super mithram ^c.

9 S. Leo inducitur in testem primatus S. Pauli, eo quod alloquens S. Petrum, dicat ^d. [Cum consorte gloriae tuæ Paulo.] Item, quia dixit, [hos esse geminos in Ecclesiae corpore oculos:] & quia vocat eos, Pastores vrbis Romæ dicens: [Isti sunt Patres tui Roma, verique Pastores.] Hæc omnia quibus S. Leo adducitur falsus testis contra S. Petrum, pro quo tam liquidò stat, tamque frequenter ^e, eum solum agnoscens primatem vniuersalem, nullo negotio euertere possunt. Et in primis, quod ait S. Leo, B. Paulum fuisse gloriae B. Petri consortem, refertur ad gloriam laborum quos vterque in excolenda Romana Domini vinea posuit: vnde consecuta est vtriusque gloria apud posteros Romanos, qui eos agnouerunt semper, vt factores religionis in hoc solo: Et idcirco profecuti eos sèper sunt indiuidua cultus societate, eo quod collato studio, Orientem Occidenti induxerint, vt loquitur Nicolaus I. ^f. Quod si vox *consortij* trahatur ad æqualitatem vtriusque Apostoli, & gloriam Capitis S. Paulo æquè, ac B. Petro adscribendam, dicere similiter liceret, omnes iustos non participatione, sed æqualitate Deos esse, & ex æquo participare cum Deo diuinam naturam: Quandoquidem S. Petrus ^g, ait, *Magna nobis Deus, &*

pre-

pretiosa promissa donauit, ut per hac efficiamur, diuina confortes natura. Igitur consortium SS. Petri & Pauli, longè aliter accipiendum est, quàm de communi vtrique dignitate capitis. Idem dico de eo, quod affirmat S. Leo, ambos fuisse lumina & veluti oculos duos Ecclesiæ; Hoc enim verum est ob insignia vtriusq; merita. Ambo item fuerunt Patres & Pastores Romanorum in Christo, sed dispari modo. Nam S. Petrus eum titulum habet, prout particularis Romanorum Episcopus, & caput Ecclesiæ fixum Romæ. Sanctus verò Paulus, quia ibi nauiter laborauit. Vnum autem, ac solum S. Petrum, de S. Leonis sententia fuisse Ecclesiæ caput, suo tempore, varijs S. Leonis locis exscriptis, testatum videre licet, in huius S. Pontificis Confessione, edita à Theodoro Petreio ^a.

^a lib. 1. cap. 93

10 S. Gregorius primus, qui præterea ab Aduersario adducitur pro primatu S. Pauli, nihil reuera habet, quod eum stabiliat. Quod ex eo præsertim vrgetur, est locus ex dialogis, vbi ^b S. Gregorius cum Petro colloquens ait. [Numquidnam nescis, quoniam Paulus Apostolus, Petro Apostolorum primo, in principatu Apostolico frater est?] Respondet Petrus. [Scio planè nec dubium est.] Exclamat hinc Aduersarius, nihil clarius pro S. Pauli primatu afferri posse. Et tamen luculentius adhuc esse putat, quod alio loco habet idem Sanctus Pontifex ^c, cum ait de Paulo conuerso ad Christum. [Qui talis extitit Christum persequens, ad Christum conuersus caput factus est nationum, quia obtinuit totius Ecclesiæ principatum. Dum ergo peccatorem conuersum, tam sublimi dignitate honoratum à Domino conspicimus, peccatorum nostrorum inuenire nos posse remissionem præsumamus.] Tandem in Sacramentario, S. Gregorius, hæc intexuit orationi de vigilia SS. Apostolorum Petri & Pauli. [Deus qui ligandi soluendique licentiam, tuis Apostolis contulisti.] Et in oratione pro octaua eorum-

^b lib. 1. c. 122

^c lib. 4. c. 12. Reg. cap. 10.

rumdem Sanctorum, postulat vt eorum orationibus supplicationibusque muniamur, quorum regimur principatu.] Alibi, SS. Petrum & Paulum, vocat duos duces coelestis exercitus: Quibus omnibus locis, S. Paulum, communiter & pariformiter cum Petro, ducem Ecclesiae (quæ est coelestis in terra exercitus) caput nationum, clauibus coeli, seu ligandi, ac soluendi potestate instructum, principatus Apostolici fratrem & comparem Paulum, agnoscit S. Gregorius.

II Hæc tamen consecutio longè abest à mète S. Gregorij, qui disertè S. Paulum subditum & inferiorem S. Petro agnoscit *. [Se (inquit de S. Petro) etiam minori fratri ad consensum dedit; atque in eadem re factus est sequens minoris sui, etiam vt in hoc præiret; quatenus qui primus erat in Apostolatus culmine, esset primus & in humilitate.] En S. Gregorius imitatus S. Augustinum. Epistola ad S. Hieronymum de causa legalium, celebrat Petri humilitatem qua cessit minori: atque adeò non statuit illos simul esse Ecclesiae vniuersæ ex æquo rectores. Eo itaque loco, qui adductus est ex dialogis, præterquàm quod ibi S. Petrus Apostolorum primus, atque adeò caput, asseritur; intendit tantùm S. Gregorius, monstrare quantum labores pro Christo, præstent miraculis; quandoquidem S. Paulus minora edidit miracula quàm S. Petrus, & tamen eo euectus est S. Paulus, quia plus omnibus laborauit, vt de eo coniunctim dicatur cum S. Petro, quod sint Principes Apostoli; idest inter Apostolos nominatissimi & præcellentissimi; prior ob dignitatem capitis, posterior quia omnes laboribus pro Christo superauit; etiam si miraculis fuerit Petro inferior. Quid hæc ad dignitatem capitis Ecclesiae, D. Paulo arrogandam?

In loco ex Commentario in librum 1. Regum, S. Gregorius confert Saülem ex agasone euectum in Regem, cum

* homil. 18, in
Ezech.

eum Saulo, ex persecutore euecto in Apostolum: Et quia Apostoli constituti sunt principes super omnem terram, & Dij fortes terræ vehementer eleuati, donatique principatu nimis confortato; S. Gregorius vt analogiam regni Saulis, cum dignitate Apostolica à B. Paulo obtenta declaret, ait eum esse factum caput nationum, & totius Ecclesiæ Principem, eo sensu quod totum dicitur de omnibus Apostolis, ratione dignitatis Apostolicæ: Quāuis nemo propterea Catholicus, ac ne ipse quidem Aduersarius, vnde cum Apostolos velit esse S. Petro æquales, in Ecclesiæ vniuersæ præfectura.

12 Coëtera ex Sacramentario, & ex homilia in Ezechielem adducta, non egent longa responsione, cum dicantur quoque de omnibus Apostolis. Nam omnibus datæ sunt clauis, omnes sunt belli nostri triumphales duces; sed supra omnes, & principaliori ac peculiari ratione S. Petrus. Quod planè insigniter & expressa S. Petri supra S. Paulum præcellentia in ratione capitis, traditum est à S. Gregorio in Ioannis Ieiunatoris castigacione. [Certè (inquit) Petrus Apostolus primum membrum sanctæ & vniuersalis Ecclesiæ est. Paulus, Andreas, Ioannes, quid aliud quàm singularium sunt plebium capita? Et tamen sub vno capite, omnes membra sunt Ecclesiæ.]

Quod iam cœlo illatus S. Gregorius, dicitur Tagioni Episcopo per visum annuerasse S. Paulum Episcopis Romanæ Ecclesiæ, si vera est narratio, quam multi habent valdè suspectam, aliud non fert, quàm societatem laborum S. Pauli cum S. Petro, vero tunc cum viueret, & solo Romanæ Ciuitatis Episcopo, qui in ea Ecclesia particulari fundanda & excolenda, insignem adiutorem habuit S. Paulum; etiam si neque esset Romanus Episcopus particularis, neque nexam eidem Episcopatu totius Ecclesiæ præfecturam esset consecutus.

13 Profertur insuper Adrianus I. quia scribens ad Constantinum & Irenem, ait Romanos Pontifices esse SS. Petri & Pauli Vicarios, & addit, ambos esse Coryphæos Apostolorum, & fundamenta Orthodoxæ fidei, ac potitos esse ligandi & soluendi potestate: Quibus affinia sunt, quæ adducuntur ex Gregorio VII. agnoscente se sedere in throno SS. Apostolorum Petri & Pauli: indeque vibrante Anathema in Henricum rebellem Deo Imperatorem. Hæc omnia tenuissima sunt, & eadem opera disijciuntur. Dicuntur enim Pontifices esse Vicarij SS. Petri & Pauli, eorumque sedem tenere, quia sufficiuntur à Deo ad continuandam culturam vineæ ab illis SS. Apostolis communi opera plantatæ, excultæ, rigatæque suo sanguine, quamuis S. Petrus thronum Romanæ vrbs tenuerit vt proprium, eique nexerit non absque perspecta Dei voluntate, vniuersalis Ecclesiæ præfecturam ordinariam, & cum iure successionis, qua solus potiebatur.

† epist. 1.

† serm. 17.

† lib. 2 pag. mibi 560.

14 Nicolaus I. videtur Aduersarijs primatum S. Pauli stabilire, quatenus scribens ad Michaellem Imperatorem, agnoscit Paulum constitutum esse in Ecclesia, tanquam luminare maius, ab ipso Deo instructum potestate super vniuersam Ecclesiam. Ait item Petrum & Paulum esse duos mundi oculos, ac proindè sicut oculi eminent in corporis specula, eiusque totius sunt exhibitores; nec alter alteri cedit, sed æquales sunt, & inuicem independentes; ita idem de SS. Petro & Paulo, quoad corpus Ecclesiæ, est affirmandum, de Nicolai sententia. Similem loquendi modum habet Petrus Damiani, agens de his duobus Apostolis. Locum item S. Leonis, æquè hos Sanctos vocantis duos corporis Ecclesiæ oculos, supra iam adduximus. Nec aliter Arnobius junior, in Conflictu, his verbis. [Quasi in capite corporis duo oculi, ita in capite Ecclesiæ, Petrus & Paulus.] Et Fortuna-

tunatus * quo libro disertè S. Petrum celsiorem gradu
quàm Paulum statuit, sic ait de iisdem.

^a lib. 3. de vi-
ta S. Martini.

A facie hostili, duo propugnacula præfunt.

Quos Fidei Turres, urbs caput orbis habet.

Hi radiant oculi pretioso in corpore Christi:

Lumine qui proprio cetera membra regunt.

Similia S. Bernardus serm. 1. Apostolorum.

15 Nihil infirmius hac rariocinatione. Damus, Ni-
colaum iuxta eam Analogiam Sanctorum cum lumina-
ribus coeli, quàm fusè illustrat S. Gregorius, reposuisse
S. Paulum inter ignes maiores, siue inter stellas primæ
magnitudinis, instructum lumine ad illucendum Eccle-
siæ vniuersæ, prædicationis suæ ac exemplorum fulgore:
quod quidem lumen & eius spargendi potestatem, à so-
lo Deo hausit, qui omnes Apostolos similiter instruxit
iurisdictione amplissima delegata, ad complendum or-
bem luce vera illuminante (si pateat aditus) omnem ho-
minem venientem in hunc mundum. Sed sicut ceteri
Apostoli (qui etiam sunt in Ecclesia luminaria magna)
non idcirco sunt æquales S. Petro in eapitis dignitatesita
S. Paulus præ Petro, non est nisi luminare minus, vt re-
ctè dixit Hugo Victorinus ^b. Item si S. Paulus alter ocu-
lus Ecclesiæ dicitur, non sequitur, quod sit æqualis & mi-
nimè subordinatus alteri oculo mystico, nempe S. Pe-
tro; Quandoquidem Theophilus Alexandrinus ^c, So-
lem & Lunam duos mundi oculos nominat: & tamen
constat, Lunam esse Soli inæqualem, & subordinatam.
Imò iuxta S. Damascenum ^d, Luna ad Solem compa-
rata, est luculenta imago subordinationis, qua inferior
superiori subiacet, & ab eo accipit decus luminis, ac cœ-
lestes influxus.

^b serm. 64.

^c epist. 1. pasch.

^d lib. 2. de fide.
cap. 7.

16 Innocentio III. idcirco Aduersarius impingit as-
sertionem primatus S. Pauli, quia tribuit Paulo potesta-
tis plenitudinem ^e. Verùm hoc non est scribere, sed lu-
dere,

^e c. per vene-
rab qui filij.
In leg.

O

dere,

^a 8. Civ. c. 26.

dere, & Lectori, qui libros consulere aut nolit, aut nequeat, consultò illudere. Eo sanè loco Innocentius III. tam disertè supremam solius S. Petri in vniuersa Ecclesia potestatem tradit, vt videatur in Aduersarium cadere, quod de quibusdam dixit S. Augustinus^a: esse scilicet, qui in montes quodammodò offendant, ac res obuias & in ipsos oculos incurrentes, nolint contueri. Obitèr quidem Innocentius, addit, Paulum vt plenitudinem potestatis ostenderet, affirmasse, *nescitis quoniam Angelos iudicabimus, quantò magis secularia*. Sed hæc plenitudo potestatis S. Pauli, quam ex eo loco eruit Innocentius, est longè alia, quàm plenitudo potestatis, constituens vniuersæ Ecclesiæ caput; quæ necesse est, vt sit potestas ordinaria & omnes alijs commissas potestates habens subiectas, atque subordinatas: cum ad plenitudinem potestatis Paulo assignatam, sufficiat potestas extraordinaria & Petro subordinata.

^b 1. ep. 234.

17 Sed maximè vrgetur tanquàm inexplicabilis locus ex Epistola eiusdem Innocentij III. ad Cardinalem S. Sabinæ, Archiepiscopum Remensem, vbi^b his verbis agit de SS. Petro & Paulo. [A Christo, in persona eorum, Romana Ecclesia auctoritatem super Ecclesias vniuersas accepit: vnde & Bulla nostra per quam totius negotia Christianitatis aguntur, *capitum* ipsorum caractere præsignatur.] En disertè, vtrumque Apostolum vocat *caput*. Sed reuera longè aliud voluit Innocentius.

Hoc vt perspiciatur, considerandum est de quo ibi ageret Innocentius. Corruerant aliqui sigilla bullata à Pontifice transmissa. Hoc ait, Innocentius, in iniuriam SS. Apostolorum redundare, quorum *capita*, id est imagines, non integræ, præfiguntur Bullis Pontificijs, hinc vnum, inde aliud. Itaque non denominat Innocentius, caput, vtrumque Apostolorum, vt Aduersarius intelligit; sed dimidia ex parte expressas eorum formas,

capit-

capitum nomine exprimit. Nec id nouum est. Nam etiam S. Ambrosius ad hunc sensum dixit ^a. [Sola ære fusa, ^{a 6. Hierem. cap. 9.} Principum capita, & ducti vultus de ære, vel de marmore, ab hominibus adorantur.] Quotidie audio, huiusmodi statuas Sanctorum in sacrarijs asseruatas cum educuntur, vt exponantur in aliqua solemnitate; *capitum* nomine denotari: quod de integra statua non dicitur. Etiam Galli sic loquuntur. *On à mis le chef d'un tel Saint sur l'autel.* Idest extantem supra vmbilicum imaginem. Huiusmodi in plerisque antiquis Bullis cernitur Imago Apostolorum. Nihil item vetat nomine *capitum* intelligere, quod cortex vocis præfert. Nam in plerisque sigillis, & antiquis & nouis, sola capita Apostolorum visuntur. Itaque Innocentius non vocauit vtrumque Apostolum *caput*. Sed eorum capita dixit Bullis præfigi, in quo Aduersario non patrocinator. Quod autem ait, Romanam Ecclesiam in persona Apostolorum accepisse auctoritatem, valet ratione S. Petri, qui in illo coniuncto continetur. Nolo missum facere locum ex Innocentio III. in hanc rem ipsis Solis radijs exaratum; vt videat Lector, quàm syncerè allegari potuerit Innocentius pro nouitate quam exagitamus. [Petrus (inquit Innocentius ^b) socium habuit Beatissimum Paulum. Vnde cum singulariter præmittitur, *Duc in altum* pluraliter subditur, *& laxate retia in capturam*, quia solus Petrus tanquam vniuersalis Princeps Ecclesiæ in altitudinem supremæ prælationis ascendit: sed ipse, cum Paulo, retia prædicationis ad capiendos homines in vrbe laxauit.] Quid apertius? Vsurpauit quoque hanc argumentationem ex allegorico sensu huius loci Ioannes 22. infra adducendus.

18 En igitur quàm debilibus, imò quàm nullis firmamentis ex Pontificum suffragatione, nitatur assertio Aduersarij de primatu S. Pauli. Cum in contrarium, pro solius S. Petri primatu extent densa Pontificum testimo-

nia, quibus liquidò & perspicuè profitentur, se D. Petro succedere, & eius personam cum eadem potestatis plenitudine representare. Ut propterea non raro dicant, S. Petrum edere responsa, quæ dabant. De Sancto autem Paulo, nihil vnquam tale est proditum ab vlllo Pontifice.

19. Inter ea Pontificū testimonia perspicuè attestantia primatui solius S. Petri, excluso D. Paulo, quem Petro obnoxium statuerunt; vnum est veluti reale, & in actu exercito; cuius modi suffragia muta, & prophetias rerum, proponit non semel S. Gregorius. Continetur hoc reale testimonium, in facto propè omnium posteriorum S. Petro Pontificum. Neminem latet, solemnem vsū Romanorum Pontificum ferre, vt cum assumuntur ad eum honorum verticem, nomen commutēt: quod adeò inualuit, vt iam à multis seculis, saltemque à tempore Ioannis XII. qui primus nomē mutasse fertur anno 955. vnus & alter duntaxat antiquū nomen seruarint. Quid verò ea nominis mutatio Pontificem admoneat, dictum alibi. Mirabile ergo est, per tot sæcula quibus vsus tulit, vt Pontifices nomina mutarent, neminem fuisse, qui se Petrum dixerit; imò Sergius IV. cum Petrus diceretur, non est ausus *Petri* nomen retinere, id quod etiam fecit Petrus de Tarentasia, qui dictus est Innocentius V. Qui autem se Paulos dixerint, multos habet Ecclesia. Rationem cur nemo S. Petri nomen sit ausus assumere, aut præhabitum retinere, colligere licet ex lemmate sepulchrali Sergij Quarti, quod est in Basilica Lateranensi: nimirum quod S. Petrus eam tulerit à successoribus reuerentiam, tanquam primum Ecclesiæ visibile caput. Si autem ea prærogatiua in Sanctum quoque Paulum cecidisset, quomodò non eadem reuerentia profecti illum essent successores omnes? Quomodò inquam aliquis ausus esset se Paulum dicere? Satis video, quan-

si sit hoc argumentum, non putò tamen planè reijciendum.

20 Iam inter testimonia primatus S. Petri folius, petita ex dictis Pontificum, eminent quæ suppetūt ex S. Leone IX. Ioanne XXII. Clemente VI. Pio II. S. Leonem IX. allegarunt alij: sed ita vt manifestum sit, eos alienis oculis eius Epistolam legisse, quam dicunt scriptam ad Michaëlem Imperatorem. Nimirum quia aliquæ sunt Nicolai I. solemnes admodùm literæ ad Michaëlem Imperatorem, audientes S. Leonem scripsisse ad Michaëlem, censuerūt hunc quoque esse Michaëlem Imperatorem: cum tamen inter istum & S. Leonem IX. Chaos magnū firmatum sit. Is ergo Michaël ad quem scribit S. Leo IX. est Michaël Cerularius Patriarcha Constantinopolitanus, acer Latinorum hostis, cui Pontifex S. Petri primatum, tacito semper S. Pauli primatu, tanquam certum fidei dogma frequentissimè ingerit: at in dogmatibus tradendis, vt supra monstratum est, reticentia alicuius alterius, æquiualeat eius exclusioni.

21 Bonifacius VIII. in Extrauag. *Vnam Sanctam*, clariùs expressit mentem suam de vnico Ecclesiæ capite S. Petro, quàm vt possit esse tergiversationi locus.

Ioannes XXI. eo diplomate quo Marsilium Patavinum, & Ioannem de Ianduno confixit (extatque apud Bzouium anno 1327. datum Auenione vbi Ioannes sedebat;) liquidò, & ita vt non supersit effugio locus, declarat, de nullo alio Apostolo quàm de S. Petro, dici posse, quod sit totius gregis Dominici pastor generalis: quādoquidem Christus soli Petro, & non alij vlli, dixit: *Pascue oues meas*; & ipsi soli singulariter dixit: *Tibi dabo clauis*, quamuis alijs limitatam iurisdictionem concesserit, clavis item quandoque nomine signatam: sed Petro plenissimam & illimitatam, cum iure transfusionis ad posteros, ratione cuius à S. Clemente quem ibi allegat

Ioan-

Ioannes, dictum est. [Non ipsorum Apostolorum par fuit institutio, sed omnibus præfuit vnus; scilicet Petrus.]

21 Clementis VI. locus in hanc rem perillustris, his verbis conceptus legitur, in eius Extrauaganti *Vnigenitus* de pœnit. & remis. [Quantum apud homines gloriosi principes terræ Petrus & Paulus (per quos Euangelium Christi Romæ resplenduit, & per quos Ecclesia religionis sumpsit exordium, qui facti Christiani populi per Euangelium genitores, gregis Dominici pastores, fidei lucernæ, Ecclesiarum columnæ, præ cœteris Apostolis peculiari quadam prærogatiua in ipso Salvatore, fidei virtute præcellunt: Quorum vni, scilicet Apostolorum Principi, sicut bono dispensatori, clauis regni cœlorum commisit: alteri tanquam idoneo Doctori, magisterium Ecclesiasticæ eruditionis iniunxit) in speciali veneratione haberi debeant, &c.] Hic Pontifex, ita de vtroque Apostolo nonnulla dicit, quæ Aduersarius supra adductus. ad Pauli primatum astruendum rapiebat, vt perspicuè tamen Paulum à dignitate capitis, & primatu Ecclesiæ remoueat. Quod æquè voluisse censendi sunt alij Pontifices, si quando securè loquentes, quia lis de hoc non mouebatur, absque formali & expressa Pauli à primatu remotione, dixerunt, eum Dominici gregis pastorem, genitorem, seu Patrem fidelium, similibusque nominibus donarunt, quæ indocti & instabiles deprauant, & torquent quò non oportet: Id quod plerisque Patrum securè loquentibus circa alias fidei materias, priusquam

^a cōtra Iulian.

^b Opusc. 1. in i.

^c lib. 8. cap. 4.

^d in Bulla re-

^e tract.

^f tract.

^g tract.

^h tract.

ⁱ tract.

^j tract.

^k tract.

^l tract.

^m tract.

ⁿ tract.

^o tract.

^p tract.

^q tract.

^r tract.

^s tract.

^t tract.

^u tract.

^v tract.

^w tract.

^x tract.

^y tract.

^z tract.

ab Hæreticis agitentur contigisse, S. Augustinus ^a, & S. Thomas ^b admonuerant. Differit egregiè in eandem sententiam Facundus ^c, in opere de tribus capitulis.

22 Pius II. validè elisisse ipse quoque serpentis caput, videri debet; cum corrigens, quæ iunior scripserat, his verbis exprimit, quid de Ecclesiæ capite sit sentiendum ^d.

[Non

[Non duos, aut plures instituit Dominus, qui suum locum tanquam capita tenerent æqualia: sed vnum constituit, & verticem, & ducem, ac pastorem vniuersi gregis, Simonem Petrum, dicens: *Tu es Petrus, &c.* Et *pasce oves meas.* Quæ nulli alteri seorsim dicta leguntur, nisi Petro: vt in Petro vnitas, & summa contineretur auctoritas. Nec alius à Petra dictus est *Petrus*, nisi Simon: vt intelligeremus vnicum esse veræ & solidæ petræ, idest Christi (vt Paulus exponit) locum tenentem, Simonem Petrum.] Alia & ibi, & in sequentibus addit in hanc rem, insignia.

23. Possū post hæc ad eò clara, ad eò fortia Pontificum testimonia, Aduersarium compellare ijs ipsis verbis quibus Prosper Collatorem affatur^a, post adductos contra eum S. Innocentium I. ac Zozimum Romanos Pontifices. [Videsne regulas tuas, inuictarum constitutionum soliditate contractas, & in fido instructore, prauas ruinosasq. iuncturas, velut Hiericuntinos muros ad Sacerdotalium tubarum ruisse concentum?] Possū illud quoque veluti cecluma cum eodem Prospero continenter subtexere. [Prostrata est inimica acies, bellum confectum est, victores sumus.] Ita planè; si non peruicacia, sed amore veritatis res agatur; nec contentionibus incumbatur, quas Apostolus inter carnis opera recenset, & obnubilare animum sapienter admonuit S. Augustinus^b dicens de contentiosis. [Ad istas tenebras addunt adhuc fumum, quem sibi contentionibus & certaminibus quotidianis excitare non cessant, habentes animas carnis affectibus diffluentes, tanquam ligna humore saginata, in quibus ignis fumum solum vomit, & habere flammam lucidas non potest.] O' benè, ò sanctè, ò ad contentiones, & pugnacitates hodiernas, pro paucorum capitosorum imaginationibus, accommodatè.

^a lib. contra
Collato. c. 5.

^b lib. de Agonē
Christ. c. 16.

Sacra Concilia, monstruosi binorum simul Ecclesie capitum, nullo pacto astipulata: imò disertissime solum S. Petrum habent pro summo Ecclesie Rectore, siue visibili capite.

CONCILIIS legitimè firmatis, idest Pontificia comprobatione munitis, summa est apud Catholicos auctoritas, & irretrahibile Iudicium, vt fusè tradit Facundus ^a, & dixit Martianus Imperator religiosissimus, verèque (vt præter coetera de eo à Constantino Manasse dictum est) *virtutum nemus, & arbor à Gratijs consta*. Non ignarus huius communis sensus faber binorū Ecclesie capitum, sollicitè quæsiuit, vnde ea ex Concilijs firmaret; adducens primum Arelatense Concilium, & Constantinopolitanum sub Agapeto, ac Mena; nec non Concilium Occidentalium sub Agathone, ac Concilium Aquisgranense, & Octauam Synodum, ac Concilium Ticinense, & Gontigonense. Non erit tamen difficilè hæc expedire.

² Arelatense I. Epistola ad S. Siluestrum, dicitur Sancti Pauli primatum agnouisse, quatenus ait. [Recedere à partibus illis minimè potuisti, in quibus & Apostoli quotidie sedent, & cruor ipsorum sine intermissione Dei gloriam testatur.] Ad idem adducitur Concilium Constantinopolitanum sub Agapeto; quia dixit, *Acephalos contempisse in Sanctissima Romana Ecclesia, successionem Apostolorum; vel vt habet vetus Latina versio. [Contempserunt Ecclesiam Romanam, successorem Apostolorum.] Denique Synodus Occidentalium sub Agathone, eodem modo agnoscit Apostolicos, successo-*

a lib. 5. pro tribus Capitulis, &c.

cessores SS. Petri & Pauli: sicut Concilium Aquisgranense II. tradit ^a Ecclesiam in Occidente per B. Petrum Apostolorum Principem, in Oriente verò, seu Asia, per Beatum Ioannem Euangelistam; in tota autem generaliter mundi latitudine, per B. Paulum fundatam esse.

5 Vt ab hoc postremo loco ordiar, nemo negat Sanctum Paulum fundasse Ecclesias in magna parte Orbis terrarum. Hoc tamen nihil probat, nisi S. Paulum fuisse insignem Apostolum. Sed aliud est esse Apostolum, aliud Apostolorum omnium Principem, & Ecclesiae totius rectorem. Itaque hic locus, frustra in hanc causam adducitur. Coetera in quibus Romanus Pontifex dicitur, *successor Apostolorum, & sedere in eorum Cathedra*, facile possent accipi de sessione in Cathedra solius S. Petri, & successione ad ipsum solum; quamuis adhibeatur numerus multitudinis, vt est in scriptura non infrequens, etiam cum de vno solo agitur. Plerique enim existimant, vnum duntaxat è latronibus cum Christo cõfixis blasphemasse: etiam si duo Euangelistae dicant, latrones qui cum eo crucifixi erant, blasphemasse. Ita D. Ambrosius ^b, & ^b ad cap. 23. D. Augustinus ^c: qui hanc Syllepsim, qua de vno, plurali numero loqui fert vsus, varijs scripturarum Exemplis illustrat. Sic enim Reges contra Christum astitisse legimus, cum vnus contra eum astiterit Herodes, vt S. Petrus Actor. 4. est interpretatus. Et Sancti dicuntur obturasse ora Leonum, cum vnus ea obturauerit Daniel. Secti item dicuntur ibidem Sancti, cum vnus duntaxat Isaias, sectus fuerit. Ex hoc igitur loquendi vsu, Romanus Pontifex dici potest successor Apostolorum, & sedere in eorum sede; Ipsique Apostoli in Romana Ecclesia sedere; intelligendo hæc omnia per Syllepsim, de solo S. Petro. Potest etiam ad ista omnia responderi, quod SS. Petrus & Paulus communi (vt sic dicam) impensa fundarint Ecclesiam Romanam; ille vt pastor, &

^a lib. 1. c. 12.

^b ad cap. 23.

Luc. 3.

lib. 3. de consensu.

Evang. cap. 16.

particularis & vniuersalis; iste vt nauus colonus, & infessus agri Dominici agricola: inde factum, vt coniungi soleant, & Sedes Romana vtriusque dicatur: id accipiendum cum distributione accommodata. Videtur dicta in Onomastico ad eum titulum, *Sedes Apostolorum Petri & Pauli*. Et ad illum, *Vicarius Apostolorum Petri & Pauli*.

4 Ex octaua Synodo profertur ab Aduersario hic locus, ex Epistola Synodica Concilij, ad Adrianum II. [Olim quidem illustrem, & perspicuam operatus est vestram magnam Ciuitatem, per eos Sanctos lapides, qui ab Oriente ad eam deuoluti sunt; Petrum a. & Paulum, eximiam & principalem Apostolorum summitatem.] Exclamat hic Aduersarius. [*En voces S. Spiritus, sua oracula fundētis per os omnium Catholice Ecclesie Episcoporum. Neque enim sunt hæ alicuius priuati, aut singularis hominis voces, sed Concilij Occumenici, atque adeo totius Ecclesie vniuersalis, desinentis SS. Petrum & Paulum, pariter esse vnā summitatem Apostolorum, & vnū Ecclesie caput.*]

a lib. 3. cap. 1.

Reponere hic possum cum Facundo Hermianensi, esse qui tam confidenter affirmant quodcumque voluerint, quasi hoc sit verum proferre, quod verba iactare. Aduersarius enim præfidentissimè, hoc Octauæ Synodi, adeo (vt vult) manifestum, ac ineluctabile testimonium, buccis concrepantibus sonantissimè buccinatur, non semel, sed sæpius. Nempè pag. 396. 398. 553. 662. & 665. ac in Epistola ad Innocentium X. pag. 23. 35. & 58. At hæc (vt dixi) præfidentia est non ferenda. Nam in Octaua Synodo quam Aduersarius allegat, nihil habetur huiusmodi, Locus quidem qui allegatur, extat ex parte in Epistola Ignatij Constantinopolitani ad Adrianum II. Ea tamen Epistola, non est exarata à Concilio, vel eius nomine; sed data est suo priuato nomine ab Ignatio, Id

Id quod euidenter patet, quia Ignatius his literis petit ab Adriano dispensationem editi in Synodo decreti, de omnibus queis Photius manus imposuisset deponēdis: quod decretum laxari ab Adriano poposcit Ignatius, adhibitis etiam supplicibus literis Basilij, Constantini, & Leonis Imperatorum. Quas literas post Octauam Synodum datas, negauit Adrianus admitti à se posse; quod essent contra Octauam Synodum, non ita multo ante celebratam. At quis non videt, Octauam Synodum non fuisse daturam literas ad Adrianum, vt velit ipsius Octauæ Synodi decreta conuellere, quæ actione vltima, edicit inconcussa & prorsus immutata seruari oportere? Enim igitur quanta fide Aduersarius, Epistolam priuatam ad exorandam decreti in Concilio editi irritationem, venditet pro ipsius Concilij voce, & oraculo Spiritus sancti. Neque verò Ignatius, ea Epistola, ait SS. Apostolos Petrum & Paulum. [Pariter fuisse vnā summitatem Apostolorum.] Quo pacto allegat eam Epistolam Aduersarius: sed tantum ait, SS. Petrum & Paulum fuisse summos Apostolorum, quod nemo diffitetur. Hi enim SS. Apostoli cæteris fuere maiores, vnus dignitate capitis, alter immensis supra omnes laboribus. At quid hæc ad iactandum S. Pauli primatum, nomine Octauæ Synodi, aut etiam ipsius Ignatij? Quin potius Octaua Synodus, in ea quæ verè eius fuit Encyclica Epistola, S. Petrum seorsim & absque S. Pauli mentione, Apostolorum Principalissimam summitatem appellat. Quarè deinceps Aduersarius, alium Octauæ Synodi codicem conquirat, quo contineantur, quæ allegat vel desinat niti falsiloquijs, & pascere ventos.

5 Leuissima sunt & iam satis expedita, quæ denique Aduersarius ex Synodo Ticinensi, & Pontigonensi adducit pro S. Pauli primatu. Nam prior iub Ioanne VIII. celebrata, tantum habet, Ioannem esse Vicarium SS. Pe-

tri & Pauli; quod longè aliud sonare, quàm quod Aduer-
sarius contendit, iam monstrauiamus. Concilium Ponti-
gonense, quod rata habuit decreta Concilij Ticinensis,
nihil aliud habet, quàm quod prædia & terras Romanæ
Ecclesiæ, ait esse SS. Apostolorum Petri & Pauli: eoque
nomine, cauet ne quis ea loca hostiliter incurset, aut de-
prædetur. Nemo non videt, terras illas dici potuisse
SS. Petri & Pauli, etiam si S. Paulus non sit Ecclesiæ ca-
put. Quia enim intuitu S. Pauli, sicut & S. Petri, confer-
ri potuerunt: vel quia erant Ecclesiæ Romanæ à SS. Pe-
tro & Paulo fundatæ, insumebanturque in horum San-
ctorum cultum, fructus inde percepti; denominari po-
tuerunt bona horum Sanctorum, etiam si S. Paulus non
honestetur titulo capitis Ecclesiæ. Possum campum no-
minare, cuius fructus ex testatoris voluntate sunt addi-
cti obsequio, & cultui SS. Apostolorum Petri ac Pauli, &
S. Martini; & idcirco denominari potest trium illorum
Sanctorum ager. Num idcirco Ecclesia est triplex, & su-
pra SS. Petrum & Paulum, habet pro capite S. Martinum.

6 Pro leuibus tamque facili negotio disiectis Conci-
liorum testimonijs, quæ Aduersarius ad stabiliendum
S. Pauli primatum retulit, possent è contrario, infinita
loca, & quidem euentissima, è varijs Concilijs, pro so-
lius S. Petri primatu annumerari. Vix enim est Conci-
lium, in quo hæc veritas non sit vncialibus literis exara-
ta. Eo ipso enim, quod Caput Ecclesiæ, solum S. Petrum
statuunt, nec alium ei adiungunt Compontificem sum-
mum, censenda sunt omnem alium Ecclesiæ supremum
Rectorem excludere, quàm diù is superstes fuit: vt supra
circa scripturas admonuimus. Hac ratione allegari po-
test in hanc rem. Canon. 8. Nicænus, ex Arabico apud
Turrianum: vbi Romanus Pontifex vocatur successor
S. Petri, tacito S. Paulo. Item ex eiusdem Concilij decre-
to in literis formati, litera initialis nominis S. Petri tan-
quam

quam nota Catholicismi apponebatur, & disertè notatur id factum ob S. Petrum, cui omnes Catholici subiunguntur, & cuius successores sunt Romani Pontifices.

Et quamuis aliquando Romanus Pontifex dicatur SS. Petri & Pauli successor, in sensu sæpè iam superius exposito; Numquam tamen inuenietur dictus successor S. Pauli, non expresso simul Petro; quia verè solus S. Petrus est cui propriè succeditur, nec nisi ex abundantia adiungitur ei S. Paulus, ob indiuiduam societatem laborum, in excolenda Romana Ecclesia, cuius solus S. Petrus erat ordinarius Antistes.

7 Concilium Romanum sub Gelasio, disertè agnoscit Sedem Romanam esse solius S. Petri, tametsi fatetur martyrij, & laborum, S. Petro adiunctum fuisse Romæ socium S. Paulum.

Concilij Florentini sessione vltima in literis vnionis, luculentum planè veritatis pro qua fatagimus testimonium his verbis consignatur. [Definimus, sanctam Apostolicam Sedem, & Romanum Pontificem, in vniuersum Orbem tenere primatum, & ipsum Pontificem Romanum, successorem esse B. Principis Apostolorum, & verum Christi Vicarium, totiusque Ecclesiæ caput, & omnium Christianorum Patrem, ac Doctorem existere, & ipsi in B. Petro, pascendi, regendi, & gubernandi vniuersalem Ecclesiam, à Domino Nostro IESV Christo plenam potestatem traditã esse, quemadmodum etiam in gestis Oecumenicorum Conciliorum, & in sacris Canonibus continetur.] Hæc dogmatica definitio in Concilio Oecumenico de Consensu Latinorum, atque Græcorum ab Eugenio Pontifice promulgata, qua S. Petrus semel & iterum, ta cito Paulo, caput Ecclesiæ, & Pontifex, cui posteriores Romani Pontifices successerint declaratur, virtute continet alia Concilia Oecumenica, & sacros Canones quibus idem prodit esse definitum.

8 Superuacaneum sit, de pluribus Conciliorum testimonijs pro vnico Ecclesiæ capite S. Petro, excluso S. Paulo, appendendis, sollicitum esse. Cæci enim videri possunt, qui hanc veritatem in omnibus propè Concilijs non vident. Nec minùs cæci, qui contrarium videre se in sacris Concilijs, sua delusi imaginatione arbitrantur. Et verò authore Tertulliano, duæ sæpè cæcitatibus species concurrunt, non videntium ea quæ sunt, & quæ non sunt (vt ipsi quidem arbitrantur) videntium.

PUNCTUM IX.

Proluditur expeditioni locorum è SS. Patribus, qua Aduersarius pro bicipiti Ecclesiæ corpore addensavit, positis cautionibus ad innoxiam Patrum allegationem. Quid circa singulas peccarit Aduersarius, tantum generatim.

VNT SS. Patres tantæ venerationi apud Catholicos, quantæ contemp-
S ptioni apud hæreticos. Hi enim (quod Anastasius Sinaita^a, & Vincentius Lyrinensis^b admonuerunt, & rectè quoad nuperos Sectarios tradidit ratione sua quinta Campianus, & Florimondus Remondus^c, nouitiæ hæreseos natales describens, ac Melchior Canus^d, ac Iurgeuitius libro cui titulus testes noui Euangelij, nullus & nemo^e, Patres obfirmatissimè despiciunt, causati quod sint homines; quasi & ipsi Patrum criminatores non sint homines. Catholicici è con-
 tra-

^a cap. 17. § dñ.
 7^e
^b c. 40. comm.

^c lib. 3. cap. 11.

^d lib. 7. cap. 1.

^e cap. 5.

trario (imitatione S. Augustini ^a, qui disputans cum Iuliano, studiosè SS. Patres pro se adducit & collaudat, sequendosque demonstrat) maximi omnium faciunt Patres : quippè qui organa sunt & fistulæ Spiritus sancti, sua ad nos responsa & oracula ; per os Sanctorum qui præcesserunt, transmittentis. *Admirabiles S. Spiritus Consiliarios*, scitè vocavit Leontius ^b rectè statuens, qui Patres in veritatem aliquam consentientes audire contempserit, peccare in Spiritum sanctum, qui SS. Patres affluit. [Post enim Apostolos, & Prophetas, Doctores posuit in Ecclesia Deus, secundùm providentiam Spiritus sancti incomprehensam, in Opus ministerij ad ædificationem Corporis Christi. Quare qui Patres illos non recipit, qui in Ecclesia clari & celebres sunt, planè ordinationi & constitutioni Dei resistit.] Haud aliter Theodoretus, cum nefaria dogmata, quæ tunc increbuerant repellenda suscepisset, triplici in eam rem dialogo, Orthodoxum cum Eraniste, siue Hæretico, emendicatore veterum deliriorum committens, SS. Patrum testimonia, magnis eorum attextis præconijs annumeravit. Hancque ait esse maximè accommodatam rationem dedocendi errores, si Sanctorum Patrum vestigijs inquirendis opera detur. [Hoc enim solent facere viatores, quando à via regia deflexerint, vt semitas considerent, si aliquorum recedentium, aut venientium pedum typos habeant, aut hominum, aut equorum, aut asinorum, aut mulorum : & quando inuenerint, instar canum vestigia persequuntur, nec priùs desistant, quàm rectam viam recuperauerint.] Grauius id quoque, in Marci Ephesini confutatione, infixum video à Gregorio Protosyn-

^a *let in Iulio. c. 4. & lib. 2. c. 10. & lib. 4. contra duas Epistol. in fin. aliaq. annot. uis in eam vt Stapletonius lib. 7. de princ. à cap. 12. b lib. 1 contra Nestor. & Eran. 176.*

c extat ad cal' cam Concilij Florentini plenioris.

2. Nec duntaxat cum fidei causâ agitur, vt agebatur à prædictis, sed etiam in quacumque disputatione, etiam morali, aut philosophica, magnum habere momentum

par

a dialog. 1.

par est Patrum Iudicium, iuxta illud Cæsarij ^a, qui è Patribus se profecturum, non modò quoad fidei dogmata, sed etiam quoad alia non pauca quæ excutit, disertè profitetur. [Non quædam (inquit) propriè mea leuiaque proferam, sed quæcumque clarorum Beatorumque Patrum prata peragrans, de illorum rosæto collegi. Quorum rosæ aqua è latere Dei, ac sermonis, qui carnem adsumpsit, manante, rigantur; & à iugi sanguinis indidem orti riuo, rubro colore tinguntur, totumque mundum suauis odoris fragrantia replent: qui & splendore suo firmamenti luminaria vincunt, & vitæ sermonem continent: quorum ellychnium nunquam decedit, & lucerna non comminuitur, & oleum non absimitur, & lampas non quassatur, & flamma non extinguitur. Nam Crucem gestant pro virga, Euangelia pro perâ, charitatem pro pedo ac fistula, quibus omnibus Christi gregem rationis participem pascunt.] Hoc ipsum fuisse grauium-

b hom. 3 super missus est.

de rebus fidei, constat ex S. Bernardo dicente ^b: [Libenter vbi mihi congruere video, verba Sanctorum assumo, quo vel ex vasculorū pulchritudine gratiora fiant quæcumque in eis lectori apposuerim.] Scitè quoque Petrus Cellensis ^c. Hæc (inquit) ideò summatim de dictis Sanctorum recolligo, vt si opusculum nostrum propter se displiceat, vel propter Sanctorum sanctas reliquias non vsquequaque abijciatur. Et si enim ligneam pixidem propter se non suscipio, tamen quia continet Sanctorum corpora & ossa, debita veneratione illam excipiens, summis digitis, lotisq. manibus, tenens lignum, aliter quàm lignū honoro.] Id verò perindè esse, atque agresti plantæ mitem surculum indere, atque adeò & fructuosè, &

d Initio Hæmetri.

laudabiliter fieri, scitè dixit Gregorius Nyssenus ^d.
3 Cogor tam disertè cōtestari sensum Catholicorum omnium de SS. Patrum authoritate, quia Aduersarius per-

perpetuus est in querelis de Patrum contemptione, quos ab ijs quibuscum diffidet quoad hoc negotium, neglectos exoptulat. Nec in hoc duntaxat negotio, sed etiam in alijs plerisque, & ipse, & eius symmistæ, nouitates periculosas pro quibus inducendis satagunt, non aliunde magis quàm à Patrum suffragatione communiunt; deplorantes quod qui ab eis dissentiunt, non legerint Patres, aut floccifaciant, non adhærentes ijs, quæ apud Patres à se reperta, & inde educta in publicum, exosculari omnes antiquitatis Christianæ studiosos par fuerat. Eoque res deducta est, vt in materijs grauissimis, coëcutiuisse hætenus omnes Doctores, præsertim scholasticos, nec peruidisse, quid antiqua doctrina tulerit, ob negligentem, aut nullam SS. Patrum lectionem, audiamus: maximè verò circa negotia gratiæ diuinæ, & libertatis humanæ, & prædestinationis Electorum, multa, & noua, & ad hanc diem in scholis Catholicorum inaudita, paucis ab hinc annis sunt producta, quæ vnus D. Augustini studiosa multorum annorum peruolutione, feruntur deprehensa: quale est, quod nulla detur gratia sufficiens, quod liberum, & voluntarium non differant, quod Christus non sit mortuus pro reprobis, sed pro Electis tantùm. Audiuntur etiam, qui ex iurgi antiquorum Scriptorum scrutatione, deprehendisse se dicant, formas, & materias aliquorum Sacramentorum, longè alias olim fuisse, ac nunc esse posse, quàm nunc existimant passim Doctores. V.g. materiam Baptismi posse esse vinum, & humorem quemcunque stillatitium: materiam Confirmationis proximam, non esse Chrismationem: formam qua conficitur Eucharistia, esse illa verba Canonis, *vt nobis Corpus & Sanguis fiat*. Formam sacramenti pœnitentiæ, esse deprecationem, non sententiam iudicalem. Adulterio interueniente, abrumpi vinculum coniugale, ita vt non tantùm thori seiunctio, sed

Q

etiam

etiam substantiæ matrimonij disruptio fiat; ac proinde fas sit alteri coniungi.

4. Alia ad quæ tinniant ambæ sapientum aures, excogitantur & produntur in dies, nixa semper antiquorum sensu, & diligenti SS. Patrum perscrutatione. Ac ni benignum numen secundet omina, verendum est, vt fendant initia, ne sapientissimus ac religiosissimus P. Bruno d'Affringues, qui Generalem Præfectum Cartusianorum ante annos paucos agebat, fuerit verus vates. Memini audire optimum Patrem, cum eum aliquando in magna Cartusia officij gratia inuiserem, timentem Ecclesiæ, timentem Catholicæ fidei, ab hac serutorum veterum, tam sedula, per nonnullos quos nominabat, seruatione. Nec id agebat, vt notaret eos quos Vincentius Lyrinensis cum petulante Noëmi filio componit; qui nuditates parentum retegunt, & alijs ridendas proponunt, cum deberent occulere & operire silentio: sed eos notabat, qui vel refodiendis veteribus scriptis, quæ altius infodi præstitisset, infectionem puritati doctrinæ sanæ moliantur inferre, vt Bertrami, Abelardi, Guillelmi de Sancto Amore, VVicleffi, & aliorum impiorum scriptorum è tumultu in quo foetebant, Editores; quod nuper factum indignissimè à Goldasto: vel qui probatorum Patrum scripta, peruersa interpretatione corrumpunt, eo legentes animo scripta Patrum, vt vel præconceptionibus ipsorum legentium astipulentur, eoque Patres trahant quò ipsi priusquam ad legendum accederent, animo destinassent eos abstrahere: vel nouitatis alicuius qua se non absque graui authore notabiles præbeant, argumentum subministrant, parum solliciti, quod ea ratione firmamenta probatæ doctrinæ in discrimen adducant: ijs meritò in ea studij anomalia annumerandi, quos Theodoretus a sola temeritate, & præfidenti nouandi ausu gloriam captasse commemorat, & meritò damnat.

a dialog.

5 Et

Et olim quidem Scripturæ sacræ lectio, erat ad hūc modum improvidis in muscipulam : vt propterea non defuerint, qui scripturam librum hereticorum vocarent, eo quod peruersi homines sacris scriptis ex se optimis, vitio suo abuterentur ad cudenda exitialia dogmata . Vnde tanta hæreticorum sollicitudo de abroganda fide omnibus planè dogmatibus, quæ liquidis & apertis scripturæ testimonijs non confirmarentur ; prorsusque excludenda traditione & Patrum scriptis quantumuis consentientibus depreciantibus . Quæ nostratum sectariorum peruersitas, pridem à Vincentio Lyrinensi * explosa est, & prius etiam à S. Hilario in opere ad Constantium . Nunc è contrario timendum esse pronuntiabat, is quem dixi sapientissimus Bruno, æui sui Oraculum, ne traditio in SS. Patrum libris delitescens , apud improvidos malè Sanctorum scriptis incumbentes, fieret sementis errorum ; quod re ipsa proximis annis experti sumus . Nec dum scæx huius abusionis est exinanita . Suntque qui de ea hodieque hauriant avidissimè .

* cap. 35. tom. 6
mon. in fine.

6 Quod is ipse noui dogmatis Faber cum quo ago, tam studiosè Patres euoluens, & vbiuis Patres crepans ; eorumque autoritate sensus novos alijsque scholæ Doctoribus planè incomptos communiens, hoc nominatim loco diligentiam extraordinariam prodiderit , confarcinandis Patrum dictis , quibus suam de bicipiti Ecclesiæ corpore nouitatem stabiliat : placuit, extricationi locorum, quæ ille addensauit, proludere, nonnulla inter legendum Patres declinanda, annotando ; in quæ Aduersarium offensasse contendo, & exhibito specimine locorum, quæ ille aceruauit, testatum faciam .

7 Illudq. in primis obseruatum volo, vt de sensu Patrum, non ex vno aliquo verbulo obiter, ac præter institutum emisso, feratur iudicium ; præsertim si illud verbum inter concertandum exciderit . Huius moniti op-

Q 2 por-

portunitas, non est, quod operosè suadeatur, cum constet eius defectu; plerumque graues Patres perlectorum non attentorum imprudentiam, grauatos esse; sic enim S. Gregorius Thaumaturgus, quod agens contra Aelianum, Ethnicum hominem, aliquid minùs exactè ad amussim Theologicà de Patris, & Filij distinctione scripsisset; erroris quem Sabellius tradidit, est accusatus; sed à S. Basilio^a defensus; eo quod aliud cum Gentili agens, minùs exactè quam si ex instituto rem traderet, esset locutus. Id quod etiam S. Athanasius^b in Origene excusauit, quod in palæstra, (vt ait) & inter concertandum, præter institutum de quo tunc agebatur, aliquid incommodè contra veram propriamque sententiam dixisset. Quid quod in ipsorum Conciliorum definitionibus, aliqua interdum obiter & præter institutum addita, non modò patuerunt calumniæ, sed apertè sunt improbata? Vt quod de Angelorum corporeitate obiter admissum, est, inter tradendum doctrinam Catholicam, de sacrarum Imaginum veneratione. Et eodem loco habent aliqui, quod de vtraque creatura spiritali & mundana, simul producta, traditum est in Concilio Lateranensi. Est quod in hac parte minùs æquum censeamus primatus S. Pauli patronum; quod afferat pro eo primatu loca aliquorum Patrum, qui inter certandum cum Hæreticis, vrgent successionem Episcoporum in Romana Ecclesia: & quia splendor S. Pauli est omninò insignis, eum adiungunt S. Petro, non tanquam Coëpiscopum vniuersalem, sed vt cooperatorem nauum, & eiusdem vbique cum S. Petro sententiæ in dogmatibus. Hoc obiter à quibusdam Patribus prolatum, ad ostendendum hæreticis assertorum & plâtorum primorum, Catholicæ fidei in orbis Metropoli eximium splendorem, Aduersarius rapit tanquam indubium primatus S. Pauli argumentum, quod quanti esse debeat, vides ex proximè dictis.

^a *epist. 64.*

^b *lib. de decr. Nicenæ Synod. 41.*

8 Optimum deinde est monitum, quod S. Hilarius ^a grauiter infigit, obtestans, ne iudicium feratur ex vna aliqua libri particula à reliquo corpore auulsa, sed ex totius libri lectione, vt quæ sit mens authoris liquidius certiusque innotescat. [Oro (inquit) vos per Domini misericordiam, vt quia mihi ad vos de diuinis (vt voluistis) rebus, & de fidei nostræ intemerata conscientia erit per literas has sermo, ne quisquam de me ante sermonis consummationem per literarum exordia existimet iudicandum. Iniquum est enim, nisi comperta vsque ad finem ratione dictorum, præiudicatam sententiam, ex initijs quorum causa adhuc ignoretur, afferre: cum non de inchoatis ad cognoscendum, sed de absolutis ad cognitionem sit iudicandum. Est enim mihi de quibusdam metus, quos vereor, nolle omnia ea quorum absolutio à me in consummatione erit præstanda, cognosci; dum verum intelligi, ex his quæ absoluentur, euitant. Sed quisquis hæc legenda, & cognoscenda suscepit, modum sibi, atque mihi patientiæ fidelis indulgeat, & vsque ad absolutionem vniuersa percenseat.]

^a lib. de Synodis sub initio.

9 Præclarè in eandem sententiam his verbis S. Eulogius, de quo sic Photius ^b, referens breuiculum Apologetici ab eo conscripti pro tomo S. Leonis, perperam ab aliquibus deprauati. [Legem constituit & canonem, scripta non oportere diiudicare ex parte: neque fragmenta quedam sumendo, ex his de tota scriptoris mente iudicium ferendum. Hos enim Propheta execratur, *Veh Prophetis, qui sequuntur spiritum suum, & nihil vident.* Hanc legem ac regulam, & Patrum nostrorum decreta confirmant.] Adducit in hanc rem Eustathium Antiochenum, & Basilium; & contrarium usum quem hic improbamus, ait non esse nisi hæreticorum, qui per eam abusionem SS. Petrum & Paulum Apostolorum Principes, reos fecerunt pinguium errorum, Quin etiam Seuerus

^b Cod. 125.

RUS

rus Hæreticus (vt ibidem refertur) hunc Canonem comprobauit, non oportere per aliquot fragmenta & diuisiones, scriptoris pietatem iudicare. Seueri enim hæc verba sunt, ad Iulianum Halicarnassæum. [Oportet igitur præceptiones Sanctorum Sanctæ Ecclesiæ Doctorum, per occasionem perfectè legere, & non singulatim omnia proferre, & de toto sensu periculosè coniectare. Hoc & in Apostolicis ac in Euangelicis scriptis, atque adeò in omni diuinitus inspirata scriptura seruandum est, quando non in vna voce, scilicet Epistolæ, vel operis, collocanda est scriptoris pietas.] Planè de comedente exiuit cibus, vt in simili dixit Theodoretus ^a, sed vt addit de Seuero S. Eulogius, refixit hunc canonem ipsemet Seuerus, iudicās de S. Leonis Epistola ex fragmentis malè decerptis, non ex continua textura Epistolæ vniuersæ, de quo meritò exoptulat S. Eulogius. Qui item, vt ad calcem breuiculi primi huius libri ab eo editi, obseruat Photius, moniti huius neglectu, calumnijs grauatus est ab incircumspectis lectoribus, ex paucis particulis eius opere vniuerso sententiam ferentibus. Vnde sic concludit Photius. [Oportet integrum auditorem, scriptoris scopum inuestigare, & totius scriptionis seriem considerare.] Huius cautionis necessitas, quanta fuerit Aduersario bicipitis Ecclesiæ fabro, & ex locis non paucis, quæ superius sunt prolata manifestum esse potest, & fiet in sequentibus manifestius. Non rarò enim paucis verbis à reliqua disputatione auulsis, & vt cum Apuleio infra dicam, solis excerptis, & ab ordine suo seiugatis, inædificat nouitatem suam parum pensi habens, quid integra scriptione contineatur.

10 Cautio alia priori contermina, est, ne in referendis Patrum dictis, similes simus monoculis, aliqua apud Patres alicubi videntes, nec considerantes, quæ eodem libro, aut alibi, ipsi explicatiùs pro veritate tradant. Hoc qui

a lib. 3. contra
Gracos.

qui in legendis & referendis Patribus faciunt, monoculos esse ait Anastasius Sinaita ^a agens de quodam loco S. Dionysij, qui cum paulò obscuriùs aliquid contineret de Christi operationibus, rapiebatur à Seuerianis, ad confirmandam impietatem suam, de naturarum in Christo confusione: cum tamen extarent apud S. Dyonisium illustria loca in quibus explicatissimè veritatem Catholicam exponeret; & æquum fuerat ea loca non præteriri, vt de tanti Patris mente constaret. Hoc non modò inter varios Patres faciendum est, ijs qui subobscuriùs locuti videri possunt, per eos qui clarè ac perspicuè veritatem tradiderint, explicatis, vt faciendum admonebat Bessarion ^b agens pro vnione in Concilio Florentino: sed multo magis idem præstandum est; cum vnus & eiusdem Patris locus vnus, videri potest subobscurior, alia verò multa suppetunt perspicua, in quibus veritati catholicæ, aut solidæ doctrinæ astipuletur.

Egregiè in hanc rem, S. Cyrillo allegato Facundus ^c, & rationem reddit: [Nam quemadmodùm calumniantium Hæreticorum est, ex dubijs & obscuris, quæ certa & manifesta sunt, malè interpretari; ita solitum est prudentiæ ac pietatis catholicæ, ex indubitatis atque euidentijs, & firmare ambigua, & latentia declarare. Iubebat id ipsum S. Eulogius ^d, cum Epistola dogmatica S. Leonis dicta à Græcis *Columna*, malignè à quibusdam sugillaretur dum nollent in ea videre, quæ perspicua erant, & vltro cœcutirent vbi volebant: adducitque in eam rem Eulogius S. Basilium, quem moniti, quod hinc suggestimus, laudat authorem. Non adhibuisse Aduersarium hanc cautionem, liquebit cum monstrauerimus, Patres quos pro se allegat, ibidem, aut alibi, omnia alia tradere.

II. Et hoc quoque deuitandum maximè in Patribus allegandis, ne obtorqueantur, ita vt vel renuentes cogantur.

^a cap. 13. § 11
7°

^b cap. 4.

^c lib. 9. cap. 5.

^d apud Photiū:
Cod. 235.

^a lib. 1. de Tri-
nit.

gantur dicere, quod lector anteoccupatus exoptat. Ve-
tabat hoc facere S. Hilarius, cum sic admoneret. [Opti-
mus lector est, qui dictorum intelligentiam, expectet ex
dictis, potius quam imponat; & retulerit magis; quam
attulerit: neque cogat id videri dictis contineri, quod
ante lectionem præsumperit intelligendum.] Experti
id sunt à laijs tortoribus suis verius quam lectoribus,
Patres omninò multi; vt Hieronymus: qui in opere
aduersus Iouinianum visus est damnare nuptias, quia
eius sententia calumniosè detorta est, etiam si illo ipso
opere sæpiùs negasset se nuptias improbare, quamuis ne-
que laudaret præ virginitate, & huic exæquari non susti-
neret. Itaque manifesta fuit sententiæ tanti Patris de-
torsio, ob quam calumnia est oneratus, vt ipse latissimè
demonstrat, signatis varijs sui operis locis, ferentibus
quod dico, contexta in eam rem longa apologia ad
Pammachium ^b.

^b epist. 50.

12 Sed vix vllius Patris sententiæ, magis vnquam
huic incommodo obnoxia fuerunt, quam S. Augustini.
Eam hæretici omnes, tametsi reliquos Patres calcant,
iactare iam olim soliti. Berengarius & Affleckæ, vno ferè
nitebantur Augustino, vt apud Guilmundum, videre
est ^c, qui idcirco Berengarianos alloquens ait ^d *Augu-
stinus vester*; cum tamen ex eodem Guilmundo & Lan-
franco de sincera D. Augustini sententiâ Berengario pro-
fus contraria, non sit dubitatio. Eundem Augustinum
Serapion hæreticus in consuetu cum Arnobio iuniore,
tantoperè commendabat, vt non dubitaret, vel mini-
mum refragantes Augustino, notare hæreseos. Claudius
Taurinensis Iconoclasta, apud Dungalum, cum omnes
alios Patres reijceret, adhærere se tamen Augustino, pro-
fitebatur. Dungali verba sunt, de Claudio. [S. Augusti-
no lasciue blanditur, & adularur, singulari eum præfe-
rens laude; quasi suæ fauorem recordiæ: Et cum sit om-
nium

^c lib. 3. initio.
^d in libri me-
ta.

^e lib. 2. sub fin.

nium artium inscius liberalium, nititur procacissimè, ipsius Dialectica per se ipsum sine vlllo vti magisterio; & ad ea, quæ affirmare maluerit, ipsam imprudentissimè detorquet. Sicut per hoc eiusdem exemplum, quod prauo sensu ex libro de Trinitate octauo arripuit, memorias Sanctorum non esse orationis studio appetendas, eorumque reliquias despectui, atque odio esse habendas, voluit astruere.] V Vicleffus tantoperè B. Augustinum celebrabat, & doctrinæ suæ authorem iactabat, vt vellet ab eo cognomen trahere, & dici *Ioannes Augustini*, vt VValdensis refert ^a. Calvinum perpetuò iactare stantem à suis partibus Augustinum, notius est, quàm vt moneri oporteat. De Mociano & Fausto, adscribo locum Facundi, quo istos ex vsu solemnè omnibus Hæreticis Augustinum Ducem suum obtendere, detortis peruersè S. Doctoris sententijs, sic exostulat ^b. [Mocianus volens ad interdictam transgressorum communionem, ignaros quoque deflectere, quædam B. Augustini dicta circumfert: & quæ ille contra Donatistas conuenienter locutus est, inconuenienter ipse ad decipulam simplicium, causæ nititur aptare præsentis. Sic aliquando Faustus Gallus, in quæstione liberi arbitrij, malè intellectis, & incongruè adhibitis ipsius B. Augustini sententijs, falsebat, & in assensionem sui erroris inducebat incautos: qui tamen à S. Fulgentio Ruspensi, detectus atque conuictus est. Quid autem in hoc miremur? Neque enim meliùs loqui potuit Augustinus, quàm Prophetæ, quàm Apostoli, & Euangelistæ, quorum verbis similiter malè intellectis & incongruè adhibitis, tam multi Hæretici suos defendere conantur errores.] Lubens hæc retuli de familiaribus cuiuscumque Nouatori S. Augustini sententiarum detorsionibus: tum quia Aduersarius figmentum suum de bicipiti Ecclesiæ D. Augustino à se obtorto adscribit: tum quia hodie portenta nouitatum de gra-

^a lib. I. doctr.
cap. 34. m. 4.

^b l. contra Mo-
cians. initio.

R uiffi-

uissimis doctrinae reuelatae capitibus, circa gratiam Dei, & humanam libertatem, Diui Augustini sententijs quas haecenus nemo perceperit, inaedificantur.

a Actio, 6. to 2.
initio.

13 Denique vt hanc cautionem concludam, obseruant Epiphanius Diaconus^a in VII. Synodo, haereticos omnes obstipio capite & ore minimè tecto, repugantissimas afferentes opiniones, voces Patrum suffurari; & illis in suam prauitatem detortis, adscribere sua commenta. Et addit. [Qui spiritualement impugnant Hierusalem (videlicet Catholicam Ecclesiam) configurantur quodammodò ijs, qui terrestrem Hierusalem oppugnabant. Student enim Patrū vt in sermone, quemadmodum Rhapsodes aliquando Hæbraica lingua contra Israëlẽ vfus est. Siquidem contra Patres & Catholicam Ecclesiam, haeretici isti, Patrum doctrinam, & Ecclesiasticam vocem vsurpant. Sed à fructibus eorum, ait Dominus, cognoscetis eos; assimilantur enim sepulchris dealbatis, quæ foris quidem hominibus speciosa videntur; (quomodò & hi Patrum quidem verbis tecti) intus autem ossibus & impuritate omni; cadauerum inquam, & fœditarum dogmatibus scatent. Nos autem eorum sepulchrum aperientes, omnem eorum impuritatem, ad lucem manifestam producamus; maximè quia iuxta libidinem suam, ea quæ à Patribus Sanctis in Ecclesia Catholica tradita sunt, peruertunt, & vocibus quidem iisdem vtuntur, sed sententiam deprauant.]

b lib. 1. ep. 14.
& lib. 5. epist.
18.

14 Non damno Aduersarium cum quo ago, haereticum pronuncians: quia vt rectè statuūt Etherius & Beatus aduersus Elipandum disputantes, nec non Petrus Damiani^b, vt quis hæresim formalem incurrat ac simpliciter dictam, necesse est, vt pertinaciter inhæreat parti, quam suo iudicio probat & eligit, contra sensum Ecclesiae, & doctrinam Sanctorum. Idque volebat S. Hieronymus, cum diceret; errare possum, haereticus esse non pos-

possum ; quia scilicet non inhærebo pertinaciter sensui meo, neque aduersus Ecclesiæ scita cristas erigam ; quod ad hæresim formalem, & consummatam est necessarium : ita vt hæc sit veluti anima hæreseos . Cum igitur non constet de Aduersarij animo, tum quia subdolè latuit, tum quia ante definitionem Ecclesiæ scripsit, ea verò euulgata quam mentem induerit, me latet ; non potest ipse hæreticus dici . Eius tamen sententiam, Ecclesia notauit hæreseos. Quo ergo tantus apparatus doctrinæ Patrum, pro Ecclesia bicipiti, proq. S. Pauli primatu ?

15 Manifestum ex hoc euentu est, tantam turbam Patrum, quantam Aduersarius addensauit ; per detorsionem, ad huius nouitatis patrocinium fuisse pertractam, contra quàm hac cautione admonemus ; qua remoueri à lectore volumus eam anteoccupationem, qua nullum est lectioni inficiendæ præsentius venenum. Notauit hoc perbellè Gulielmus Abbas S. Theodorici, informans Cartusianos de monte Dei . Præscribens enim illis, quæ seruare legendo oporteret, inter alia ait . [Intentioni seruit lectio . Si verè in lectione Deum quærit qui legit, omnia quæ legit, cooperantur ei in bonum, & captiuat sensus legentis, & in seruiturem redigit omnem lectionis intellectum in obsequium Christi . Si in aliud declinat sensus legentis, omnia trahit post semetipsum ; nihilque tam sanctum, tam pium inuenit in scripturis, quod seu per vanam gloriam, seu per distortum sensum, seu per paruam intellectum, non applicet, vel malitiæ, vel vanitati .] *Scripturas* hîc intellige, non diuinas duntaxat, quæ antonomasticè dicuntur *Scripturæ* ; sed quemcunque librum . Ratiocinatio enim Gulielmi, vniuersaliter valet . Nec infrequens est, vt de alijs quàm de diuinis Scripturis, legatur, *sicut dicit Scriptura* . Quod benè notauit Menardus ad concordiam Regularum S. Benedicti Anianensis ^a .

^a cap. 12. §. 1.

¶ 16 Truncatæ Patrum allegationes, ijs ex Patribus malitiosè sublegendis, quæ videri possint suffragari alicui nouitati; dissimulatis antecedentibus, aut consequentibus è quibus vera Patris mens innotescat, merito improbantur. Eoque nomine in VI. Synodo^a, sigillatur Macarius Antiochenus, quod verba D. Athanasij infideliter allegaret, expromptis ijs, quæ errori pro quo satagebat, fauere viderentur; studiosè autem presis cæteris, è quibus poterat de veritate & sana B. Athanasij doctrina constare. Dixerat hoc ipsum de æui sui erroribus S. Cyprianus^b corruptores vocans, & interpretes falsos, qui extrema ponerent, & superiora præterirent: partim memores, & partim subdole non recordantes, scindentisque vnus capituli sententiam, vt ipsi ab Ecclesia scissi erant. Accuratè item, D. Augustinus^c de interpolatore quodam libri sui ad Valerium queritur, quod alicubi medijs detractis sententias interrumpere, alicubi extremis non additis decurtaret. Idem^d alibi^d, priuilegium hoc vocat Manichæorum, sumere ex eodem libro, quæ vellent & sibi putarent conducere, cætera præterire. Omnibus Hæreticis idem ex S. Basilio tribuit Eulogius apud Photium^e. Hoc vocabat Facundus^f, ex multis atque apertis pauca & obscura, verbis non ex integris ac perfectis, particulas demordere; quod ait proprium esse hæreticorum: illudque paucorum verborum furtum, & quidem maledico dente concisorum, abs se vsurpatum negat. A Cassiano^g impudentis mendacij & infaniæ, notatur huiusmodi truncata allegatio. Mendacij quidem, eo quod per truncationem aliud proferatur, quàm reuera dixerit, qui scripsit. Infaniæ verò, quia non sapuit, qui non perspexit quid legi possit: quasi qui sibi abstulit intelligentiam, auferre possit omnibus lectionem: ita vt non aduertant consulto libro allegato, fraudem factam per truncationem.

^a Actione 8.

^b lib. de unit. Eccles.

^c l. 2. de nupt. cap. 2.

^d l. de prædest. Sanctior. c. 11.

^e Cod. 225.

^f lib. 9. cap. 2.

^g lib. 7. de In. carn. cap. 1.

17 Citabat aliquando Ioannes Sarisberiensis^a in scri-
 ptione Christiana Apuleium, addens nequaquam ab-
 horrere se à talis Scriptoris (cuius infamia apud D. Au-
 gustinum^b expressa legitur) suffragatione, vt externis
 quoque consensisse in eo quod tradebat, deprehende-
 rentur. Neque me item pudebit, Apuleium in hanc rem
 aduocare; adedò concinnè improbat allegationes trun-
 catas, & malitiosè recisas. Locus est apud eum in Apo-
 logia altera, vbi cum grauaretur ob quædam verba ex
 literis Pudentillæ, sola excerpta, & ab ordine suo seiuga-
 ta, occultatis cæteris, supra & infra scriptis subdit. [To-
 tam sodes Epistolam cedo; sine omnia inspiciam, prin-
 cipio ad finem perlegam. Multa sunt, quæ sola prolata,
 calumniæ possint videri obnoxia. Cuius oratio insi-
 mulari potest, si ea quæ ex prioribus nexa sunt principio
 sui defraudentur. si quædam ex ordine Scriptorum ad
 libidinem supprimantur.] Et mox. [Oro te Maxime,
 si literæ ita vt partim vocales dicuntur, etiam propriam
 vocem vsurparent; si verba ita vt Poëtæ aiunt, pennis
 apta vulgò volarent; nonnè cum primùm Epistolam
 istam Ruffinus mala fide exciperet, pauca legeret, mul-
 ta & meliora sciens reticeret, nonnè tunc cæteræ literæ,
 se electè se detineri proclamassent? verba suppressa de
 Ruffini manibus foras euolassent? totum Forum tu-
 multu complessent? se quoque à Pudentilla missas, sibi
 etiam quæ dicerent, mandata: improbo ac nefario ho-
 mini, per alienas literas falsum facere tentanti, ne au-
 scultarent; sibi potiùs audirent.] Huius quoque moni-
 ti Aduersario ingerendi iniecta necessitas est, quando-
 quidem mutilas & truncas Patrum sententias, præcisè
 quatenus causæ suæ commodant, non rarò inducit.

18 Multò turpius fuerit, Patribus affingere, quæ non
 dixerunt; & ea ex illis allegare, quæ apud illos non com-
 parent: de qua illiberalitate, plenè Ruffinus, agens de
 adul-

^a lib. 6. de nug
 cap 28.

^b l. 8. de Ciu.
 c. 14. Ep. 16.

adulteratione librorum Origenis; quam siue verè, siue falsò, contendat factam (nam aduersantem hìc habet S. Hieronymum) parum interest scire: & reuera eas profert Ruffinus insertarum Origeni falsitatum coniecturas, vt quamuis indubitatum videatur, non omnia Origenis falsiloquia, esse ab adulteratoribus inserta, quod Sanctus Hieronymus rectè euincit; aliqua tamen admitta, illis esse à falsarijs & corruptoribus, difficile sit inficiari. Satanam huius falsariæ nequitiae primum authorem, facit ibi Ruffinus, dicens eum agentem cum Eua, & referentem Dei mandatum, vt de omni ligno paradisi comederent, falsaria adiectione monosyllabi *non*, grauitatem importabilem illius præcepti monstrare tentasse. Imitatos patris sui Satanæ nequitiam hac in parte hæreticos, confirmat ibi Ruffinus. [Nam sicut eorum Patri Diabolo, ab initio falsare verba Dei, atque inflectere à suo Ordine, & sui veneni interserere virus, studium fuit: ita & istis successoribus suis, hanc suæ artis hæreditatem reliquit.] Confirmat hoc fusè Ruffinus, prolato exemplo Clementis Romani, cuius recognitiones filij Belial admisto plurimo veneno adulterarunt. Item adducit corruptiones, quibus deformatus est Clemens Alexandrinus, ac etiam S. Dionysius Alexandrinus. Narrat similia inferiùs de corruptione libri S. Hilarij adhuc superstitis: itemque de adulteratione operum S. Cypriani, inserto illis tanquam ipsius S. Cypriani, vitioso opere Nouatiani de Trinitate. Insigni denique vafritie falsatum S. Athanasij librum, recitat ibidem Ruffinus: qui an his vitijs, quæ in alijs castigat, remordeatur; nunc non quæro, quamuis suppositis S. Sixto Pontifici admistis nonnullis scripturis, Sexti Pythagoræi sententijs, & Pamphilo Martyri falsò ad scripta Origenis defensione, quæ verè hominis Arianissimi erat, & idcirco sub Eusebij nomine minùs commodasset Origenis plerisque item inter-

pola-

polationibus in omnia , quæ è varijs Patribus è Græco vertit, monstrasse satis superque videtur Rufinus genium suum ; ita vt possit ei occini , has corruptiones insectanti, turpe esse Doctori, cum culpa redarguit ipsum .

19 Grauis omninò hæc culpa , infecire Patrum filiginem admistione hordei, aut lolij, vel alterius noxiæ materiæ , vt vnde pabulum lectum animorum sperabatur, inde creetur exitium . Non secus sanè, fieri videtur in hoc genere, quàm fecerunt perfidi illi Græci, quos cum Latini bellum Saracenis inferrerent, nequiter corrupisse com meatum, admista farinæ calce, ex Niceta scribit Baronius anno 1147. & illustrat alijs exemplis Gretserus in Apologetico pro expeditionibus Cruciatæ, tractans objectionem de earum exitu infelici. Similem planè esse hæc corruptæ & noxiæ doctrinæ mixturam, cum probata & fructuosè eduli Patrum doctrina, ex Irenæo liquet, qui doctrinam hæreticam, gypsum lacti admistum nominat ^a. Eam ergo Græcanicam perfidiam, ^{a lib. 3. c. 192.} quæ iusto iudicio Dei in eorum tandem capita recidit, æmulantur qui admiscunt scriptis Patrum, alienas ab eorum puritate fermentationes. Verè Caupones, bonum vinum aqua miscentes, vt philosophatur Isidorus Pelusiota ^b. Possumus etiam supra hæc cramata & cibarias mixturas malignas, subuehere hanc culpam, ita vt ad immane sacrilegium pertingat. Sunt scripta autorum, veluti conditoria & tumuli, iam non corporum, sed animi ac ingenij autorum, vt cum Themistio alibi diximus: Et superius cum Petro Cellensi, scripta quæ nobis à SS. supersunt; cum eorum reliquijs contulimus, ita vt doctrinæ libri Patrum comprehensæ, sint quædam eorum sacræ & pretiosæ exuuiæ, venerationem omnem commeritæ.

20 Qui ergo pro scriptis Patrum obtrudunt adulterina, & suppositiua opera, ijs sunt consimiles quos ex Glabro

bro, & alijs cum Baronio ad Christi annum 1027. referre alibi memini, ossa profana, & radices, ac huiusmodi gerras, pro sacris reliquijs venditantes. At qui scripta, quæ verè Patrum sunt, suis misturis corrumpunt, ijs non absimiles videri possunt, quos sacrilegè commiscuisse ossibus Sanctorum, profana ossa, vel ossa iumentorum, proditum est in sacris Historijs. Fecere hoc impij homines non semel, vt reliquiæ vilescerent, easque aliquando frixas cum ossibus camelorum (proh nequitiam!) retuli cum de anomalia in cultu reliquiarum.

21 Hæc item cautio, fuit Aduersario cum quo agimus, necessaria: quandoquidem supra vidimus, eum aliquando vocare quæ non sunt, tanquam ea quæ sunt: & nominatim notatum est à non nemine, allegatam ab eo esse Concilij Chalcedonensis relationem ad S. Leonem, qua affirmari dicit, Romanum Pontificem à Sanctis Apostolis Petro & Paulo suam accepisse authoritatem, qua omnibus Ecclesiæ membris tanquam caput præsidet. In quem locum, falsò intrusus est S. Paulus. Concilium enim Chalcedonense, alloquens S. Leonem, tantùm ait, ipsum pro omnibus constitutum esse interpretem vocis S. Petri: Ex quo cõsequenter agnoscit Concilium, S. Leonem præsidere omnibus vt caput. Nulla hìc S. Pauli Ecclesiæ capitis mentio: Habuit ergo Aduersarius in sua typographia Concilium Chalcedonense, diuersum ab eo, quod Ecclesia comprobauit. Et expectadum est, vt eodem iure, nouum codicem Euangeliorum in idem habeamus, vnde petatur S. Paulum coniunctim cum S. Petro, fuisse caput Ecclesiæ, ex aliquo ibi expresso Christi oraculo.

22 Hæsi aliquandiu, an illud quoque monendum esset, delectum habendum esse eorum, qui proferuntur vt Patres. Sed Aduersarij modus agendi, vt id quoque monerem, extorsit. Et in omni quidem rigore, quotquot
Deo

Deo filios per doctrinam procreant, dici possunt eorum Patres: Id quod etiam Philosophis ex usu fuit; Apud eos enim, erudire erat generare, ut notavit Clemens Alexandrinus^a. Itaque nomen *Patris Ecclesie*, in quosvis Ecclesiasticos Doctores cadit, in rigore loquendo. Usus tamen receptus non fert, ut quicumque Sacri Doctores nomine *Patrum Ecclesie* insigniantur: sed necesse est eos & antiquitate, & doctrinae redundantia præcellere; nec esse minutiloquio Scholastico addictos. Idcirco enim Doctores, qui Scholastici passim dicuntur, inter Patres Ecclesie non numerantur: quia neque adeo antiqui sunt, neque eam solidæ doctrinae qua præcellere simplicitatem tenuerunt, quæ à philosophico scribendi modo esset aliena: Quin potius eo acumine & Philosophorum propria spinositate scripserunt, adhibita accuratione, Metaphysica & Dialectica, ut eorum doctrina aliud esse non videatur, quàm Philosophia Christiana; ab illa quidem inani Philosophia, quàm Apostolus fugillabat longè differens; sed tamen longè alterius rationis, quàm sit scribendi modus à Patribus adhibitus, eo subtili & philosophico minutiloquio vacuus, pleniorque maiestatis & dignitatis.

^a lib. 4. Strom.
 & lib. 5. c. 2.

23 Quod vetustatem deposcebam in Scriptoribus, qui *Patrum* denominatione sint honestandi, consentaneum videtur Anastasio Sinaitæ, qui S. Cyrillum Alexandrinum duobus ferè seculis ab ipso abiunctum, habuit pro ultimo eorum, qui suo tempore Patres haberentur. Id enim esse videtur, quod dixit^b, S. Cyrillum fuisse omnium Patrum signaculum. Doctores ergo omninò multos, qui à tempore S. Cyrilli ad ipsum Anastasium floruerant, quia vix plusquam sæculo vno, atque dimidio antecesserant non habuit pro Patribus. Consulto omisi inter huius denominationis condiciones, doctrinam sanam & ab heresi ac erroribus damnatis alienam.

^b cap. 7. § 81.
 2°.

S Quan-

Quantavis enim sit antiquitas, nisi vel errores quibus Scriptor aliquis fordet, fuerint materiales, & per ignorantiam inuincibilem contracti, cuiusmodi complices sunt Arnobij, atque Lactantij: vel nisi bona multa exoletis iam erroribus à quibus nihil ultra sit timendum, ab authoribus adiuncta, suadeant authores illos retineri, & bonis tantum probatis, deferri authoribus tanquam Patribus, ut in Tertulliano, ac Origene factum videmus. Nisi inquam ista interueniant, antiquitas sola non efficiet, ut Patres habeantur authores vel suspecti, vel aperte reprobati, quoad doctrinam. Testes Bertramus & Abelardus.

24 Circa hanc cautionem, desideratur Aduersarij iudicium ac fides. Ut syllabus Sanctorum Patrum grandesceret, & dilataret phylacteria, annumerauit 88. Patribus Rheginonem, Lyranum, Iacobum Caetanum, Cusanum, ac si superis placet, Paulum Æmilium, quia Canonicus erat Parisiensis: qui ut in sui temporis historia non profus improbetur, tamen non is est, qui nomen *Patris Ecclesie*, impleat. Verum hi omnes, quod secundum fidem defuncti sint, & in pace Ecclesie quieuerint, potuerint (etiam si minus apte, tamen absque labe) accenseri Patrum Sanctorum catalogo.

25 Quid verò fiet Claudio Taurinensi, cui Aduersarius ^a integrum caput addixit, nulla planè adhibita cautione, aut eleuatione hominis; de quo potius, ut de vno Fundatorum Parisiensis Academiae loquitur perhonorificè. At homo in scrutandis Patribus, & refodienda antiquitate assiduus, ignorare non potuit, (certè non debuit) quis tandem fuerit Claudius Taurinensis: nempe homo impijssimus, è schola Felicis Vrgelitani Gentilis sui, Nestorianæ hæresi infamis. Hunc Claudium ut nomini suo responderet, in veritatis itinere claudum fuisse, ait qui haud procul ab eo aberat Valafridus ^b: addens

^a lib. 3. c. 48.
^b lib. de reb.
Eccles. cap. 8.

variorum Catholicorum scriptis, postea perfossus, suo iudicio damnatum, interiisse: Ionas Aurelianensis, inter eius impugnatores illustres, in præfatione qua Carolo Regi suum opus contra hunc Inconoclastam inscribit, obseruat, detestandum hunc hominem, Arii fuisse sectatorem, & post obitum eius, inuēta esse in Episcopij Taurinensis armario, scripta nefaria, quæ eo clandestinè intulerat, vt Arrianismum, vel mortuus disseminaret. Dungalus quoque à quo impius iste castigatus est, ac confossus, ait hunc fuisse regulū de radice colubri egressum, Felice magistro suo nequiores: & nominatim eum exhibet Romanis Pontificibus iniuriam, ipsique S. Petro infensum; quem querebatur à rudi plebecula adiri peregrinando, eo quod à Christo ligandi, ac soluendi potestate instructus esset; qua tamen excidisset per obitum. Et videtur planè ad Claudium istum, de Felicis Gentilis sui radice regulum, pertinere, querela illa Alcuini, Epistola ad Paulinum Aquileiensem, strenuum Felicis Impugnatorem. [Nunc iterum antiquus serpens de dumis Hispanici ruris & speluncis venenatæ perfidiæ, contritum non Herculeæ, sed Euangelicæ clauæ caput, reuelare conatur, & prioribus nequitæ poculis, nouæ maledictionis toxica immiscere.] Hanc (vt subdit) infectionem poculorū fidei, & nuptialis vini, quod Christus ex aqua Virgini Matri (Ecclesiæ scilicet Sanctæ) salubriter potanda conuertit, iteratam in aquas stultitiæ commutationem, ad Claudium Felicis gentilem & sectatorem pertinere, adiuncta suadent. Paschalem Papam, quem Theodemirus Abbas ipsi indignatum scripserat, & *Apostolici* titulo honestarat, ineptè grammaticando contempsit, & de *Apostolici* gradu exturbauit, dicens; non esse dicendum Apostolicum, qui non est Apostoli custos, iuxta insulsam notationem, quam ei voci subiecit; idest, qui Apostoli partes non implet, fungiturque officio. Qua.

in parte, præterquam quod vt ei exprobrat Ionas, misit manum suam in Christum Domini, videtur astrinxisse Pontificiam dignitatem probitati præfulis; ita vt ea dignitate excidat, qui destruitur sanctitate: vt postea explicatiùs dixit VVicleffus.

26 En quos Sanctos Patres nobis appendit, ac celebrat Aduersarius. Et quanquam is Claudij Commentarius, ab alijs adscribatur Claudio Altissiodorensi, eoque sub nomine potuisset æquè pauca illa, & facillimè expeditibilia, quæ ex eo corrogauit, allegare: Tamen magis illi sapuit nomen *Claudij Taurinensis*. Et verò Claudius Taurinensis, Episcopus fuit, non ille alius Altissiodorensis Monachus; cuiusmodi suffragationes captat studiose Aduersarius. Præterquam quod cum sit antiquitatis peritus, rectè vidit, eum esse Commentarium Claudij Taurinensis. id quod liquet ex adiunctis, quæ auctor in operis in scriptione signat, de sua in Ludouici Imperatoris palatio cõmoratione, quam Valafridus, Ionas, & Dungalus, Claudio Taurinensi adscribunt. Et idem liquet, ex codicibus quos Ioannes Tilius, illum Commẽtarium Claudio Taurinensi adscribere testatur, vt propterea qui eum sub nomine Claudij Altissiodorensis priùs ediderant, ab eo moniti, errorem sint deprecati. Palpabiliter igitur deprehendimus, Aduersarium, suam in Patrum lectione peritiam perpetuò ostentantem, nefandos Ecclesiæ hostes, eorum qui verè Patres audire debent, iudicij confossos, annumerare SS. Patribus. Quod si per hallucinationem ac imperitiam factum est, vbi ea tanta Patrum peritia, de qua Aduersarius sibi vbiq; ablanditur? Si verò fuit suppositio meditatò ac scienter facta, non potest Aduersarius defugere adulteratoris notam, non minùs tetram, quàm sit ea, quæ inuitur moneta adulteratoribus, & æra pro argento, vel auro supponentibus, in titulo Codicis de fals. monet.

P V N C T V M X.

Ostenditur, Patres primatui S. Pauli non esse ad stipulatos. Officia circa nonnullos discussa. Vox omnium Patrum communis, solum S. Petrum esse Ecclesie caput, firmata.

I VNC sigillatim videndum est, quanto vel potius quam nullo iure, Aduersarius, quia cautionibus propositis non inhæsit, SS. Patres in rem de qua agitur, allegarit. Et quia turbam Patrum confertissimam adduxit, quorum plerique omnes idem dicunt, ac proinde eadem responsione expediri omnes possunt, digeram in certa capita rem totam, ad vnum quodque eorum referens, Patres qui aliquid in hanc rem dixisse videbuntur; subiecturus ad finem, eos qui absque fundamento huc tracti fuerint. Ex his porro capitibus, nonnulla spectant ad ea quæ à Patribus dicta sunt de Paulo, ijs paria, quæ de S. Petro ab iisdem traduntur. Alia pertinent ad ea, quæ de Pontificibus Romanis dicta sunt à Patribus, per ordinem ad S. Paulum, æquè ac ad S. Petrum. Vnde colligi vult Aduersarius, S. Paulum fuisse caput Ecclesie, quia hodierni Pontifices ei succedunt æquè ac S. Petro. In vtraque serie dabo tantum *corda sententiarum*, vt se facturum ad vitandam prolixitatem dixit S. Cyrillus^a. Breuissimè inquam libabo, quod in singulis testimonijs erit veluti nucleus ac medulla, dimittens cætera non necessaria, ne in immensum crescat disputatio.

2 In primo ordine referendi imprimis sunt, qui dicunt, S. Paulum esse *Principem Apostolorum*, quo titulo honestatur S. Petrus tanquam caput Ecclesie. Locutus
ad

^a lib. de fid.
ad Reginas 8

lib. 2. c. 13.

p. 1. de pa-
p. cap. 11.

ad eum modum refertur S. Augustinus in Opere de peccatorum meritis ^a, ubi Aduersarius ait, S. Augustinum asserere, S. Paulum meruisse principatum Apostolatus, & constitutum esse Principem Apostolorum. Hic tamen Aduersarius sua commenta obtrudit, non D. Augustini sententiam refert. Nam D. Augustinus, tantum ait, Paulum in Euangelij prædicatione gratiam Apostolatus esse promeritum. De æquiparatione autem Pauli cum Petro quoad primatum Ecclesiæ, & de principatum Pauli supra alios Apostolos, prorsus silet. Allegat quoque Aduersarius Mosem Barcephan ^b, quia referens locum quendam S. Pauli, vocat eum *Apostolorum Principem*: Verum Mosis sensus est, Paulum fuisse antonomasticè Apostolum, & laboribus in prædicatione Euangelij exantlatis, (vt D. Hieronymus egregiè expendit ad illud Amos c. 5. *qui vocat aquas maris*) omnium faciliè Principem. Item adducit Aduersarius Prudentium, quia SS. Petrum & Paulum vocat *Apostolorum Principes*. Quod quantum attinet ad S. Paulum, accipiendum est de præcellentia prædicationis, & laborum pro Euangelio exceptorum immensitate, qua alios Apostolos superauit. Et poterat Prudentium hymno de S. Laurentio hæc allegans Aduersarius, non præterire, quod eo ipso loco, cum Paulo adscribat vocationem gentium, de Petro seorsim à Paulo ait, *Alter cathedram possidens primam, recludit creditas æternitatis ianuas*; quod est iugulare Aduersarij sententiam, tam manifestè, vt non supersit tergiversationi, aut effugio locus. Urget præterea pro se Aduersarius S. Bernardum, vocantem hos Apostolos, *Principes mundi, & Principes Apostolorum, ac summos Apostolos*: quæ omnia quantum attinet ad S. Paulum faciunt sensum quem dixi: Et mirum est allegari potuisse ab Aduersario S. Bernardum, qui tam perspicuè est in contrarium, vt infra videbimus. Eodem modo exponendum est, quod S. Hierony-

ronymus, ab Aduersario adductus, vocat SS. Petrum & Paulum *Apostolorum Principes*.

3 Locutio alia proximè discussæ affinis, videtur ab Aduersario, qua SS. Petrus & Paulus dicuntur *culmen Apostolicum* à Fortunato in carminibus^a, quæ iuxta Aduersarium S. Gregorio Magno ex suprema in Sedē Apostolicam reuerentia inscripsit. Eo autem loquendi modo, plerumque designari Pontificatum Romanum, obseruat Aduersarius. Sed frustra connititur illum sensum ei apud Fortunatum locutioni subijcere; cum Fortunatus aliud non intenderit, quàm hos præcellere inter Apostolos; & esse, vt aliter ait, *Prima ministerij radiantia vasa superni*. Nec aliò spectat illud eiusdem Fortunati, *Prima tenent terris, & utrique priora supernis. Dogmatis ore pares, & sedis honore curules, Ambo triumphantes*: quibus verbis de triumpho tantùm prolatis, Aduersarius S. Pauli primatum ineptè superstruit, quem disertè reijcit Fortunatus, clarè & verbis conceptis tradens, S. Petrum fuisse gradu celsiorem S. Paulo, licet Paulus doctrina, idest prædicationis munere superaret B. Petrum. Hic pro Petro concitatur Aduersarius, quia doctrinam sumpsit pro cognitione & scientia, de qua negat Petrum Paulo concessisse. Hoc nunc nostra non refert, quia non pertinet ad præsens institutum. Discutitur autem latè à Didaco de Cea in *Archielog. pag. 744*. Sed circa inscriptionem carminum Fortunati, factam S. Gregorio Magno ex reuerentia in Sedem Apostolicam, vt Aduersarius dixit, notanda obiter est eius hallucinatio, qui cum tantoperè velit in Patribus versatus videri; Gregorium Turonensem, cui reuera Fortunatus ea carmina inscripsit, transformauit in S. Gregorium Magnum. Nec refert, quod Fortunatus Gregorium illum appellet *Papam*. Norunt enim, vel qui nondum ære lauantur, nomen

Pape

^a lib 3. de vi.
et S. Martini.

Papæ ante Gregorium VII. non fuisse Romano Pontifici peculiare. Itaque constat, Aduersarium ostentare exquisitam SS. Patrum notitiam, reuera autem satis in eis hospitem esse: id quod ex alijs item, & iam notatio, & postea notandis licet deprehendere. Sed insistamus rei præfenti.

4 Præter argumentum ductum ex Principatu Apostolorum, & culmine Apostolico, vrget Aduersarius *principatum Ecclesie* S. Paulo tributum à Gaufrido, atque Ruperto, necnon à Maximo Taurinensi, Laurentio Iustiniano, & Hilario Arelatensi. Et idem sonat, quod Petrus Damiani vocat S. Paulum *præsidentem omnium Ecclesiarum*. Mirum tamen est, Gaufridum potuisse pro S. Pauli primatu proferri, cum eo ipso loco, diuersè soli S. Petro tribuat primatum & principatum Ecclesie: Paulo autem non tribuat, nisi principatum doctrinæ, id est præcellentiam in docendo.

^a l. 6. de oper. Spiritus sancti cap. 10.
^b ibid. lib. 5. cap. 7.
^c lib. 6. cap. 9.

^d lib. 2. in Romanam cap. 3.

Rupertus vocat quidem, SS. Petrum & Paulum *Principes Christianæ pietatis, & Principes Apostolorum, ac Magistros militiæ Christianæ*^b, & confert eos (vt vocat) *spirituales fratres* Romulo ac Remo discordibus, oppositos. Sed hæc quid ad institutum? aut quorsum trahuntur ab Aduersario in rem suam? Illud apparet huic instituto aptius, quod Rupertus alibi^d ait; Romam per hos Beatos Apostolos caput altiùs extulisse cunctis Ecclesijs, quod idem sonat, atque esse Principem Ecclesiarum, etiam per S. Paulum: & addit latiùs dominari per omnes gentes sacram Pontificum eius linguam, quàm dominata fuerit Cæsarum purpura. Facile tamen est perspicere, nihil hæc ad stabiliendum S. Pauli primatum conferre, cum præcellentia Romanæ Ecclesie, quatenus à S. Paulo deriuata, referatur tantùm ad præcellentissima eius merita. Quod verò addebatur de Pontificum Urbis

Ro-

Romæ lingua & dominatu, apud Aduersarium sordet manifesta falsatione. Nam illud *Pontificum eius*, vertit Gallicè *de ces Pontifes*: quo pacto SS. Petrus & Paulus denominantur Romani Pontifices. Ventendum verò fuerat *de ses Pontifes*, quia Rupertus aperte agit de Romanis Pontificibus Constantinum subsecutus, quos ait latius spiritualiter exindè dominatos, quàm Cæsares dominati essent temporaliter. Itaque vnus literæ mutatione, Aduersarius Rupertisensum peruertit. Vt videas rectè monuisse SS. Basilium^a, atque Chryostomum^b, post Origenem^c, etiam literas & apices, ac syllabarum minutias, permagni esse in sacris momenti.

S. Maximus allegat item pro se Aduersarius, quia vocauit hos SS. Apostolos *Regni Christi Principes*, siue *Principes omnium Ecclesiarum*. Id quod etiam ait Laurentius Iustinianus. Sed Ecclesia quosuis Apostolos vocat *Ecclesiarum Principes*: neque tamen omnes agnoscit pro summis capitibus. Disertè verò S. Maximus^d, supremam in Ecclesia auctoritatem soli Petro assignat. Paulo autem adscribit vbertatem scientiæ, quàm vtcumque dici posse *clauem scientiæ* affirmat: vt posset dicere, Sanctum quoque Paulum clauem accepisse.

Quoad Hilarium Arelatensem, quem in eandem cum Maximo sententiam adducit Aduersarius, prætereundum non est, hallucinatum esse hominem tantam in Patrum lectiōe peritiā suo iudicio adeptum; cum ait, deberi Hilario Arelatensi Præsuli, hosti infensissimo semipelagianorum, libros illos insignes *de prædestinatione Sanctorum*, & *de dono perseuerantiæ*, quos S. Augustinus à Prospero, & Hilario interpellatus conscripsit. Non ita est; Imò S. Hilarius fuit præcipuus è Gallis illis semipelagianismi fautoribus, & D. Augustino obstrepentibus, vt euidenter ex ipsa Prosperi, & Hilarij Epistola probaui, purgans Valerianum Cemeliensem^e. Et aperte quoque

^a lib. de Spir. sanct. inicio.

^b hom. 15. 18.

^c 21. in Gen.

^c homil. 2. in Iorem.

^d homil. de Apost.

^e in libro d. Jo. 112.

^e cap. 4. nu. 2.

T idem

idem habetur ex subiunctione S. Hilarij ad Prosperum. Nam S. Hilarius, vt ex ea Epistola liquet, iam tunc erat Episcopus Arelatensis, tantæ autem Sedis Antistes, non fuisset subiunctus Prospero, quem Gelasius & omnes veteres nunquam Episcopum vocant, sed duntaxat Religiosum virum. Ago de Prospero S. Augustini partiaro, & Cassiani impugnatore: quamuis alios fuisse Prosperos Doctores Sanctos, Episcopatum Regij in Æmilia, & Regij in Gallia insignes, non eo inficias. Sed hæc aliàs.

6 Principatui de quo hactenus, affinis est primatus, quem Aduersarius S. Paulo vendicat ex Nazianzeno, Chrysofomo, & Iacobo Cardinale. Nazianzenum allegat, quia dixit de S. Paulo ^a, quod fuit primus post Christum, *πρώτος ἀπὸ χριστοῦ*. Hic profectò Aduersarius frontem attriuit. Nam verba Nazianzeni latinè expressa, tantum ferunt, Paulum primum post Christum, non abnuisse fieri anathema pro fratribus. Vbi fides? ubi pudor hæc elegantis, & vt fucum augetet, Græcas voces quasi maiore emphasi grauidas, referentis pro primatu S. Pauli in Ecclesiam? Nec maiori fide adduxit Chrysofomum, quia dixit ^b, Paulum ex nouissimo factum primum *ἔσχατον πρώτων*. Græca sententia integrè reddita, omnia alia à scopo Aduersarij habet *πᾶσιλος* (inquit Chrysofomus) *ἢ ἔσχατον πρώτων, ἢ ἀπὸ ἐπιτραπέζων τέλειος*. Vossius Latinè sic ista vertit: *Paulus ex nouissimis primus, ex abortiuus perfectus vir*. Comparatio hæc est, non Pauli cum Petro, sed Pauli cum nouissimis, idest post Christi ascensionem vocatis, & abortiuus Apostolis: idest supra numerum duodenarium allectus. Vulgò enim ex vsu Romano, vt est apud Suetonium in Augusto ^c, sic allecti dicebantur *abortiui*. Eaque ratione Apostolus Cor. 15. *ἔσχατον* dixit iuxta Baronium ^d. Quanquam quia Paulus ad Græcos tunc scribebat, atque adeò ad Romanas formulas non alludebat, verosimilius est, quod ad eum

cap. 10.
cap. 11.
cap. 12.

^b homil. in SS.
XII. Apostol.

^c cap. 39.

^d anno 44.

eum locum insinuat Chrysoftomus, Paulum scilicet se dixisse abortiuum, quia extra tempus natus erat, Christo Patre iam in coelum digresso. Inter hos ergo nouissimos & abortiuos, primus à Chrysoftomo dictus est Paulus; non autem in comparatione ad Petrum, quasi dixisset Chrysoftomus, *Paulus primus est omnium*; qua ratione, etiam S. Petro praeiret.

7 Iacobus Cardinalis S. Georgij, Caëtanus, quem pro se adducit Aduersarius, tanquam in actu signato ad stipulatum primatui S. Pauli, male prorsus allegatur. Vocat ille quidem * SS. Petrum & Paulum, *surgentis bases Ecclesiae*. Sed hoc quantumuis ab Aduersario vrgeatur, nihil ad rem facit. Ad rem praesentem esse videtur, quod maximè vrget Aduersarius ex hoc authore, aptante Responsorium Ecclesiasticum de Agnis nouellis fontes aduentibus, ad hos SS. Apostolos; quos & fontes vocat, & *Religionis apices, fidei Conditores, auctoritatis praeduces, Urbis Compatronos, eiusdem loci primatu triumphantes*. En Pauli primatum. Triumphum hic sibi canit Aduersarius: sed ridiculè. Nam ibi scriptor admodum horrens & hispidus; non agit de primatu personarum, sed de primatu siue praecellencia loci, siue urbis ad quam diuinitus missi erant, mortem passuri: Sensusque est, Sanctos hos Apostolos, eodem die ac loco orbis vniuersi primo, passos esse martyrium. [Sub eiusdem (inquit) Iudicis seruitio, eiusdem lucis alacritate, eiusdemque loci primatu, Romam diuini nutus radiante fulgore missi, roseis redimiti laureis, triumphauere.] Cautè verò dissimulauit Aduersarius, quod idem author ^b, disertè soli S. Petro tribuit primatum. Locus est & styli scabritie, & mendositate Codicum obscurus. Sed mens authoris est clara. [Congruè (inquit) eximij Petri & Cepha insigne precantur decus. Enim verò ista fidei origo, suæque fundamentum Ecclesiae à Christo

^a lib. de Tubileo.

^b cap. 11.

caput erectum est. Rursumque ligandi quideumque
soluendique vberimum posse à Deo in successionem
concessum, transactumque in eius persona, quis ambi-
gat? At detestabile prorsus ingratum esse. Coeterum
non tam Apostolorum præcipuus autoritate, quam iu-
re merito, martyrijque seueritate, ac insuper præpollen-
tis Romanæ Ecclesiæ fastigij proponas, ne inter Cerau-
niarum fluctus præcellis absorbeat navis ipsius refugij
tutamen præsidiumque. Decet itaque Pastor Ecclesiæ
domum tuam sanctitudo, & Cōapostoli Pauli laudatio.]
Hinc liquet, quàm hinc Author non stet ab Aduersarij
partibus.

8 Nomenclatio *capitis* ex qua prætereà Aduersarius
pro summo S. Pauli Pontificatu argumentatur, refertur
a catech. 16. ab eo ex S. Cyrillo Hierosolymitano ^a, SS. Petri & Pau-
lum bina ex æquo Ecclesiæ capita statuente. Ait enim
Πέτρος καὶ Παῦλος παραγερόμενος ἡ Ἐκκλησίας πρόσταται. Quæ vo-
ces Aduersario sonant, *Capita Ecclesiæ ex æquo, Petrus
& Paulus*. Hoc verò est Græca fide agere, & illudere
Lectoribus Græcè minùs peritis. Nam S. Cyrillus aliud
noluit, quàm hos SS. Apostolos esse in Dei Ecclesia an-
tefignanos, Petrum quidem, vt ea ipsa catechesi ait, quia
claves cœli accepit, Paulum verò, quia in tertium cœ-
lum sublatus, didicit arcana verba. Fuit ergo vterque
in Ecclesia *προστάται*, hoc est *eminens*, tamen solus Petrus
summa Pontificia potestate est instructus, tanquam
Prælati Apostolis ipsi, & regni cœlorum clauiger, vt alia
b catech. 17. Catechesi loquitur S. Cyrillus ^b: quem proindè Aduersari-
us ex suo capite confinxit S. Paulum pro Ecclesiæ ca-
pite habuisse. Parum aptè prætereà, imò planè incon-
gruè Bedam Aduersarius in eandem sententiam profert,
c ferm. de S. Benedicte. quia sic est locutus. [Roma per summos Christi Aposto-
los, totius Ecclesiæ caput eminent eximium.] Hoc verè
dictum est, quia in eo coniuncto inuoluitur S. Petrus.

Præ-

Præterquam quod ibi vox *Capitis* solam designat præcellentiam, quæ verè magna Romæ accessit à S. Paulo.

9 In illis Patribus magnam vim facit Aduersarius, quos ait coæquasse SS. Petrum & Paulum. In quam rem argumentatur ex S. Ambrosio, Augustino, Chryso-
mo, Oecumenio, atque Primasio. Si enim sunt æqua-
les Petrus & Paulus, sanè sicut Petrus fuit summus Pon-
tifex noster, ita & Paulus. Verùm æqualitatem in digni-
tate Pontificia, nemo Patrum prædictorum statuit inter
hos SS. Apostolos. Ac primùm S. Ambrosius ^a non al- ^a1. 2. de Spir.
legatur cum fide. Agebat S. Ambrosius de Barnaba & ^{sanct. c. 12.}
Paulo, præfatusque vtrumque fuisse à sancto Spiritu de-
lectum in Apostolum nationum, concludit de Barnaba.
[Itaque Spiritus sancti electus imperio, quod ei ad om-
ne redundat insignem meritorum, non fuit tanto indignus
Collegio. Vna enim gratia fulgebat in his, quos spiritus
vnus elegerat. Nec Paulus inferior Petro, quamuis ille
Ecclesiæ fundamentum, & hic sapiens architectus; sciens
vestigia credentium fundare populorum. Nec Paulus, in-
quam, indignus Apostolorum Collegio, cum primo quo-
que facilè conferendus, & nulli secundus. Nam qui se
imparem nescit, facit æqualem.] Manifestè Ambrosius
& Barnabam & Paulum æquiparat Petro, quoad mu-
nus Apostolatus, seu quo ad gratiam disseminandi in
Gentibus Euangelij. Et hæc est vna illa gratia, quàm in
his omnibus fuisse ait, quia eos spiritus vnus elegerat.
Electi autem à Spiritu sancto fuerant ad opus prædica-
tionis æquè ac Petrus, qui tamen solus erat à Christo
electus Pontifex summus.

10 Nec aliud ferunt, quæ Aduersarius addensat ex
crediti Ambrosij (reuera Hilarij Diaconi) Commenta-
rio in S. Pauli Epistolas. Eius verba sunt in Epistolam ad
Galatas ^b. [Paulus gratiam primatus sibi soli vendicat ^b ad cap. 2.
concessam à Deo, sicut & soli Petro concessa est inter
Apo-

Apo-

^a cap. 11.

Apostolos.] Idem. [Petrum solum nominat & sibi comparat, quia primatum ipse acceperat ad fundandam Ecclesiam: se quoque pari modo electum, ut primatum habeat in fundandis Gentium Ecclesijs.] Idem. [Plena authoritas Petro in Iudaismi prædicatione data dignoscitur, & Pauli perfecta authoritas in prædicatione gentium inuenitur.] Rursus. [Quis eorum auderet Petro primo Apostolo, cui clauis regni coelorum Dominus dedit, resistere; nisi alius talis, qui fiducia electionis suae, sciens se non imparem, constanter improbaret, quod ille sine consilio fecerat?] Idem author in Epistolam posteriorem ad Corinthios ^a, inducit Paulum dicentem, se nullo Apostolo, atque adeò etiam Petro esse inferiorem. Id ipsum habet Primasius in cap. 2. ad Gal. sed expressius creditus Ambrosius ad illud 2. Cor. 11. *quis infirmatur*, cum addat, Paulum agnouisse, se minorem alijs non fuisse in dignitate, eosque in prædicatione & signis æquasse, tempore solo posteriorem. Sic enim paraphrasticè expressit Aduersarius, quod in illo Commentario minùs commodabat causæ susceptæ. Coeterum hæc loca tanto studio ex authore lubricæ fidei corrogata, nihil planè ad rem nostram faciens continent, si attentè expendentur. Quæritur enim de Pauli ac Petri æqualitate, quoad primatum Pontificium in totam Ecclesiam iure ordinario regendam, quem hic author disertè agnoscit esse soli S. Petro tributum, ut primo loco est allegatum. Quæcumque autem postea adducuntur, pertinent ad primatum prædicationis in gentibus, ut author loquitur; id est ad gratiam prædicandi diuinitus Paulo non minùs quàm Petro concessam; de quo primatu non agitur. Et in eo verum est, Paulum non fuisse imparem, aut inæqualem Petro, alijsue omnibus Apostolis: quia hæc dignitas Apostolatus, omnibus immediate à Christo obtigit, & cum eadem vniuersalitate; quod

quod sufficit ad aliquam æqualitatem, & ad negandum, fuisse Paulum ea in parte Petro inferiorem, aut minorem; quamuis deesset omnimoda æqualitas ob subordinati- nem & Pauli & aliorum Apostolorum ad Petrum; & ob extraordinariam tantum potestatis possessionem in ce- teris, ordinariam in solo Petro.

11 Eadem porrò opera expedita manēt, quæ ex alijs Patribus in eandem sententiam proferebantur: vt quod S. Augustinus ait ^a, Petrum & Paulum ambos à Deo di- tatos honore vno, etsi Petrum priorē. Vbi manifestè agit de vocatione ad Apostolatam. Nec aliud voluit Chryso- stomus ^b, eandem Paulo prærogationem, ac Petro tri- buens; quamuis cæteroqui solum Petrum fuisse vniuer- salem Ecclesiæ Pastorem, expressè non semel docuerit Chrysoftomus, vt benè notauit Matthæus Caryophilus scribens contra Gerganum ^c, & Sixtus Senensis in Bi- bliotheca ^d. Præter cætera verò illustria in hanc rem Chrysoftomi loca ^e; placet quod expendens promissum Christi de ædificanda Ecclesia supra Petrum, vocat eum Ecclesiæ caput, atque Pastorem vniuerso terrarum orbi præpositum. Et alibi ^f vocat Apostolorum Principem, ac verticem ipsius cœtus, idcirco à Paulo aditum. Idem denique cū Chrysoftomo quoad SS. Petri & Pauli æqua- litatem voluit Oecumenius ^g, qui item adductus est ab Aduersario.

12 Extricantur eodem modo, qui dixerunt, vel da- tas esse S. Paulo clauis, sicut datae sunt S. Petro, vel S. Pau- lum esse collegam, & socium S. Petri. Sed qui dixerunt vtrumque accepisse clauis, vt SS. Chrysoftomus ^h, & Maximus ⁱ agunt, ille quidem de clauibus, prout sunt datae omnibus Apostolis, nec aliud ferunt quàm Apo- stolicam dignitatem; quo sensu Christus clauis omni- bus communiter Apostolis detulit, sed non ea singulari ratione qua concessæ sunt Petro, sigillatim. Maximus verò

^a *serm. 25. de Sanctis.*

^b *homil. 1. in ad Rom. & in cap. 1. ac 2. ad Galat.*

^c *ad blasphemiam 31. d. lib. 6. annot. 206. & 221. c. homil. 55. in Matth.*

^f *homil. 87. in Ioan.*

^g *in cap. 19. ad Cor.*

^h *in cap. 1. ad Galat.*
ⁱ *hom. de Apo- stolis.*

a *serm. 6.*b *ad epist. 4.*c *pag. 110.*d *cap. 35.*

verò claves Paulo concessas, accipit de vbertate scientiæ, cuiusmodi claves non faciunt ad hoc institutum. Iam qui Paulum Petri collegam dixit Chryfologus^a, aliud noluit, quàm asserere Petrum habuisse Paulum pro adiutore ac socio, qualis denominatur Titus per cõparationem ad S. Paulum, cui sine dubio erat inæqualis. Sanè non rarò Episcopi quicumque, dicuntur Collegæ Romani Pontificis (vt. benè notauit Pamelius^b ex varijs locis S. Cypriani, & Remundus Rufus impugnans Molinæum^c.) Neque tamen propterea æquiparantur Pontifici Romano. Quin etiam in Concilio Carthaginensi^d, quatuor Presbyteri dicuntur *Episcoporum Collegæ*. Num idcirco Presbyteri, pares Episcopis de Concilij illius sententia. Perspicua ergo est mens Chryfologi, qui tantùm agit de societate S. Pauli cum Petro in prædicatione, & plantatione Euangelij, non autem de æqualitate in primatu. Obseruanda porrò hoc loco est, Aduersarij in allegando Chryfologo, mala fides. Refert enim Chryfologum dixisse, Christum adiunxisse Petro socium Paulum, in munere vniuersali, omnes suos agnos, & omnes suas oues pascendi: & primatum Apostolorum vtrique esse concessum. Hæc in solo Codice quem Aduersarius habuit apud Chryfologum leguntur. Nam vera Chryfologi verba, sunt ista tantùm. [Oues suas Petro, vice sua vt pasceret, ad coelum remeaturus commendat: *Petre, inquis, amas me? Pisce agnos meos.* Istis agnis Collega Pastoris Petri, Paulus, piè pastu plena lactis vbera porrigebat, dicendo: *Lac vobis potum dedi, non escam.*] En quam ista ab ijs discrepant, quæ falsò Aduersarius ex Chryfologo allegabat.

13 Pertinent quoque ad hanc primam seriem, qui dixerunt SS. Petrum & Paulum: *Fundatores esse Ecclesiæ, & Orbis Magistros, ac Patres & Iudices*; quæ omnia Aduersarius arripit pro argumentis summi Pontificatus S. Pau.

S. Pauli ambos *fundasse Romanam Ecclesiam* dixit Dionysius Corinthius. Vniuersalius S. Maximus, dixit eos fuisse *fundatores Ecclesiarum*: idemque ait, hos SS. Apostolos fuisse *fidelium Patres*, ac *humani generis Iudices*: Sed quod S. Paulus cooperatus sit *fundationi Romanæ Ecclesiæ*, prædicando Romæ Euangelium, & multos ad Christum aggregando, non sufficit ad *vendicandam ei dignitatem Capitis Ecclesiæ*. Cætera attributa quæ retuli, de omnibus passim Apostolis dicuntur: sunt enim *Patres nostri*, & ut est in Hymno Ecclesiastico, *Cæli iudices*, ac *Magistri Orbis*, quorum doctrina exundauit per orbem, ita ut omnis terra, doctrina eorum sit repleta. Neque tamen omnes Apostoli, idcirco censentur *capita Ecclesiæ*. Sanè D. Chrysostomus, in horum SS. Apostolorum encomio, quo illud magisterium orbis totius per errorum depulsionem, & Doctorum omnium instructionem ambobus tribuit, peculiariter tamen solum Petrum vocat, *fidei Orthodoxæ principium*, & *magnum Ecclesiæ Sacerdotem*, ac *necessarium Christianorum consiliarum*. Paulum autem non celebrat, nisi ut insignem præconem veritatis, cui eatenus concreditus sit orbis vniuersus, ut eum docendo ad Christum adduceret, illucens tanquam Sol sapientiæ, orbi vniuerso, ut egregie de eo alibi philosophatur idem Chrysostomus.

*a homil. 18. in
ad Rom.*

14. Excutienda sequuntur testimonia Patrum spectantia ad alteram seriem, qua scilicet quædam dicuntur de Romanis Pontificibus per ordinem ad S. Paulum, ex quibus videtur inferri S. Paulum fuisse caput Ecclesiæ. Eiusmodi est, quod aliquando legitur, Romanos Pontifices dictos esse *Vicarios SS. Petri & Pauli*, aut *successores horum Beatorum Apostolorum*: vel quod dicitur ab aliquibus Patribus, *Sedem Romanam esse sedem SS. Apostolorum Petri & Pauli*. Ex his omnibus argumentatur Aduersarius in rem suam.

V Titu-

Titulum Vicarij SS. Petri & Pauli, retuli ex varijs in Onomastico, vbi etiam exposui, quid in ea locutione sonet vox Vicarij, nempe *suffectum*, & *successorem*. Eum ^a 1. *histor. c. 8.* Vicarij titulum Aduersarius ex Luitprando ^a refert, item ^b *lib. 3. c. 44.* que ex Augustino ^b, quem ait lib. 1. de consensu Euang. cap. 10. asserere suo tempore solitum Christum pingi astantibus hinc inde Petro & Paulo, *tanquam duobus Christi locum tenentibus Generalibus, & duobus Vicarijs per quos regnat in Ecclesia vniuersa, & omnes populos dirigit; ac per quos in ipso nexos, consequenter membra conuenit, & format totum corpus Ecclesie.* Quid clarius pro S. Paulo Ecclesie capite? Sed obseruandum est, hæc non esse D. Augustini verba, sed esse additamentum Ieuathan. Diuus quidem Augustinus refert eo loco, Christum pingi solitum medium inter SS. Petrum & Paulum; indeque ait delusos esse quosdam fabulinos, qui librum comenti à Christo conscriptum, addiderunt, Christum eum librum destinasse duobus lateri suo semper adherentibus discipulis, Petro & Paulo; quasi quia pingebantur ad Christi latera, fuissent Christo maximè familiares. Non plura ibi de his Sanctis D. Augustinus. Itaque reliqua, quæ adduximus, sunt assumpta Aduersarij, falsò attenta D. Augustino.

15 *Successores SS. Apostolorum Petri & Pauli*, leguntur dicti Romani Pontifices à SS. Hieronymo, & Epiphanio, nec non ab Eusebio, & Primasio, & S. Bernardo, ac Vincentio Lyrinensi vocante Sedem Apostolicam; successionem Apostolorum. Verùm Hieronymus, tantum dixit, Damasium honore esse secutum Apostolos. Quod facile exponi potest, quia in eodem solo, vtriusque Apostoli laboribus exulto, ac proindè erga eos grato & honores vtrique rependente eximios, honorem ipse quoque præcipuum tãquam implens Sacerdotij sui nomen, & duplici honore dignus consequebatur. Potest etiam
ca

ea locutio, exponi per syllepsin, qua numerus multitudinis pro singulari numero ponitur; ita ut non dicatur Damafus honore secutus Apostolos, nisi quia secutus est in Pontificio honore S. Petrum. Eusebius & Epiphanius, eatenus Romanos Pontifices vocant SS. Petri & Pauli successores, quatenus contextentes seriem Romanorum Pontificum ad sua usque tempora continuatam, primo loco, & in illius seriei fronte statuunt SS. Petrum & Paulum, hisque successisse aiunt posteriores Pontifices. Signantur item varia loca, quibus dixit Eusebius, hunc aut illum fuisse sextum, vel septimum Romanum Episcopum post Apostolos. Sed hoc postremum non urget nos. Potuit enim quispiam esse Episcopus eo numero post Apostolos, quamvis uterque Apostolus non esset is, cui succedebat, sed solus S. Petrus. Nihilominus enim is, qui talem locum in serie Episcoporum Romanorum tenebat, erat sextus ab Apostolis, vel post Apostolos: id est erat sextus, qui ei solio insidebat, ex quo SS. Apostoli è vita emigrarunt. Itaque hæc loca non moror.

16 Priora verò quibus disertè aliquis dicitur successisse SS. Petro & Paulo, vel quibus fertur S. Paulus fuisse Romæ Episcopus cum S. Petro, quod habet disertè S. Epiphanius^a, urgentur maximè ab Aduersario post M. Antonium de Dominis: è quo non hoc tantùm, sed & multa alia deprompsit. Est qui cum locum neget esse S. Epiphaniij, idque probet, quia ibi Epiphanius ait, quandam Marcellinam multorum Romæ sub Aniceto corruptricem, ad se venisse. At quomodò potuit ad Epiphanium venire Marcellina, tot sæculis antegressa Epiphanium, quandoquidem sub Aniceto multos Romæ corruerat? Sic ratiocinatur doctissimus, & de bonis literis, ipsaque Ecclesia benè meritissimus Habertus^b. Nec licet causari deprauatam Cornarij prisce Interpretis versionem. Tametsi enim verissimum est, Cornarium foedè admodùm

^a har. 27.

^b lib. 2. cap 6. nom. 7.

cap. 16.
 b lib. 1. obser.
 sacrif. cap. 18.
 & 35. & 43.
 cap. 3.

tractasse S. Epiphanium, vt non iam eius Interpres, sed Lanius & Corruptor audire debeat, de quo meritò expostulat Matthæus Galenus in opere de Sacrificio^a, & Iacobus Billius^b. Tamen Græcus Codex quem adducit Habertus, ita habet vt relatum est. Omnino tamen videtur irrepsisse mendum in Græcum Codicem Epiphaniij, & expressam inde Latinam versionem. Nam editio Epiphaniij Latina, ex Iacobi Billij Græcè doctissimi observationibus recognita, non habet, *Marcellina quadam, ad nos aliquando venit, quæ Aniceti Romæ Episcopi tempore plerisque labefactauit* (quæ sanè verba nulla ratione in S. Epiphanium quadrare possunt) sed habet hoc modo, *Peruenit equidem iam ad nos fama, quomodo Marcellina, quadam à Carpocratianis decepta, multos corruptit, temporibus Aniceti*. Quo pacto, locus ille non est cur abiudicetur S. Epiphanio, & alteri antiquo, cuius nulla præcessit, aut subsequuta est mentio, adscribatur. Nec enim solet S. Epiphanius tacitis authoribus laureas eorum decerpere, & operi suo intexere. Quanquam verò is locus esset alicuius antiquissimi, & Aniceto æqualis, Epiphanio tamen est probatus, & enodandus est; quod varij variè præstiterunt. Qui dicunt Epiphanium dixisse tantum, quod Paulus fuerit in vrbe Roma Episcopus; (quod potuit verum esse, quamuis nō esset Episcopus Romanus) non euadunt difficultatem. Nam nihil aliud reuera est, Græcè, *esse in Roma Episcopum*, quàm esse Episcopum Romanum. Sicut Sophronius lib. de Scriptoribus Tertulliani casum describens, ait eum esse euersum, *ἐθόνη καὶ προσηλακισμοῖς τῶν κληρικῶν τῆς ἐν Ρώμῃ ἐκκλησίας*, quod D. Hieronymus dixit, *Romanae Ecclesie Clericorum inuidia, & contumelijs*. Vt planè liqueat, Sophronium latina S. Hieronymi solitum græca facere (vt habetur ex Epist. 134. S. Hieronymi, & ex Scriptorum Catalogo) pro eodem habuisse Græcè *ἐν Ρώμῃ*, ac si latinè dictum esset, *Roma*.

Dein-

Deinde ibidem à S. Epiphonio, eodem modo Petrus dicitur fuisse in Roma Episcopus, quod id de Paulo dicitur. Sicut ergo hoc non obstat verò primatui S. Petri, ita neque primatui S. Pauli. Ad hæc alibi in recensione Episcoporum Romanorum, vterque dicitur egisse Romæ Episcopum.

17 Mihi in Prolegomenis ad Coroniam Auream supra mithram visum est, Paulum dictum esse Romæ Episcopum, quia verè Romæ Episcopalia munera obiit: quamvis impedibiliter à S. Petro, & cum subordinatione ad eum. Quis enim dubitet, quin Paulus Romæ degens, & totus in illius agri cultura, quæ sunt Episcoporum munia obierit, manus imponens, cum ad confirmandum, tum ad inaugurandum in Sacerdotes, & aliorum locorum Episcopos? Poterat enim Romæ, etiam præsentè, dummodò non obfistente Petro, eadem sua extraordinaria potestate uti, qua alibi fungebatur. Hæc ergo munia Episcopalia Romæ obiens Paulus, potuit dici Romæ Episcopus; non quod esset Episcopus Urbis Romanæ, sed quod Romæ degens, esset Episcopus; quamvis absque sede determinata, vt Petrus Damiani consideravit, negans eum affixum fuisse vlli sedi, vt posset quaquaersum excurrere, & zelo quo flagrabat aliquatenus omnibus sedibus præsidere. Non dico Petrum habuisse Paulum pro Coadiutore, in eo sensu in quo Linus, Cletus, ac Clemens, dicuntur à multis fuisse Coadiutores S. Petri adhuc superstitis; quia Paulus longè alia ratione erat Romæ, quàm tres prædicti.

18 Sic igitur, Paulum tacito saltem Petri assensu, usum esse Romæ Episcopali sua auctoritate, inelusa in Apostolatu; & eatenus dici potuisse *Episcopum in Roma*, quamvis non esset Episcopus Romanus. Et eam ob causam, quia scilicet strenuè cooperatus est Romæ S. Petro, in muneribus etiam Episcopalibus & Apostolicis, annu-

sup

me-

meratum esse Romanis Pontificibus cum S. Petro; præsertim cum series Romanorum Episcoporum fidei Catholicæ attestantium, per continuatam sanæ doctrinæ ad longa tempora successionem ostentatur Hæreticis, tanquam signum veræ Ecclesiæ: quod faciunt sæpè Patres, ac Hæresologi. Optimè S. Irenæus ^a, & Optatus ^b, nec non S. Augustinus ^c, in Psalmo contra partem Donati, & libro contra Epistolam Fundamenti, & Epistola ad Generosum ^d, Optimè item Tertullianus ^e, ac S. Epiphanius ^f. Plura in hanc rem Doctores, cum tractant notas Ecclesiæ, & benè etiam Campianus ^g. Tunc ergo opportunissimum est, hæreticis ostentare S. Paulum, cuius fulgor tantus est in Ecclesia Dei, vt comprobato rem, & suffragatorem doctrinæ sanæ à S. Petro, & per manus ab eius successoribus acceptæ. Idque præsertim spectabat in ea Romanorum Pontificum enumeratione, admisso S. Paulo, Epiphanius; cuius proindè verbum huic faciens, accipiendum est quasi in palæstra dictum, vt puncto præcedenti ^h cum S. Athanasio loquebamur. Nec est exigendum ad rigorem corticis vocum, sed attendendus scopus loquentis, eique aptanda vocum notio. Quibus ita constitutis locus Epiphaniij in quo M. Antonius de Dominis, & eius asseclæ tantoperè exultarunt, casto impetu cadit.

19. Quamquam etiam si gratis darem, S. Paulum fuisse Urbis Romæ Episcopum, non haberet Aduersarius intentum. Volo hoc gratis dare, & non concedere, quod putò falsum: quia nullus talis Episcopatus S. Paulo tribuendi titulus affulget; non enim ex cessione S. Petri, qui vsque ad mortem eam cathedram constanter tenuit. Neque per allectionem ab eodem S. Petro factam, quia Romanus Pontifex, quamuis eadem cum S. Petro potestate polleat, censetur non posse asciscere sibi aliquem in Cœpiscopum cum eadem plena Pontificia potestate qua

^a lib. 3. cap. 3.

^b lib. 2.

^c cap. 4.

^d epist. 165.

^e l. de præscr.

c. 32. & l. 3.

in Marcio.

lib. 27.

gratione 10.

^h cautione 2.

qua ipse potitur, ac citra subordinationem, qua de re alibi. A fidelibus Romanis multo minus potuit Pontificium nomen accipere S. Paulus. Dicere autem, quod à Christo accepert, commentitium est, & voluntariè confictum. Non igitur fuit S. Paulus, Episcopus particularis Romanæ Civitatis: sed quamvis id darem, non admitterem propterea, Romanos Pontifices esse successores S. Pauli in Pontificia capitis Ecclesiæ dignitate: quia ius illud eaque potestas, est à Christo alligata S. Petro, & ijs ad quos ipse tanquam ad successores legitimos eam transmisit. Soli enim Petro dictum est, *Tibi dabo claves: & super hanc petram edificabo Ecclesiam meam: & pasce oves meas.* Cumque claves illæ, ac fundamentaria suppositio, & passio, essent necessariæ quamdiù Ecclesia hinc militabit, intelligitur Christus qua fuit providentia, illarum suarum vocum energiam, ultra S. Petrum ad quosvis (vt ita cum plerisque Patribus dicam) *Sui temporis Petros*, transmittere voluisse, eo ipso, quod S. Petro substituerentur, qui per humanam conditionem non poterat hic perpetuò degere, & vivere vsque ad mundi clausulam. Quantumvis ergo aliquis alius, quàm Sanctus Petrus (v. g. Sanctus Paulus) fuisset eo vivente Episcopus Romanus, dignitas Capitis Ecclesiæ, quæ continet ius successionis ad eandem potestatem, estque potestas ordinaria, non posset ei attribui; nec Romani Pontifices ea ordinaria autoritate potiti, dici possent eam aliunde transmissam habere, quàm præcisè à S. Petro, & per successionem ad eum.

20 Ex tam multis de hac successione ad SS. Petrum & Paulum, circa loca Epiphaniij, quæ eam ferre videbantur, expedita manent, quæ Aduersarius ex alijs minus expressè locutis adducebat. Primasius vocauit Clementem *successorem Apostolorum*, vel per syllepsin, quia S. Petro successit eo ordine de quo accuratè Pamelius^a: vel

quia

^a ad librū de
prescr. c. 32.

a epist. 227.
 § 242.

quia ambobus Apostolis posterior fuit in cultura agri Romani; Quod autem inducit Paulum, dicentem se non esse Petro inferiorem, quia ambo erant ab vno in vnum ministerium ordinati, valet de ministerio prædicationis, non de pariformi regimine totius Ecclesiæ. S. Bernardus Eugenum vocat *SS. Petri & Pauli successorem, ac Vicarium Apostolorum*, eodem sensu, de successione, & suffectione in excolenda Romana vinea. Et intererat. S. Bernardum ad Romanos rebelles Pontifici dantem eas literas, obiectu vtriusque Apostoli in quem iniuria Eugenio irrogata redundabat, terrere refractarios. Locus Vincentij Lyrinensis, quo sedem Romanam vocat *beatam successionem Apostolorum*, eodem modo expeditur, vel per syllepsin sæpè propositam & Scripturis perfamiliarem, vt supra monstraui.

21 Tandem varij Patres, vocantes Sedem Romanam *Sedem SS. Apostolorum Petri & Pauli*, vnde Aduersarius præsidium suæ nouitati captat, adducti & expositi sunt in Onomastico. Aduersarius allegat eam loquendi formulam ex Theodoretto, Dorotheo Thessalonicensi, Drepanio, & Sarisberienfi. Omnes hi idem dicunt. Theodoretus S. Leoni gratulatus est, quod SS. Petri & Pauli throno insedisset; id quod etiam Hormisdæ gratulatur Dorotheus, nec aliud habent Drepanius, ac Sarisberienfi. Sensus porrò est, quem in Onomastico dedi his vocibus *Sedes SS. Apostolorum Petri & Pauli*. Nempe dici sedem S. Pauli, quia in eius Ecclesiæ fundatione, & Sedis Petri collocatione in ea, plurimum laborauit, multos ad fidem prædicatione sua adducens. Itaque duplex series testimoniorum ex Patribus tanto studio aceruata ab Aduersario, dissecta manet.

22 In extremo agmine, annotandi sunt aliqui Patres ab Aduersario in eandem sententiam prolati, sed profectò extra rem. Eiusmodi est S. Ignatius, quem à se stare con-

contendit, quia dixit S. Paulum fundasse Ecclesiam Antiochenam; unde eruit, S. Paulum non modò fuisse fundatorem illius Ecclesiæ, quod vnum tribuit S. Ignatio, sed etiam fuisse Episcopum Antiochenum æquè ac S. Petrum, quod probat ex Bernaldo authore Apologetici ^{2 cap. 12.} pro Gregorio VII. qui dicit S. Paulum correxisse Antiochiæ S. Petrum, *licet eiusdem Sedis Episcopum*: Nota tò *eiusdem Sedis*. Hoc Aduersarius rapit sibi; quasi sensus sit, vtrumque eadem illa sede potitum. Sed certè hoc est abuti patientia lectorum, nec secus eos habere quàm fungos. Quis enim non videt illum eiusdem Sedis (supple *Antiochenæ*, de qua actum erat) Episcopum, non esse S. Paulum, sed S. Petrum, cui videbatur à Paulo in ipsius Petri, veluti domo deferendum, nec ingerendam inurbanè reprehensionem in Ecclesia propria? Insulsè ergo & prorsus impertinenter, Aduersarius, Antiochenum S. Pauli Episcopatum omnibus retrò antiquis incomperum, nihilque reuera eius causæ commodaturum si admitteretur, inædificat illis Bernaldi verbis; *Paulus ipsum Principem Apostolorum, Antiochiæ, licet eiusdem Sedis Episcopum, liberaliter corripuit.*

23 Æquè appositè pro Romano S. Pauli Pontificatu adducit Aduersarius S. Irenæum, quia dixit SS. Petrum & Paulum Romæ prædicasse, & fundasse Ecclesiam Romanam. Hæ argumentationes quanti sint, frustrà docerem. Quid enim? Prædicarunt simul Romæ SS. Petrus & Paulus, simulque Ecclesiam illam crexerunt, aggregata ad Christum ingenti multitudine; (hoc enim est fundare Ecclesias, etiam priusquàm Episcopos accipiant, & hoc ipso modo SS. Petrum & Paulum fundasse Ecclesiam Romanam exponit Nicol. I. ad Consultum 92. Bulgarorum.) Igitur sicut S. Petrus est Rector totius Christianæ Ecclesiæ, ita & S. Paulus. Ne centum quidem bouum paria simul iugata (vt alicubi iocatur Caetanus)

trahendæ ex eo antecedente huic consequentiæ, possent sufficere. Hac ipsa tamen accuratione argumentandi, Aduersarius adducit pro se Tertullianum, quia dixit Petrum & Paulum Euangelium prædicasse Romanis, & illis doctrinam profudisse cum sanguine. Nec maiori cum iudicio, allegat Dionysium Corinthium, quia dixit SS. Petrum & Paulum Romanorum & Corinthiorum Ecclesias fundasse: Et S. Maximum Taurinensem, quia eos appellat fundatores Ecclesiarum. Sanè quotquot primi fidem Christianam in aliqua regione plantarunt, dicuntur ibi plantasse, ac fundasse Ecclesiam. Et plerumque multi simul varijs locis eo modo fundant Ecclesias. Sicque iuxta doctrinam Aduersarij, Ecclesia supra quamuis hydram multiceps esset; nec tantum semel biceps fuisset.

Paulinum adducit Aduersarius, quia dixit SS. Petrum & Paulum esse Medicorum Principes, idest præcellentissimos Medicos, curando ægro Orbis capiti opportunissimos. Quod quid ad rem? Nec illud magis appositè ex eo vrgetur, quod dixerit, Romam utroque hoc Apostolo potentem: quod ad tutelam & patrocinium vrbis in qua vixere aliquamdiu, & denique obiere, est referendum. Eodem iure adducit Aduersarius S. Prosporum, tantum quia dixit SS. Petrum & Paulum reliquisse Romæ Ecclesiam vnã & pacatam. Et hinc quoque multa boum paria aduocanda sunt, vt inde trahatur hæc consequentia. Ergo S. Paulus est Caput Ecclesiæ. Idem esto iudicium de allegatione Ruperti, quia dixit SS. Petrum & Paulum esse Principes Apostolorum, & Christianæ pietatis, ac nostræ in Christo militiæ Magistros, & fratres spirituales vnanimis, Romulo ac Remo discordibus oppositos; quæ omnia tam ad rem pertinent, quàm Auster ad Boream. Vt & illud, quod ex Fulgentio à me edito allegat; SS. Petrum & Paulum in suo ordine ac genere,

nere, inuicem sibi præstare in martyrio, tamque nexos esse, vt cum Petrus dicitur, Paulus non taceatur, & vicissim. Hoc quid ad rem? Id ipsum de omnibus Apostolis dixere S. Chrysostronus^a, & S. Athanasius collaudans S. Andream^b, ac Petrus Damiani agens de S. Bartholomæo, & Alexāder Monachus Encomiaſtes S. Barnabæ. Nemo tamen idcirco statuit, omnes Apostolos, ita esse idem cum S. Petro, vt constituent cum eo idem caput Ecclesiæ vniuersalis.

24 Manifesta est egestas Aduersarij in SS. Patrum pro sua nouitate testimonijs, quæ tam pauca ad rem facientia proferre potuit, nec absque obtorsione & nisu violento: cum nos è contrario, pro primatu solius S. Petri, abundemus dilucidis, ac per se fluentibus Patrum sententijs. Cuiusmodi sunt illæ quibus asseritur, S. Petrum omnibus Apostolis, atque adeo ipsi etiam S. Paulo datum esse superiorem, atque Rectorem. Et illæ quoque vbiuis prostantes, quibus S. Petrus nulla facta S. Pauli mentione, statuitur caput Ecclesiæ. Quod argumentum non est ab autoritate negatiua, sed in re dogmatica omnino euincit non esse aliud quidpiam tale, vt supra monstraui exemplo Triadis personarum diuinarum, ac septenarij Sacramentorum, quæ non licet in pleniorum numerum diffundere, etiam si nullibi expressum sit in reuelatione, non dari aliquid aliud tale. Sufficit enim illud aliquid non esse expressum. Idem ergo est in hoc negotio: ac proinde non fuit, cur Aduersarius despiceret testimonia Patrum penè innumera, quibus tribuitur S. Petro primatus, nulla facta S. Pauli mentione, cum viceuersa nusquam reperiatur tributus S. Paulo Primatus, vel in speciem, tacito S. Petro. Nam quod Aduersarius in contrarium velut caput Gorgonis obiecit locum S. Bernardi^d vocantis Eugenium *successorem Pauli*, inanè prorsus est: cum ibi S. Bernardus alloquens Pontificem ex loco Pau-

^a in laudat.

S. Ignacij.

^b oratione à

Galleto edi-

ta.

^c serm. 2.

^d epist. 237.

Et 250.

li, non potuerit S. Petrum immiscere. Quod idem dicendum est de Petro Cluniacensi cum vrgens Eugenium, adhibito loco S. Pauli, ait ipsum Eugenium, qui vicem Pauli tenebat, exemplo Pauli abs se vrgeri ad omnium Ecclesiarum sollicitudinem.

25 Itaque testimonia penè innumera, quibus S. Petrus Ecclesiæ caput statuitur, tacito S. Paulo, planè euincunt solum S. Petrum (iuxta Patres) esse Ecclesiæ vniuersæ Rectorem. Signarunt eiusmodi testimonia ex omni seculo Christiano, Scriptores duo; Carolus Franciscus d'Abra de Raconis, Vaurensis Episcopus, & Isaac Habertus ex Ecclesiæ Parisiensis Theologo, Episcopus Vabrensis; ambo egregijs doctrinæ & virtutis ornamentis insignes, qui ante nos hoc argumentum versarunt. Possum equidem cum Origene^a ex Iosepho, ac Philone nonnulla de sacro Pōtificis ornatu in rem suam mutato, illud profiteri. [De his dixerunt quidam ante nos: & sicut non decet aliena furari, ita conueniens puto, benè dictis alterius non abuti, fatentem.] Itaque omnia illa Patrum loca, quæ tanto studio, atque iudicio Nobiles hi Scriptores ad hoc negotium collegerunt, mea ipse quoque esse volo, sed legenda apud eos.

26 Pauca alia, quibus discretè, & (vt loquuntur) in actu signato, solus S. Petrus, Rector Domus Dei, & Caput Ecclesiæ asseritur, hîc annotabo: parum sollicitus de annotandis pluribus idem asserentibus, qui meminerim præclari moniti, quo Anastasius Sinaita obsignat collectionem paucorum testimoniorum, quæ protulerat in veritatis Catholicæ confirmationem. [Eorum quæ ipsi exhibuimus, paucitas, nihil afferet impedimenti cupientibus pleniorē & honestam secum auferre satisfactionem. Vnius enim fide digni autoritas, quod à tali dictū sit, nihil minùs reddit acceptabile, quā quæ à numerosa multitudine sūt dicta: Idē enim in omnibus est spiritus.]

S. Gre;

S. Gregorius Nyssenus ea in SS. Petrum & Paulum laudatione, quam Gretserus è Viennensi Bibliotheca edidit, nec in nuperis operum Nysseni editionibus comparet, insigniter in hâc rem differit. Nam agēs de S. Matthiæ suffeccionem in locum Iudæ per Petrum, sic habet. [Qualis Petrus, qui Coapostolorum electionem instituit, & ad parem sibi functionem euehit, quod nulli alteri, nisi soli Christo competere scimus? hoc enim omni honore, & dignitate eminentius est; & soli Petro ex omni mortalium numero hæc felicitas obtigit, quippè qui loco Christi, aliorum Dux & Princeps à Christo constitutus erat, eiusdemque locum erga alios tenebat; propter quæ nullus ex alijs Apostolis tanta admiratione dignus est, quanta Petrus. Quem enim alioqui, discipulorum omnium feruentissimum discipulum Christi nominamus, eum nunc loco & vice Christi Apostolis præfektum conspicantes, quo tandem loco reponemus?] Rursus inferiùs exponens retributionem trinæ eius confessioni reppensam, ait. [Propter quæ hoc etiam honore super omnes alios affectus est; nam quibus Principibus non est venerabilior, quibus Regibus non augustior, quem sciamus locum Christi, & à Christo, Pastorem & Doctorem omnium gentium vbique terrarum constitutum esse; quàm dignitatem in perpetuum seruat;] utique in successoribus.

27 Neque dici potest, quod Aduersarius obtendit, hæc scilicet spectare comparationē Petri cum alijs Apostolis, non autem cum Paulo. Hoc inquam dici nequit; tum quia locutio est vniuersalissima, & excludens omnem alium; tum quia disertissimè ea ipsa laudatione Nyssenus, docet hæc omnia ad Paulum æquè ac ad alios Apostolos esse extendenda. Locum iam ex necessitate supra retuli, & nunc extorquet hoc negotium, ut eum repetam: Quod Aduersarius, qui toties & tam frequenter

ter ingerit ac regerit eadem loca, non poterit improbare. Præfatus ergo ibi Nyssenus, factam Petro retributionem, consequenter ad professionem trinam amoris, ut Petri decorum cum Pauli ornamentis de quibus prælocutus fuerat contentionem instituat, ait. [Ex quo (ex trina confessione) ea dignitas Petro venit, qualis nulli alteri. Et consultissimum fuerit, hanc gratiam & honorem illum excellentissimum cum nullo alio comparare velle. Et licet Paulus ad Christum in coelum ascenderit, ut disceret, quæ discere, & alios docere decet, attamen Petrus eundem iam coelo delapsus præsentem habebat, & quæ faciendæ essent, & quæ non, exponentem, sibi que ouium præfecturam tradentem, coram audiebat.] Agnoscit manifestè Nyssenus, Petrum Paulo fuisse superiorem, & ei distribuisse partem ouium Christi, quarum curam haberet; assignando scilicet oras quas priùs lustrare instruendo Euangelio oporteret. Mox item instituta disputatione de æqualitate horum Sanctorum, cum præmisisset, hinc Petrum, hinc Paulum, alteri præcellere, concludit. [Etsi æqualitatem constituimus, attamen non dicimus, quod singuli sint caput omnium, quod meritò posuimus, & asseruimus, &c. An non sufficit omnis contradictionis expers Dominica sententia, quæ Petro primas in omnes concessit?] De Nysseni mente in præferendo S. Petro, & alijs discipulis, & Paulo, non est relictus ambigendi locus.

^a *epist.* 89.

^b *epist.* 19.

28 S. Hieronymus disertè S. Petrum statuit *maiores*, ac præcessorem, & Principem, respectu S. Pauli ^a. Id quod etiam habet S. Augustinus ^b, extollens humilitatem S. Petri, passim se corrigi à minore; nec simulatè, sed seriò id vult gestum. At S. Hieronymus (quod nunc nostra non refert) ne Paulus dicatur arroganter egisse, superiorem suum reprehendendo, vult eos ex composito prudenter simulasse dissidium. Potestque eodem flecti

S. Cy-

S. Cyrillus ^a, qui respondens Iuliano eam Apostolorum
 diffensionem obijcienti, & Petrum à Paulo reprehensum
 damnanti, vocat rem ab eis gestam, *artificiofissimam di-*
spensationem, quæ etiam videtur fuisse Philonis Carpathij
 sententia, ad illud Cant. *filius matris meæ*: dicentis, eam
 fuisse *sanctam & honestam pugnam*. Non fuissent autem
 tantoperè solliciti SS. Patres, de modo purgandi præten-
 sam S. Pauli arrogantiam, si credidissent S. Paulum non
 fuisse S. Petro inferiorem. Id quod multò magis dici po-
 test de Clemente Alexandrino apud Eusebium ^b, de que ^{b 2. biffer.}
 Dorotheo in Synopsi, qui eum Cepham quem S. Paulus ^{cap. 12.}
 reprehendit, negarunt esse S. Petrum, ne cogerentur ad-
 mittere, S. Paulum in suum superiorem insurrexisse.
 Quorum omnium discussio apud Baronium ^c legi po- ^{c anno 51.}
 test; & apud eos quos retuli agens de simulatione in re- ^{d c. 26. n. 14.}
 bus in Opere de Æquivocatione ^d. Nunc satis est, om-
 nes illos Patres, qui pro ea D. Petri reprehensione sunt
 solliciti, videri suffragatos auctoritati S. Petri supra S. Pau-
 lum.

29. Arnobius iunior ^e, monstrans quanti apud Deum ^{e in Ps. 138.}
 sit poenitentia. [Ecce (inquit) Apostolo poenitenti suc-
 curritur, qui est Episcopus Episcoporum; & maior gra-
 dus redditur ploranti, quàm sublati est denegati. Quod
 ut doceam, illud ostendo, quod nullus Apostolorum no-
 men *Pastoris* accepit: Solus enim Dominus Iesus Chri-
 stus dicebat *Ego sum pastor bonus, me sequuntur oves meæ*.
 Hoc ergo nomen sanctum, & ipsius nominis potesta-
 tem, post resurrectionem suam Petro poenitenti conces-
 sit, & ter negatus negatori suo hanc quam solus habuit
 tribuit potestatem, ut non solum recuperasse, quod ami-
 serat, probaretur, verùm etiam, & multo ampliùs, poeni-
 tendo quàm negando perdiderat, acquisisse.]

30. S. Bernardus splendidissimè ^f in hanc rem disserit, ^{f lib 2. de con-}
 agens cum Eugenio, quem ait longè differentiùs præ alijs ^{sider. cap. 8.}

Pa-

Pastoribus nomen hæreditasse; eo quod alijs singuli sint assignati greges; ipsi verò, omnes sint crediti, in vnum gregem adunati, ita vt vni vnus subsit. Additque. [Hoc modo ouium, sed & Pastorum tu vnus omnium Pastor. Vnde id probem quæris? Ex verbo Domini. Cui enim non dico Episcoporum, sed etiam Apostolorum, sic absolute & indiscrete commissæ sunt oues?] Monstrat, omnes planè oues, nulla excepta, esse Petro commissas à Christo, quem ait committentem vni omnes oues, commendasse vnitatem: [Quia vbi vnitatis, ibi perfectio. Reliqui numeri, perfectionem non habent, sed diuisionem, recedentes ab vnitatis.] Itaque pro vna Ecclesia, eaque perfecta, vnus Pastor eminentissimus de Bernardi sententia institutus est S. Petrus, subiectis ei tanquam ouibus, alijs, etiam Apostolis, ne Sancto quidem Paulo excepto; quia vt ibi philosophatur S. Bernardus, Christus nihil distinxit, nihil exceptit: Vbi autem lex non distinguit, nec nos distinguere debemus.

^a *serm. de S.
Ioan. Euan-
gelistis,*

31 Author Latinus Catholicissimus, cuius sermones nomine Eusebij Emisæni, & Græci, & Arriani absurde circumferuntur, errore non nouo, & apud Gratianum notando, similem argumentationem contexit ^a, quæ perspicue S. Paulus Petro Pastori, vt ouis subijcitur. Tractans enim eam Christi ad Petrum allocutionem, *Pasce oues meas.* [Prius (inquit) agnos, deinde oues ei commisit. Pascit igitur Petrus agnos, pascit & oues: pascit filios, pascit & matres: regit & subditos & prælatos. Omnium igitur Pastor est, quia præter agnos & oues in Ecclesia, nihil est.] Viderit Aduersarius, an S. Paulus sit extra Ecclesiam. Nam si in Ecclesia, quantumuis sit Pastor, Petro subest, de huius authoris sententia, manifestè nixa Scripturæ.

^b *epist. x.*

In hac clausula, accommodabo non incommodè ad rem præsentem illud Paciani ^b quærentis, paruam apud illos

illos cum quibus agebat, de Apostolicis viris, paruum de primis Sacerdotibus, atque Sanctissimis Doctoribus currere auctoritatem. Dolet tot annosos Episcopos, tot Martyres, tot Confessores, aliter locutos, quàm illi tunc loquerentur, contemni. Hæc mihi quoque iusta est querela. Patres vniuersi, vt vt pauci omnino per obtorsionem manifestam aliò trahantur, solum S. Petrum habuere pro supremo Ecclesiæ Rectore, ac visibili capite. [Age, si illi, vsurpando nomini huic, authores idonei non fuerint, nos idonei erimus negando? Et nostram, potiùs auctoritatem Patres sequentur, & emendanda, Sanctorum cedit antiquitas, & iam putrescentia vitij tempora, canos Apostolicæ antiquitatis eradent?] Indignum id sanè ac iniquum, meritoque subiiciendum anathematizationi illi, qua Petrus Cellensis^a percellit omnem nouitatem à sensu, & doctrina SS. Patrum exorbitantem, cuiusmodi manifestè est ea de qua agimus.

a præs. ad librum de panibus.

P V N C T V M X I.

Doctores Catholici omnes, pro solius S. Petri primatu steterè, solis Hæreticis pro S. Pauli ad S. Petrum coauratione sollicitis.

NON exiguum veritatis Catholicæ de solius S. Petri primatu argumentum esse putò, quod quisquis demum sit is, qui hunc Pauli primatum recens inuenit, hætenus tamen nemo Catholicorum Doctorum pro eo stetit. *Doctores Catholicos* intelligo, eos qui Patres sunt subsequuti, solentque distribui in classes quatuor, nempe Expositiuorum

Y (vul-

(vulgus *postiuos* appellat) Scholasticorum, Hæreseologorum, & Canones profitentium. Hi omnes reclamante nemine Catholicorum, B. Petrum eminere supra omnes Apostolos, atque adeò super ipsum etiam S. Paulum, absque ambiguitate confirmant. Appendam capitatim duntaxat ex qualibet classe nonnullos, qui in hoc negotium obiter inciderunt. Nam passim apud alios, res supponitur vt indubitata, quamque excutere, nec vel memorare sit necesse; cū videatur clarè in scripturis & Patribus traditionem diuinam referentibus, decisa.

2. Expositiui vniuersaliter, & omni exceptione seclusa, S. Petrum omnibus planè Christi ouibus, etiam Apostolis, atque adeò etiam S. Paulo præficiunt, siue Matthæi 16. ad illud: *Dico tibi, quia tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam, & tibi dabo claves regni cælorum.* Siue Lucæ 22. ad illud: *Et tu aliquando conuersus, confirma fratres tuos.* Siue ad illud Ioannis 21. *Pasce oues meas.*

Adeundi præter cæteros, D. Thomas explanans Epistolam ad Galatas ^a, vbi disertè S. Paulum S. Petro subijcit. Locus est ipsis Solis radijs scriptus, qui citra omnem expensionem, si vel tantum legatur, adstriplatur huic veritati.

Ad eundem locum Petrus Lombardus expressè supponit Paulum fuisse S. Petro minorem, admisisse tamen humillimè Pauli reprehensionem, vt forma aliorum Pastorum fieret, & ipsi quoque non refugerent, cum res ferret, corripì ab inferioribus, videntes Pastorem Pastorum, talia à suo inferiore Paulo, sustinuisse.

3. Abulensis tractans præceptum correctionis fraternæ ^b, ait esse communem assertionem, quod Petrus habuerit subditum Paulum. Et quærens quis esset ille absolute dictus Propheta, qui nuntiauit Achabo, futurum bellum secundum, ait antonomasticè sic dictum Michæam.

^a in cap. 2.
sect. 2.

^b quest. 86. in
c. 10. Matth.

chæam, sicut Paulus antonomasticè dicitur Apostolus, ob præcellentiam doctrinæ, quamvis non ob præcellentiam potestatis, secundum quam Petro cedebat, ut disertè ibi notat Abulensis.

Hieronymus Cardinalis Seripandus in quæstionibus subtextis commentario in Epistolam ad Galatas, tradens Pauli in Petrum concitationem, agnoscit ^a Paulum fuisse minorem ac subditum Petro, cuius summam potestatem in Ecclesiæ rectione à Christo, sub clauium metaphora, & pascendi munere attributam, pereleganter & copiosè præmiserat ^b.

4. Ioannes Maldonatus tractans illud Christi ad Petrum, *Pasce oues meas* Ioan. 21. ait claram esse, & constantem omnium Interpretum sententiam, (ne Græcis quidem exclusis; quamvis studio nationis à D. Petri prærogatiuis, quas Romano Pontifici eius successori communicandas scirent, alienioribus;) Christum super omnes Apostolos, & omnes qui numero ouium Christi comprehenduntur, atque adeò supra omnes Christianum nomen præferentes, ^aqualis utique fuit S. Paulus, potestatem ac regimen in Ecclesia supremum S. Petro concessisse. Qui hoc inficiaretur, ex omni natione, quæ sub coelo est, repertum neminem fatetur, versatissimus in sacra doctrina eiusque Interpretibus Maldonatus: solos nuper Lutheri & Caluini Gregales secus sensisse ait.

Benedictus Iustinianus, fusè ac ex instituto, S. Paulum fuisse S. Petro inferiorem demonstrat ea disputatione de Apostolatu, quam suis in Paulinas Epistolas Commentarijs præfixit ^c: Et quæ passim aduersùs S. Petri primatum supra S. Paulum circumferuntur, difficultates, præsertim ab imaginum vtriusque Apostoli positura, accuratè & more suo amoenè dissoluit: concludens, tametsi Apostoli omnes, sed nominatim Paulus, officio Apostolico pares Petro fuerunt, tamen autoritate, ac di-

gnitate Petrum fuisse omnibus superiorem, Paulo non excepto.

5 Sixtus Senensis Bibliothecam sanctam adornauit, veluti apparatus ad solidam scripturae interpretationem. Itaque inter sacros Interpretes referri potest ac debet. Eius hæc est de Petri supra Apostolos omnes, ipsumque Paulum potestate, sententia. Petrum sine dubio omnibus Apostolis, ipsoque D. Paulo fuisse superiorem auctoritate; quippè qui pastor omnium fuerit, atque adeò iurisdictionem in omnes sit nactus, in ipsum verò nemo. Secernendam tamen esse in S. Petro triplicem potestatem; nempe Ordinis, Apostolatus, ac Regni, siue præfecturæ supremæ totius Ecclesiæ. In prima & secunda potestate, B. Paulus fuit Petro æqualis, imò idem de omnibus Apostolis asseri potest, & quo ad primam de omnibus Episcopis. At tertia potestas, solius S. Petri propria fuit, & quo ad eam Paulus Petro subiacuit.

Scholasticorum antesignanos, Petrum Lombardum, & S. Thomam, iam recensui inter Interpretes sacros, monstrauitque Paulum Petro subiecisse, vt subditum. Id quod explicatissimè quoque habet D. Thomas in summa Theologica tractans de correctione fraterna. Ac vt verbo dicam, quotquot ad eum S. Thomæ locum edidere Commentarios, ferè semper meminerunt reprehensionis à S. Paulo adhibitæ; nec est, qui S. Paulum inferiorem Petro non statuat.

6 Hæresologi, siue statuentes legitimum Iudicem controuersiarum, siue refellentes Hæreticos rebelles lumini, & liquidissimam Romani Pontificis apud omnes retrò Doctores potestatem in Ecclesiam vniuersam stabilientes, semper tribuunt Sancto Petro, & Romano Pontifici, quatenus Sancti Petri successori, dignitatem capitis Ecclesiæ, exclusis alijs Apostolis, ac etiam Sancto Paulo. Disertè id habent omnes propè in

controuersia de Ecclesiae capite. Signo ex tanto numero per paucos.

Franciscus Agricola lib. de primatu Petri ^a. Paulum ^{a cap. 7.}

Petro obnoxium, ac subditum disertè agnoscit, ac proinde non habet Paulum pro S. Petri Comptifice. Insigniter Stapletonius cum in Promptuario Catholico ^b, tum in opere de principijs fidei ^c. Optimè quoque Sanderus ^d, qui excutiens hæresim Lutheranorum de Petro circumcissionis duntaxat, Paulo autem gentium moderatore, atque rectore (viderit Aduersarius idem ex instituto tradens) quomodo à grauissimo hoc Scriptore excipiatur; ita agnoscit primatum quemdam Paulo obtigisse, vt tamen subdat. [Verùm hic primatus, licet iure Apostolico non destituatur, tamen non ob iuris Apostolici & Pastoralis prærogatiuam, vt primatus Petri, verùm ob facta eximia, & ob gratiæ personalis prærogatiuam, primatus quidam & erat, & interdum à SS. Patribus ita vocatur.] Nihil clarius, & pro S. Pauli exclusione à verò primatu de quo agimus, & pro intelligentia variorum locorum, quibus Aduersarius abutitur. Insigniter verò idem Sanderus in hanc sententiam disserit alio eiusdem Operis loco ^e, cum demonstrat formam regiminis Ecclesiae Christianae, debuisse semper eandem esse, & Christo hic superstitite, & iam in coelos recepto. Vt proinde sicut ille dum vixit inter nos, fuit vnicum Ecclesiae caput visibile, ita eo coelis illato, super terram esse nequiverit, nisi vnicum caput.

7 Accuratiùs & pleniùs hoc punctum versarunt, qui aduersus M. Antonium de Dominis stylum strinxerunt. Quod enim nefarius ille transfuga ad Pontificum Romanorum auctoritatem conuellendam, in id studiosè incubuisset, vt Paulum emanciparet à patria Petri potestate, vnaque omnes Apostolos, eodem, imò potiore iure quàm Paulum Petro coequaret: è contrario præstan-

^b serm. in festo SS. Petri & Pauli.

^c lib. 6.

^d lib. 6. de visibil. monarch.

cap. 6.

^e lib. 5. cap. 7.

a lib. 1. cap. 7.
à num. 56.

b lib. 1. cap. 7.
art. 4.

c in *Censura*
lib. 1. ad c. 11.

stantes illi Catholicæ fidei propugnatores, & omnes Apostolos, & nominatim Paulum subiecere Petro tanquam soli totius Ecclesiæ Pastori supremo. Eminent inter eos, Nicolaus Coiffeteau, qui denique designatus Massiliensium Antistes, obiit; spisso volumine, quo deliria Marci Antonij, confutauit. Martinus Becanus in opere de Republica Ecclesiastica^a, Fidelis Annosus, aliàs Ioannes Floidus Scriptor vndecunque eximius in Monarchia^b, itemque Zacharias Bouerius^c. Eodem tempore contra accensum, siue Optionem M. Antonij de Dominis, scripsit Marcus Antonius Cappellus. Is disputatione de Summo Pontificatu B. Petri toto cap. 12. neruose, ac eruditè cõfirmat subiectionem S. Pauli ad S. Petrum. Et quanquam in illius capitis limbo, vt Aduersarium vndecunque concludat, admittere videtur Romanum Pontificem Paulo item succedere, tamen hoc non dicit, nisi ad hominem argumentando, & ex suppositione ab Aduersario facta, illi data gratis & non concessa. Nimirum quia etiamsi ita esset, vt volebat Aduersarius, verèq. S. Paulus esset caput Ecclesiæ S. Petro equale, nihil id offecturum esset iuribus Pontificis Romani, qui solus posset pretendere suam esse successionem ad S. Paulum. Itaque fortis hic scriptor, doctusq. Hæresologus, etiamsi daretur Romanum Pontificem S. Paulo succedere, omnino tamen vult & confirmat toto eo capite, S. Petrum esse superiorem S. Pauli, quod nobis satis est, quia sic negatur S. Paulum esse caput Ecclesiæ par S. Petro, eique non subordinatum, de quo solo hic quæritur.

d l. 1. de Rom.
Pont. cap. 17.

e l. 3. de Pont.
cap. 2. & lib.
2. cap. 4.

8 Sed quid Bellarmino fiet inter Hæresologos sanè præcellenti? Eum enim Aduersarius pro Pauli primatu intrepidè allegat, eo quod dixerit^d etiamsi constaret, Paulum Petro anteferendum esse omnibus modis, nihil id offecturū Romanis Pontificibus, ad quos omnis Pauli gloria pertinet. Alibi item^e ait eum tradere, omnes vna-
nimi-

nimiter veteres docere, Romanam Ecclesiam à SS. Petro & Paulo, primis in ea sedentibus Episcopis, esse fundatam: Constareque, non alios tempore Apostolorum fuisse Romæ Episcopos, quàm Petrum & Paulum. Conclamatus videri possit in hac re Bellarminus, si Aduersarium audimus.

Sed respondere profectò potest eximius hic pugil Ecclesiæ, & non minus purpuræ quàm aui sui decus, quod Rupertus ad eum, qui ex malè intellecto ipsius loco impegerat. Estque homini Gallo non ignotum, vernaculum adagium; Plerumque planum esse iter, at eo incedentem bestiam. Vecordem. Non opus est glossa in re perspicua, & per se ipsam patente. Nec verò primus Bellarmino prætesum Pauli primatum ex his ipsis eius locis affinxit Aduersarius. Nam Sibrādus in Lutheri combonibus strenuissimus, ex iisdem Bellarmini plagulis planè præter eius mentem obtortis, conclusit id ipsum, quod Aduersarius hic concludit. Sed Sibrandum fatuari, & cadentem apertos habuisse oculos, monstrat euidenter in Bellarmini defensione Gretserus. Et verò, quæ siue supinitas, siue malignitas est, cum Bellarminus tam clarè, tamque explicatè, vt non possit explicatiùs, & clariùs, tradat Paulum subiacuisse Petro, eoque fuisse inferiorem quo ad authoritatem, & regimen Ecclesiæ, conquirere tam studiosè plagulas, in quibus vtcunque videatur dicere, quod velit nolit ipse, optat tamen Aduersarius vt dixerit?

a lib. 1. in ve.
Sub S. Bened.
Sub finem.

b ad lib. 10. de.
Pont. cap. 37.

9. Disertè ergo & conceptis verbis Bellarminus, tractans ex instituto Petri & Pauli comparisonem, affirmat; Paulum quidem simul ac Petrum, dici *Principes Apostolorum*; sed Petrum, quia pastor omnium & caput, erat; Paulum verò, quia munus Apostolicum excellentissimè obiuit: quomodò Virgilius dicitur *Princeps Poetarum*, & Tullius *Princeps Oratorum*, ob eximiam facultatem.

c l. 1. de Pont.
cap. 37.

tatem carmina, & orationes condendi, absque vlla in
 ceteros Poetas, aut Oratores iurisdictione. Ibidem Bel-
 larminus argumenta, quæ illuc vsque Hæretici pro San-
 cti Pauli primatu adduxerant, refert atque dissoluit, nec
 aliam in Paulo præcellentiam agnoscit, quàm sapientiæ,
 atque laborum: in Petro autem solo, agnoscit potesta-
 tis præcellentiam, qua ipsi etiam Paulo antecellebat, &
 solum ordinaria potestate potitum ait, cum Pauli pote-
 stas quanta quanta erat, extraordinaria esset. Hæc do-
 cet Bellarminus, vbi comparationem Petri ac Pauli ex
 instituto versat. Vt quid ergo allegatur pro contraria no-
 uitate, quia hypotheticè dixit, etiam si Paulus Petrum
 æquasset, aut superasset potestate, nihil id offecturum
 Romanis Pontificibus, ad quos tota Pauli gloria perti-
 net, cum Romæ prædicauerit, & vitam finierit, nec vlla
 sit alia Ecclesia, quæ Pauli sibi decora vendicet, præter
 Romanam? His verbis inædificare velle S. Pauli prima-
 tum ex æquo cum S. Petro de mente Bellarmini, qui eo
 ipso loco tam apertè id reijcit, ludere est, & lectoribus il-
 ludere. Nam hypothetica propositio (vt hoc ipsum obji-
 cienti Sibrando Lutherano, reposuit Gretserus) nihil in
 re ponit. Eam hypothesin posuit Bellarminus, vt osten-
 deret, Hæreticorum importunitatem & improbitatem,
 nihil efficere contra Pontificum Romanorum autori-
 tatem, etiam si gratis daretur Petrum habuisse Paulum
 comparem, vel etiam Superiorem. Neutrum tamen id
 circò asserit Bellarminus, imò perspicuè affirmat, Pau-
 lum Petro inferiorem, ac subiectum fuisse. Itaque si Gret-
 serus ad hæc reponit, Sibrandum talia Bellarmino im-
 ponentem fatuari & blaterare, Bellarminum adducen-
 do quasi quæ ex hypothesi disputat, disputet absolutè,
 nullaque prorsus facta suppositione; possum ego sanè
 Aduersario eadem regerenti reponere, ipsum cauillari,
 & manifestè aperire causæ suæ egestatem, qui destitutus
 veris

veris testibus, falsò supponat, qui attestati suæ nouitati videantur.

10 In alijs locis, quæ Aduersarius ex Bellarmino adduxit, nihilo plus fidei prodidit, ea allegans. Agit Bellarminus priore loco, cum Hæreticis negantibus S. Petrum Romæ fuisse, quos impugnat autoritate S. Irenæi, texentis catalogum Episcoporum Romanorum, & statuentis primo loco SS. Petrum & Paulum. Hoc quomodo accipiendum sit, in S. Irenæo, supra est demonstratum. Ad Bellarminum verò, nihil ea Irenæi verba pertinent, nisi quod ex eis eruit S. Petrum fuisse Romæ. Quid hoc ad confirmandum ex mente Bellarmini, S. Paulum fuisse caput Ecclesiæ? Similiter in posteriore loco, quem Aduersarius ex eo adducit pro hac nouitate, agit Bellarminus cum Hæreticis, aientibus Sedem Romanam esse Sedem Antichristi, & Romanum Episcopum esse Antichristum. Repetit ibi Bellarminus locum S. Irenæi, dicens constare eius testimonio, & constanti omnium veterum assertionem non fuisse alios eo tempore Episcopos Romæ, præter SS. Petrum & Paulum, Romæ tunc prædicantes, eamque Ecclesiam fundantes, & primos in ea sedentes Episcopos, cum Nero fureret, & mysterium operaretur iniquitatis: quod Hæretici de Antichristo in Romana Cathedra sedente accipi volunt. Igitur iuxta Hæreticos SS. Petrus & Paulus dicendi sunt Antichristi. Hæc Bellarmini verba, in alium planè (vt vides) scopum intenta, Aduersarius de more obtorquet ad primatum, S. Pauli, ex mente Bellarmini stabiendum; sed proficit hilum. Nam quomodo accipiendus sit Irenæus, S. Paulum adiungens S. Petro Romanorum primo Episcopo, iam dictum est. Omnes autem veteres, quos supra abs se citatos idem docuisse, ait Bellarminus; tantum dixerunt, S. Petrum fuisse Romæ Episcopum, & ibidem cum eo prædicasse S. Paulum, quo tempore scripsit myste-

Z

rium

rium iniquitatis operari in nobili Antichristi præcurfore Nerone.

11 Calumniosè igitur, Bellarminus, & per indignam planè verborum eius obtorsionem, trahitur ad patrocini-um nouitatis; de qua tantum abest, vt cogitarit, vt potius validè eam exploserit. Debui hanc in purgando Bellarmino diligètiã, homini de Ecclesia Dei optimè merito, qui in diebus suis suffulit domum, & in diebus suis corroborauit templum. Quasi stella matutina in medio nebulae, & quasi Luna plena in diebus suis lucet, & quasi Sol refulgens, sic ille refulsit in templo Dei. Liceat enim ad hunc virum virtutum omnium, accommodare per proportionem, quæ Siracides de Simone Oniæ filio dixit ^a.

^a Eccles 50.

In extremo ordine locabam Iurisperitos, quod in rebus sacris non æquent accuratione hætenus prolatos Doctores, vt Capreolus ^b admonuit. Passim ergo DD. Canonum, solius S. Petri primatum agnoscunt ad cap. Dominus dist. 19. & ad cap. In nouo dist. 21. & ad cap. Paulus Petrum: rursusq. ad subiunctum paulò post cap. Paulus & Petrus 2. q. 7. & ad Extrauag. Vnam sanctam de maiorit. & obedient. Approbant verò passim Doctores Canonum, quod à Gratiano traditum est cap. Paulus Petrum, fuisse Paulum Petro non imparem, si ageretur de puritate vitæ, quamuis Petrus præcelleret, si fermo esset de officio Ecclesiasticæ dignitatis, quia solus primatum gerebat.

^b in 4. d. 26.
ad argum. con-
tra 2. conclus.

13 Intet cæteros Canonum Doctores, præclarè expressit quod dico, Ioannes de Capistrano in opere de Papæ & Concilij authoritate ^c. Allegato enim Archidiacono tractante Petri & Pauli equalitatem, iuxta textum Paulus Petrum 2. q. 7. quod ibidem dicitur intelligendum, non de officio Ecclesiasticæ dignitatis, sed de puritate vitæ & sanctitate conuersationis: solus enim Petrus in-

^c par. 1. prima
partis princi-
palis pagin. 8.
vers. Primus
qui adificauit.

ter

ter Apostolos primatum gerebat. Subdit ad ista Capistranus. [Dicitur potest, quod Paulus fuerit par Petro in sanctitate, minor in auctoritate, maior verò in capacitate. Primum probat Ambrosius 2. q. 7. *Beati Petrus & Paulus*, ibi, cum dicit, *puto enim illos aequales esse meritis*. Secundum probat Clemens 80. dist. cap. *In illis in fine*, cum dicit, *quoniam nec inter ipsos Apostolos, par fuit institutio, sed unus praesuit omnibus*. Tertium probat ipsemet Paulus ad Galat. 2. cum dicit; *cum autem venisset Cephas Antiochiam, in faciem ei restiti, quia reprehensibilis erat*. Quod etiam refertur 8. dist. cap. *Qui contempta*.] Idem Capistranus ^a alibi eodem opere, probans Papam posse dispensare cum bigamo, etiam si id vetuerit S. Paulus. [In his (inquit) quæ non sunt de iure naturali, nec contra mores, vel contra fidem Christi, benè potest Papa dispensare, etiam contra auctoritatem Apostoli, quia Papa maior est Apostolo; sicut Petrus maioris fuit auctoritatis quàm Paulus in administratione 21. dist. S. 1. Vnde Papa est in loco Petri, & sic maior Paulo 2. q. 7. cap. *Puto* 21. dist. cap. *In nouo*. Vnde si par in parem non habet imperium, ff. de arbitr. l. *Nam & Magistratus*. ff. ad Trebell. l. *Ille à quo S. Tempestiuum*. Et in cap. *Innotuit* extra de elect. multo minùs habet imperium minor in maiorem 24. q. 1. cap. *Quoniam vetus* 30. dist. S. 1. Papa namque est Vicarius IESV Christi, & non Paulus, extra de transl. cap. *Quanto*, vt cap. *Inter corporalia*. Et extra *Vt Eccles. benef.* cap. *Vt nostrum*.] Rursus inferiùs argument. 13. allegata Gloss. in cap. *Quis nesciat* dist. 11. quæ affirmat Petrum dedisse Paulo licentiam prædicandi, hoc rejicit Capistranus, quia Paulus priusquam videret Petrum, prædicauit. Subdit verò. [Sed nulli dubium esse debet, quod Paulus & reuerentiam, & obedientiam Petro exhibebat. Vnde in eorum historia scribit disertissimus Leo & Marcellus, quod cum Simon Magus per

^a 2. par. prin-
cipalis par. 3.
pag. 95.

aëra à dæmonibus ferretur, dixit Paulus ad Petrum, meum est orare, tuum est imperare.] Tandem inferiùs argum. 14. ex Theophilacto *Ioan. 21. ait. [Finito prandio, commissionem ouium mundi, Petro commendat, non alij.] Et paulò post, admittens Romanum Pontificem, non solùm Petri, sed etiam Pauli successorem esse, ait id esse intelligendum, quod sit successor. [Petri quidem in plenitudinem potestatis, Pauli verò in plenitudinem legalitatis. Nam sicut Petrus ligandi, atque soluendi à Christo potestatem habuit, ita Paulus scientiæ plenitudinem, &c. Et quamuis omnes Apostoli claues ligandi, atque soluendi à Domino susceperint, nullustamen aliquo tempore, potestatis plenitudinem vendicauit, nisi is cui Dominus soli, scilicet Petro, concessit, vt supra est clarissimè demonstratum.] Possum istiusmodi, Canonistarum Capistrano æqualium, & antiquiorum testimonijs, solius Petri primatum, excluso D. Paulo, ferentibus, iustum volumen implere. Sed hoc specimen, sufficiat. E posterioribus Canonum Doctoribus, videndus nominatim Antonius Augustinus, vir planè eximius, in collectione Iuris Pontificij veteris^b: Ibi principio, illustrissima signat veterum loca, quibus S. Petro tribuitur primatus, exclusis omnibus alijs, atque ad eò etiam S. Paulo.

14. Itaque omnes ad vnum Doctores Catholici, Paulum Petro subiecerunt, nemine planè refragante. Aliquos quidem è nostris (si Deo placet) suffragatores huius nouitatis ostentauit Aduersarius. Sed qui maximè hac labe respersus est Erardus Billæus, Moralis Theologiæ Cadomî professor, scripto publicè dato, eam à se infamiam absterfit, & calumniæ illius stercois regeffit in authorem. N. à Prato, Professore Cadomensem, quem malè habuerat, quod esset accusatus à Billæo apud Episcopum Cadomensem, de exclusâ vnitæte numerica essen-

sententiæ inter personas diuinissimæ Trinitatis, & sola specifica vnitate concessa. Qui tres Deos ea doctrinæ peruersitate apertè induxit; & ab Episcopo de canenda palinodia admonitus, se potius ad Caluini castra transgressurum, quàm aliquid reuocaturum, est professus. Homo neque à Lutherò, neque à Caluino adeò abhorrens; cum eo progressus sit, vt diceret, eos malè quidem locutos; at in sententia verbis subiecta, nihil peccasse. Concilij verò Tridentini definitiones eo loco habuit, vt diceret, contemni posse; quod Concilium Tridentinum, non fuerit, nisi Concilium Iesuiticum. Hæc de suo Criminatore, libello nuper vulgato Billæus; & calumnias meras eius quem dixi Pratai fuisse; idque à se ritè compertum, scripsit Illustrissimus Vaurensis Episcopus, Racionis^a. Fusè item paulò anteriùs idem Antistes, purgat Dionysium Petauium, cui quoque ea stultilogia bicipitis Ecclesiæ ab Aduersario est impacta; cum tamen contrarium apertè tradat non vno loco^b. Nec refert, quod Paulum *Petri Collateralem* dixerit. Nam etiam bonus latro, collateralis Christi dictus est ab Arnoldo bonæ Vallis Abbate in tractatione de septem verbis^c, vt referre memini in Tractatione de S. Latrone^d.

15. Nemo igitur Catholicorum, aliud visibile Ecclesiæ caput superflite S. Petro agnouit, ac ne Paulum quidem. At magnum veritatis argumentum est, aliquid omnibus videri, vt dixit Cassianus^e. Solos Hæreticos pro coæquatione Pauli & Petri sollicitos fuisse, præmissi Lutherus & Caluinus superiore sæculo, in eam curam incubuere. Nuper Rainoldus Anglus pro eadè coæquatione fategit, nec non M. Antonius de Dominis, quem Aduersarius studiosè expilauit. Neque me latet, quod eius Symmistæ reponere soleant, cum de consensione cum Caluino circa libertatis humanæ naturam, vel exsolutionem, & alia quædam nobis, ac Sectarijs contro-

uerfa.

uerfa reuincuntur. Extremum enim per fugium habent, in illis, quæ apud S. Cyrillum leguntur in Commonitorio ad Eulogium^a. [Dicendum est, non planè omnia, quæ hæretici dicunt, fugienda esse & recusanda. Nam multi ex illis, ea confitentur, quæ & nos confitemur: vtpotè Arriani, cum Patrem omnium conditorem, ac Dominum esse dicunt. An consentaneum erit, vt ob eam causam tales confessiones fugiamus?] Præiuerat Origenes^b, qui id ait esse, quod de sanctificatis batillis æreis sacrilegorum, proditum est in Numeris^c. Et idem habet in Ecclesiæ, ac Synagogæ altercatione Giselbertus. Annuo, non omnia Hæreticorum dicta sordere errore; sicut neque omnia malorum opera inficiuntur malitia. Sed in ijs, quæ Hæretici non malè dixerunt, neminem Catholicum habuere contradictorem. At in hac SS. Petri & Pauli cœquatione, nemo Catholicorum est assensus. Sôli Hæretici eam effutiuerunt.

^a alijs ep. 30.
^b homil. 8. in Num.
^c cap. 12.

16. Causabitur Aduersarius, se calumnia grauari. Cōtestabitur longè se ab hæreticis abesse. Id quod præsertim ex postulat, cum de consensione inter ipsum, & Marcum Antonium de Dominis criminatio ingeritur. Audio. Sed eo sollicitiùs moneo, simplices Catholicos, vt videant quomodò cautè ambulent, & cui se credant, quemue cauere debeant attentè perspiciant. Negat Sanctus Cyprianus^d. [Ea sola metuenda, quæ subruendis, ac deijciendis Dei seruis, aperta impugnatione grassantur. Facilius cautio est, vbi manifestior formido est, & ad certamen animus ante præstruitur, quando se Aduersarius profiteretur. Plus metuendus est, & cauendus inimicus, cum latenter obrepit, cum per pacis imaginem fallens, occultis accessibus serpit, vnde & nomen *Serpentis* accepit.] Alia addit in eandem sententiam. Quibus affinia habet S. Ambrosius^e, & agens cum Ruffino Sanctus Hieronymus^f.

^d lib. de unit. Eccles. initio.

^e 5. Hexam. cap. 8.
^f Apol. 2. sub fin.

P V N-

PUNCTVM XII.

*Calumniosè Parisiensibus Theologis indiscriminatim
impingi, & cuius aut alterius pruriginosi in-
genij hac in parte abortionem.*

CONSULTO, cum dixi Doctores Ca-
tholicos omnes Paulum Petro subijce-
re, nec eum pro Ecclesiæ capite habe-
re, dimisi ferè Theologos Parisienses,
vt de eis seorsim agerem. Nam etiam
Aduersarius, integrum caput eis addi-
xit ^a, hoc titulo præfixo. *Doctores Parisienses docent SS.
Petrum & Paulum fuisse Apostolorum capita, & ad clauum
Romane Ecclesiæ ambos sedisse, omnesq. Pontifices ad hanc
diem, iisdem in ea ipsa S. de successisse. Quandoquidem
Titulus iuxta Philippum Abbatem ^b dicitur quasi Titan,* <sup>b in mor. in
Cant. sub iuit.
c lib. 1. in Gen.
d in præfat.
variat.</sup>
id quod etiam habet Rupertus ^c (meliùs Cassiodoro ^d,
totius orationis breuissima vox appellatur.) cum primum
in eum titulum incidi, Centurias, aut etiam Chiliadas
Doctorum Parisiensium pro S. Paulo Ecclesiæ capite ex-
hibitas, concepi animo, veritus ne quod sæpè audire,
memini, & pluribus in oris increbuisse constat, longè
communissimo Theologorum Parisiensium suffragio,
communita videretur hæc de bicipiti Ecclesiæ nouitas,
aliæuè nonnullæ ex iisdem fusæ ingenijs, quarum dam-
natio est in ianuis. Subiui caput prædictum, & ad reces-
sum vsque peruaſi, & pro centurijs chiliadibusque Do-
ctorum, duos reperi; Ita planè; duos omnino, Gene-
brardum, ac Feuarentium, qui quanta fide allegentur,
mox subijciam.

2. Damnaui illicò, non iustum timorem meum, qui
timuiffem vbi non erat timor. Nec tenuiter confirma-
tus

tus sum in iudicio, quod pridem euulgavi, de eorum hallucinatione, qui pruriginis vnius, aut alterius ingenij cum omnibus Gallis Doctoribus, (quos inter eminent Parisienses) statuunt esse communes. Quasi non habuisset etiam Italia, habuisset Germania, habuisset Hispania, erroneas ac nugiuendos, quorum deliria, gentis vniuersæ Doctoribus nequaquam adscribuntur. Aut quasi excidisset animo, sapiens monitum Nazianzeni^a, Chrystomi^b, Isidori Pelusiota^c, Theodoret^d, ac quoad Ethnicos sapientes, Epicteti, Arriano referente. Indignum esse pronuntiant hi sapientes, cum quis ex Ordine quopiam aliquid admittit indignum (v.g. ex ordine Sacerdotum, aut ex Doctorum ordine) transfundere illic eam noxam in reliquos eiusdem Ordinis; & communiter omnibus propriam vnius labem illinere. Id ipsum meritissimè in plerisque hoc tempore agitatæ difficultatibus Theologicis expoſtularim, pro Parisiensibus Theologis, quibus à non paucis malè rerum conscijs, indifferenter tribui sæpè audio, quæ vni, aut alteri scabioso ingenio, cæteris neque cooperantibus, neque applaudentibus excidunt.

3 Non inficior, vt magna corpora suos plerumque nauos habent, nouandi impetiginem in paucis quibusdam è Theologorum Parisiensium corpore, huiusmodi iudiciorum nonnullam causam præbuisse. Ex quo enim contigit, ingenia quædam velamen habentia malitiæ libertatem, eò prorumpere, vt specie insistendi antiquæ traditioni, per ipsos (scilicet) solos, nunc primùm per assiduam veterum Scriptorum peruolutionem deprehensæ, omnia ad captus sui, atque iudicij amissim dirigere tentarint; auditæ in Gallia sunt sententiæ, nec sine turbinibus iactatæ, quas certum est ferri non posse. Quis enim valentissimus licet stomachus concoquat ea cruda placita, *Voluntarium & liberum, idem esse. Nullam*

davi

a orat. 74.

b homil. 4. de
vision. Esaiæ.

c lib. 2. ep. 53.

d lib. 3. ep. 242.

e lib. 12. con-

tra Gr.

f lib. 4. Arria.

cap. 8.

dari gratiam sufficientem. Deum ex se ipso velle, aliquos perire. Christum non esse mortuum pro reprobis, non modo quoad efficaciam, sed etiam quoad sufficientiam. Exprompsi circa alia quædam, sed notanda & suffigenda huiusmodi Nouitatum capita, sensum meum in Antemurali prestructo Historiolæ S. Ioannis Benedicti. Vnde tantum cordolium vnus cuiusdam, digni potius, qui Synagogæ Libertinorum, quàm cætui Lectissimorum Doctorum accenseatur, vt solita conuiciandi prodigalitate, opellam illam meam prosciderit. Hunc & perpaucos eiusmodi, visos fateor occasione dare rudibus rerum Parisiensium, existimandi, Theologos Parisenses indiscriminatim, aut maxima saltem ex parte, improbatis passim alibi, & re ipsa vbilibet improbari dignissimis, Theologicis placitis inharere. Inter quæ occupat non postremum locum, hoc quod excutimus de S. Paulo Ecclesiæ capite, & bicipiti mystico Christi corpore. Et fortè accessit temporum iniquitas, qua gens in gentem mota, & regnum in regnum, procliue est, vt feratur in dehonestationem nationis vniuersæ à qua dissidet, aut eorum, qui in illa micant splendidiùs: cuiusmodi certè quoad sacram doctrinam sunt inter Gallos, facultatis Parisiensis Theologicæ Doctores, & antiquitate Academia, & Doctorum insignium ijs pridem conscriptorum vbertate peruenerabiles.

4. Quacunque verò demum ex causa, cis Alpes, aut trans Pyræneos, hæc de Theologis Parisiensibus persuasio increbuerit, quoad biceps Ecclesiæ corpus, dedocendi sunt errorem, qui eo laborant. Tantum enim abest, vt hæc bicipitis Ecclesiæ corporis monstrositas, pridem ab Hæreticis iactata, recens verò Parisijs ab vno, qui ater albusne sit ignoratur, clandestinè proposita, arriserit indiscriminatim Parisiēsis Theologis, vt potius ne vnus quidem bonæ famæ Doctor, proferri possit ex nomine,

A a qui

qui ei sit astipulatus. Consultò dico *bonæ fame, & qui ex nomine designari possit.* Quia Anonymus cum quo ago, tametsi in speciem saltem, Catholicus habetur, & colore maiestatem Romanæ Ecclesiæ amplificandi, obduxerit huius nouitatis inuectionem, tamen multiplici aliarum macularum circa doctrinam nõ sanam infamia flagrat: id quod superuentura dies, reuelatura censeatur: & tanquam lucifuga cognosci ex nomine noluit, deligens sub sipario latens, tētare si hæc clancularia Pontificiæ Maiestatis suffossio, ex voto cederet. Sciens dico, & postea planum faciam ^a, latere in hac herba anguem. At digni Parisiensis laureæ decore omnino multi, aut etiam ferè omnes, palam & publicè sua sensa efferre non erubescūt, & Catholicæ doctrinæ hodièque adhærent constantissimè, conclamantque in hanc nouitatem; sanctè æmulati maiores suos, eximios eiusdem facultatis Theologicæ Magistros, qui pridem explicatissimè tradiderunt veritatem Catholicam pro qua satago. Nam quod Genebrardus & Feuarentius, dicuntur nouitati contrariæ adstipulati, & repelli posset, reponendo, quid duo inter alios tantos? Et meliùs repellitur, negando viros illos & scriptis & factis insignes, eiusmodi somnia somniasse.

5. Genebrardus sanè idcirco allegatur ab Aduersario, in sui falsiloquij testem, quia in Opere de restituendis sacris electionibus per Clerum, & nominationibus Regijs excludendis, dixit, S. Clementem fuisse SS. Petri & Pauli discipulum, ac successorem; & sperare se, Clementem VIII. Clementis illius & Petri ac Pauli successorem instauraturum, quæ post Clémentem I. conciderant. Non plura ibi, aut alibi pro S. Paulo Ecclesiæ capite Genebrardus. Quomodo autem ea ad SS. Petrum & Paulum successio, accipienda sit, cum distributione accommodata, vt scilicet ad vnius potestatem, ad alterius studia successisse dicatur Clemens, sæpè sæpiùs dictum est.

Reue-

a. infra punctum
15.

Reuera porro hunc fuisse Genebrardi sensum, nec venisse ei in mentem primatum S. Pauli, & exæquationem cum Petro, manifestum est ex Opere eius Chronographico, vbi circa annum à Christo 32. describens ex instituto Itinerarium S. Petri, & Romanam commorationem, inibique gesta longè ante S. Pauli eodem aduentum, sic habet. [Petrus Paulo Apostolo maior, ex Theophilacto ad Galat. 1. Sanctorum Apostolorum Dux ὁ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων ἡγούμενος Πέτρος ex Cyrillo hom. 8. ἐν ταῖς ἑορτασικαῖς ἡμερίαις. Discipulorum vertex (principalis) τῶν μαθητῶν κορυφαῖος. Ex Dionysio Eccl. Hierarch. cap. 5. κορυφαῖος τῶν Ἀποστόλων ex Epiphanio in Anchorato. Apostolorum Pontificumque Præsul, ex Marcellino Comite sub finem Chronici. Apostolorum primus ex Augustino lib. 1. contra Iulianum cap. 2. Primum vniuersale membrum. Paulus autem, Ioannes, Andreas singularum plebium capita, ex Gregorio lib. 1. Epist. 38. Apostolorum caput ex Optato lib. 2.] Hæc omnia ibi, de Petri solius primatu, etiam supra Paulum Genebrardus. Et audet Aduersarius, in tanta luce cæcutire, & verbulum vnum obtortum, ex loco vbi doctissimus ille, & Catholicissimus Antistes, omnia alia agebat, obtrudere ad persuadendum, fuisse S. Paulum caput Ecclesiæ ex mente Genebrardi?

6 Allegabat præterea Aduersarius pro sua nouitate Feuarentium ad lib. 3. Beati Irenæi ^{a cap. 3. nu. 8.}, quia retulit verba eiusdem S. Patris, asserentis Ecclesiam Romanam conferuare traditionem viua voce acceptam a SS. Apostolis adhuc clauum eius regentibus: quorum præ cæteris Apostolis tam sunt eximia charismata, tam singulares dotes, tam magni in mystica hac nauis fabricanda labores, quorum inquam conuersatione, voce & institutis, velut sacris anchoris, inter tot fluctus & aliarum Ecclesiarum ruinas, Romana tuta saluaque hætenus

permanferit. [Ex his Feuardentij verbis , infert Aduerfarius, liquidò conftare de S. Paulo Ecclefie capite, æquè ac S. Petro . Et verò ex Feuardentij mente in verbis illis abdita, horum Apoftolorum vterque longè magis quàm aliquis posteriorum Pontificum fuit caput Ecclefie. Neque enim hi quantumuis probè iam vita functi, fuffinent & fulciunt Ecclefiam ad finem vsque sæculi, fed id proprium eft SS. Petri & Pauli , tanquam fupra omnes posteriores Romanos Pontifices euectorum , quippè Patrum & authorum Romanæ Sedis .

7 Hæc Aduerfarij illatio, poteft fufpicionem mouere, non agnofci ab eo prorfus eandem poteftatis Pontificiæ plenitudinem in posterioribus Pontificibus Romanis , quæ fuit in S. Petro : quod docere , forderet errore. Quamuis enim verum fit , S. Petrum , post mortem eo potentiùs firmare interceffionibus fuis Ecclefiam Romanam , quo apud Deum eft acceptior : tamen ex quo coelo post mortem eft illatus , non gubernat immediatè Ecclefiam , vt Aduerfarius ex fuo Claudio Taurinenfi ^{a apud Dur-} potuit difcere. Totam autem poteftatem quam viuens à Chrifto acceperat , transfudit in fucceffores . Sicut hi cum sanctè moriuntur , poffunt è coelis pro rata gratiæ qua apud Deum pollent, fuffragijs fuis munire ac firmare Ecclefiam : tota autem poteftate Pontificia qua hic potiebantur , fe exuunt, eamque à fucceffore potiundam relinquunt, plenam & imminutam. Viderit ergo Aduerfarius, quæ myfteria verbis illis Feuardentij inædificarit, circa SS. Apoftolorum vita iam functorum officia in Ecclefiam .

8 At quod ex iisdem verbis eruit , de Feuardentij mente S. Paulum fuiffe Petro æqualem , & vna cum eo caput Ecclefie , viderit ipfe quomodo confirmet . Nihil enim tale ex fua mente habet Feuardentius : & vnum verbulum , quod ex S. Irenæo interferit , fatis fuperque

est

est expeditum. Cœteroquin suppetunt ex Feuarden-
tio, quæ germanæ eius sententiæ attestentur. Extat eius
Commentarius in vtramque B. Petri Epistolam. Vtro-
bique tam luculenter ac splendidè, folius B. Petri prima-
tum tradit, eumque omnibus Apostolis, Paulo non ex-
cluso præfuisse confirmat, vt non possit fortiùs apertiùs-
que ea Catholica veritas proponi. Nominatimque ad
titulum posterioris Epistolæ, etiam ex Caluino, supre-
mam S. Petri solus præfecturam demonstrat, & D. Pau-
lum quamuis de coelo edoctum ad Petri cortynam ne
in vacuum curreret, & apud alios fide vacaret eius præ-
dicatio, confugere adactum, extendit. En qua fide Ad-
uersarius, pro S. Pauli primatu & coæquatione cum Pe-
tro, adducit Feuardenrium. Oportuerat reconditos ali-
quos authores, qui consuli non possent, & reuinci falsi-
tatis eorum infidelis allegatio, producere testes nouæ
doctrinæ.

9 Non habuit Aduersarius è tot Doctorum Parisien-
sium millibus, quot claruerunt ab anno Christi circiter
oçtingentesimo, quo ipse vult institutam Parisiensem
Academiã, quem allegaret pro sua nouitate, præter
hos duos Recentiores, & quem laudibus cumulat, ac
inter institutores Parisiensis Academiæ reponit, Clau-
dium Taurinensem. Quanti esse debeat hoc Academiæ
decus, intelligitur ex supra annotatis, de foedis hæresi-
bus huius Claudij, deque Romani Pontificis Paschalis
aduersus eum concitatione ob eam causam, vt ex Iona
Aurelianensi, & Dungalo retuli. Itaque Aduersarius si
honori matris Academiarum consultum voluisset, præ-
terisset propudiosum hunc authorem, ac fundatorem,
è quatuor vt volunt, (nam negat, & meo iudicio rectè,
Henricus Canisius^a) è Bedæ disciplina eductis, euoca-
tisque ex Anglia in Galliam. Nam quamuis id tradat
Paulus Æmilius sub finem vitæ Caroli Magni, constitu-
tam

^a ad 23. Alen:
si Epistolam.

a lib. 1. c. 72.

b cap. 1.

tam primùm à Carolo Academiam describens, & fauēt,
 quæ ex eius Decretis referuntur in Capitularibus^a de
 quo item alia videre est apud Claudium Hemeraum in
 opere de Academia Parisiensi qualis primùm fuit in in-
 sula, & Episcoporum scholis^b. Tamen res est satis ob-
 scura; nec de Academia à Carolo vel institutæ, vel re-
 stitutæ primis authoribus, satis liquet. Et vt liqueret, præ-
 stiterat, probrosus hominem, nec nisi bonorum dete-
 statione dignissimum, præterire, vel non nisi quæ solent
 eiusmodi homines, cautione referre. Tantum abest, vt
 quod fecit integro capite Aduersarius, debuerit ab eius
 autoritate præsidium peti nouitati quàm excutimus.

10 Quando igitur nõ habuit Aduersarius, quos è Pa-
 risiensi Academia suffragatores appenderet, age ex im-
 menso numero Doctorum eiusdem Academiae, seliga-
 mus nonnullos, quos pro solius S. Petri primatu stetitisse
 sit extra dubium. Alcuinus, cui potius quàm Claudio
 Taurinensi, decus institutæ Parisiensis Academiae tribu-
 tum velim, varijs Epistolis, vt in tertia, quæ est ad Dau-
 dem Regem (quo nomine designat Carolum Magnum,
 sicut nomine Salomonis, Ludouicum eius filium:) & in
 27. quæ est ad Leonem III. Papam, ac in 28. quæ est ad
 Adrianum I. Soli B. Petro Apostolorum Principi com-
 missam vniuersam Ecclesiam agnoscit, & Apostolicam
 sublimitatem (sic appellat Romanum Pontificem) inter
 tres personas in mundo altissimas, recenset primo loco,
 eò quod B. Petri Apostolorum Principis sedem teneat.
 Quo item nomine, supremam Romani Pontificis in Ec-
 clesia auctoritatem, exclusa cuiusuis pari potestate,
 commendat. Similia iterat Epist. 34. quæ est ad Petrum
 Mediolanensem Archiepiscopum.

11 Petrus Lombardus, Scholasticæ Theologiæ pri-
 mus inter Latinos (Ioannis Damasceni inter Græcos imi-
 tatione) ordinator; inter Parisienses Doctores micuit.
 Eius

Eius sententia de Paulo infra Petrum locato, apertissime legitur in expositione capitis secundi ad Galatas, cum agit de humilitate S. Petri, qui sustinuit ab inferiore corrigi: exemplum (vt ait) quibusuis Pastoribus præbens. vt non dedignentur sicubi à recto deflectūt, etiam à posterioribus, siue inferioribus corrigi.

S. Thomas Aquinas, qui item Parisiensis Doctor fuit, binis locis supra annotatis, disertè & citra ambiguitatem omnem, S. Paulum subijcit S. Petro, vt subditum. Et addenda sunt, quæ agens aduersus errores Græcorum ex S. Cyrillo refert, & approbat^a, de commissa soli Petro, & nulli alij, plena in vniuersalem Ecclesiam potestate.

12. Ioannes Charlierius, à natali solo dictus *Gerson*, vir sua ætate, & pietatis & doctrinæ laudè clarissimus, disertè in hoc negotio est contra Aduersarium. Possem ex eo proferre benè multas; sed vnus, aut alter locus sufficiet. Sermone de Circumcisione Domini habito coram Papa, Tarascone^b, ait S. Petrum fuisse Papam, Sanctum verò Paulum fuisse S. Petri Cardinalē. Et multo adhuc depressius locat S. Paulum præ S. Petro, Tractatu de appellatione à iudicio Papæ, vbi S. Petrum agnoscit fuisse summum Pontificem, Sanctum verò Paulum ait fuisse eius Theologum; cui in officio Prædicationis successerint posteriores Theologi. Ex his dijudicandum relinquo, an Gerson censuerit S. Paulum esse æqualem Petro in Ecclesiæ regimine. Idem serm. de SS. Petro & Pauloc, agens primùm de S. Petri laudibus, extollit [Excellentiā suā dignitatis & prælaturæ, in hoc quod Deus constituit eum Magistrum, & Principem vniuersalis suæ Ecclesiæ, non eo quod omnes alij, siue Apostoli essent, siue discipuli, imò & Domina nostra illi subdebantur, habuitque summam authoritatem claudendi & aperiendi paradisum.] In consequentibus, prælongum elogium contexit S. Paulo, à sapientia & perpeffionibus, ac miraculis:

lis: de Pontificatu autem, qui maximè memorandus
fuiſſet, ne verbum quidem .

13 Ioannes de Turrecremata natione Hispanus, ſed
Doctor Pariſienſis, vt ſcribit Ciaconius agens de eius pro-
motione in Cardinalem, Theologus fuit in Baſileenſi &
Florentino Concilio clariffimus, ſcriptis verè illuſtriſſi-
mus. Tàm clarè verò; tamque explicatè tradit, quod in-
tendimus, vt non potuerit explicatiùs & clariùs. In ſum-
ma itaque de Eccleſia lib. 2. c. 13. diſcutiens argumen-
tum quoddam aduerſùs primatum S. Petri, ductum ex
cap. 2. ad Galat. vbi S. Paulus negat, primores Eccleſiæ,
ac in ijs S. Petrum, quicquam ſibi contuliſſe, aliaque ha-
bet ſuam cum Petro æquiparationem præferentia; re-
ſpondet Turrecremata, Paulum quidem nihil accepſiſſe
à Petro; quoad inſtructionem & doctrinam fidei, quæ
Paulo à Domino infuſa fuerat; fuiſſe item Paulum im-
mediatè à Chriſto electum, æquè ac Petrum. [Non au-
tem dictus eſt Paulus, par Petro in poteſtate Iuriſdictio-
nis; quoniam non latebat ipſum Paulum, Petrum eſſe
caput Eccleſiæ; vnde eum vocat *Cephas*, quod *Caput* ſe-
cundùm linguam Græcam ſonat, vt dicit B. Iſidorus.
Cœterum licet Paulus non immediatè à Petro Apoſto-
latus officium ſuſceperit, ſicut nec alij Apoſtoli, ſed à
Chriſto immediatè, non ſequitur, quod B. Petrus, non
fuerit Pauli, ſicut & aliorum Apoſtolorum princeps &
prælatus. Sicut enim ſuperiùs in capite præcedenti dixi-
mus, licet poteſtatem Chriſtus reliquis Apoſtoliſ
contulerit, in ordine tamen ad Petrum contulit eis, cui primò
ſingulariter ait, *Tibi dabo claues regni cælorum*.] Hæc &
alia ibi in eam rem Turrecremata, addens cum Nico-
lao Gortam, quæcunq; apud Paulum ſonant eius æqua-
litate cum Petro, accipienda eſſe de paritate quoad
munus prædicationis, non autem quoad officium præ-
lationis; & de paritate quoad poteſtatem ordinis, non
au-

autem quoad potestatem iurisdictionis.

14 Remundus Rufus (est ipse quoque Parisiensis Doctor supra Iurisperitum quanquam id maxime agebat) Theologus, egregio opere aduersus Carolum Molinæum pro defensione dignitatis Pontificiæ à Molinæo, tunc Hæretico impetitæ, disertè agnoscit, S. Paulum non fuisse autoritate æqualem S. Petro, sed fuisse eius subditum : & quod aliquando collega S. Petri dictus est, accuratè exponit, non esse intelligendum de æqualitate quoad potestatem, sed de societate laborum in Euangelij disseminatione, & mortalium aggregatione ad Christum. Ait quidem Remundus, vtrique Apostolo succedere Romanos Pontifices, & per vtrumque coaluisse in vnâ Sedem Romanam Iudæorum, ac gentium Principatum. Sed hoc dicit tantum ex suppositione non concessa, quod vterque Apostolus suam Præfecturam haberet separatam, Petrus Iudæorum, Paulus gentium. Absolutè autem, & ex sua mente agendo, neque eas præfecturas separatas cuique horum Apostolorum assignatas agnoscit, neque admittit Paulū esse Petro æqualem, sed planè statuit esse subditum S. Petro.

15 Recentioribus eiusdem Parisiënsis Academiæ Magistris, pro S. Petro, solo supremo dum vixit Ecclesiæ Rectore certantibus, abundamus; & quidem viris insignibus, & omni elogio superioribus; Philippo Gammachæo, Andrea Duuallio, Nicolao Coëffeteau, Michaele Mauclero, ac vt alios omnino multos reticeamus, visæ mihi hîc Romæ sunt, de hoc argumento duorum eximiorum Parisiensium Scriptorum lucubrationes Caroli Francisci d'Abra, de Raconis, Vaurensum Episcopi, & Isaaci Haberti, Episcopi Vabrensis. Vterque doctrinæ & flagrantis pro Dei Ecclesiæ zeli laudem, quam anterioribus scriptionibus compararat, ea scriptione cumulauit. Ex lectione verò libri damnati, agnoui virum de Theologia

Scholastica optimè meritum, Dominum Petrum à S. Ioseph, cum alijs egregij Scriptoris dotibus optimè instructum, tum scriptionis pelluciditate vitro splendidiore singularem; in hoc ipso argumento stylum exercuisse. Sed quod illud eius opus ad manus meas non peruenerit, illius lectione (quod auide fecissem) frui non licuit.

16. Quid verò capitatim appendo Doctores Parisienses, cum possint omnes simul, & in coetum adunati, huc aduocari? Extat Censura proximè superioribus annis à facultate Theologica Parisiensi lata, contra Marcum, Antonium de Dominis; quæ in biceps Ecclesiæ corpus æquè intorquetur. Hæc erat propositio prima Marci Antonij de Dominis ex lib. 1. de Repub. Eccles. cap. 2. nu. 18. [Disparitas potestatis inter Apostolos, est humanum inuentum; in sacris Euangelijs, & diuini noui testamenti scripturis minimè subsistens.] Censura facultatis Parisiensis de ea propositione, hæc fuit. [Hæc propositio est hæretica & schismatica, de iurisdictione Apostolica ordinaria, quæ in solo S. Petro subsistebat, intellecta.] Altera propositio Marci Antonij de Dominis ex lib. 4. c. 6. eiusdem operis, hæc erat. [Petrus non habuit quicquam peculiare, in quo ei dari debeat, magis quàm coeteris simul omnibus, successio.] Hanc propositionem sic suffixit facultas. [Hæc propositio est hæretica, schismatica, & Hierarchici ordinis perturbatiua.]

17. Ex his manifestissimè habetur, cadere in Doctores Parisienses eo nomine dignos, decus quod Sanctis Apostolis tribuit Faustus Apolloniadis Episcopus, scribens ad Petrum Fullonem. [Scis, Apostolos non fuisse præceptores in nouitate?] Liqueat, inquam, similiter Doctores Parisienses non esse Præceptores tradentes noua, quod tanto studio cautum volebat Vincētius Lyrinensis. Ac proindè vnus, aut alter ex eo coetu, à coeteris palam improbat, non plus suum dedecus affricant alijs, quàm

quàm Iudas scelus suum Apostolis collegis : vel quàm Lucifer Michaeli & Sāctis Angelis, cum quibus in vnum coetum aliquando coaluit.

P V N C T V M X I I I .

Salus ex inimicis ; ab Ethnicorum & aliorum quorundam Ecclesiae hostium testimonio de S. Pauli ad S. Petrum subiectione.

NON leue Catholicae doctrinae munimen existimare soleo, quod ex hostium eius testificatione desumitur. Sic demonstrare memini tractans iustam confixionem librorum, etiam Luciani ac Celsi Epicuræi, & aliorum quorundam Ethnicorum scriptiones, quibus nostros ritus, aut sensa deriserunt, non parum commodasse Ecclesiae, in firmandis veris dogmatibus. V. g. apud Lucianum ridetur mysterium Trinitatis, & cultus sanctarum imaginum. Ethnicus apud Minutium, in simulat idololatriæ impensæ Sacerdoti, procubitum fidelium ad eius genua, inter confitendum. Ibidem, & apud Tertullianum, atque Athenagoram, obijeitur Christianis pabulum ex carnibus infantis farre contectis quæ est perspicua veritatis Catholicae confirmatio. Neque enim hisanniones irridebant, nisi quod apud Christianos receptum nouerant. Sic gloriosè Satan suismet armis prostermitur. Nam vt est apud Eucherium ². [Validis absc- ^{a homil. 2. de pasch.} que dubio nititur priuilegijs, qui causam de Aduersarij afferit instrumentis, Speciosa victoria est, contrariam partem chartulis suis, velat proprijs laqueis irretire, &

testimoniorum suorum vocibus confutare; & æmulum
telis suis euincere, vt pugnatōris sui argumenta, suis pro-
bentur utilitatibus militare. ¶

*a epist. ad Au-
g. 11.*

2 Non dissimiliter ergo in re nostra, suppeditatur va-
lidum argumentum receptissimi sensus priscorum fide-
lium, de S. Petro solo Primatē, & ipsius etiam S. Pauli su-
periore, ex eo quod Porphyrius, referente D. Hierony-
mo ^a reprehendat D. Paulum, quod in causa legalium,
procaciter & arroganter egerit, reprehendens S. Petrum
superiorem suum, vt habetur ad Galat. 2. Bene est, quod
intercidit opus Iuliani Apostatæ contra Religionē Chri-
stianam; nec S. Cyrillus, qui ex eo plerasque plagulas suæ
confutationi intexuit, in hac parte Iuliani verba exscri-
psit, sed tantum dixit, hypocrisim B. Petri à Paulo fuisse
iugillatam. Nec dubium, quin Paulum quoque, eadem
ex causa, ex qua Porphyrius, allatruerit Iulianus: nem-
pe ob Paulo affectam procacitatem in sui superioris re-
prehensione. Ego in præsentia, quomodo Paulus Pe-
trum arguerit, non moror; nec an verè Petrus in eo fa-
cto peccauerit. Tantum dico, Porphyrium, ex tunc vi-
gente communi sensu Christianorum, agnouisse, S. Pe-
trum fuisse S. Pauli superiorem, & idcirco Paulum no-
tasse arrogantia, & procacitatis, quod superiori suo au-
sus fuisset resistere in faciem, quo nihil potuit commo-
dius proferri ad stabiliendam per externa testimonia, ve-
ritatem Catholicam pro qua satagimus.

3 Et quia Theodoretus in Dialogis, post comproba-
tam ex Patribus veritatem Catholicam, hæreticos sub-
textit, quos eidem quoque suffragatos esse contingebat,
Ethnicis adiungam etiam hæreticos: qui tametsi vt plu-
rimum, toti sunt in deprimendo S. Petro, & æquiparan-
dis ei omnibus Apostolis; ramen veritate conuicti, ali-
quando agnoscunt S. Petrum esse superiorem, & alijs
Apostolis; & nominatim S. Paulo. Atque ita verum-

com-

comprobatur illud Basilij ^a. Ipsi sapè, qui operantur mendacium, rerum perspicuitate coacti, etiam nolentes veritati attestantur. Nam & Dæmones non faciebant opus Euangelistarum. Sed cum lucem veritatis non possent non respicere, clamabant, *Scimus quia tu es Sanctus Dei.*] Igitur vt supra indicaui, Calvinus quoque agnoscit S. Paulum subiacuisse S. Petro, atque adeò non fuisse ei parem potestate. Habet hìc profectò locum, quod Faustum eiusque partiaros, cum prorsus alienis à fide componens Claudianus Mamertus ^b aiebat. [Acriùs ^b lib. 3. de *Stu-* ^{tu} *animorum* ^{cap. 9.} isti (alieni) abstrusas rerum rationes ingressi sunt, quàm non nulli nostrates, qui cubicularijs disputationibus, de sublimium indage causarum, aliquid soporiferum in lectulis oscitantes, perpellente copia tepentium nænarum, stolido laudatore veteras anilium opinionum suspiciones edormiunt.] Acriùs, inquam, peruasere Scripturas, & traditionem de Monarchia Ecclesiasticæ

Hierarchiæ hi exteri, quàm hi in speciem salutem Catholici, maioris partis, & veterum, & nouorum hæreticorum in hoc negotio Sectatores; quatenus alium Apostolum quoad potestatem in Ecclesiæ regimine, æquiparant cum B. Petro, de summo gradu exturbato.

*Absolutio Controversiæ . Cur providente Deo, S. Paulus,
non item S. Petrus, reciso capite vitam finierit,
ex dictis estimatum .*

I **A** B V N D E', & rationibus, & Sancto-
rum, ac Doctorum omnis generis ma-
nifesta suffragatione, euictum videtur,
S. Paulum non fuisse Ecclesiæ caput,
& zelum pro maiestate Romanæ Ec-
clesiæ, ex successione in vtriusque Apo-
stoli dignitatem, non esse secundum scientiam. Id quod
interposita his ipsis diebus Sedis Apostolicæ definitione,
adeò deinceps ratum erit apud Catholicos, vt nulla sit
futura de eo dubitatio: cum ipse Pontifex, post rem ritè
discussam, & adhibita omnia requisita ad responsum ex
cathedra datum, pronuntiauerit hæreticum, statuere
S. Paulum caput Ecclesiæ, non subordinatum S. Petro.
Et meritò ita pronuntiatum est, quia cum S. Paulus in-
ter oues Christi numeretur, non potuit non subijci vni-
uersali omnium Christi ouium Pastori: ac proindè non
fuit caput Ecclesiæ, sed membrum sub capite; ac si licet
ex antiquo Romano vsu loqui, fuit capitis minor.

Hinc verò adducor vt existimem, certo consilio pro-
uidisse Deum, vt S. Paulus capite minutus vitam finierit,
non item S. Petrus. Id enim per antiqua traditione, & re-
ferentibus priscis authoribus compertum habetur. S. Pe-
trum capite deorsum verso, cruci confixum esse, quic-
quid fabulinus Calvinus garriat, dicens eam narratio-
nem esse fabulosam; quod magnæ impudentiæ iure no-
tat Maldonatus^a. De Sancto autem Paulo, eadem tra-
ditio, & multa veterum testimonia, confirmant quod
dixi.

^a in cap. 27.
Ionn.

dixi. Videtur autem hac in parte humanum consilium longè à diuino discrepassè. Neque nouum est, vt in pœnarum irrogatione per homines, aliò spectent homines, aliò Deus, eam irrogationem siue volens si absque peccato fiat, siue permittens, si sit cum peccato coniuncta. Ita notum est ex Cruce Christi, quæ de Iudæorum malignissimo cõsilio, ad Christum infamia & probro respergendum pertinebat, quia maledictus omnis, qui pendet in ligno. Ex Dei autem consilio, vt varij Patres apud Toletum ^a, & Malonium ^b considerarunt, genus illud supplicij ad significandum Christi à terra exaltationem, & omnium ad ipsum subuectionem, referebatur. Idem igitur circa martyrum cruciatus contigisse ambigere non licet, præsertimque circa cruciatum SS. Principum Apostolorum, qui inter martyres eminent, attento gradu ipsorum, & bona confessione.

2 Et Sanctus quidem Petrus, attento consilio humano, eo seruili & turpissimo necis genere, vt monstrat fuse Gretserus ^c, idcirco cecidisse videtur, quia habebatur persona vilis. At Crux, erat supplicium infimæ sortis hominum, quo in ciues abstinabatur; vt idcirco Tullius in Verrem conclamet, quod ciuem Romanum egisset in Crucem. Magna enim ratio habebatur conditionis personarum, in admetiando ei supplicij genere, vt Petrus Faber ^d in Semestribus obseruauit, & notauerat quoque Philo, scribens in Flaccum: vbi refert, flagrorum quoque fuisse differentiam, pro Cæsorum conditione, apud Lictores Ægyptiorum, dictos *Spatophoros*. Ex hoc ergo vsu discriminandi in supplicij irrogatione nobiles à plebeijs, S. Paulus ense impacto cecidit. Sanctus verò Petrus clauifixione in Cruce. Et fortassis inter varia alia supplicia, quibus vterque consentaneè ad gradū & conditionem suā perire potuisset, delecta est quoad vtrumque mortis irrogatio per ferrum, vni impactum, alteri

ada-

^a in c. 3. Ioan.
annot. 22.
^b ad Pileotū
de sacra syn-
done cap. 2.

^c lib. i. de Cru-
ce cap. 38.

^d l. vnic. c. 17.

^a par. 2. cap. 1.
m. 6.
^b ad cap. 21.

^c lib. 1. histor.
cap. 25.

^d in Apolog.

Factum, ne indemnes euaderent. Plerumque enim aliorum suppliciorum illatio, non perdebat Martyres. *Causam protuli in Opere de Martyrio*^a, & tractatur etiam à Malonio ad Palæotum de sacra Sindone^b. Quid si ergo, ut certa esset mors horum Sanctorum, nec per magiam, cuius ob prostratum, & superatum Simonem suspecti fuerant, subducerentur morti, delectum est genus illud supplicij? Sicut etiam ea ex causa (quod item circa hos Sanctos feruatum est) ad præpediendam vim Magiæ, credebant Ethnici, valere supplicij irrogationem sub dio, ut intelligitur ex Beda^c. Prima tamen ratio proposita, videtur verisimilior. Fortassis enim ea Martyrum per alios plerumque cruciatus illæsiõ, atque indemnitas, præterquam à ferro, humana libertate admoto, non innotuerat in illis Ecclesiæ, veluti cunabulis, ac propè primordijs martyriorum, quorum dedicator Romæ Nero fuit, ut Tertullianus^d testatur. Itaque verisimilius est, homines; Paulum gladio, Petrum Cruci addicentes, habuisse tantum rationem conditionis vtriusque personæ; ita ut Paulus, quia ciuis Romanus erat, enscaderet, quod ea mors habeatur nobilitati accommodata: Petrus verò, quia vilis persona habebatur, cruce triumpharet.

3 At Dei consilium aliud fuisse videtur. Nimirum ut B. Petrus insinuaretur esse caput Ecclesiæ, in quo ipsa ex Christi oraculo erat ædificanda, Beatus verò Paulus, significaretur capitis minor. Quod de S. Petro dixi, habeo ex S. Leone IX. Epistola ad Michaellem Cæularium Patriarcham Constantinopolitanum pro primatu Romanæ Ecclesiæ. Eius verba sunt. [S. Petro Dominus, non per Angelum, nec per Prophetam, sed proprio ore ipse Dominus Angelorum & Prophetarum, sic repromittit. *Et ego dico tibi, quia tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam.* Illius capiti vos satagitis subtrahere

here Christum Iesum, præter quem nemo potest vniuersali Ecclesiæ aliud ponere fundamentum? Quod utique deuotissimus ille Petrus, non solum viuens, sed etiam moriens demonstraui, quãdo nimia humilitate & congrua significatione, se crucifigi deorsum verso capite, petiuit: profectò diuina inspiratione præfigurans, se se esse primum & quadrum lapidem in fundamento, quod est Christus Iesus compaginatum, cohærentem atque connexum. Qui utpotè superpositus angulari lapidi, totum pondus Ecclesiasticæ fabricæ incorruptibili soliditate sufferret, ac proprii capitis suppositione omnia membra Corporis Christi per aptas, & naturales compages vsque ad consummationem sæculi, quasi vsque ad pedes crescentia, inflexibili collo ad cœlos sustolleret.] Quid ad rem nostram aptius, aut illustrius? Et compensauit eo pacto Deus, profundam humilitatem S. Petri in optanda & postulanda clauifixe, capite deorsum, iuxta illud Prudentij ^a.

Prima Petrum rapuit sententia legibus Neronis

Pendere iussum præeminente ligno.

Ille tamen veritus celsæ decus amulando mortis

Ambire tanti gloriam Magistri;

Exigit ut pedibus versum caput imprimant supinis,

Quo spectet inum stipitem cerebro.

Figitur ergo manus subter, sola versus in cacumen;

Hoc mente maior, quo minor figura.

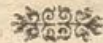
Nouerat ex humili, cælum citius solere adiri.

Deiecit ora, spiritum daturus.

Minorem dicit fuisse S. Petri sic confixi figuram, idest despecciozem, ita vt generi mortis vilissimo, Apostolus superpondium vilitatis sibi ascuerit, ex eo genere clauifixe. Tãtam sui depressionem in Apostolo, Deus pro more suo, expressione extantis supra omnes mortales apices dignitatis eo mortis genere delineatę cõpensauit.

+ De diuino autem consilio in tali genere necis Sancti Pauli, excogitari possunt congruentiæ complures: V. g. vt S. Pauli niuea puritas, & intemeratus pudor manifestius patefieret; cum reciso capite, lac pro sanguine manaret, de quo prodigio testantur S. Chrysostomus^a, & S. Ambrosius^b, ac Gregorius Turonensis^c habeturque etiam in actis Lini nomine vulgatis. Non adferrentur quidem spurciloqui Sectarij, qui turpitudini suæ lenocinantes, omnia mouent, vt Paulum coniugio illigatum fuisse persuadeant. Tamen ipsemet S. Paulus impingit eis mentionem, cum commendans Virginitatis studium, ait; *Volo omnes esse sicut me ipsum*; cælibem scilicet, & operum coniugij rudem. Potuit igitur diuinum consilium spectare expressiuem Paulinæ puritatis, cuius lac symbolum est appositissimum. Vel quod S. Chrysostomus, & Gregorius Turonensis tradunt, potuit eo lactis defluxu; insinuari munus S. Pauli, qui tanquam bona nutrix lac fidelibus immulserat. Sed præcipua eiusdem diuini consilij ratio fuisse videtur, vt insinuaretur deesse S. Paulo quantumuis in Ecclesia magno, decus capitis; ita vt iuxta Romanam phrasin, dici verè posset, sicut physicè, ita & mysticè, *capitis minor*. Nam quandoquidem folium non cadit super terram absque patre nostro, multo minùs caput S. Pauli cadere absque certo Dei consilio potuit. Quid autem congruentius spectare potuerit Deus in delectu talis supplicij per malitiam impiorum inferendi, potius quàm alterius, quod perindè fuisset Damnatoribus Pauli decernere, occurrit nihil.

^a in Encomio
S. S. Petri &
Pauli,
^b serm. 68.
^c lib. 1. mir.
cap. 29.

P V N C T V M X V.

Quo consilio hac nouitas de bicipiti Ecclesie corpore,
excogitata videatur.

I **D**IFFICILE est de humana mente
pronuntiare. Est enim profundum,
quod liquidò peruadi à solo Deo po-
test, iuxta illud; *Prauum* (inaccessum,
atque imperuium) *est cor hominis, & in-
scrutabile; quis cognoscet illud? Ego Do-
minus scrutans corda.* Itaque operosum est, definire, quid
re ipsa spectarit faber huius nouitatis de bicipiti Ecclesia.

Re ipsa dico, quia verbo tenus obtendit se spectasse
augmentum maiestatis Romanæ Ecclesiæ, ex vtroque
illo Episcopo, atque Pontifice. Quamuis enim S. Petrus
magnus omnino fuerit Apostolus, & gloriosissimum sit
Ecclesiæ Romanæ, cum habuisse Pontificem, cuius au-
thoritati omnes deinde Pontifices succedant: tamen
ranta est vndecunque S. Pauli eminentia, vt non exiguo
emercandum pretio videatur, eum quoque habuisse
Pontificem, cuius item autoritas, ad cōsequentes Pon-
tifices transfundatur, & hoc etiam stimulo ad omnem
sanctimoniam vrgeantur, memores in quanti Præsulis
throno sedeant. Quantus enim reuera est S. Paulus?
[Siue quid egregium (inquit Chrysostomus ^a) edidere
Propheta, siue Patriarchæ, siue iusti, siue Apostoli, siue
Martyres, hæc simul omnia complexus Paulus; tanta
excellencia possidet, quanta illorum quicquid virtutis
vbique fuit, nullus profectò possederat. Quando igitur
quæcumque in hominibus bona fuere, sola vnus anima
complectitur; & cum excessione quidem non hominum
modò, sed Angelorum quoque, omnia complectitur,

^a *hóm. de vir-
tut. & vit.*

a homil. 15. in
ad Roman.

b ibid. homil.

16.

c homil. 13. in
1. Cor.

d homil. 32. in
ad Roman.

quonam pacto verbis tantarum laudum cumulum ad-
æquare poterimus?] Alibi ^a, ne Pauli quidem soleis di-
gnos pronuntiat, seipsum, sibiq. consimiles; quos etiam
statuit indignos, vel ipsum Pauli nomen audire. Vnum
eius vnguem, totius orbis terrarum imperio potio-
rem, ac eligibilem dixit, alio loco ^c. Fulgura ex eius mi-
cantia ore, per quod Christus locutus est, in cuius lin-
gua Deus sedit, scitè describit alio loco ^d, homo laudum
S. Pauli nunquam satur. Tantis cum fuerit S. Paulus,
non potest tenue decus videri, ei succedere, & eandem
authoritatem qua ille diuinitus in vniuersam Ecclesiam
instructus est, ad se transfusam possidere.

2 Hoc igitur tantum decus, Pontificibus Romanæ
Ecclesiæ conciliaturus author cum quo agimus, in id in-
eubuit, vt salua S. Petri prærogatiua, quam Scripturæ,
& Concilia, ac Patres clamant, consors ei Pontificiæ di-
gnitatis adiungeretur S. Paulus; ideoque libro suo titu-
lum fecit, *De magnitudine Romanæ Ecclesiæ, ex successio-
ne ad utrumque simul Apostolorum Principem, Petrum &
Paulum*. Prætereà hoc pacto Romana Ecclesia fit lapis
angularis in quem & Iudæi, & Gentes concurrunt, &
vniuntur; quia S. Petrus fuit Pastor circumcissionis, &
S. Paulus Gentium: sicque Romanus Pontifex vtrique
succedendo, duos illos pariter in vno se, velut angulari
lapide connectit. Item hoc modo consulitur stabilitati
Pontificatus Romani: quia posito, quod S. Petrus Ro-
mæ non fuerit, hæret Pontificatus Romano Pontifici
per S. Paulum, de quo non ambigitur, quin Romæ fue-
rit, cum id apertè prodat Lucas. Denique hoc modo,
docetur Pontifex, nihil sibi esse suscipiendum, aut decer-
nendum, nisi communicato cum Coëpiscopis consilio,
sicut SS. Petrus & Paulus collato studio & communi cu-
ra, in rectionem Ecclesiæ, & propagationem fidei incu-
buerunt. Hos fructus spondet Aduersariis ex noua do-
ctrina

trina de bicipiti Ecclesia, & S. Paulo eius capite cum S. Petro.

3 Quid dicam? Dauid sum non Oedipus. Boni tamen, & naris haud obesa coniectores, aiunt verendum esse, ne Romana Ecclesia, huic in speciem erga se adeo benefico scriptori dicat; Timeo Danaos, & dona ferentes. Veritura videtur, ne hoc sit beneficium piscatorum, quo tantulae escae obiectu, captatur piscis, ut Philo^a de hamatis beneficijs loquens, dixit. Quid si enim haec D. Petri depressio, per partitionem potestatis eius, & socij adiunctionem, eo denique pertingat, ut plena Pontificiae dignitatis possessio sic in plures dispescatur, ut penes omnes sit eius portio, penes nullum integritas? Quod enim salva esse dicitur S. Petri praerogativa, adiuncto licet S. Paulo. Pontificiae dignitatis socio, spermologia est manifesta. Neque enim potest eius praerogativa perstare, qui adiuncto consorte, ac aequaliter participare dignitatis, definit esse solus, ac pleno iure Pontifex, ita ut ipso aliquid in commune bonum praescribente, alius possit ei obstrepere, & consensu negato disturbare eius consilia. Itaque satis superque ex solius S. Petri primi Pontificis dignitate, splendet Ecclesia Romana: neque ut magna usquequaque sit, hunc novitium falsae magnitudinis titulum tenetur admittere. Eoque vno Pontificij S. Petri titulo haecenus honestata, ad eam pertigit dignitatem & magnitudinem, ut summam profanae magnitudinis Romanae sublimitatem, non exaequarit modo, sed etiam longo intervallo superarit, quod Thomas Stapletonius iusto opere est executus.

4 Mirum verò est, quomodo Aduersarius Pontifici, & Romanae Ecclesiae tantoperè (ut putat) commodans, frontem non exporrexerit, & aperte non propalarit quis esset; qui tam sancta, tam salubria, tam necessaria suggereret: quod illi & gloriosum, & ad iustam compensa-
tio-

^a lib. de plan-
tat. Noe.

tionem opportunum esse potuisset. Nunc ei occini potest illud Claudiani Mamerti ad Anonymum cum quo agit. [Mihi primum quærere cordi est, quidnam rationis extiterit, ut tantas initurus causas, de tamque sublimibus loquuturus, sciri vitauerit. Si bene conscius disputas, cur nomen occultas? Si agnosci metuis, cur opus prodis? Nec dicam cur ita scribis. An maiorum forsitan super hoc exempla Sectaris? Sed video Prophetas, Euangelistas, Apostolos, post etiam authenticorum plurimos tractatores, sua proprijs voluminibus nomina, prænotasse. Alios etiam operum suorum in proprijs vocabulis inchoasse principia, ut est illud, *Petrus Apostolus Iesu Christi*: Et Paulus, nec non alij, atque alij fundatores Ecclesiæ, atque eruditores, &c. Enim verò quod isthic pagina propalatur, eius denique author occultatur, euidens facit indicium, eundem scilicet à quo sit composita, fuisse damnatum. Nemo enim studet occuli, nisi qui formidat agnosci. Ego tamen fatis miror, cur in eodem vitandæ noxæ non fuerit studium, in quo suppressi nominis potuit esse iudicium.]

5 Hoc ipsum, Aduersario cum quo ago, obijci potest, ac etiam multo fortiori ratione. Nam tametsi suppetere possunt variæ causæ, ex quibus interdum fas sit celare authoris nomen, qua de re plenè in Tractatione de iusta confixione librorum^a: tamen nulla videtur suppetere posse idonea causa celandi nomen suum, quando Pontifex in re ad fidem Catholicam attinente aditur: ut factum est ab Aduersario, qui Epistolam de hoc argumento ad ipsummet Pontificem direxit. Certissima enim est Ascetarum omnium doctrina, nihil esse celandum, & recessus omnes pandendos esse, quando agitur cum superiore, de rebus spectantibus ad animæ salutem & perfectionem. Videndi S. Basilius^b, Dorotheus^c, & varijs locis Cassianus^d, ac S. Benedictus^e, & Ri.

^a partit. I. ero-
tem. 19.

^b ad q. 228.
227. & 220;
breuium; & in
fine homilia in
Laticis.

& Richardus Victorinus ^a. At quis superioris nomen in Dei Ecclesia iustius, & fundatiore titulo obtinet quam Pontifex? Itaque non fuit agendum in obscuro, & captatis latebris: quòd faciunt cum Confessarijs, quos non puduit pudenda admittere, pudet autem Conscientiæ arbitro diuinitus constituto explicare. Præsentiens haud dubiè Aduersarius falsi dogmatis damnationem, præcauit infamiam: in eo utcumque culpam minuens, quod verecundiùs peccare videri potest, qui latere peccando desiderat, ut differit S. Bernardus ^b.

6 Ut ut verò sit de causa suppressi ab Aduersario nominis proprii, non sunt dandæ aures fucatis eius sermonibus, quibus suum pro Ecclesia studium, & pro Pontificia dignitate augenda, atque firmanda sollicitudinem ostentat. Enimuerò solemne est intentis in alicuius exitium maleficis, bona in speciem ostentare. Hoc artificium à Dæmone oceptum, imitantur omnes, qui sunt ex parte illius. [Nemo (inquit Tertullianus ^c) venenum temperat felle & elleboro, sed conditis pulmentis & benè saporatis, & plurimum dulcibus, id mali iniicit. Ita & Diabolus, lethale quo conficit, rebus Deo gratissimis & acceptissimis imbuit. [Cassianus ^d id esse ait, quod Sapiens iuxta 70. admonuit: *Malignus nocet cum miscuerit se iusto*: id est, boni obiectu ac colore. Faustus quoque concinnè. [Diabolus calliditate veteris artificis, ac multiformis ingenij condit blandimenta peccandi. Sic etiam malefici facere solent, qui mortiferos herbarum temperant succos, in condito, aut aliquo dulci poculo nescientibus propinaturi, gustum mentita suauitate cooperiunt, virus amaritudinis obscurant fraude dulcedinis. Prouocat primus odor poculi, sed præfocat inclusus sapor veneni. Mel est, quod ascendit in labia; fel est, quod descendit in viscera.]

7 Haud dissimiliter se gerunt omnes erronei: Omnes

in-

^c doct. 9.
^d lib. 4. cap. 9.
^e 37. coll. 2.
^f c. 2. 10. & 11.
^g cap. 4. reg. &
grad. 5. humil.
^h annot. ult. in
psal. 113.

^b epist. 126.

^c lib. de spectat.
cap. 16.

^d coll. 1. c. 20.

^e l. 1. de grat.
& ub. arb. c. 2.

inquam Satanae administri, ab ipso subornati, vt S. Cyprianus initio libri de vnitae Ecclesiae admonuit: dices, hoc esse, abstractis à tenebris, alias rursus tenebras of- fundere, ita vt, qui decipi non potuerunt detenti in er- rorum manifestorum caecitate, circumscribantur & de- cipiantur noui itineris errore. Blandiloquio tentant im- ponere; id quod praeter Cyprianum Ignatius Theopho- rus egregie obseruauit, praemuniens Trallianos aduer- sus apparentem speciem pietatis. [Sunt enim (inquit) nonnulli vaniloqui & seductores, non Christiani, sed Christempori: idest Christi lucriones, quique ex nomine Christi questum faciunt, fraude circumferentes illius no- men, & adulterantes verbum Euangelij & erroris vene- num allinientes dulcibus alloquijs, velut mulso aconi- tum miscentes, vt suauissimo sapore deceptus gustandi- sensus, incaute mortem hauriat. Monet quidam vete- rum; Nemo bonum dixerit, qui bonum malo admiscet. Loquuntur namque Christum, non vt Christum annun- tiant, sed vt Christum damnent & reijciant.] Calum- niatos Manichaeos narrationem de stella Magis prauiam, causatos Christi inhonorationem inde sequentem, quasi subijciatur stellis ac fato Astrologico Deus infans, testa- tur D. Augustinus^a. Agunt scilicet, qui eiusmodi sunt, iuxta S. Gregorium^b, inimicos & Defensores; inde ho- stes diuini honoris, vnde eum promouere, aut tueri se simulant. Praetexunt Sectarij hostiae figuratae, honorem Dei: ne scilicet Christus si verè speciebus subijceretur, vilesceret. Marcion humani partus dedecora praetexens, Virginis conceptum & partum euertebat, ne Christi ho- nori officeret. Similiter ergo in hoc negotio, oppassa sunt tectoria celandae mysterij Cabalistici iniquitati. Obten- ditur magnitudo auctior Romanae Ecclesiae, & stabilitio Põtificiae in ea dignitatis, aliaq. superius tacta, quae reuera vani sũt praetextus, vt facile erit ijs decurrẽdis mõstrare.

8 Et

^a *De diuina Euan-
gelij cap. 5.
b* *lib. XI. mor.
cap. 16.*

8 Et inanitas quidem primi prætextus propositi, au-
 genda scilicet maiestatis Romanæ Ecclesiæ, deprehen-
 detur ex dicendis de vera inuehenda nouitatis huius
 causa. Qui verò insuper allegabatur Pontificum stimu-
 lus ad omnem sanctimoniam, ex successione tam sancti
 tamque perfecti decessoris, vix caret aliqua erga S. Pe-
 trū iniuria, quasi nō esset in S. Petri virtutibus, satis viriū
 ad stimulandos successores, vt omnes perfecti Antistitis
 partes expleant, sicut ille reuera expleuit; cum tamen
 de S. Petri eminentissima sanctitate, constare debeat,
 freudentibus licet Magdeburgensibus, qui eius pecca-
 ta adeò anxie & calumniosè annumerarunt: tametsi
 quantauis essent eius peccata, possent per charitatem,
 quæ in eo præcelluit, operiri: Scitè de ea S. Petri gem-
 ma, Theodoretus^a: & benè etiam S. Chrysostomus^b,
 cū de eius simulatione in causa legaliū differit. Breuiter
 alio loco^c [Petrus Apostolici Chori primas, os discipulo-
 rum, columen Ecclesiæ, firmamentū fidei, confessionis
 fundamentum, Piscator orbis terrarum, ille qui genus
 nostrum è profundo erroris ad cælum extraxit, qui vbi-
 que feruet plenus libertate, imo verò Charitate.] Sed
 demus, exemplum S. Pauli conferre plurimum posse, ad
 stimulandos & in omne opus bonum vrgendos Pontifi-
 ces. Quis vorat in hoc quoque Pontificiarum virtutū
 speculum spectare S. Petri successores? Præsertim cum,
 etiam si S. Paulo in Pontificia potestate non succedant,
 habeant tamen eū pro confundatore Romanæ Ecclesiæ
 particularis & martyre Romano: quod si vel omnes alij
 tituli deessent, ad eū pro Sancto patrio habendū suffi-
 ceret; cum Martyris patria locus sit passionis, quia ibi
 cælo nascitur. vt habet in S. Theodori laudatione Nyf-
 senus. Accedit quod S. Paulus, omnibus planè Episco-
 pis propositus est in exemplū; tanto flagrauit æstu boni
 animarum, & promouendæ diuinæ gloriæ. Et idcirco

^a orat. de cha-
 ritate.

^b in cap. 2. ad
 Galat.

^c homil. 20. ex
 varijs in adas
 sh. locis.

nulli alligatus fuit certæ Ecclesiæ, iuxta Petrum Damiani, ut quasi pennatus agricola totius Ecclesiæ agrum excolens, omnino multis fidelibus, opere: planè verò omnibus animarū curatoribus exemplo prodesset. Vana igitur est hæc successione Pontificum in Romanum S. Pauli Episcopi opatum allegatio, ad bina simul capita corpori Ecclesiæ appingenda.

9 Prætextus tertius sordet aperta hæresi: Non enim ferri à Catholico potest, quod Pontificia S. Petri potestas, dicatur fuisse arctata ad Iudæos, & S. Pauli Apostolatus ad Gentiles. Nam S. Paulus erat prædicator Oecumenicus, à Deo destinatus, ut ubiuis plantaret Ecclesiam, portaretque nomen Christi coram Regibus, & gentibus, & filiis Israël, id quod re ipsa apud vtrumque populū præstitit, cum se dedit occasio; tamen ob causam supra assignatam, incubuit præsertim in Gentium conversionem, quia illis exosus non erat: Iudæis autem exosus erat, quia impingebant ei præuaricationem, & apostasiam. Sanctum verò Petrum fuisse Pastorem vniuersalem, & Gentium & Iudæorum, fide certum est, ut latè confirmat Sanderus*. Ouille enim Christi, cui S. Petrus datus est Pastor, & Iudæos, & Gentes comprehendebat, ut ex vtrisque vnum ouile, & vnus Pastor fieret: Quod de S. Petro accipiūt graues DD. Igitur sordet aperta hæresi, dicere Romanum Pontificem succedendo vtrique Apostolo, euadere lapidem angularem, in quem Gentes & Hebræi concurrant, quasi si vni ac soli Petro succederet, non esset habiturus iurisdictionem vniuersalem, & reetricem vtriusque populi potestatem. At è contrario SS. Patres passim celebrant vniuersalem Romani Pontificis potestatem in totam domum Dei, ex eo quod succedat S. Petro, quem proindè agnoscunt irrestricta in vtrumque populū præfectura potitum, ut perspicuè sonant Christi verba ad S. Petrum, & cum ei pro-

a lib. 6. de vi-
sib. monarch.
cap. item. 6e.

promisit, & cum re ipsa contulit Pontificatum.

10 Stabilitas maior Romani Pontificatus, quæ erat prætextus quartus ad cōcinnandum figmentum, quod exagitamus præfert non tam absurditatem, quam stultitiam aduersarij, qui inter opinabilia & agitabilia vtrinque problemata, reponit S. Petri Romam accessum. At hoc adeò liquidum est, ut ne Calvinus ^a quidem, ausus sit inficiari, hunc esse constantem sensum totius retro antiquitatis, & omnium scriptorum, veterum iuxta ac nouorū. Vnus duntaxat aut alter pauper spiritu, & frontis detritioris; nimirum Vvilhelmus quidam Vvicleffi præceptor, teste Valdensi ^b, & Lutherus iā potus in Colloquijs mensalibus ^c, ac Vldricus Velenus à Roffensi iusta lucubratione castigatus, ausi sunt effutire, S. Petrum nunquam Romæ fuisse, in quo non tam confutatione indigent, quàm elleboro. Est enim obcæcatio mera & vltronea, inficiari rem apud omnes historicos, & Patres testatissimam. Innumeros in eam rem testes producunt Baronius ^d, Bellarminus ^e, & Coccius ^f. Tricas verò ex Chronologia & Scriptura petitas, accuratè expedit Cardinalis Perronius in Antapologetico ^g. Verùm non est quod in his hæreamus; quia nimis stulta, (vt ad Epictetum scribens S. Athanasius rectè dixit) non sunt refellenda, ne alicui videantur potuisse esse credibilia. Quanta ergo aduersarij est sapientia, qui de lutulentis sectariorum, serobibus hauriens, tanquam problema, statuit, S. Petri Romam aduentum, & inde prospicit stabilitiōni Romanæ Sedis, quod si Sanctus Petrus fortè Romæ non fuerit, certus eidem sedi maneat supremus Pontificatus per S. Paulum, ibidem certò moratum atque defunctum. Ain? Atqui tui te Magistri, per quos aduentus S. Petri Romam tibi anceps est, æquè informare potuerunt, de sensu suo deliro, circa S. Paulum, non Romæ, sed Hierosolymis passum. Ita Velenus

^a Insti. c. 6
nu 15.

^b lib 2. doct.
art. 1. c. 7.
^c cap de An-
nichristo.

^d anno 44. &
45.
^e lib 2. de Pon-
tif.
^f rom. a. lib 7.
art. 5.
^g lib. 1. cap 3.

^h dicto Opusc.

^a c. 1. Script.
Bisam.

nus^b, & scriptorum omnium effrontissimus Balæus^a,
falsò ad id allegans S. Hieronymum atque Lyranum.

¶ Reliquus est prætextus vltimus, quo constitutis
simul duobus capitibus, insinuatum vult aduersarius,
non esse antistitibus vllis, ac ne Pontifici quidem, libe-
rum de rebus Ecclesiæ quicquam decernere, nisi consul-
tis Coëpiscopis: sicut S. Petrus, & Paulus communica-
tis sæpè consilijs, Ecclesiam rexerunt, & conuersioni
populorum ac disseminationi fidei operam nauarunt.
Verùm hinc non infertur biceps Ecclesia; quia facile
fuit SS. Apostolis, ad inuicem conferre de Ecclesiæ pro-
pagatione, etiamsi alter dumtaxat eorum supremo Sa-
cerdotio fungeretur. Neque enim Consiliarij, qui à Re-
gibus adhibentur ad consultationem de regni negotijs,
sunt consortes Regiæ Maiestatis. Nec Cardinales quibus
Pontifex vtitur Consiliarijs, communicans cum eis gra-
uiora quæque Ecclesiæ negotia, sunt ex æquo, cum eo
Pontifices.

Suspecta porrò non nemini visa est hæc insinua-
tio adiunctionis necessariae cæterorum Episcoporum, vt
Pontifex aliquid decernat. An enim vult aduersarius,
Pontificem solum, nihil siue circa fidei definitiones se-
rendas, siue circa grauiora quæque Ecclesiæ negotia sta-
tuere posse, nisi aut ex antèrius constitutis in plenario
Episcoporum Concilio, aut ex recens constitutis in eo
rursus adunato? Ita sanè mentem aduersarij interpreta-
tus est D. Vaurensis Episcopus^b. At certum est non
posse hos freno inijci Romano Pontifici. Non enim
ad eum modum arctari potest in gestione grauium
negotiorum; vt tot seculorum experientia docuit, con-
firmatque Gelasius tota epistola 13. ostendens potuisse
Acacium deponi sola Romani Pontificis autoritate, abs-
que interuentu Synodi. Quoad definitiones autem fi-
dei, tametsi vt Pontifex prudenter se gerat, non debet
alio-

^b scilicet 3. me-
di 8. vlt.

aliorum iudicia negligere, imò ea exquirere, & audire est consultissimum; tamen extra dubium esse debet, si Pontifex aliquid ad fidem pertinere pronuntiet, non esse vocandum ad examen, an adhibuerit Consiliarios, eosque idoneos. Multo minùs necesse est cogi in eã rem Concilium Oecumenicum: cū videamus decreta Conciliorum Africanorum & Arausicensium de diuina gratia, haberi certa ex fide, quia à Pontifice suggesta sunt, aut confirmata, etiamsi nullum Concilium Oecumenicum fuit ad ea statuenda conuocatum.

12 Sic dissectis varijs prætextibus, retegenda sunt mysteria; & quid hæc captatio auctioris maiestatis Ecclesiæ Romanæ, ex duplici eius supremo capite reuera occulat, aperiendum. In adytis ergo nouitiæ Theologiæ, & Cabala qua Satan Catholicismi euerfionem subdolè ab annis aliquot machinatur, per suffossionem fundamenti Ecclesiæ, varia latent mysteria, quæ subinde in apertum educuntur. Notum est quo Decumani à paucis annis in exemptiones ab Ordinarijs intumuerint; quot in priuilegia excipiendi fidelium confessiones, eisque Eucharistiam præbendi, cum sumptio ex nullo præcepto est necessaria; quot in laxationem præcepti de audiendo festis diebus sacro in Paroecia. Nam hæc omnia, in ijs quæ dixi mysterijs, numerantur. Sed illud est primarium; nulli, ita planè nulli, in Ecclesia ius esse in alterius territorium; & vnumquemque Episcopum, in Dioecesi sua esse Pontificem supremum. Id enim nouæ Theologiæ præfessores, non obscure, sed apertè, & absque ambagibus enuntiant: Nec nunc primū ea vox auditur. Disertè enim Gerſo², viguisse suo tempore apud nōnullos hunc errorem, sic affirmat & damnat. [Sunt qui dicunt, quemlibet in sua Dioecesi esse Papam supremum.]

a lect. 3. de vñ
in spiris.

13 Hoc vt stabiliant, mangones huius placiti, accō-
mo-

acap. 3

b tract. i. de
fide disp. 10.
sect. 1. nu. 4.
c 10. 2. lib. 3.
c. 30. q. 13.

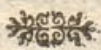
in ch. p. Bol.
Anglas

modant ad hoc institutum, principium apud Theologos satis receptum, quod Episcopi succedant Apostolis id quod habet Concilium Florentinum in Armenorum instructione, & Concilium Tridentinum sess. 23. habeturque etiam ex D. Augustino ad illud Psalmi 44. *pro patribus tuis nati sunt tibi filij*. Agnoscunt eam Episcoporum ad Apostolos successionem, Alensis, D. Thomas, Richardus, Paludanus, quos signant Suarez^b, & Azor^c, sed ita eam exponunt, ut non possit excerui, quod fabri Ecclesie bicipitis propositum habent. Nimirum isti, supposito quod Apostolis succedant Episcopi, Apostoli autem S. Petro sint æquiparandi, (ut etiam supponunt) colligunt inde, omnium Episcoporum, cuiusque in sua Diocesi, æquiparationem cum Romano Pontifice. Verum quia non ignorant, quo loco sit apud Catholicos ea aliorum Apostolorum æquiparatio cum Petro, solis Hæreticis V. Vicleffo imprimis, Lutero, atque Caluino probata, opportunum visum est non dogmatis fabri, pro Episcoporum omnium ad Patrum euectione sollicitis, tacita ad tempus cæterorum Apostolorum æquiparatione cum Petro, vrgere solius S. Pauli cum eo paritatem; quia paulo plus verisimilitudinis se offert pro ea B. Pauli æquiparatione cum S. Petro, ob cooperationem eius in cultura Ecclesie Romanæ, & insignes prærogativas quibus collucet: ita ut ob eas, non semel S. Petro nihilo inferior pronuntietur à Patribus. Id si B. Paulo pacificè vindicauerint, non dubitarunt quin ad cæteros Apostolos facile diffundenda esset eadem æquiparatio cum Petro, ex qua Petri temporis nostri, & aliorum Episcoporum cæteris Apostolis succedentium æquiparatio consequeretur. Nec enim difficile tunc erit, aliorum Apostolorum merita extollere, etiã supra S. Paulum; qui blasphemus aliquando, & persecutor, ac peccatorum primus audiuit, venitque ad vineam

Do-

Domini hora vndecima. Itaque si hæc rimula pateat ad suffodiendam Pontificiam S. Petri potestatem, nullo negotio pertingetur, ad optatam aliorum item Apostolorum æquiparationem cum S. Petro. Ea verò improvidè data, cæterorum quorumvis Episcoporum, qui Apostolis succedunt, æquiparatio cum Romano Pontifice, qui S. Petro succedit, inferetur vt explorata.

14 En quibus artibus, specie amplificandæ maiestatis Romanæ Ecclesiæ, in suffossionem eius incumbitur. Nec refert, quod nunc ista omnia non ingerantur. Quod inquam passim ab omnibus huius Cabalæ mystis, non dicatur omnes Apostolos esse S. Petro æquales; & omnes Antistites in actu primo quo ad iurisdictionem æquare Romanum Pontificem, ac saltem in actu secundo id ipsum posse quemlibet Episcopum in sua Diocesi; quod potest Pontifex in vniuersa Ecclesia: Quod aliter dicitur, vnumquemque Episcopum, domi suæ, & in territorio suo, Papani esse. Hæc inquam nunc prebuit etiã verbo tenus negari, non refert. Nam facile est iacto fundamento prædicto, superstruere reliquam ædificij molem. Nec difficile quod nunc negatur, postea affirmabitur per solemnem erroneis in cõstantiam in dogmatibus, à D. Irenæo pridem annotatam. Sicut ergo ^{lib. 3. c. 20.} consilium huiusmodi ex quo biceps Ecclesia est excogitata, profanum manifestè est, ac schismaticum, omni- que Catholico auersandum; quia tendit ad anarchiam, & ad euerisionem vnitatis Ecclesiæ; ita bicipitis Ecclesiæ monstrositas, quæ est profanitatis illius fundamentum, meritissimò est explodenda.

Clausula Paraneica biceps; cum ad Anonymum, & eius Partianos prurientes auribus; tum ad antiqua doctrina tenaces, Ecclesia filios.

DVO mihi, ad obfignandam cum fructu hanc disputationem, praestanda video. Conueniendus primùm est noui dogmatis de bicipiti Ecclesiae corpore faber, qui latere quàm prodire maluit: nec non qui ei pra aurium pruritu, & nouiloquiorum studio haectenus adhaeserunt. Tum secundo loco, obiter quoque erunt commonendi, qui tenaces haectenus fuerunt antiquae doctrinae, de vnico semper Ecclesiae capite.

Aduersarius ad frugem bonam & recantationem, vrgendus venit. Absit enim vt in praconcepta sententia obfirmetur, vitio male cõsultis non nouo, vt optimè monuit Claudianus Mamercus, initio libri primi ad Anonymum, authorem libri de creaturis omnibus corporeis, qui postea deprehensus est Faustus. Absit igitur, vt quod Fausto latenti & Anonymo, occidit Claudianus, nostro item ad veritatem occinatur. [Magnum in genere humano vitium est, arrogans imperitia, & peruicax in defendendis perperam praesumptis opinionibus pertinacia, &c. Illud longè maximum, & longè periculosius crimen est, quod Catholicae sanitati, opiniones inimicas stultè concipiunt, vanè proferunt, superbe astuunt, cum temeritate scribunt, cum praua intentione defendunt. Et quoniam humanitus per imprudentiam lapsi sunt, eligunt audaciae culpam peruicaci obstinatione defendere, ne videantur potuisse peccare. Ita enim palàm suas

sen-

sententias astruunt, vt clam nihilominus mustitantes, blandimentis lenocinantibus, ignaros rerum sedulo precentur, vt suæ potissimum sententiæ acquiescant, sibi met assentiantur. Illud veri plenum, illud esse salutiferum, quod ipsi doceant, etiam delirando confirmant.] En stultam pertinaciam, & deliram in malè iactatis obfirmationem improvidorum, sigillatam quoque à Capreolo Carthaginensi; epistolæ non ita pridem vulgatæ, initio, & à Vincentio Lyrinensi in aureo Cōmonitorio.^{a cap. 28.}

2 Aliam potius mentem Aduersario opto, vt quando ex ea caula est, quæ additionem doctrinæ D. Augustini maximè iactat, eiusdem S. Patris demissionem, & ad corrigendam priorem falsam sententiam, paratum animum imitetur. Monitus sanè de quibusdam in Opere de libero arbitrio lubricè dictis; [Fateor (inquit post alia) me ex eorum numero esse conari, qui proficiendo scribunt, & scribendo proficiunt. Vnde si aliquid vel incautiùs, vel indoctiùs à me positum est, quod non solum ab alijs, qui videre id possunt meritò reprehendatur, verum etiam à me ipso; quia & ego saltem postea videre debeo si proficio; nec mirandum est, nec dolendum, sed potius ignoscendum, atque gratulandum, non quia erratum est, sed quia improbatum. Nam nimis peruersè se ipsum amat, qui & alios vult errare, vt error suus lateat. Quanto enim meliùs & utiliùs, vt vbi ipse errauerit, alij nō errent, quorum admonitu errore careat? Quod si noluerit, saltem comites erroris non habeat.] Moxque expenso dicto Tullij, qui laudauerat aliquem, quia nullum vquam verbum, quod reuocare vellet, emiserat; subdit. [Ab hac ego excellentia tam longè absum, vt si nullum verbum, quod reuocare vellem protulerò, fatuo sim, quàm sapienti similior. Illius quippè scripta, summa sunt autoritate dignissima, qui nullum verbum, non quod reuocare vellet, sed quod reuocare deberet, emisit. Hoc

Eo quis-

quisquis nondum est affecutus, secundas habeat partes modestiæ, quia primas non potuit habere sapientiæ, quia non valuit omnia non poenitēda diligenter dixisse, poeniteat quæ cognouerit dicenda non fuisse.] Hoc aliter

a lib. 3. cap. 3.

dixit idem D. Augustinus ^a agens cum Cresconio. [Sicut laudabile est à vera sententia non amoueri, ita culpabile persistere in falsa; quam nunquam tenere prima laus est, secunda mutare: ut aut ex initio vera permaneat, aut mutata falsa, vera succedat.] Adscribuntur Sancti Augustini iudicio Cassianus ^b, Facundus ^c, Beda ^d.

b. 1. de Incarn.

cap. 4.

c. l. 10. pro. 17.

bus. cap. 2.

d. narrat. in m.

ta.

e. 7. hist. 22.

f. 8. Conf. c. 2.

Et præiuerat Coration apud Eusebium. 3. Adduco tot Sapientum iudicia, ut Aduersarius depudeat vanitati, quod D. Augustinus in Victorino celebrabat. Et quod in mala causa faciebat Tertullianus æmuletur ipse in bona & necessaria. Scripsit Tertullianus priusquam Montani virus combiberet, adhuc Catholicus, librum de poenitentia, quo peccatoribus omnibus aditum ad salutem per clauas Ecclesiæ patere profitebatur. Eam Catholicam doctrinam, imbutus postea Montani delirijs censuit reprobam, nec erubuit rescindere, verba eius sunt ^e. [Erit & hic aduersus psychicos titulus, aduersus meæ quoque sententiæ, retrò penes illos, societate. Quo magis hoc mihi in notam leuitatis, obiectent. Nunquam Societatis repudium, delicti præiudicium est, quasi nō facilius sit errare cum pluribus, quando veritas cum paucis ametur. At enim me non magis dedecorabit inutilis leuitas, quam ornauerit nocens. Non suffundor errore quo caruisse delector, quia meliorem me & pudiciorem recognosco. Nemo proficiēs erubescit. Habet & in Christo scientia ætates suas, per quas deuolutus est & Apostolus. Cum paruulus (inquit) essem, tanquam paruulus loquebar, tanquam paruulus sapiebam. At ubi vir sum factus, ea quæ paruuli fuerant euacuavi. Addeò deuertit à sententijs pristinis, nec idcirco deliquit, quod

g. lib. de pudie.

cap. 1.

quod æmulator factus eſt nō paternarum traditionum, ſed Chriſtianarum, optans etiam vt præciderentur, qui circumciſionem detinendam ſuadebant.] Hoc eate- nus Aduerſario imitandum dico, quatenus ſicut Tertul- lianus quem cenſuit errorem (reuera Catholicam veri- tatem) abſque mora reiecit, nihil veritus hominum ſer- mones, & notam leuitatis; ita cum neceſſarium ei ſit ſen- tentiam mutare, non erubeſcat errorem malè ante hæc combibitum, & dedoſcere ipſe, & alios dedocere.

4. *Neceſſariam* dico Aduerſario *recantationem*, quia vel ad Caluini caſtra tranſgrediendum illi eſt; (quam- mentem auertat ab eo benignum Numen) vel reſcin- denda ſententia ſpiſſo opere ab eo confirmata. Nam Summus Pontifex re maturè diſcuſſa, liquidò & verbis, quæ nullam admittunt ambiguitatem, eam ſententiam pronuntiauit hæreticam. Nec ſupereſt, quod excuſare liceat. Quid enim? Deſectum poteſtatis in Pontifice, ad ſtatuendum aliquid ex fide certum; aut aliquid fidei contrarium pronuntiandi, extra Concilium plenarium? At hoc cauſari, eſſet arietare in rupem ſupra quam Chri- ſtus ædificauit Eccleſiam. Hoc inquam eſſet, Pontifi- cem de munere paſcendi diuinitùs concredito deiicere. Ea quippè paſtio, maximè ſit interuentu ſanæ doctrinæ: nec dictum eſt Petro, *paſce oues meas*, adhibito Oecume- nico concilio, ſed abſolutè iuſſus eſt paſcere oues, quod præfertim doctrinæ ſanæ exhibitione præſtatur. Nec (quod contra murmurantes aduertendum eſt) allega- re, aut excuſare licet, eorum qui ad rem diſcutiendam adhibiti eſſent, ſiue tenuiorem doctrinæ cenſum, ſiue inaccuracyonem, ac indiligentiam. Quantumcunque enim, qui ad rem diſcutiendam ſunt adhibiti, cœcutri- uiſſent, aut videri poſſent proceſſiſſe non ſatis ſolidè; ac etiam quantumuis eorū fundamenta videri poſſent rui- noſa, nec conuenienter firmata; (quarum cauſationum

nulla, reuera hęc habet locum:) Tamen ex quo Pontifex, illis, si visum fuit, auditis, iudicium suum tulit, & palam aperuit; eidem iudicio prout explicato est inhærendum.

5 Quinetiam si Pontifex nullius opera ad discutendum adhibita, ex cathedra, hoc est cum voluntate fideles obligandi ad credendum, statueret aliquid esse fide certum, & contrarium esse hæreticum, non esset fidelium causari defectum examinis; sed simpliciter tenerentur assensum fidei præstare veritati per Pontificem propositæ; deberentque certi esse, Pontificem in ea doctrinæ propositione non deflectere à vera fide; alioquin casum in eo redderent illud Christi promissum Petro datum, & de Patrum ac Doctorum sententia ad successores quoque pertinens. *Rogavi pro te Petre, ut non deficiat fides tua, & tu aliquando conuersus confirma fratres tuos.*

^a *subnotat. 2. ueris. 2.*

Dixi in hanc rem pleniùs in Epilogomenus ^a ad Coronam auream supra mitram. Itaque hęc, siue Theologi, qui negotium ante Pontificiam definitionem discusserunt, solidè stabiluerint ratiocinationes suas, siue ea protulerint, quæ conuelli possent; immobilis nihilominus perstat lata à Pontifice definitio; quia assistentiæ Spiritus sancti promissa Pontifici, ne in tradenda sana doctrina, & hæresum improbatione labatur, non est alligata soliditati ratiocinationum, à Theologis, vel à quouis alio præmissarum; sed iungitur propositioni veritatis, factæ à Pontifice, approbante aliquid ut certum ex fide, & improbante contrarium, tanquam à fidei sinceritate abhorrens.

6 Quare & opto, & spero, hominem qui se Catholicum dicit, non calcitraturum aduersùs stimulum, & demissurum cornua ne ventilentur iam ritè constituta; quod faciendum monebat S. Anselmus ^b. Quidni verò acquiescere velit sententiæ constituti à Deo arbitri dubitationum de fide, cum in ciuilibus & humanis negotijs, stan-

^b *l. de Incarn. Verbi cap. 2.*

ſtandum ſit Iudicis arbitrio, iuxta illud Regis Theodorici ad Florianum ^a. [In immenſum trahi non decet finita litigia. Quæ enim dabitur diſcordantibus pax, ſi nec legitimis ſententijs acquieſcant? Vnus enim inter procellas humanas portus inſtructus eſt, quem ſi homines feruida voluntate prætereunt, in vndofis iurgijs ſemper errabunt.] Et tamen Iudices in huiuſmodi cauſis, homines ſunt errori obnoxij; & qui grãtia, aut cupiditate corrupti, poſſunt à veritate deſlectere: quibus incommodis non eſt timendum circa Iudicem, cuius ſententia Aduerſarius cauſa cecidit. Itaque non puto futurum, vt Aduerſario latæ ſententiæ conſcio, dici poſſit, quod Iuliano dixit S. Auguſtinus ^b, poſt prolatum aduerſus eum locum S. Ambroſij. [Quantalibet feraris animi obſtinatione, quantalibet aduerſus nos peruiacia pro errore conſiſtas, tanta per Beatum (*ſubſtituo Beatiſſimum*) Pontificem circumuallarum rerum euidentia, tanta verborum eius manifeſtatione contunderis, vt profectò ſi nulla te ratio, cognitio, conſideratio, religionis, pietatis, humanitatis, atque in te ipſo aduertendæ veritatis à pertinaci intentione reuocauerit, offendas quantum in malis humanis valeat, eo quemquam fuiſſe progreſſum, vbi manere non libeat, vnde iam redire pudeat. Sic enim te credo affici, cum iſta legeris. Sed ò ſi pax Chriſti in tuo corde viuat; & bona poenitentia, de mala verecundia palmam ferat!] Iam tu iſſe palmam, puto.

107 Sed expecto, vt hac in parte Aduerſarius, doctrinæ illius meminerit, pro qua & ipſe, & eius gregales agunt pertinaciſſimè. Noua Theologia cui adhærent, poenitentiam pro occultiſſimis criminibus publicam depoſcit: & niſi multa à Sacerdote impoſita; vt digni fructus poenitentiaſ fiant, executioni priùs mandetur, negat validam eſſe abſolutionem, de quo errore per Sixtum IV. pridem damnato in Petro Oxomienſi, agendum alibi:

^a Caſſiod. l. l. var. epiſt. 5.

^b lib. 2. in Iuliano. cap. 5.

alibi: vt & de pœnitentia publica, pro arcanis quoque
 noxis infamiam conciliaturis indicta; quam abufionem,
 pridem S. Leo in Occidēte, & in Oriente Nectarius Con-
 ſtantinopolitanus ſuſtulerunt. Nouæ tamen doctrina
 partiarios, ad eò eius amor dementauit, vt nuper ad Lu-
 tetiam, eius doctrinæ fermento turgens Parochus, Equi-
 tem ad extrema deductum, non priùs voluerit peccato-
 rum abſolutione donare, quàm publicè coram non pau-
 cis teſtibus in eum finem aduocatis, expromeret dolo-
 rem ſuum de turpi commercio cum muliere coniugata,
 bonæ apud omnes famæ, re ipſa clam omnibus adulte-
 rio diu repetito polluta. Quod Eques, quantumuis ad-
 modum grauatè, tamen ne æternum periret, ac vt pec-
 catorum abſolutione in mortis præcinctu non fraudare-
 tur, denique præſtitit, magno cum omnium ſcandalo,
 & mulieris perpetuo dedecore, nalla tergiverſatione,
 aut inſiciatione declinando: cum hominem ea condi-
 tione, in illis aditionis ad Deum vltorem anguſtijs, men-
 dacium dixiſſe, vt miſeræ mulieris famam proſtigaret,
 nemo vnquam in animum videatur inducturus. Ex ea
 ergo lege, iuſtum eſt, vt Aduerſarius, moretum quod alijs
 intriuit, non auerſetur; ſed obeat publicam pœniten-
 tiam, de diſſeminata, & tot contentionibus firmata ha-
 ctenus doctrina, quam ſordere hæreſi dubitare vltèriùs
 non licet. Sic enim, qui per Aduerſarium malè eo errore
 ſunt imbuti, commodiùs errorem dedocebuntur, Deo-
 que & Eccleſiæ faciliùs ſatisfiet. Hos dignos fructus pœ-
 nitentiæ, ab Aduerſario & eius partiarijs, iuxta ipſorum
 principia, iure mihi videor depoſcere.

Qui probatæ doctrinæ hæctenus inſtiterunt, mo-
 nendi ſunt, caueant deinceps omni ſpiritui credere, &
 circumferri omni vento doctrinæ; nec tam attendere
 quibus verborum lenocinijs, nouitas aliqua obtrudatur,
 vt placeat auideque hauriatur, quàm ſit ne ſolida, & re-
 cepto

cepto in Ecclesia vsu firmata. Plerumque cochleari aureo venenum porrigitur, vt admonet S. Cyrillus ^a. & è ^{a lib. 9. in 2ul. cap. 4.} contrario iuxta Hugonem à Folieto ^b, simplicitas & neglectus styli, veritatis potiùs est indicium. [Sic Christus ^{b l. 4. de claus. anima in prol.} inter duo animalia positus, vilibus est pannis inuolutus. Ponitur Dei sapientia inter bouem & asinum, vt erudiret rudem, moneret tardum; rudem sensu, tardum intellectu; erudiret simplicitatem per humilitatem. Qui igitur inuolui se permisit in vilibus pannis, permittet vt de eo quis loquatur simplicibus verbis.] Non est igitur, mundo verborum quibus nouitas quapiam obuoluitur, insistendum. Nec attendendum, quàm multa pro veteris Ecclesiæ antiquato vsu, vel ex obtortis Patrum locis studiosè acruatis, contra præsentem Ecclesiæ praxim publicè probatam, & pridem vigentem adducantur; aut à quàm multis, vitæ coeteroqui probatæ, tradatur quod à communi sensu Ecclesiæ, & à rubrica doctrinæ sanæ fidelibus à Christo præstituta dissentit. Cedo enim, quàm multa è Patribus, ex Pontificibus, ex Concilijs, ex Scripturis addensata sunt, pro bicipiti Ecclesiæ corpore? Cuius lusciosi oculos, fulgor ille testimoniorum tanto artificio productorum, non perfrinxisset? Et tamen cortyna veritatis, labia Sacerdotis custodientia scientiam quia Angelus Domini exercituum est hæreseos notam inussere ei doctrinæ, re ipsa malè Scripturis, pessimè Concilijs, Pontificibus, Patribus, tot retrò Catholicis Doctoribus affictæ.

9 Eadem itaque cautio circa similia teneatur. Panes occulti (quos scilicet palàm Ecclesia non probat) ne libenter eduntors; & quantumcunque promittatur scientia veritatis, per aliquid se scire opinantes, abstineatur panibus non expleturis animam veri esurientem, imò exitium creaturis. Sic enim D. Augustinus ^{c traß. 97. in 1672.} ænigma (vt vocat) Salomonis est interpretatus. Præstat, conuiuium

homil. 29.
pasch.

uium ex Ecclesiasticis oleribus simpliciter apparatus,
de S. Cyrilli sententia^a, nouis ferculis ab extremo ter-
ra, magna impensa & labore petitis; nec condimenta-
riorum opera destitutis, vt gratior sit nouitas. Aurea
Vincentij Lyrinensis commonitio, de auersandis noui-
tatibus, ne hic verbatim adscribatur (quanquam oppor-
tunissimè huc caderet) obstat prolixitas.

L A V S D E O.

